

Turks leesboek voor gevorderden

eski hamal eski tas!



kalburüstü kalanlar

samengesteld door Hugo Strötbaum

# ESKİ HAMAL ESKİ TAŞ

Kalburüstü kalanlar...

**TURKS LEESBOEK VOOR GEVORDERDEN**  
**Samengesteld door Hugo Strötbaum**

**UTRECHT, 2000**

**7e Herziene Druk**

**Her Hakkı Mahfuz mudur?**

## INHOUDSOPGAVE

- (1) **Abdülkadir Konuk'un mektubu** (*Mustafa Ekmekçi*)
- (2) **Ağa'nın dirisi ve de ölüsü \*** (*Hasan Pulur*)
- (3) **Akşam üstleri gecekonduların önleri renk renk kadınlarla, çocuklarla dolar** (*Işıl Özgentürk*)
- (4) **Almanlar, yeni yeni akıllar öğrenmeye başladılar** (*Mete Akyol*)
- (5) **Almanya'da 45 gün kalabilen B.G. 19 yıldır akıl hastanesinde yaşıyor** (*Güngör Gönültaş*)
- (6) **Ayda 300 liraya ev!** (*Yılmaz Tunçkol*)
- (7) **Ayıldım ki, ayı beni yemiş** (*Ufuk Güldemir*)
- (8) **Ayşe ile Ali K. anlatıyor...** (*Kemal Kurt/Erika Meyer*)
- (9) **Bağırabilmek** (*Serpil*)
- (10) **Bazen gurbet olur vatan, bazen vatan olur gurbet!..** (*Hıfzı Veldet Velidedeoğlu*)
- (11) **Bektaş ile sarhoş atlı** (*Hıfzı Veldet Velidedeoğlu*)
- (12) **Beş yabancı kişi beş dakikada dost oldu** (*Mete Akyol*)
- (13) **Bıçak altında...** (*Mehmed Kemal*)
- (14) **Biliyor musunuz?** (*Mahmut T. Öngören*)
- (15) **Bir diş doktoru** (*Çetin Altan*)
- (16) **Bir "köylü" ile konuştum... \*** (*Yalçın Pekşen*)
- (17) **Bir şairin ölümü** (*Ekber Babayef; Hilmi Yücebaş*)
- (18) **Bir temizlik işçisiyle konuşma \*** (*Umur Bugay*)
- (19) **Bir yabancı ile iyice tanışmadan evlenmeyin** (*İlhan Karaçay*)
- (20) **Bize yardım edecek bir insan yok mu?** (*Kemal Kurt/Erika Meyer*)
- (21) **Boğa ile kaplan** (*Hasan Pulur*)
- (22) **Boş şişeleri 25 liraya aldı sonunda kasası boş kaldı** (*Mete Akyol*)
- (23) **Böbreğimi satar sermaye yaparım** (*Erhan Akyıldız*)
- (24) **Cennet midur, cehennem mi? \*** (*Hasan Pulur*)

- (25) **Cezası yok...** \* (*Hasan Pulur*)
- (26) **Churchill hattında adam biletli ırgatlar** (*Celal Başlangıç*)
- (27) **Cihan Şoförleri** (*Samim Kocagöz*)
- (28) **Cinayetin düğümünü mehtap çözecek** (*Yılmaz Tunçkol*)
- (29) **Çağdaş bir masal** (*Yalçın Pekşen*)
- (30) **Çalınan tarih bağışlanıyor** (*Celal Başlangıç*)
- (31) **Çanakkale Valisi ile Biga'daki domuzlar** (*Mustafa Ekmekçi*)
- (32) **Çiş kaçırın çocuğa bu yapılır mı?** (*Yılmaz Tunçkol*)
- (33) **Domuzlar hapsedildi** (*Levent Gençelli*)
- (34) **Dost kazığı** (*Yılmaz Tunçkol*)
- (35) **Dönenler ve gidemeyenler ne diyor?** \* (*Selim Sarıbrahimoğlu*)
- (36) **Düğün arabasında şarkı söylenir** (*Hasan Pulur*)
- (37) **Erken kalkamama korkusuyla gece gözünü yummamıştı ama şimdi direksiyonda uyuyordu** (*Erhan Bener*)
- (38) **Eski Millî Piyango satıcısı, şimdi ümidini Millî Piyango'ya bağladı** (*Yılmaz Çetiner*)
- (39) **Eyvah soyulmuşuz!..** (*auteur onbekend*)
- (40) **Ezik ve yanık** (*İlhan Selçuk*)
- (41) **Feci kazada 4 Türk paramparça oldu** (*Halil Tireli*)
- (42) **Gecekondtu, kırk yamalı bohça** (*Halil Nebiler*)
- (43) **Gel İstanbul'a!** \* (*Hasan Pulur*)
- (44) **Gerekli telefonlar**
- (45) **Göç çare mi?** (*İlhan Selçuk*)
- (46) **Gurbet mektupları** \* (*Erdal Şahin*)
- (47) **Güneş her gün doğar...** (*Hasan Cemal*)
- (48) **Güzel günler çabuk geçti** (*Erdoğan Arıca*)
- (49) **Hacettepe'nin tuvaletinde bir "uygunsuz çift" vardı** (*Mete Akyol*)
- (50) **Hadiyanım'ın kuyruksuz mor Van kedisi** (*Selçuk Erez*)

- (51) **Haççe kan davasından kaçmış** (*Erdoğan Arıca*)
- (52) **Hayret, buradan böyle görünüyor** (*Hasan Pulur*)
- (53) **Hem karısını hem de komşusunu öldürmüştü ama hatırlamıyordu** (*Güngör Gönültaş*)
- (54) **Hıristiyan olmak istiyorum!** (*İlhan Selçuk*)
- (55a) **Hoca ölüm döşeğinde** (*auteur onbekend*)
- (55b) **İnşallah Azrail seni beğenir!.. \*** (*Hasan Pulur*)
- (56) **İçinde mi dışında mı?** (*Mahmut T. Öngören*)
- (57) **İki uç** (*Tuncay Özkan*)
- (58) **İlerici Demokrat Kamuoyuna Duyuru** (*İbrahim Ekinci e.a.*)
- (59) **İnsan yaşamının üç dönemi** (*Necati Akın; Edip Kızıldağlı*)
- (60) **İsviçre hükümeti, kaçak işçiye traktör hediye etti** (*Mete Akyol*)
- (61) **İsviçreli bir ev hanımının keşfettiği "numara" gerçekten etkili mi?** (*Mustafa Aksoy*)
- (62) **İşkence köşkü tarihe karışıyor \*** (*Halil Nebiler*)
- (63) **Kaçıran kaçırana** (*Orhan Boran*)
- (64) **Kafasıyla çivi çakan adamın hikâyesi \*** (*Hasan Pulur*)
- (65) **Kalbin atışı** (*Faruk Erem*)
- (66) **Kan ticaretinden vakti kalmayacağı için Rh negatif Necati oy vermeyecek** (*Umur Bugay*)
- (67) **Karadenizli'nin bıçağı \*** (*Hasan Pulur*)
- (68) **Karadenizli'nin evi yandı mı, battı mı? \*** (*Hasan Pulur*)
- (69) **Kardeşim, bizi bu balık öldürmez...** (*Hikmet Çetinkaya*)
- (70) **Kavga evliliğin tadı tuzudur** (*Selma Tükel*)
- (71a) **Kazan doğurmuş - I** (*auteur onbekend*)
- (71b) **Kazan doğurmuş - II \*** (*auteur onbekend*)
- (72) **Kâzım, Kâzım, Kâzım...** (*Hasan Pulur*)
- (73) **Kentten köye mektup \*** (*Savaş Büke*)
- (74) **Köfte-Ekmekten Amerikan Köftesine** (*Yalçın Pekşen*)

- (75) **Kötürüm olmanın eşiğindeki annem Dr. Bieler'in yöntemiyle sağlığına kavuştu** (*Mustafa Aksoy*)
- (76) **Kurşun yarası yoksa röntgen çekilmezmiş** (*Mete Akyol*)
- (77) **Marifetli kedinin son marifeti** (*Hasan Pulur*)
- (78) **Memlekete geliş** (*Altan Öymen*)
- (79a) **Nasreddin Hoca'nın eşiği** (*İlhan Başgöz*)
- (79b) **Bektaşî'nin ineği** (*Sami N. Özerdim*)
- (80) **Nereden çıktı?** (*Hasan Pulur*)
- (81) **Neyzen'e 25 milyon! \*** (*İlker Sarıer*)
- (82) **O kulak benim değildir! \*** (*Hasan Pulur*)
- (83a) **Ormanda seçim var - 3** (*Erdal Atabek*)
- (83b) **Ormanda seçim var - 4 ; Arıbeyi ormanın kralı olacak?** (*Erdal Atabek*)
- (84) **Ortaköy'de imam ve cemaat** (*auteur onbekend*)
- (85) **Ördek Ali** (*red. Mehmet Aksoy*)
- (86) **Padişah, İncili Çavuş ile Yeniçeri Ağası** (*Hıfzı Veldet Velidedeoğlu*)
- (87) **Papazı gören var mı?** (*Süeda Çörebatur*)
- (88) **Pikniğe gidiyoruz** (*Ayşegül*)
- (89) **Sandıkçılar da bekliyor** (*Umur Bugay*)
- (90) **Seçimlere 28 gün kala ev kadınıyla konuşma** (*Umur Bugay*)
- (91) **Sıradan bir iş arama macerası** (*Dilek*)
- (92) **Softa, imam ve de müftü** (*Hasan Pulur*)
- (93) **Son minare ustası mesleğinde direniyor** (*Cem Hamuoğlu*)
- (94) **Suçsuz yere 8 yıl yargılandım** (*auteur onbekend*)
- (95) **Şükür, futboldan anlamıyorum \*** (*"Huysuz İhtiyar"*)
- (96) **Tansiyoncu Şefik siyasal tansiyonu yüksek buluyor** (*Umur Bugay*)
- (97) **Tarlabası'ndan sokağa** (*Nilay Karman*)
- (98) **Telefon kuyruğunda** (*Mehmed Kemal*)

- (99) **Turistik Sulukule** (*Yalçın Pekşen*)
- (100) **Turist mi nedir?** (*auteur onbekend*)
- (101) **Türk halısı dışarıya belgesiz çıkamaz** (*Mete Akyol*)
- (102) **Türklükten istifa edenler...** (*Ahmet Tan*)
- (103) **Vatandaş nasıl süründürülür?** (*Yalçın Pekşen*)
- (104) **Yahudinin dişi** (*Hasan Pulur*)
- (105) **Yahudinin kurnazlığı** (*Ömer Ateş; Edip Kızıldağlı*)
- (106) **Yarı şaka, yarı ciddi** (*Çetin Altan*)
- (107) **Yaşlı yaban domuzunun dişleri** (*Raif Ertem*)
- (108) **Yay-Kur kiraathanesi** (*İbrahim Kaynar*)
- (109) **Yeni Ekstra!..** (*Füsun Özbilgen*)
- (110) **Yıkılır, yıkılır da tükenmez gecekondu** (*Işıl Özgentürk*)
- (111) **Yıldızeli Kahvesi** (*Faruk Erem*)
- (112) **Yoksa sivil savunma eğitiminden mi geçiyoruz?** (*Sulhi Dölek*)
- (113) **Yol sormanın yöntemi** (*Sami N. Özerdim*)
- (114) **Yurt dışı sıran gelmiş** (*Mete Akyol*)
- (115) **Yüz Türk Büyüğü: Hacı Alioğlu Yahya Demirel** (*Mehmet Ferda*)
- (116) **Papatya falı** (*Hasan Pulur*)

\* In de met met een sterretje (\*) gemarkeerde teksten komt spreektaal of dialekt in "fonetische" spelling voor!

[.....] Toevoeging door samensteller: niet in de originele tekst.





## (1) ABDÜLKADİR KONUK'UN MEKTUBU...

Uzun bir aradan sonra, Abdülkadir Konuk'tan mektup geldi.  
Çanakkale'den yazıyor.

Mektup 6 kasım tarihli; demek oraya varır varmaz yazmış.

5 Zarfın iç kapağında "**Görüldü**" damgası var.

Abdülkadir Konuk, 1980 öncesi Tariş olayları nedeniyle, 12 Eylül sıcağında yargılanıp, ölüm cezasına çarptırılmıştı.

Öğretmendi. Kimseyi öldürmesi söz konusu olamazdı.

Olayda ölüm olduğu için, o da kim vurduya gidenler arasında.

10 Abdülkadir Konuk, cezaevinde iki roman yazdı.

Kendi durumundan yakındığını hiç duymadım. Yüreği insanlar için çarpan bir kişi.

Mektubunda, Çanakkale'ye götürülüşünün öyküsünü anlatıyor.  
Şöyle diyor:

15 *"Sevgili dost, merhaba!*

*Konya cezaevindeyken uzunca bir süre Bursa'ya gönderilmem için bakanlığa yazdım durdum. Olumlu bir yanıt gelmedi hiçbirine.*

*1 kasım sabahı sevk haberi geldi. Çanakkale'ye gideceğimiz söylendi.*

*4 idamlık hazırlandık, arabaya bindik.*

20 *Doğrusunu söylemek gerekirse olumsuz bir davranışla karşılaşmadık.*

*Her sevkte 'Şu ringlerin oturak yerlerine bir sünger yerleştirmek devlete kaç mal olur?' diye düşünmüşümdür. Izgara biçimindeki tahta oturaklarla günlerce sürebilen yolculuklar pek rahat olmuyor da.*

*Ama biz battaniyenin birini altımıza, birini dizlerimize alıp karşılıklı yerleştik.*

25 *Akşama doğru Kütahya cezaevinde mola verdik. Konya'dan 12'ye çeyrek kala çıkmıştık. Kütahya'ya yedi saatte vardık. Yolda Ilgın'da mola verdik.*

*Sizin 'etli ekmek' dediğiniz kıymalı pidelerimizi yedik.*

*Kütahya cezaevinde bizi görüş kabinlerinin olduğu yere aldılar.*

*Üç tane bank verdiler. Onlar da izgara biçimindeydi yine.*

30 *Battaniyeleri üstüne serdik. Yatakları yokmuş.*

*Depocu gittiği için depoyu da açamazlarmış.*

*Sabaha yakın, boşta kalan arkadaşın dolanıp durduğunu gören bir görevli bir bank daha verdi. Böylece tahtanın üstünde de olsa nöbetleşe uyumaktan kurtulduk.*

*Hava müthiş soğuktu.*

35 *Neyse ki bizi götüren görevliler sabah beşte geldi de o rahatsız durumdan çıkıp ringe binebildik.*

*Akşama doğru beş buçuk sıralarında Çanakkale cezaevine geldik.*

*Tabii, yolda 'Anaa denize bak, anaa gemiye bak, bu kıyıda bir çadır kurmalı, şu güneşin batışına bak! vs...' diye diye.*

40 *Gerçekten müthiş güzellikte bir manzara vardı ve ring pencereci olduğu için seyredebiliyorduk.*

*Eşyalarımızın hepsini getirdik. Yanımıza da verdiler koşullara alınınca.*

*Biz, bir tek bizi getirdiklerini düşünüyorduk.*

*Bir de baktık ki Isparta, Afyon, Bursa cezaevlerindeki idamlıklar da gelmiş.*

45 *İdamlıkların çoğunun bir araya toplanması yeni bir uygulama olsa gerek.*

*Bu yeni uygulamanın ne olduğunu bilmiyoruz. Yakında öğreniriz sanıyorum.*

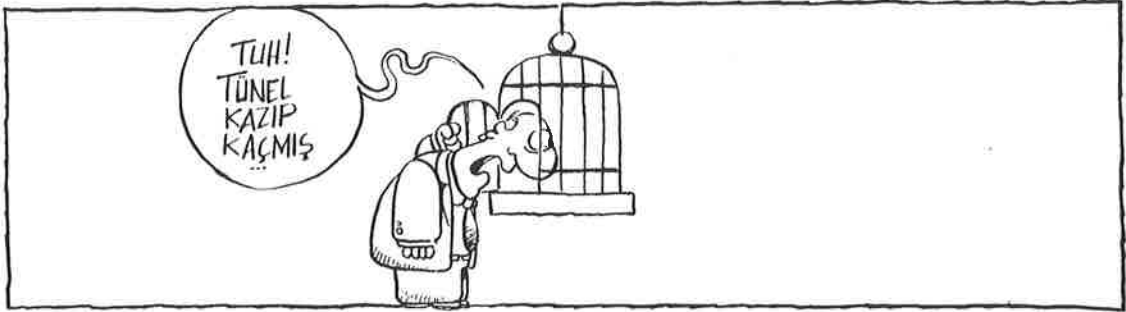
*Ufak tefek aksaklıkların yanı sıra, yaptığım onca sevkin içinde en rahatıydı bu. Görevliler de insanca davrandılar.*

- 50 *Şimdi diyorum ki ben (seyahat) dileğimde bulunmadım Evliya Çelebi gibi. Ama altı yılda 8 cezaevi değiştirdim. Bazılarına iki defa girip çıktım. Şu anda rekor bende sanıyorum. Bak, sana sevkleri sayayım da, kaç yolculuk yaptığımı gör.*
- 55 *Narlıdere'den Şirinyer'e, Şirinyer'den Selimiye'ye; Selimiye'den Şirinyer'e, Şirinyer'den Buca'ya; Buca'dan Selimiye'ye, Selimiye'den Sultanahmet'e; Sultanahmet'ten Buca'ya, Buca'dan Burdur'a; Burdur'dan Ermenek'e, Ermenek'ten Konya'ya.*
- (Bu arada muayene için yaptığım on günlük Ermenek-Konya gezisini sevkten saymıyorum.)*
- 60 *Ve de Konya'dan Çanakkale'ye.*
- Eh, iç turizme az katkıda bulunmamışım değil mi?*

- Şimdi koğuştayım, iyiyim. Koğuş 46 kişilik. İlk defa bu kadar kalabalık bir koğuşta kalıyorum. Ama, sessizlik bulmak olanaklı. Yaşam düzenli sürüyor. Yaşamı güzelleştirmeye çalışan insanların düzenliliği içinde hem de.*
- 65 *Bakalım yeni bir göç emri ne zaman çıkar? Alıştım da. 4-5 ay geçince her an bir sevk emri gelir diye bekliyorum. Umarım iyisindir. Sağlıklı olmanı diliyorum. Yürek dolusu selâmlar, saygılar."*

**Kadir**

#### HAYVANLAR ISMAİL GÜLGEÇ



## (2) AĞA'NIN DIRİSİ VE DE ÖLÜSÜ

- Vakti zamanında bizim oralarda bir ağa varmış.  
Ağa zalim mi zalim, gaddar mı gaddar bir adammış...  
Bütün köylüler el'aman derlermiş.
- 5 Astığı astık, kestiği kestik, kimsede can bırakmamış.  
Giderek yaşlanmış. Ama zulmü hiç azalmamış.  
Azalmak şöyle dursun daha beter olmuş.  
Olmadık icatlar çıkarır, milletin anasından emdiğini burnundan getirirmiş...
- Derken bir gün haber köy yerine yayılmış:  
10 – *Bilyon mu ağa hasta!*  
Lâf kulaktan kulağa, evden eve yayılmış..  
Ha öldü, ha ölecek derlerken, ağa köyün ileri gelenlerine, yaşlılara haber salmış:  
– **Gelsinler buraya onlara bir çift sözüm var!**  
Muhtar, imam, ihtiyar heyeti, bekçi toplanıp ağanın yatağının başına varmışlar:  
15 – *Buyur ağam, geçmiş olsun, Allah şifanı verir, inşallah seni başımızdan eksik etmez.*  
Ağa, kötü kötü suratlarına bakmış:  
– **Ulan tevatür etmeyin, öleceğimi duydunuz bayram etmektesiniz.**  
– *Yok ağam, o nasıl söz!*  
20 – **Ulan ben sizi de, kendimi de bilmez miyim?**  
**Şimdi numarayı bırakın da beni iyice dinleyin.**  
**Benim bir sıkımlık canım kaldı. Onu da bugün ya da yarın Azrail alır.**  
**Size hakkınızı helâl edin demiyorum. Ettim deseniz ben inanmam.**  
**Ama bir vasiyetim var, onu yapın...**  
25 – *Buyur ağa emret!*  
– **Ben ölünce cenazemi alın, yolun kenarındaki çınara boynumdan iple asın, bedenim üç gün orada sallansın!**  
– *Ama ağam nasıl olur!*  
Ağa hırslanmış:  
30 – **Yapacak mısınız, yapmayacak mısınız onu söyleyin.**  
Bak, Allahın verdiği candan umut kesilmez, eğer bir ayaklanırsam hepinizi yakarım.  
Köylüler korkmuş:  
– *Tamam ağam, dediğini yapacağız!*
- 35 İki güne varmamış ağa terk-i hayat eylemiş.  
Köylüler bir bayram etmişler ki, sorma gitsin.  
Sonra muhtarın aklına gelmiş:  
– *Yahu bunun bir vasiyeti vardı, onu yerine getirek!*  
Ağanın cesedini alıp çınarın dalına boynundan asmışlar.
- 40 Ertesi sabah jandarmalar yoldan geçerken ağanın cesedini ağaçta sallanırken görmüşler, hemen köye dalmışlar:  
– **Buraya gelin, kim astı ağayı?**  
– *Ne asması başefendi, eceliyle öldü, vasiyeti vardı ağaca astık.*

- Jandarma çavuşunun tepesi atmış:
- 45 — **Ulan siz kime yutturuyorsunuz, siz ağayı idam etmişsiniz!**  
Ve bütün köylüleri önüne katıp, yayan yapıldak kasabaya doğru yola çıkarmış.  
Muhtar yolun başındaki ağaca asılı ağanın cesedinin önünden geçerken yumruğunu sıkıp bağırmış:  
— *Ulan ağa, ulan ağa, senin ölin, dirinden de betermiş!..*



Latif Demirci, Nostaleisi Kandilli, 1993

(3) **AKŞAM ÜSTLERİ GECEKONDULARIN ÖNLERİ RENK RENK  
KADINLARLA, ÇOCUKLARLA DOLAR**

- Havva'nın kimsesi yok.  
Anası Varto depreminde ölmüş. Babası Varto depreminde ölmüş.  
5 Altı kardeşi Varto depreminde ölmüş.  
Bir Havva kalmış. O da yarım.  
Varto depremi Havva'yı hem öksüz hem bacaksız komuş.  
Havva şimdilerde tek başına Etiler'in yamacındaki gecekondu mahallesi  
Armutlu'nun gecekondularından birinde oturur.  
10 Geldiğinde onsekizindeymiş, şimdilerde yirmiikisinde.  
Havva **İstanbul** diye bir Armutlu'yu bilir.  
Havva'nın tekerlekli sandalyesi var.  
Bir somyası, bir komodini var.  
Komodinin üstünde anasının, babasının, kardeşlerinin fotoğrafları duruyor.  
15 Havva geceleri onlara bakıp ağlar.  
Havva bir yandan yün örüyor bir yandan anlatıyor.  
Havva'nın sağında solunda bir yığın baba patiği, eldiveni.  
- «Aracı bir kadın var. O her pazartesi gelip bana yün verir.  
Ben de patik, eldiven örerim.  
20 Aracı kadın her cumartesi gene gelir, ördüklerimi alır, bana para verir.  
Ben bir patik için üç lira alırım. Bilmem o kaçta satar.  
Dört yıldır yaparım burada.  
Herkes ölünce bir amcam vardı. İstanbul'da yaşardı.  
O geldi, beni aldı, buraya getirdi.  
25 Evvela buraya girmedim. Amcamlarda kaldım.  
Amcamın gecekonduyu aşağıda. Lakin ev kalabalıktı.  
Amcam bir gün "Havva" dedi. "**Bir göz evin olsun ister misin?  
Ölümlü kalımlı dünya. Benim daha ne kadar yaşayacağım belli olmaz. Ben  
ölürsem yengen seni başından atar. Gel sana bir kondu yapalım.**"  
30 Amcam benim babadan öte.  
Olur dedim. Anam babam öldüğü için bana para vermişlerdi.  
Onu amcama verdim. O da bunu yaptı. Ben girdim, oturdum.»

**Yürüyemem ya, yıkıcılar bana acıdılar**

- Havva durmadan patik örüyor, anlatıyor:  
35 - «Niye korkarım ki. Hiç korkmam.  
Neyim var ki ne alacaklar?  
Yalnız yalnızlık kötü. Geceleri komşunun kızı benimle yatar.  
Arkadaş olur.  
Suyumuzu parayla getirtirim. Yardım eden çok olur.  
40 **İstanbul** diye bir burayı bilirim işte. Bir de beni hastaneye götürdüler.  
Arabayla o zaman yolları gördüm.  
O gün arabada şoförle amcam kavga etti.  
Tövbe billah ben de bir daha hastaneye gitmedim.  
Yıkıcılar iki kere geldiler buraya.

- 45 Ben hiç evden çıkmayıp bekledim. Yün ördüm.  
Dışarda gürültüler oldu. Bağırınları duydum:  
- «Acıyın, kızcağız felçli, ayakları yok!», «Kimsesi yok bir zavallı,  
**dokunmayın!»**  
Biri yanında polis içeri girdi. Gençten bir adamdı.  
50 Yüzüme uzun uzun baktı. Sesini çıkarmadı. Çekti gitti.  
Evi yıkmadılar.  
Olanları sonra Melahat Teyze'ye anlattım. Melahat Teyze çok zengin bir  
kadın. Altın yürekli. Her ay gelir buraya. Elinde yiyecek, giyecek.  
Melahat Teyze'nin tanıdıkları pek çok. Söyleyecek, bir daha gelmeyecekler.»

### 55 **Mutlu olmak sanatı ve güzellik öğütleri**

Havva patiklerini örerken evin içinde dolaşıyoruz.  
Vesikalıktan büyütülmüş silik fotoğraflarda anası, babası, kardeşleri.  
Komodinin üstünde bir de teyp var. Kasetler.  
Havva uzanıp açıyor teybi. Gözleri ıslık ıslık odayı dolduran şarkıya katılıyor:

- 60 *«Kim demiş ki ben bilmem aşkı sevdayı,  
Sevgilimle başbaşa gezip tozmayı.»*

Kasetler, fotoğraflar arasında iki de kitap duruyor.  
Havva dördüncü sınıftan ayrılmış. Seviyormuş okumayı.  
Kitapların kapaklarına bakıyoruz:

- 65 *«Mutlu olmak sanatı» ve «Gençlere güzellik öğütleri».*

### **Herkes konmuş biz neden konmayalım**

Döndü'yle Ayşe aynı gecekonduyu paylaşan iki kadın.  
Döndü çakır gözlü.

- Ahmet Saydam'ın yirmi yıllık karısı.  
70 Ayşe ela gözlü.  
Ahmet Saydam'ın dört yıllık kapatması.  
Ayşe, Döndü'nün kuması olur.  
Döndü'nün Ahmet'ten dört oğlu var.  
Ayşe'nin ölen kocasından bir kızı, Ahmet'ten bir oğlu var.  
75 Bir gün Döndü gidiyor evlere temizliğe, bir gün Ayşe.  
Kocaları Ahmet iş bulunca çalışmış. İnşaatlarda.

Döndü o gün Ayşe'nin oğlunu pataklamış. Ayşe de bağırıp çağırılmış.  
İki tane tabak kırmış.

- İşte biz tam bu hengâme üstüne gidiyoruz.  
80 Döndü hemen iki küçük çocukla Ayşe'yi suya yolluyor.  
Nikâhlı kadın olmak Döndü'ye üstünlük sağlamış.  
Hemen veriyor kararını Döndü ayrı, Ayşe ayrı konuşacak.  
Herkesin günahı boynuna.

Döndü otuzsekiz yaşında ama kırkını çoktan aşmış gösteriyor.

- 85 Bunu açıkça söylüyoruz ona.  
- «Yanlışınız yok.» diyor. «Çökmüşüz. Çocuklar, koca, kuma derdi çökertmiş beni. Yaşlı yapmış.  
Yirmi yıldır aynı adamla oturup olmadık cefalar çektim.  
*Sefa sürmedim mi?* Nankör olmamalı, onu da sürdüm.
- 90 Ama daha çok cefa çektim.  
Ayşe rahat zamana geldi. Ayşe'nin gelmesi iyi oldu. Hem bana dert ortağı oldu, hem Ayşe genç, zavallı bir dulcağızdı. Aldık onu.  
Herşeyimiz ortak, kazancımız, adamımız.  
İyi oldu Ayşe geldi. İyi ki, başında iki oda yapmışız konduyu.
- 95 Bir işe yaradı ki. Ben adamın aklına soktum.  
*İlla bir damımız olsun* dedim.  
Kapıcılık yapardık eskiden. Bir yana biraz para koymuştum.  
Adamın bir kapıcı tanışı vardı. O buldu burayı bize.  
Çok para gitti. Otuz bini geçti. Bunun anca on bini birikete gitti.
- 100 Gerisi... İşte anladın mı?  
O kapıcı tanış bedava bulmadı burayı. Emek harcadı.  
Tapu filan görmeden girdik işin içine.  
Baştan belli burası belediye arsası.  
Ama bizden önce başkaları konmuş, biz neden konmayalım? Konduk işte.»
- 105 **Adamım ölmeyeydi de bu günleri görmeyeydim**  
Ayşe soluk soluğa döndü sudan.  
Belli ki, ne söz edilmiş dehşetli merak içinde.  
Döndü su bidonlarını alıp içeri giriyor. Sırayı Ayşe'ye bıraktı.  
Ayşe söze başlamadan koynundan bir fotoğraf çıkarıp gösteriyor.
- 110 On iki, on üç yaşlarında bir kız çocuğunun fotoğrafı bu.  
- «İlk adamımdan. Ahmet **seni alırım ama çocuğu istemem** dedi.  
Evlâtlık verdim. İyi insanların yanında. Emekli karı koca.  
Arada gider görürüm. Çalışkan bir çocukmuş.  
Geçende telefon açtım, *geleyim mi* diye.
- 115 **Gelme** dediler. **Sık gelme. Çocuk seni az görsün. Üzülüyor.**  
**O üzülünce biz de üzülüyoruz,** dediler.  
Gitmedim. Özlenmez mi? Evlât özlenmez mi?  
Ne yapacaksın, kader...  
Hem kadın başına ne yaparsın. Bir adamın olması iyidir.
- 120 Lâkin kumalık zor.  
Ah adamım ölmeyeydi de ben de bu günleri görmeyeydim.  
Bu eve geldiğimden beri üstüme bir hırka almadım. Herkesin eskisi benim yenim oldu. Alnımda bu yazılıymış. Ne gelir.»  
Döndü'yle Ayşe akşamüstleri kapının önüne çöküp, Ahmet'in gelmesini bekliyorlar.
- 125 Akşamüstleri gecekonduların önü renk renk kadınlarla çocuklarla dolu.  
En çok mor, sarı, yeşil var.  
Taksitçiden alınan halılar da bu renk. Bebelere örülen hırkalar da...



#### (4) ALMANLAR, YENİ YENİ AKILLAR ÖĞRENMEYE BAŞLADILAR

Alanya'nın büyük ve tanınmış bir turistik otelinin müdürünün odasına, otel müşterisi bir Alman turist bayan geldi:

5 "Dün gece odama hırsız girdi ve beş bin markımı çaldı" dedi, "Bu konuda yasal işleme geçmenizi istiyorum sizden."

Otel müdürü, Alman turist bayanın yüzüne dik dik baktı ve bir süre hiçbir şey söylemedi. Sonra da sakın sakın konuştu:

10 "Şimdi polise telefon ederim" dedi, "Siz eğlenmenize devam edebilirsiniz. Polisler gelince ben sizi plajdan çağırırım."

Alman bayan, otel müdürüne teşekkür etti ve biraz sonra da, mayosunu giyip, otelin plajına gitti.

Alanya Emniyet Amirliği'nden iki polis gelince, otel müdürü Alman turisti plajdan çağırıtı ve polislerle karşı karşıya getirdi:

15 "Şikayetçiyim" dedi polisler Alman bayan, "Dün gece odamdan beş bin mark param çalındı. Lütfen bir tutanak hazırlar mısınız?"

Polisler, olay hakkında biraz ayrıntılı bilgi edinmek istediler.

Fakat Alman turist, bu bilgilerin hiçbir işe yaramayacağını söyledi:

20 "Bırakın bu soruları da, bir tutanak hazırlayın yeter" dedi, "Hırsız nasıl olsa yakalayamayacağınızı siz de biliyorsunuz."

Polisler, gerekli çalışmalarını yaptıktan sonra, şikayetçi Alman turistin ifadesine göre bir tutanak hazırladılar ve tutanağın bir kopyasını da şikayetçi turiste verip, gittiler.

Alman turist ise, tutanağı odasına bırakıp, yeniden plaja gitti.

25 Otelde kalan bir Türk müşteri, otel müdürüne biraz da sitem ederek, sordu: "Otelinizde bir turistin beş bin markı çalınıyor, bir skandal oluyor ve siz hâlâ böyle sakın sakın durabiliyorsunuz" dedi, "Bu olaya hiç mi üzülüyorunuz?"

Otel müdürü, yine sakın, fakat bu kez bir de gülererek konuştu:

30 "Ortada bir (olay) yok ki, üzüleyim, efendim" dedi, "Özellikle Alman turistler arasında bu tür gösterilere alıştık artık. Size işin içyüzünü anlatayım."

Ve işin içyüzünü şöyle açıkladı otel müdürü:

35 "Her Alman vatandaşı, Almanya'da bir sigorta şirketine yılda elli, altmış ya da yüz mark ödeyip, parasını ya da değerli eşyasını hırsızlığa karşı sigorta ettiriyor" dedi.

"Bu turistler de, böyle sigorta yaptırmış kişilerdir.

Bunlar Türkiye'ye geliyorlar. Onbeş, yirmi gün, yiyip içip, eğleniyorlar.

Sonra da (param çalındı) deyip, polise bir tutanak tutturuyorlar.

40 Bu tutanağı noterde onaylatıp, bir de tercüme ettirdikten sonra, konsolosluklarına götürüp, bir de orada onaylatıyorlar.

Almanya'ya dönünce de tutanağı sigorta şirketlerine verip, çalındığını iddia ettikleri paralarının yüzde seksenini sigortadan geri alıyorlar.

Tatillerini ise, bu yolla, bedavaya getirmiş oluyorlar.

Otel müdürünün bu anlattıklarını dinleyen Türk müşteri, kendini tutamadı:

45 "Nasıl da düşünüp, nasıl da akıl edebilmişler bunu Almanlar?" dedi, "Kimlerden öğrendiler acaba böyle akıllılıkları?.."

(5) ALMANYA'DA 45 GÜN KALABİLEN B. G. 19 YILDIR AKIL HASTANESİ'NDE YAŞIYOR

B.G. adlı Türk işçisi henüz delikanlılığının en güzel günlerini yaşıyordu. Orada, bir kömür fabrikasında işe başladığında, "Annesine göre 21 yaşındaydı. Çünkü annesi daha iyi bilirdi. Öyle söylemişti daha giderken ona. Ve o, hiç unutmamıştı."

O kömür fabrikasında "Bize beyaz şapka vermişlerdi."  
Yüzü buruştu, gözleri ışıltılı ışıltılı parlıyordu.  
"İnzibatlara benzemiştik", dedi ve güldü.  
10 Durmadan çalışıyorlardı hepsi, o da ve "Sekiz saat çalışıyorduk tamam mı?"  
Ve durmadan yemek yiyorlardı.  
Nasıl yani?  
"Beş defa yani tamam mı?"  
Tamam.  
15 "Yevmiyemiz işlerdi ama. Sabah saat sekizde işbaşı yapardık tamam mı?"  
Akşam dörtte *tiinnn*.  
Sonra doğru eve.  
Sonra, radyonun başına geçerdim.  
Çay, kahve falan..."

20 "O tercümanın evinde kalıyorduk. Tercümanın bir annesi de vardı. Yemek falan yapıyordu. 70 yaşında kadar vardı.  
Almanya ucuzdu İstanbul'a göre. 1 lira 1 lira idi.  
Ama işimde verimsizlik oldu 45 gün sonra."  
- Neden?  
25 - Ben cahildim. Tecrübesizdim. Arkadaşlar seni İstanbul'a aile ocağına gönderelim dediler. Tayyareye atladım. *Tiik* İstanbul...  
- Yani 45 gün mü kaldın Almanya'da?  
- Haziranda gittim, temmuzda döndüm.  
- Niye gittin peki?  
30 - Top oynarım diyordum, sonra bi de güzel bi kızla evlenmeyi kuruyordum. İstanbul'da bi annem vardı. Evin reisi annemdi.  
Kadıköy'de oturuyorduk.

Orada, Almanya'da her taraf Beyoğlu gibiydi. Almanca bilmiyordum. Bir tek arkadaşım olmadı. Ama insanlar mükemmeldi.  
35 - Boş zamanlarında ne yapıyordun?  
- Sinemaya gittim. Bir kere sirke gittim. Sonra birkaç kere bira içmeye. Dedim ya orada her şey mükemmeldi.  
Bir kere bir şey sordun mu, **danke schön** diyeceksin, sonra **bitte schön**, sonra **affederzeyi** öğrendim.  
40 Orada adamın bütün numaraları değişiyor.  
Tamamiyle ayrı bir yer orası.  
- Çok bira içiyor muydun?  
- Para olsa bira çok güzel.

- *Gene gider misin?*
- 45 - Konsoloslukta işimi yaparsan giderim. Bulgaristan, Yugoslavya *pat* oradan Almanya. Tecrübe çok değerli bir şey.  
- *Neden hastalandın?*  
- Yalnızlıktan, sıkıntıdan korku geldi. Radyo başında evham geldi. Bi kere yahu hiçbir şey yapamadım.
- 50 Kimse karşına çıkıp iki kelime etmiyor.  
O tercüman sonra bana 100 mark verdi evde. **Eskidikçe anlarsın** dedi bana. Ama kolejli değilim ki, Almanca'nın A'sını bile bilmiyorum.  
5-10-15-20-25-30-35-40-45 gün kaldıkça neşelenmeye başlıyordum.  
Yalnız kalınca, radyoda şarkılar başlayınca maneviyatım bozuldu.
- 55 Moralim gitti. Bir iki defa ağladım.  
Arkadaşlar, **bizim aramıza girmiyor bu çocuk, tatilde bizden kaçıyor** diye gidip beni doktora şikayet etmişler.  
Doktor bana baktı, **yaramaz** diye doğru hastaneye...  
Sonra en muazzam olay bir cumartesi mi, pazar günü mü neydi, atletimi  
60 yıkayıp ipe astım.  
İkinci kata sigara içmeye çıktım.  
Baktım tercümanın annesi yemek hazırlamış, beş, altı kişi var. Üzerime yürüdüler.  
Üzerimde ev kıyafeti, *bana neden vuruyorsunuz* dedim.
- 65 Kadın da, "**Vurmayın çocuğa!**" diye bağırdı...  
- *Neden seni dövdüler?*  
- Bilmem, dövdüler.  
- *Ayıp yerini açıp göstermişsin...*  
- .....
- 70 B.G. tam 19 yıldır hastanede yatıyordu.  
Bakırköy Akıl ve Ruh Hastalıkları Hastanesi'nde.  
Tabanca, seri ateş eden tabanca gibi konuşuyordu.  
1.72 boyundaydı, 85 kilo geliyordu ve nabız 96'ydı.  
Orta son sınıftan ayrılmıştı.
- 75 Uykusuzluktan ve korkudan şikayet ediyordu.  
Hastaneden birkaç kez firar etmişti. İki defa da kayışla intihara teşebbüs etmişti ve her ikisinde de kayış kopmuştu...  
Sesler duyuyordu. "**Hadi assana kendini. As hadi. Bu tek kurtuluş yolun. Kurtulacaksın.**" diye. Öyle diyordu doktora.
- 80 "**B.G. gerçeklerden kopmuştu. Kendi yarattığı bir dünyası vardı. Her şeyi istediği biçimde algılıyordu. Hisleri nötrdü. Aşkta bile böyleydi bu. Hayalinde istediği kadınla sevişiyordu. Ama haz yoktu. Renksiz, ifadesiz, tepkisiz. Tuhaf bir şey. Acılı bir olayı anlatıyor oysa gülüyordu. Ters reaksiyon gösteriyordu.**"
- 85 Aslında anne - çocuk ilişkilerinden kaynaklandığını sanıyorlardı doktorları. Onlara göre, anne - çocuk ilişkilerinde belirgin bir bozukluk vardı. Bu bir sevgi yetersizliği mi? Yoksa anneden kopamama noktasına kadar ulaşmış bir dengesizlik mi?

Belki de B.G.'yi gençliğinin en güzel döneminde İstanbul'dan koparıp  
90 Almanya'ya atan duygular bir 'kaçıştı', 'anneden kaçış'.  
B.G. boşta kalıp sallanan bir lamba gibiydi. Tavana bir kordonla asılı.  
Ama yurdunda tavana tutunabiliyordu...  
Almanya'da tavana hiç tutunamadı, kordon koptu ve lamba düşüp patladı.

"Kimbilir" diyordu doktor, "belki annesini de taşıdı Almanya'ya.  
95 Oradaki uyumsuzluğu ona annesini daha çok arattı. Özlem duydu.  
İstese de istemese de annesinden hiç kopamadı.  
Hüzün, özlem ve çeşitli duygular öylesine baskılar doğuruyordu ki.  
Penceresini açıp tüm baskıları boşaltması gerekliydi.  
Ama o penceresini dışarıya açamadı hiç. Kadınları görüyor, kuruyor ve  
100 fakat yaklaşılamıyordu.  
O zaman bun alıyor, sonra ayıp yerini açıp göstererek baskıdan sıyrılmaya  
çalışıyordu..."

## (6) AYDA 300 LİRAYA EV!

Yaşlı kadın tonton yüzlü, küçümencik birşeydi.  
Beyaz tenli, kırmızı yanaklıydı. Çini mavisi gözleri ışıl ışıl yanıyordu.  
Gri başörtüsünü muntazam şekilde bağlamış, kırılmış saçları bukleler halinde  
5 dışarı taşmıştı. Açık kahve renkli bir manto giymişti.  
Sevecenlik taşan bakışları ile çevresinde bir dost arar gibiydi.

Yanına yaklaşıp "*Hayrola teyze, seni buralara hangi rüzgar attı böyle?*"  
deyince o pembe beyaz yüzü gülcüklerle daha bir aydınlandı, mavi mavi gözleri  
daha canlandı.

10 - "Ah hiç sorma evladım!.. Canımdan bezdim, usandım vallahi!  
Şu yaşında beni buralara sürükleyenleri Allah bildiği gibi yapsın.  
Üç - beş kuruşuma göz dikenler ettiklerini bulsun."

Bir taraftan konuşuyor, bir taraftan da iki yanına sallanıyordu.  
Saplı siyah çantasının sapını muncıklarken konuşmasını sürdürdü:

15 - "Ne demiş atalarımız? *Dünyada mekan, ahrette iman!*..  
Hamdolsun namazımı elimden geldiğince sürdürüp gidiyorum.  
Ama bu güne kadar benim diyebileceğim bir ev sahibi olamamıştım.  
Önüme bir fırsat çıkınca *bir de evim olsun* istedim.

20 Beni bu yolda inandıranlara güvenip bağlandım. Ne günahım varmış ki o  
güvendiğim dağlara kar yağdı.

Aldatmışlar beni meğerse. O güvendiğim insanlar bana oyun oynamaya  
kalkmışlar. Çok yandım, çok dövündüm ama elden ne gelir?..  
Düşük mahkemenin yollarına işte... Bakalım halim ne olacak..."

O masmavi gözlerden şimdi büyük bir üzüntü taşıyordu.

25 - "*Nasıl inandınız peki?.. Hiç sorup soruşturmadınız mı?*"

Başını gene iki yana salladı:

- "Hiç araştırmaz olur muyum evlâdım?.. Ne yaparsın ki minareyi çalacak  
hırsızlar kılıfını da hazır ederlermiş.

30 Ben de öylesine çattım işte. Öyle ballandıra ballandıra anlattılar ki bana her şeyi.  
İnanmamak mümkün değildi.

İki oda, bir salondan ibaret bir eve kavuşacaktım, küçük ama, tam bana göre...  
Eh parasını da taksit taksit ödeyecektim. Ayda 300'er lira taksit bana pek  
dokunmayacaktı."

35 - "*Ayda 300 lira mı?.. Ama nasıl olur?.. Bu kadar taksit ödeyerek insan ev  
sahibi olabilir mi?..*"

- "Ne bileyim ben evladım, *olursun* dedi bana o adam. Adına *müteahhit* diyorlar.  
İyi insan evladına benziyordu. Ağzımdan girdi, burnumdan çıktı."

- "*Çok oldu mu paraları ödemeye başlayalı?..*"

- "Olmaz olur mu?.. Tam üç yıldan beri para ödüyorum."

40 - "*Bugüne kadar kaç para verdiniz?*"

Derisi bumburuşuk hale gelmiş küçücük ellerinin incecik parmakları ile hesapladı:

- "*Şöyle böyle 11 - 12 bin lirayı buldu aşağı yukarı.*"

- "*Peki, daha ne kadar ödeme yapmanız gerekiyordu?*"

45 - "Pek bilmiyorum ama o müteahhit olacak adam bana, çok süreceğini  
anlatmıştı."

- "Herhangi bir yerden kredi almış mıydınız?.."
- "Ha onu söylemeyi unuttum, değil mi? Sigortadan kredim çıkmıştı. Onu da aldı müteahhit."
- Yaşlı kadın ayakta durmaktan yorulmuştu. Sıralardan birine oturdu.
- 50 - "O müteahhidin sizi kandırıldığını nasıl öğrendiniz?"
- "Her ay bana uğruyor, taksitleri benden alıyordu. Ben her seferinde kendisine evin ne zaman biteceğini soruyordum. Bana hep, (Sen hiç merak etme. Az kaldı. Çok yakında taşınacaksın) deyip duruyordu. Hep aynı cevap, hep aynı cevap."
- 55 "Baktım olmayacak, bir gün kalktım ve adamın bana evin yapılacağını söylediği yeri görmeye gittim."
- "Sonra?"
- "Bir de ne göreyim? Sadece bir temel kazılmış ve her şey öylece bırakılmış, o kadar. Ne çalışan var, ne uğraşan.
- 60 Öyle şaşırımdı ki, neredeyse oracıkta düşüp bayılacaktım üzüntüden. Üzerime fenalıklar geldi. Çıldırarak gibi oldum. İşte o zaman kandırıldığım kafama dank etti. Bu bana, benim gibi yaşlı bir kadına yapılır mıydı? Allah bunun hesabını sormaz mıydı?..
- 65 Güç halle kendime geldim ve müteahhidin adres olarak bana bildirdiği yere gittim. Ama orada da koydunsa bul adamı. Meğer adres de yanlışmış. Ona buna sordum, bilen yok. Başımdan aşağı kaynar sular iniyordu sanki.
- 70 Süklüm püklüm eve döndüm. Meseleyi komşularıma anlattım. Onlar bana karakola gitmemi tavsiye ettiler. Hatta biri yanımda benimle beraber karakola kadar da geldi. Polislere her şeyi bir bir anlattım. İfademi yazdırdılar ve altını da imzalattılar."
- 75 "Sonra yeni taksidi almaya geleceği gün kendilerine haber vermeme istediler. Nitekim müteahhit her zamanki gibi gününde uğradı. Ben, paramın tamam olmadığını, ertesi gün aynı saatte gelirse, eksikimi tatamlayacağımı bildirdim. Sonra da doğruca karakola koşarak meseleyi haber verdim.
- 80 Bir gün sonra polisler benim evde beklerken, müteahhit gene geldi. Biz konuşurken her şeyi dinlediler ve sonra adamı yaka-paça yakaladılar."
- Derin derin soluk alarak sustu. Ter içinde kalmıştı.
- "Neyse yakalanmış bari."
- "Yakalanmasına yakalandı ama, bakalım paraları nasıl geri alacağız.
- 85 Benim gibi kadının bu kadar zamandır [ayda 300 lira, yani toplam olarak] 11 - 12 bin lirayı vermesi kolay mı?.. Bu parayı geri alamazsam bana yazık değil mi?..
- Sonra tahkikat sırasında aynı müteahhidin benim gibi başkalarını da kandırıldığı ve onların da paralarını aldığı anlaşıldı.
- 90 O zavallılar da teker teker bulunarak ortaya çıkarıldı."

Kırk yılın başında başını sokabileceği kadar bir evin sahibi olabilmenin rüyalarını görürken kandırılan yaşlı kadın parasını nasıl kurtarabileceğini şimdi kara kara düşünüyordu.

Tam bu sırada mübaşirin boğuk sesi duyuldu:

95 - "Mü...zey ... yeeennn!... Hu....luuuu...sssssiiii!.."

Tonton yüzlü kadın yerinden kalktı:

- "İşte bizim mahkemenin sırası geldi, evladım. *İnşallah iyi olur* diyelim." Küçümencik vücudu ile yuvarlanır gibi koridorda ilerledi duruşmasının olduğu mahkeme salonunun kapısında kayboldu...

## (7) AYILDIM Kİ, AYI BENİ YEMİŞ

Yürümekten ayakları kararmış sürgün keklükleri uzaklardan alay alay kalkıp avcının kendilerini göremeyeceği dereleri aşıyorlardı.

Nasıl da meydan okuyordu bu bit kadar hayvanlar?

5 Av, yoksa bu meydan okumanın ta kendisi değil miydi?

Bit kadar hayvanın, elinde tüfek olan bütün zamanların en tehlikeli yaratığına meydan okuması.

24 yaşında genç bir avcıyken Bolu Mengen'de domuz bekinde ustası Mehmet Bora'ya sormuştu:

10 - *Ayı çok tehlikeli olabilir değil mi?*

Ustası gözlerini domuzun gelebileceği istikametten ayırmadan fısıltıyla cevap vermişti:

- Yeryüzündeki en tehlikeli varlık elinde silah olan insandır, sevgili çocuk; şu anda bu dağlarda senden daha tehlikeli kimse yok...

15 Haklı değil miydi?

Nitekim "1972'nin 11. ayında" ayı, Yusufeli orman işletmesinde İsmail Karaduman'ı yemeden önce ona "**bana tüfek atma**" diye az mı yalvarmıştı?

20 Ufku Alabalık deresini saran göknar ve ladinlerin arasından karlı Kaçkarlar'a açılan evine beyaz avcılar gelmeye başladıktan sonra alafranga tuvaletli ve küvetli banyo yaptıran, ayı tarafından yenmiş olmayı tarihin en büyük ticari başarılarından birisine tahvil eden İsmail Karaduman'ın evine, tavana astığı tencereler yüzünden beyaz avcıların "**kızilderili bakka!**" adını taktığı Barhalli bakkalın önünden geçip gitmiştik.

25 "*11. aydı, kar yağmıştı. Oduna gittim. Karın üzerinde izlerini gördüm. O mevsimde maso yemişi olur. Onları yemeye inmişti.*

*Eve döndüm, arkadaşımı çağırdım, tüfeği alıp izleri takip etmeye başladım.*

*Hayvan takip ettiğimizi anlayınca izini kaybettirmek için yerde yatan bir kütüğün kar tutmamış tarafından yürümüş, sonra altına girip gizlenmişti.*

30 *Yattığı yerde basılınca ayağa dikilip bağırmaya başladı.*

*İki elini yana açmış, benimle konuşuyordu: 'Atma bana' diyordu, ama yalvarmıyordu.*

*Tek kırmayı göğsüne patlattım.*

*Önce yan yatmış ağacın üstüne sıçradı, sonra düştü, aşağı yuvarlandı.*

35 *Koştuk baktık, ölmüş mü diye.*

*Gerisinin üstüne oturmuş elleriyle kendini aşağı doğru itiyordu.*

*Arkasından geldiğimizi görünce üzerimize seğirtti.*

*Ağız açıktı, başını sağa sola sallıyor, 'Niye vurdun kardeşim beni' diye konuşuyordu. 50 metre kala durdu.*

40 *Kalbime gelse ki tüfek patlamaz da bu ayı beni yer, hiç tetiği çekmezdim, ama kalbime gelmedi.*

*Yaklaştı. Her tüyü ayrı ayrı duruyordu. Gözlerini kapamış, kulaklarını dikmişti.*

*Tüfeği kaldırdım, kulaklarının arasına nişan aldım, çektim. Tüfek konuşmadı. Dondum.*

45 *Tüfeği yüzümden indiremiyordum, çünkü indirsem patlamadığını anlayacak üzerimize gelecekti.*



Arkadaşıma **'Baltayı ver'** demek için tüfeği hafifçe yüzümden indirince yerinden kalktığı gibi bize doğru koşmaya başladı.

Arkadaşım benim arkamda duruyordu.

50 Benden daha yüksekte olduğu için önce onu kolundan tutup altına alıp yemeye başladı.

**'Abi beni kurtar'** diye bağırtıyordu.

Ters döndük. Benim bacağımı yemeye başladı.

55 **Bacağımı alıp götürmesin** diye bir kolumu ağaca sardım, bacağımı sesli sesli yiyor, etleri koparıyor, ben de köpek kovar gibi elimle kafasına vurup **'hoşt hoşt'** diyordum.

Bacağımı dizime kadar yedi.

Sonra vurduğu gibi 3-4 metre yuvarladı. Yanıma geldi.

Yine [beni] aşağı attı, ata ata 100 metre götürdü.

60 Sonra ayağa kalktı, koltuğunun altına aldı, yürümeye başladı.

Nasıl da mutlu hissettim kendimi o dakika. Ben de onun vücudunu kucakladım. O dağ başında ondan daha yakın kimse yoktu ki bana; hayatta ondan başka kimsem kalmamıştı, sıcak vücuduna sarıldım öpesim geldi.

Sonra **öldü** zannedip beni bıraktı, arkadaşımı yemeye gitti.

65 Ben yattığım yerden **'Kaç sana geliyor'** diye bağırınca, **'Bak bu hâlâ konuşuyor'** deyip yine geri döndü, gelip üzerime oturdu.

Ben **'Yüzümü yemesin de neremi yerse yesin'** diye kolumu yüzüme kapatınca vaziyeti anladı, kolumu bacağının altına alıp çenemi yemeğe başladı.

Kendimden geçmişim. Uyandım ki, ayı beni yemişti..."

## 70 Hastanede üç ay

"Ayı tarafından yenmek" acaba nasıl bir duyguydu?

İsmail Karaduman, "Sanki kızgın bir demirin yakması gibidir; kızgın demirle dağlanmaya dayanabilirsen, ayının yemesine de dayanabilirsin" diyordu.

Ama ayının eline düşünce en iyisi, "nefes almamak, ölüye yatmaktı".

75 İsmail Karaduman'ı o gün dağda bulduktan sonra minibüsle Erzurum'a hastahaneye götürmüşlerdi.

Sol bacağı ve sol omuzu kırılmış, diz kapağı dağılmış, etleri parçalanmış, çenesi darmadağın olmuştu.

80 İsmail Karaduman, "Çenemde mafsalsal kemiği yoktur. Üst damağım da yoktur, gerçi şimdi plastikten var. Hem dış yerine geçiyor hem kapak gibi. O olmadan bir şey yeyip içemiyorum. Su içsem burnumdan çıkıyor. Çünkü ağız ile burnu ayıran kemik yok, onu yemiş. Oraya kapak koydular" diyordu.

Ayıyı da unutmamıştı.

85 "Ayı ölüp kalmış, bizim akrabalar bulmuş sonra. Ama postunu yüzeceklerine **İsmail'i yedi** diye ayıyı parçalamış dangalaklar" diyordu.

Karaduman Erzurum'da ilk tedavisini takiben Ankara'ya götürülmüş, burada özel Tarhan Kliniği'nde Dr. Şakir Akça'nın tedavisi altında 3 ay geçirmişti. İsmail Karaduman, şimdi sadece "rampa aşağı yürürken topallıyor", diğer zamanlar, aylara kinle domdom yağdırmaya devam ediyordu.

90 Bu nasıl bir meydan okumaydı?..

(8) AYŞE K. İLE ALİ K. ANLATIYOR...

AYŞE K.:

"Ben *Telefunken*'e istekle geldim. 1969 senesinde sadece iki hafta bekledim. Biz bir grup kadın geldik, kocam daha sonradan geldi.  
5 Havaalanında bizi bir tercüman karşıladı ve hayıma getirdi.  
Hayım eski püsküydü. Hiç beklediğim gibi değildi.  
Bir odada üç yatak, yerde halı yok, dolapların kapıları sarkmış, masanın örtüsü yok. Ağlamaya başladım.  
Sanki hapisaneyeye girmiş gibi oldum. Ziyaretçi bile yasaktı.  
10 Eltim de oradaydı. Beni teselli etti.  
Sonra kızkardeşim de geldi. O çoktan beri buradaydı. Beni yanına aldı.  
Eski bir evde oturuyordu ama evini kendi zevkine göre döşemişti.

Ertesi günü işe gittik.  
Bizi maysterle (ustabaşı) ve şefle tanıştırdılar. Gayet ağır ve efendi insanlardı.  
15 İş de zor değildi. Ampul tellerini lehimliyecektik.  
O zaman 23 yaşındaydım ve 10 sene de Türkiye'de çalışmıştım.  
Bizi yine doktor muayenesine çağırdılar.  
Muayene sonuçlarına göre herkese bir iş verdiler.  
Ben birbuçuk ay içinde akordu verdim. Forarbayter (postabaşı) çok memnun kaldı.  
20

Sonra bizi tekrar röntgene gönderdiler. Bana **ciğerinde leke var** dediler.  
Ben kocamı da Telefunken'e aldirtmak istiyordum.  
Beynimden vurulmuşa döndüm. *Deli olacağım* sandım.  
Beni Türkiye'ye geri göndermeğe kalktılar. Ben ne pahasına olursa olsun burada kalmak istiyordum.  
25 Türkiye'de de yıllarca çalışmıştım, 13 yaşımdan beri.  
Sonunda Türkiye'deki Sosyal Sigortalar Kurumu ile Alman Hastalık Sigortası masraf konusunda anlaştilar. Beni Wannsee'ye sanatoryuma yolladılar.  
Tercüman kocama da bir iş ayarlıyacağına söz verdi.  
30 Hastanede Türk temizlikçilerinden başka kimse Türkçe bilmiyordu. Onlar beni teselli ettiler.  
Doktorlar muayenenin sonucuna göre ameliyat etmek istiyorlardı.  
Neyse, hepsini atlattık...

Yolculuğa çıkmadan önce yabancı dille filan nasıl zorluklar çekeceğimi hiç  
35 düşünmemiştim. Burada başka bir dil konuşulduğu aklımın köşesinden bile geçmemişti. Çok gençtim, çocuk gibi.  
Bir tek kızkardeşimin olduğu yere, Almanya'ya gitmek vardı aklımda.  
Bu kadar zor olacağını hiç düşünmedim.  
Oğlum da o zamanlar daha üçbuçuk yaşındaydı. Kayınvalidem ona bakacaktı.  
40 Ondan ayrılmak bana çok acı geldi.

Altı ay kadar sonra kocam geldi.  
Yolunu yöresini bulmakta çok zorluk çekmiş.

Havaalanında otomatik kapının ters yanında durmuş, kapıyı açamıyormuş, sonra biri onu içeri bırakmış.  
45 Eve taksiyle geldi. Bavulunun sapı kopmuş. Oturmuş üzerine bekliyormuş. Bir müddet sonra bir Türk tanıdık görmüş, odama getirmiş. Ben işteydim ve ne zaman geleceğini tam bilmiyordum..."

**ALİ K.:**

"İstek kâğıdım geldiğinde hem çok sevindim hem de heyecanlandım.  
50 Karımın başına gelenlerden ders alarak hemen tanıdık bir doktora gittim ve kendi paramla kendimi iyice bir muayene ettirdim. Muayeneden sonra doktor bana: "**Aslan gibisin. Ağaçları kökünden söker atarsın**" dedi.

Büyük bir işçi grubu trenle Münih'e geldik.  
55 Bize yemek verdiler. Peynirden başka bir şeye elimi sürmedim. *Domuzdur* diye et ve sosisi attım. Berlin'de havaalanında bizi firmanın tercümanı karşıladı. Bizi hemen hayıma götürmek istedi. Karımla ancak ayaküstü görüşebildim, beraberinde gidemedim.  
60 Karım adresi yazdı ve cebime 50 Mark koydu. Gece sekizde beni ziyarete gelince hayım müdürü içeriye bırakmadı. Bu uzun ayrılıktan sonra karımla ilk gece görüşemedik. Bir odada üç kişi yatıyorduk. Pazartesine kadar beş gün karımı doğru dürüst göremedim bile.  
65 Sadece bir ara karımın kızkardeşinin evinde çok kısa görüşebildik..."

**AYŞE K.:**

"Hastalığımdan sonra dokuz ay çalışmadım. İşe başlıyalı üç hafta oldu, mayster beni yanına çağırttı. İşime son verildiğini bildirdi.  
70 "**Senin yerinde bir Alman da olsa işten çıkarılırdı**" dedi. Çok üzuldüm. Forarbayter çıkardığım işten çok memnundu. O da çok şaştı bu işe ve hemen şefe gitti. Şef beni yatıştırmağa çalıştı ve iyi bir işçi olduğumu, gelecekte daha çok gayret göstermemi ve akordu yetiştirmemi söyledi.  
75 Yani işime devam edebilecektim. İki hafta içinde de akordu yetiştirdim. Ama akordu verir vermez bana başka bir iş gösterdiler. Bir süre orada kaldım.  
80 Biraz para kazanmağa başlayınca bu kez de daha zor bir işe verdiler. Kanaatkâr ve çalışmağa hevesli olduğumdan hiç bir kimsenin yapmak istemediği en zor işleri bana verdiler..."

(9) BAĞIRABİLMEK

Niye bakıyor bu insanlar bana, üstümde bir acayıplık mi var acaba?  
Yoo görünürde bir şey yok. Yoksa yakam mı açık, biraz kapasam mı...  
Hayır açık filan sayılmaz, bana öyle geliyor olmalı...

5 Peki niye bakıyorlar öyle görmemişler gibi?

Acaba suratımda bir gariplik mi var?

Yok canım olamaz, daha evden yeni çıktım, ne olabilir ki suratımda...

Belki de bana baktıkları filan yoktur, yine kuruntu ediyorum kendime, işleri mi yok bana bakacaklar...

10 Off.. yeter ama kuruntu filan ettiğim yok, bal gibi bana bakıyorlar işte.

Ne yapsam acaba? İlk durakta insem mi?..

Niye incekmişim, inmeyeceğim işte, bakarlarsa baksınlar, her ne görüyorlarsa suratımda...

Dik durmalıyım, evet, dik durmalıyım.

15 Hiç bir şekilde boyun eğmeyeceğim onlara, benim de onlar kadar bu otobüse binmeye hakkım var.

Ne vardı bu bluzu giyecek, daha kapalı bir şey giyseydim keşke...

Ne yapayım yani canım bunu giymek istedi, üstelik hava da çok sıcak.

Ne yani istediğimi giyemez miyim?

20 Onlar daracık pantolonlarından kabartılarını gururla sergilerken ben göğüslerimden mi utanacağım, utanmıyorum işte ne derlerse desinler, umurumda bile değil...

Hay allah, bu adam da nerden çıktı şimdi, biraz geride duramaz mı, sanki üstüme yıkılacak.

25 Ne kötü kalpli bir kadınıym, otobüs tıklım tıklım, ne yapsın adamcağız, ayakta duracak yer yok. Ama biraz geride durabilirdi...

Yine fesatlık yapıyorum, o da benim gibi bir an önce evine varmayı

düşünüyordur, otobüs de kalabalık, ne yapsın yani adamcağız...

30 Aaaa... yeter ama gittikçe üzerime geliyor, bu kadar da olmaz, ben nasıl duruyorsam o da öyle dursun, nerdeyse oturanların üstüne düşeceğim.

Yooo söylemeliyim artık, sertçe ikaz etmeliyim ki bir daha böyle bir şey kalkışmasın.

Ya söyleyince inkâr ederse, bu defa ben rezil olurum...

35 Ya da başkaları karışmaya kalkarsa, al başına belayı gece vakti bir de kavgaya neden ol.

Hep bu bluzun yüzünden, bir daha giyersem...

Hıh sanki giymesem böyle davranmayacaklardı, akılları başlarında değil ki, erkekliklerini kanıtlamakta.

Ne zevk alırlar ki böyle, hiç anlamam.

40 Aman canım niye böyle düşünüyorum ki?

Kimbilir nasıl bir baskı altında büyümüştür, bir sürü cinsel problemi vardır, o da bu şekilde yansıyordur dışarı...

İyi ama biz de sorunsuzlar ülkesinden gelmiyoruz, üstelik daha kötü baskılar

yaşadık, eh bizim de problemlerimiz yok sayılmaz yani, biz niye kimseyi

45 sıkıştırmıyoruz?..

Bu kadar iyi niyetli olmanın anlamı yok, söylemeliyim artık.

Yoo avazım çıktığı kadar bağırıp aşâğılık bir yaratık olduğumu haykırmalıyım

suratına.

50 Evet en iyisi bu, böylece bir daha kolay kolay kimseyi rahatsız edemez, diğer erkeklere de iyi bir ders olur.

Evet... dik dur, kendine güvenmelisin, bunda utanacak bir şey yok, utanacak birisi varsa bu kişi o olmalı. Hazır mısınız?..

"Bakar mısınız, ... şey ... biraz öteye gidebilir misiniz, lütfen, burası biraz sıkışık da ... teşekkür ederim..."

55 Sen bir budalasın... hayır hayır, bir kadınsın... ve bağırmayı da bir gün mutlaka öğreneceksin...

*Siz bağırabiliyor musunuz?..*

### HAYVANLAR ISMAIL GÜLGEÇ



(10) **BAZEN GURBET OLUR VATAN, BAZEN VATAN OLUR GURBET!..**

"Ben [...] yılında, 19 yaşında, tahsilimi yarıda bırakarak evlenip Almanya'da tahsilini sürdürmekte olan eşimin yanına gittim. Bir oğlumuz, bir de kızımız oldu.  
5 Ancak evlilik hayatım, sandığım gibi, mutluluk değil, bitmek tükenmek bilmeyen acılar getirdi hayatıma.

Buna rağmen eşimi sevdiğim ve çocuklarımla babasız kalmasını istemediğim için sabrettim. Son yıllarda dayak, hakaret ve kumar oynaması da eklenince, dayanabilecek durum kalmadı ve [...] yılında boşanmaya karar verdim; bir  
10 Alman avukata başvurdum.  
Avukat, 'Burada verilecek olan boşanma kararının Türkiye Cumhuriyeti'nde geçerliliği var mı?' soruma: '**Buradan alacağınız boşanma kararını Türkiye'de mahkemeye onaylatmanız yeterlidir**' dedi.

İçim rahatladı, dilekçe verdim ve boşanma davası açtım.  
15 İlk olarak eşim nafaka ödemeyi, gelirin çok az olduğunu göstererek reddetti ve nafaka ödemekten kurtuldu.

Saldırganlıkları öldürme tehditlerine kadar götürmesi nedeniyle Almanya'da [...]' *Sozialamt* kuruluşu yardım elini uzattı, bana bir ev kiraladı, evimin kira, ısıtma masraflarını, benim ve çocuklarımla bakımlarını ve hastalık  
20 sigortalarımızı üstlendi ve çocuklarım küçük olduğu için çalışmaya mecbur olmadığımı söyleyerek boşanma kararından sonra da bunları ödemeye devam ettiler.

İlk duruşmada eşim itiraz etmeyerek boşanmayı kabul etti.  
Ama mahkemedeki duruşma, davanın bir yıl sonra tekrar ele alınması koşuluyla  
25 sona erdi.

Bir yıllık süre içinde '*Kinderfürsorge*'den yollanan psikologlar çocuklarımla yanımdaki durumları müşahade altına alarak, çocuklarla konuşarak, eşimle de ayrı ayrı konuşup fikir ve davranışlarını tetkik ederek kesin kanaat getirdikten sonra, çocuklarımla bakımlarını benim yetkime bıraktılar.

30 Davamıza bakan hâkim bu bir yıllık sürenin bitiminde, ikinci duruşmamızda boşanmamıza karar verdi.

Bir aylık temyiz süresi sona erince de, eşim bu süre zarfında boşanma kararına itiraz etmediğinden, karar kesinleşti ve Eyalet Yüksek Mahkemesi tarafından tasdiklenip karar tarafıma verildi.

35 Kararı tercüme ettirip, tercümeyi Türkiye Cumhuriyeti [...]' Başkonsolosluğu'na tasdik ettirdim.

Artık boşanmıştım. Almanya'da sahip olduğum bütün olanaklara rağmen vatanıma dönmek istiyordum.

Pasaportum, Almanların sahip olduğu bütün haklara beni de yetkili kılıyordu; serbest iş de yapabiliyordum ama gene de "*Türkiyem*" dedim ....  
40

Almanya'ya veda ederken avukatımdan, davayı yürüten hâkime kadar herkesten güler yüzle, vatanımda başlayacak olan yeni yaşantım için aldığım mutluluk dilekleri beni fazlasıyla mutlandırdı.

Sınırdan çıkarken gümrük kontrolü sırasında Alman gümrük memurları da  
45 aynı dileklerini bildirdiler ve Almanya geride kaldı.

Geldiğim zaman, bulunduğum ildeki asliye hukuk mahkemesine dilekçe verdim. Durumumu anlatıp Almanya'daki kesinleşmiş boşanma kararının onaylanmasının çabuklaştırılmasını, ayrıca rica ettim. Ama efendim durumumu anlatmak ne mümkün, insanca bir tebessümden bile yoksun kaldım.

O günden beri bu tastik işi uzuyor. Duruşmadan duruşmaya derken beş ay geçti. Nafaka alamıyorum, sağlığım bakımından hiçbir güvencem yok. Burada bir işim ve mesleğim de yok ve üstelik iki de yavrum var. Babam subay emeklisi; boşanma kararı kesinleşip onun nüfusuna geçersen hiç değilse sağlık karnesinden yararlanırım.

İş uzayınca Adalet Bakanlığı'na başvurdum. *Sen ne hakla şikâyetle bulunuyorsun* diye, beş aydan beri beklediğim yetmiyormuş gibi, dava bu sefer dört ay sonra yapılacak duruşmaya atıldı. Demek Almanların çok önem verdiği sağlık sigortası benim memleketimde hiç önemli değilmiş. Ne acı!

Hâkim, kaleme ne yazdığımı size açıklamak tenezzülünde bile bulunmuyor. Davacı olduğum halde asık suratlı bir hâkimin karşısında kendimi hapislik suçlu gibi hissediyorum.

Bu ne biçim adalet, bu ne biçim adliye?

Çok üzgünüm, üzüntümün derinliğini ifade edecek kelime bulamıyorum.

Almanya'daki devlet memurlarını, hâkimi, avukatı, gümrük polisini gözlerimin önüne getiriyorum, bir de buradakileri. Aradaki fark, orada bir insan, burada bir böcek olduğumu düşündürüyor bana.

Burası vatanım benim. Kendi toprağım, kendi insanım.

Devlet, benim devletim.

Evet, bir güler yüzün dahi vatandaşlarından esirgendiği benim devletimin daireleri, postanesinden adliyesine kadar benim saygı duyduğum ama onların bu saygıyı hak etmedikleri kamu kuruluşları.

Ama neden?

Türk milleti bir güler yüze dahi layık değil mi?.."

## (11) BEKTAŞI İLE SARHOŞ ATLI

Bektaşî dervişlerinden biri nasılsa bir gün camiye girip oturmuş.  
Vaaz veren hoca: **"İyilik yapmanı Allah sever, o kadar cömert ve kerimdir ki bir fakire bir kuruş verene yüz kuruş, bir lira verene yüz lira ihsan eder"**  
5 diyerek sözünü bitirmiş.

Bu çok kârlı alışverişten şimdiye kadar niçin yararlanmadığını düşünen Bektaşî, dünyadaki bütün servetini oluşturan bir tek altın lirayı, camiden dönerken yolda rastladığı ilk dilenciye vermiş.

10 Art arda birkaç sabah yastığının ve yerde serili yatağının altını, odasının bütün kıyı ve köşesini araştırıp Tanrı'dan geleceğini umduğu 100 altın liradan eser bulamayınca, torbasını sırtlayıp yola koyulmuş.  
Amacı, kendisini aldatan hocanın yaşadığı kasabadan uzaklaşıp, başka bir kasabada yerleşmek imiş.

15 Uzunca bir süre yürüdükten sonra bir yanı sık ağaçlı bir yanı çıplak vadide bir derenin kıyısındaki ağacın gölgesinde dinlenirken, karşı yamaçta silahlı bir atlının belirdiğini görmüş.  
Bunu hiç beğenmeyen Bektaşî, sık yapraklı bir ağaca tırmanıp gizlenerek, atlının geçip gitmesini beklemiş.

20 Ne var ki dereyi geçen adam atından inip Bektaşî'nin gizlendiği ağacın kütüğüne atını da bağlayarak heybeyi indirmiş, belinden de palasını çıkararak ağacın gölgesine oturup heybeden aldığı rakı ve mezelerle demlenmeğe başlamış.  
Çoktan beri bir damla rakı yüzü görmeyen Bektaşî de neredeyse kendinden geçmiş durumda yutkunarak onu seyre dalmış.

25 Kafası tütsülenen adam dere kıyısındaki koyu çamurdan büyükçe bir kütleyi çekip, çocukların kışın yaptıkları kardan adam biçiminde bir çamur adam yaptıktan sonra ona yüksek sesle:

**"Ey Musa, Allah seni insanları iyi yola götürmesini diye dünyaya yolladı; sen ise onları kendi ırkından olmayanları yok etmeye teşvik ettin. Kan döktürdün, senin cezanı vereceğim şimdi"** dedikten sonra yerden palasını alıp  
30 **"Hayyyt"** diye bağırarak bir vuruşta çamur adamın kafasını uçurmuş.

Yaprakların arasından bu sahneyi izleyen Bektaşî, içinden:  
*"İyi ki saklanmışım, herif sarhoş olunca beni Musa Peygambere benzetebilirdi ve kafam giderdi"* diye düşünürken dereden bir miktar daha çamur çeken adam bu kez daha yüksek boyutlarda bir çamur adam yapıp karşısına geçerek **"Ey İsa"**  
35 demiş, **"Allah seni de insanları iyi yola sevk edesin diye gönderdi. Sen ise 'Bir yanağına tokat atana öteki yanağını döndür' diye vaaz verdin, ama içinden çıktığın Yahudi ırkına ve daha sonra Müslümanlara karşı senin dindaşların yapmadıkları zulmü bırakmadılar. Senin cezanı da vereceğim"** diyerek yerden palayı alıp onun da kafasını uçurmuş.

40 Ağaçtaki Bektaşî: **"Yahu, bu adam İsa Peygamberi de öldürdü"** diye düşünürken, adam daha büyük boyutlarda bir çamur adam daha yapıp:



45 "Ey Muhammet" demiş, "Allah seni Musa'nın ve İsa'nın yapamadıkları iyilikleri yapmak için yolladı yeryüzüne. Sen ise bir 'cihad' sözü çıkardın, bütün dünyanın kana boyanmasına sebep oldun. Dindaşların da birbirini boğazlayan kırk tarikata bölündü" diye bağırıp palasını çekerek onun da kafasını uçurmuş.

50 Yaprakların arasında korkudan tir tir titreyen Bektaşî dervîşi "*Eyvah, bizim peygamber de gitti*" diye tasalanırken, birkaç yudum daha içerek iyice kafayı bulan adam, killi çamurdan çok daha büyük boyutlarda bir insan taslağı yaparak karşısına geçip:

55 "Ey Allah" demiş. "Ben bunları boşuna öldürdüm. Oysa bütün suç sende. Çünkü hayır da senden, şer de senden gelir. Sen isteseydin hep hayır getirir, dünyayı gül gülüstan ederdin. Bunu yapmadın. Bak insanlar ne halde" diye bağırılmaya başlamış ve yine bir "Hayyt" narası atarak palasını alırken, Allah'ın kendisine yüz altın vereceği olduğunu anımsayan Bektaşî, kendinden geçip bütün gücüyle:

"Dur be adam vurma, benim ondan yüz altın alacağım var!" diye haykırmış. Gökten gelen hiç beklenmedik bu bağırış üzerine ürküp gemini koparan at kaçmış, sarhoş adam da sırt üstü düşüp kalmış.

60 Bir süre bekleyen Bektaşî, onda hiçbir kıpırtı görmeyince, yavaş yavaş ağaçtan inip ilk iş olarak palayı derenin taaa uzaklardaki bir yerine fırlatmış, sonra adamı yoklamış ve öldüğünü anlayınca yerdeki mezeleri toplayıp, kapattığı rakı şişesiyle birlikte kendi torbasına yerleştirmiş. Adamın belindeki kuşağı çıkarmak isterken yere düşen bir keseyi alıp açmış. 65 Bir de ne görsün, içi altın dolu. Saymış tam yüz altın lira.

Keseyi cebine yerleştirdikten sonra hemen dere kıyısındaki çamur heykelin önünde secdeye vararak:

70 "*Allahım, bana olan yüz altın borcunu ödemeyeceksin diye kuşkuya düştüğüm için beni affet, şimdi hemen eski dergâhuma dönerek bütün fakirlere sadaka vereceğim*" deyip yola koyulmuş.

Bir süre yürüdüktan sonra, secde edip af dilediği şeyin bir çamur yığınının başka bir şey olmadığını bilincine vararak hemen geri dönüp ona:

"Bana bak" demiş, "Ben olmasaydım, senin de kellen gidecekti ya!..."

## (12) BEŞ YABANCI KİŞİ BEŞ DAKİKADA DOST OLDU

Özcan Büyükoğlu, yağmurun bardaktan boşanırcasına yağdığı bir gün özel otomobiliyle Suadiye'den geçerken, dolmuş durağında dört bayanın beklediğini gördü.

5 Bayanların hepsi de, sıırıslıklam olmuşlardı.

Otomobilini durağa yanaştırdı ve "*Kadıköy'e kadar gidiyorum. Hepiniz buyurun*" dedi.

10 Bayanlar, teşekkür üstüne teşekkür ederek otomobile binerlerken, durağın birkaç adım ötesinde duran ve böyle bir günde, 'özel' müşteri bekleyen beş taksinin şoföründen biri, "**Hop, hoop, hooop... Özel araba dolmuş yapamaz... Hop, hoop...**" diye bağırdı.

Özcan Büyükoğlu, şoförün bu bağırmasına aldırmadı. Otomobiline binen dört bayanla birlikte hareket etti.

15 Suadiye durağındaki taksilerden biri de hemen hareket etti ve büyük bir hızla öne geçip Şaşkınbakkal'daki trafik polisine özel oto sahibini şikâyet etti.

Trafik polisi, beş on saniye sonra gelen özel otomobili durdurdu ve sürücüsüne sordu:

"*Taksi misin, dolmuş musun?*" dedi.

20 Özcan Büyükoğlu'nun başına böyle bir olay, ilk kez geliyordu. Ne söylemesi gerektiğini bilemedi. Şaşırıldı, kaldı.

Trafik polisi, Özcan Büyükoğlu'dan ehliyetini ve otomobilin ruhsatını istedi. Sonra da, "*Şöyle sağa çekin arabanızı*" dedi.

Otomobildeki bayanlardan kapıya yakın oturanı, kapıyı açtı, dışarı fırladı.

"**Ağabeyimin ne suç işlediğini öğrenebilir miyim?**" diye sordu polise.

25 Trafik polisi, bayanın sorusundaki "*ağabey*" sözcüğünü anlamadı.

"*Özel otomobille dolmuş yapılmaz*" dedi, "*Beyefendi hakkında şikâyet var.*"

Bayan, hayretten gözlerini iri iri açtı:

30 "**Bir insan, arkadaşlarını alıp ağabeyinin otomobiliyle gezmeye çıkamaz mı?**" dedi. "**Bir otomobile iki kişiden fazla binen olursa, onun adı hemen dolmuşçuluk mu olurmuş yani?**"

Trafik polisi kulağının birini uzattı bayana:

"*Bu bey ağabeyiniz mi?*" diye sordu.

"**Elbette.**"

"*Arabadaki öteki hanımlar da arkadaşlarınız mı?*"

35 "**Elbette.**"

Trafik polisi, ehliyeti ve ruhsatı Özcan Büyükoğlu'ya uzattı:

"*Afedersiniz*" dedi. "*Bir yanlışlık oldu... Buyurun, devam edin.*"

40 Otomobil, Kadıköy'e doğru yoluna devam ederken, şans bu ya, Feneryolu durağında ise bir başka polis, kimlik denetimi yapmak üzere durdurdu otomobili. Biraz önce trafik polisine "*Ağabeyinin otomobiline bindiğini*" söyleyen bayandan başka herkesin kimliği yanındaydı. Sadece onun kimliği yoktu.

Polis, Özcan Büyükoğlu'ya sordu:

"*Hanımın kocası mısınız?*" dedi, "*Şayet öyleyse, siz kefil olursunuz, biz de bayanı karakola götürmeyiz.*"

- 45 Özcın Büyüköğlü yine kekelemeye başladı:  
"*Ben kocası değilim amma...*" derken, arkadaki bayan gerisini tamamladı:  
"Sıkılmasana ayol" dedi ve polise döndü:  
"**Biz sözlüyüz efendim. şu anda, onun ve benim kızkardeşlerimle birlikte kuyumcuya yüzük almaya gidiyoruz. Yarın nişanımız var da.**"
- 50 Polis, otomobildekilerin hepsinden özür diledi.  
"Böyle bir mutlu olaya giderken sizi durdurduğum için kusura bakmayın" dedi,  
"Saadetler dilerim... Buyurun devam edin..."  
Beş dakika önce birbirini tanımayan beş kişi, şimdi birbirleriyle sanki, '*Kırk yıllık dost imişler*' gibi devam ettiler yollarına...

### (13) BIÇAK ALTINDA

Sol göz kapağımın üstünde mercimek kadar bir kabartı belirdi.  
İlkin pek aldırıldığım yoktu.

5 Ama kabartı büyümeye, göz kapağım içinde yayılmaya başlayınca  
sinirlendirmeye, tedirgin etmeye başladı.

İlkin tanıdık bir doktora gösterdim.

Kafamı kaldırdı, ışığa tuttu:

**"Önemli bir şey değil, hemen alırsınız."**

"Neymiş, neden olur?"

10 **"Arpacık gibi bir şey. Meraka değmez."**

"Nasıl alacaksınız?"

**"Küçük bir operasyon."**

Doktorlara göre masaya yatıp, bıçağa kendinizi teslim etmeniz, 'küçük bir  
operasyon'dur.

15 Bir de bıçağın altına yatmanı düşünün.

Boş verdim, aylarca tanıdık doktora uğramadım. Soranlara da *önemli bir şey değil*  
diyordum.

Derken günlerden bir gün kızımın arkadaşı bir doktor hanım bize geldi.

Gözümdeki kabartıdan gene söz edildi. Genç doktor hanım ışığa kaldırdı, baktı:

20 **"Aaaa, önemli bir şey değil, hemen alırsınız."**

Ötekiler gibi konuşuyordu.

Hiç ameliyat olmuşluğum, bıçak altına yatmışlığım yoktu.

Nasıl bir şeydir bilmem de...

Ancak bazı dostlarım ameliyat olduğunda, hastaneye yattığında görürdüm.

25 Burnuna, koluna takılmış serumlar, gövdenin dört bir yanını saran sargı bezleri.

Başucuna konmuş ilaçlar, ilaçlar...

Ben de mi öyle olacaktım? Aklıma geldikçe değil ameliyattan, ameliyat  
düşüncesinden bile kaçırıyordum.

**"Ne zaman yapacağız?"**

30 **"Neyi canım?"**

**"Şu gözünüzdeki kabartıyı..."**

"Dursun hele, ben söylerim."

Böylece atlatıp gidiyordum...

Günün birinde kızımın, genç doktor hanım arkadaşı:

35 **"Sizin için gün aldık"** dediler.

"Ne günü canım?"

**"Şu küçük operasyon..."**

Ya, küçük operasyon, yani bıçak altına yatma eylemi değil mi?

*Çoluk çocuğa rezil olmayalım* diye bir şey demedik.

40 Kalktık Çapa'ya gittik.

Bizi operasyonlayacak doktor Ankara'ya gitmiş. Oh ne iyi!

Ama arkadaşının eli tezmiş, o da yapabiliymiş...

Şaka maka derken masanın üstüne uzattılar. Tepemde kocaman ışıklar.

Ben *mercimek kadar şey için bunca zahmet niye demeye kalmadan, makaslar,*

- 45 neşterler, eldivenler, doktorlar, doktorlar. Hepsi de başıma üşüştü.  
"Dayan" diyordum kendi kendime...  
*Bunca işler gördün, kabadayılık ettin, hadi buna da katlan!*  
İğneler, lokal anestezi, tepsiler, iplikler, iğneler, alkolle oğmalar...  
Bilmem neler de neler... Bıçağı yedik, of...
- 50 **"Bir şey yok... Nasıl yazarsınız yazıları?"**  
"Ne yazısını?"  
**"Canım gazeteye, köşenize yazdıklarınızı nasıl yazarsınız?"**  
"Şey işte, yazarım öyle."  
**"Bistüri."**
- 55 "Ne?"  
**"Size söylemiyorum."**  
Doktor bıçağı çalar göz kapağını ayırır, mercimek kadar kabartıyı alırken, bir benimle konuşuyor, bir asistanları ile...  
Kızıyorum içimden, *dalga mı geçiyor ne?*
- 60 Ama ameliyatlarda yöntemmiş, hem hastayla konuşurlar, hem asistanlara komut verirlermiş. Konuşuyor doktor:  
**"İkilik ver, üçlük ver..."**  
Bunlar da iğnelerin ipliklerin adları...  
Veriyorlar, dikeyiyor, açıyor, kapatıyor.
- 65 Sanki göz kapağımın içinde avucum kadar parçalar var, birini alıyor, öte yana deviriyor.  
**"Bu kist de çok yayılmış, açmadan öyle görünmüyordu, açtıkça atrlara kadar indiği görülüyor."**  
Bıçağı çalıyor, elindeki aletle bir yerleri karıştırıyor, altından girip üstünden çıkıyor.
- 70 "Ah, anam!.."   
İnliyorum.  
**"Bir şey yok, bitiyor. Sen şimdi dersin ki, bir daha mı kafam kesilse doktorun bıçağı altına yatmam, öyle değil mi?"**
- 75 Dalga mı geçiyor ne?  
Elimden bir şey gelmez ki, bir kez bu projektörlerin, bıçakların altına yatmışım, doktorların eline düşmüşüm.  
**"Hazır yatmışken" dedi, "Şu benleri de alalım."**  
Kabadayı kesildik ya:
- 80 "Ahn!.." dedim.  
Boynumu vursalar artık vız gelir. Bu yola baş koyduk.  
Bir saatten fazla sürdü gibi geliyor.  
Bana sorarsanız sanki günler, aylar geçti.  
**"Hadi geçmiş olsun, bitti!"**
- 85 Doktor Bülent ve İsmail Beylere teşekkür ediyorum.  
Bu arada doktor Alev'e de...  
Sol gözüm kapalı birkaç gün yattım. Dikişleri aldılar. Gözümün önü açıldı.  
Kaç günlük özlemden sonra bunları yazıyorum.  
Korkum geçmedi, dersem yalan, bir daha mı, Allah göstermesin...  
90 Her gece rüyasını görüyorum...

## (14) BİLİYOR MUSUNUZ?

*Cezaevleri sorunu* diye bir sorun olduğunu biliyor musunuz?

Eğer televizyonu ve radyoyu sürekli izliyorsanız, böyle bir sorunun ayırında olmayabilirsiniz.

5 Eğer tüm gazeteleri okursanız, *Cumhuriyet*'in dışında bu gibi bir sorunla ilgili haberlere pek rastlayamazsınız.

Ne TRT, ne de basın cezaevi sorunlarını haber yapmaya yanaşmaz.

10 Oysa idamla, yaşamboyu hapisle ya da daha az ceza ile parmaklıklar arasına düşmüş oğullarının ölüm orucuna yatmasından sonra onlardan haber alabilmek için yoksulluğun tüm kısıtlı olanaklarını seferber etmiş anneler, günlerden beri Ankara'da bu soruna bir yanıt bulabilmek için uğraşıyorlar. Cezaevlerinden ve hastanelerden oğullarına değgin bir haber alabilmek için didiniyorlar.

15 Acaba bu yazının hazırlandığı günden basıldığı güne değin oğullardan kimileri ölmüş olabilir mi açlık grevinde?

**"Varsın ölsün. Onlar değil mi çeşitli suçları işleyip cezaevine düşenler!"**

İşte böyle yanıt verilmiştir, açlık grevlerinde yaşamlarını tehlikeye atan oğulların analarına.

20 Açlık grevindekilerin ölüme çok yaklaşmalarına karşın, kendilerine şekerli suyun bile verilmediği duyulmuştur.

Cezaevindeki suçlunun bu denli hiçe sayıldığı başka hangi ülke var acaba Avrupa Topluluğu'na girmek isteyen?

**"Onlar da kalkıp açlık grevine başlamasın ya da açlık grevini ölüm orucuna dönüştürmesin."**

25 TRT hiç değinmediği, basın yeterince ele almadığı için, sorunun ayırında olmayanlar böyle söyleyebilirler.

Açlık grevine karşı olabiliriz, pek çok kimse gibi.

30 Ama **"Niçin açlık grevi?"** sorusuna yanıt veren anneler, *"Cezaevlerinde oldukça düzelmiş olan koşullar Adalet Bakanlığı'nın '1 Ağustos Genelgesi'nden sonra öyle kötüleşti ki, oğullarımızın elinde açlık greviden başka hiçbir savunma yöntemi kalmadı"* diyorlar.

Sonra da şöyle ekliyorlar: *"Oğullarımızı asamadılar, ama cezaevlerindeki koşulları ağırlaştırarak onları bir başka yolla ölüme zorluyorlar."*

35 Açlık grevinde ölüme yaklaşanlardan şekerli suyun esirgenmesinin bir nedeni de belki budur.

Bu yazıyı hazırladığımda, 10'a yakın cezaevinde 1000'i aşkın insan açlık grevindeydi.

Açlık grevlerinin diğer cezaevlerine yayılacağına değgin haberler de vardı.

Salt bu gerçekler bile, TRT ve basın için *"haber değeri"* taşımaz mı?

40 Ankara'da ve İstanbul'da kimi anneler, çocuklarından haber alamadıkları için kendilerini yakmaya kalktılar.

Kim bu işi kökünden temizleyecek? İktidar mı muhalefet mi? Kimse kim?

Ama kim temizleyecekse, hangi siyasal görüşe sahip olursa olsun, ülke çapında bir sorunu çözümlenmenin onuruna erişecektir.

45 Adalet Bakanlığı'nın *"1 Ağustos Genelgesi"*ni kaldırarak sorunun yok edilmesi

olanaklıdır.

Başta TRT'nin bu konuya hiç değinmemesi, fısıltı gazetesini çalıştırmış, sorunlarını anlatmak için TBMM'ye giden annelere "terörist" damgası vurulmuş, aralarından kimileri gözaltına alınmış ve işin arkasında siyasi bir amaç bulunduğu ileri sürülmüştür.

Oysa soruna böyle yaklaşılması, ilerde teröre kaynaklık edecek odakları oluşturmaz mı?

Siyasal iktidarın umarsızlığı, SHP'nin işi ağırdan alması, yeni ve onarılması olanaksız sorunlar getirmeyecek mi?

Bu konuda tüm tarafların katılacağı bir TV açık oturumunun ya da TV forumunun hazırlanmasına ne dersiniz?

Emin olun, karşılaştıkları vahşeti televizyondan anlatabilseler, annelerin sözlerine dayanamazdınız.

Biliyor musunuz?..

## KİM KİME DUM DUMA BEHİÇ AK



## (15) BİR DİŞ DOKTORU

- Yaşı herhalde altmışın üstündeydi.  
Arkaya doğru taranmış beyaz saçları, cildi bakımlı aydınlık yüzü, ince altın çerçeveli gözlükleri ve beyaz gömleğiyle Ankara'nın ünlü diş doktorlarındanı.  
5 Rakıyı, açık saçık hikâyeleri, politika kulisleriyle ilgili dedikoduları seven, rindmeşrep bir dünyanın olgun ve iyi niyetli insanıydı.  
Ancak doktorluğundaki hüneri ne kadardı, orası pek belli değildi.  
Bir milletvekili hanımının gece saat birde dişi tutsa, kocasının ilk işi hemen telefona saldırıp onu aramak olurdu.  
10 - Üstadım bu saatte seni rahatsız ediyorum, bizimkinin birden dişi tuttu.  
O, içki mahmurluğuyla uykunun büsbütün gevşettiği sesini düzenlemeye çalışarak cevap verirdi:  
- **Merhaba mirim merhaba... Vallahi çok özledim...**  
Milletvekili, selâm kelâm faslını bir an önce bitirip konuya girmeye uğraşırdı:  
15 - Yemekten sonra iki aspirin aldı, *bana mısın demedi...*  
- **Geçen akşam sizin Hüsamettin Bey bizdeydi, ne dersin kazanabilecek mi grup başkan vekilliğini?**  
- Genel yönetim kuruluna karşı bazı ters çıkışları olmasa çok daha kolay kazanırdı... Yanağı da bir hayli şişti...  
20 - **Ben doğrusu severim Hüsamettin'i. Sana da müthiş güveniyor...**  
- Yoo, doğrusu sağlam çocuktur. Ben de severim onu. Sadece acemiliklerini önlemek gerek... Hani arkadaki ikinci aزیya kuron yapmıştım ya geçen yıl, ağrıyan o galiba. Ne dersin gelelim mi?  
- **Buyurun bekliyorum. Vecihi pek tutmuyor Hüsamettin'i.**  
25 - Bırak o serseriye yahu, tutsa ne olur, tutmasa ne olur. Biz hemen çıkıyoruz, gelince görüşürüz.

Diş doktoru, gelen hanım olmasa, pekâlâ pijamasının üstünde robdöşambrını giyerek muayenehanesine geçiverecekken, gelenin cinsiyeti şerefine ayağına bir pantolon, sırtına da bir gömlek geçirmenin sıkıntısıyla oflar puflar, terlikleriyle  
30 muayene odasına yönelip elektrikleri açardı.

Ve hastanın gelmesini beklerken eline de bir kadehçik rakı alırdı.

Hanım hastalar gündüzleri bekleme salonunda sıranın kendilerine gelmesini beklerken canları sıkılırsa, muayenehane bölümünden ev bölümüne geçer, doktorun karısıyla ya dedikodu yapar ya konken oynarlardı.

35 Erkek hastaların randevuları ise genellikle çalışma saatlerinden sonraydı.  
Doktor akşama doğru muayene odasıyla bekleme salonunu, erkek hastaları için ortak bir kulüp havasına sokardı.

Kimi peynirle rakı içer, kimi doktorla ağız şakasına girer, kimi de doktorla birlikte hastanın ağzına eğilir, tedavi edilmekte olan dişin üstünde fikirler  
40 yürütürdü:

- *Ulan amma çürümüş be, senin yerinde olsam dolduracağıma çekerim, gibilerden...*

Ağız açık hasta da, bu önerileri duydukça, konuşamadığı için "**hayır, hayır**" anlamında iniltili sesler çıkarırdı.

45 Doktorun da rakısı, dişçi koltuğunun önündeki âletlerle küçük şişelerin bulunduğu tablada dururdu.



İki gırgır arasında, yahut yaptığı dolgunun donmasını beklediği sırada, bir firt çekerdi doktor.  
Bazen hastaya da bir kadeh rakı verirdi, hasta da bir firt çekerdi.  
50 Konuşmaların konusu ya kadın üstüne, ya politika üstüneydi.  
Bekleme salonundaki hastalar ve doktor, bir ellerinde rakı kadehleri, karşılıklı nükte salvosuna girişirlerdi...  
- Ulan doktor, madem her çürüğü dolduruyorsun, şu bizim Faik'in kafasını da doldursana...  
55 - Faik'in kafasındaki çürük doldurulacak türden değil, çevresini de çürütmemesi için kökünden söküp atacaksın.  
- **Her çürüğü söküp atarsak devleti yönetecek kimse kalmaz ortada...**  
*Kah kah kih kih...*  
Karanfil ruhlu eczane kokuları ve gırgır gürültüsü arasında kadehler dolar  
60 boşalırdı.

Bazen ev bölümünden hizmetçi kız görünür:  
- Beyefendi sizi hanım istiyor, derdi.  
Doktor hastalarına kaşla gözle "*çattık yine*" işaretleri yaparak, hastasını ağzı açık bırakır, içeri giderdi.  
65 Ve içerden sert tartışmalar duyulurdu:  
- **İmkânı yok gidemeyiz sinemaya... Yan kapıdan saydım daha yedi kişi var sırada...**  
- Bıktım artık bu hastalarından!  
- **Hanım aklını başına al, o hastalar gelmese sen zor kaynatırsın tencereyi**  
70 **içerde!**  
- Onlarda akıl olsa gelirler mi, hoş zaten senin doktorluğuna değil, rakı içmeye geliyor mendeburlar, gitmek de bilmiyorlar...  
- **Hanım rica ederim. Hepsi dostumuz onların.**  
- Aman ne dost, ne dost. Hem bedavadan kafa çekiyor, hem bedavadan diş yaptırıyorlar.  
75 - **Sus yahu duyacaklar!**  
- Oh canıma değsin, duyarlarsa duysunlar...

Doktor "*Allah'ın belâsı kartı*" der gibilerden kaşını gözünü oynatarak içeri gelir:  
80 - **Kusura bakmayın, bizimkinin yine babaları üstünde,** derdi.  
Bu arada kimin hangi dişinin ne zaman çekileceği, hangi dişlerin köprüyle tutturulacağı, protez, ölçüsünün ne gün alınacağı ortak tartışmalarla karara bağlanırdı.  
Ağzı açık koltukta bekleyen hastaya da:  
85 - **Kadri sen bugün çok yoruldu, ağzını çalkala da istersen yarın akşama bir uğra,** denirdi.  
Herkeste koltuğa oturmaktan çok, koltuktan bir an önce kalkma isteği ağır bastığı için bu öneri derhal kabul edilirdi...

İbrahim Çallı'yla Edip Hakkı, büyük bankalardan birine resim satmak için  
90 Ankara'ya gelmişlerdi.  
Banka yöneticilerinden sanatçı dostu olanlar, iki ressam şerefine *Karpiç*'de rakı

ziyafeti veriyorlardı.

Çallı, İsmet Paşa'nın tabloları koca bir masanın üstüne yan yana koyarak tepeden baktığını anlatıyordu:

95 - **Paşam, dedim, diyordu. Bunlar resimdir, harita değildir.**

**Öyle masa üstüne serilerek pek anlaşılmaz. Duvara asıp da, az uzaktan bakarsanız, renkler daha çok ortaya çıkar....**

Paşa da Çallı'ya kızmış, getirdiği resimleri arkasından geri göndermişti.

Çallı:

100 - **Asker adam birader, resimle haritayı, harita onbaşısıyla da ressamı birbirine karıştırdı, bize marş çekti, diyordu.**

Ve gülüyorduk, gülüyorduk.

Edip Hakkı ise sararmış bir yüzle somurtup duruyordu.

- *Nen var senin Edip Hakkı, dedim.*

105 Usulca kulağıma:

- *Şurada namussuz bir çürük diş var, o ağrıyor, dedi.*

- *Hemen dişçiye götürüyüm seni.*

- *Olmaz bu saatte.*

110 *Olur yahu. Benim yakın dostum. Bütün bakanların, milletvekillerinin gittiği bir dişçi. Beş dakikada açılır gözün...*

- *Çekmeye mekmeye kalkar...*

- *Yok canım, ilaç koyar, dindirir ağrıyla.*

Edip Hakkı diretiyor, *olmaz* diyordu.

Meğer hayatta en korktuğu şey iğne olmakla diş çektirmekmiş.

115 Ben ise ısrar ediyordum.

- *Değer mi bu işkenceyi çekmeye... Yarım saate kadar döner geliriz...*

*Nasil olsa bir dişçiye gitmek zorundasın. Seni en iyisine götüreceğim.*

*Yoksa sabaha kadar kıvranıp duracaksın ... Zevkine varamayacaksın gecenin.*

120 Sonunda Çallı'nın yanında büsbütün de kös kös lâfa karışmadan oturmamak için Edip Hakkı teklifimi kabul etti.

Masadaki arkadaşlara:

- *Biz şimdi geliyoruz, diyerek kalktık.*

Bir taksiye atlayıp bizim diş doktorunun muayenehanesine yollandık.

125 Diş doktoru hastalarını savmış, ev bölümünde karısıyla dalaşarak rakı içmeye devam ediyordu.

- **İyi ki geldiniz, bizimkinin yine heyheyleleri üstünde, atışıyorduk, diye açtı kapıyı.**

Edip Hakkı:

- *Gördün mü bak namussuzu, geçti ağrısı, diyordu.*

130 Ben:

- *Öyle gelir insana, buradan çıkalım yine başlar, diyordum.*

Edip Hakkı'yı zorla oturttuk koltuğa.

Bizim doktor, Edip Hakkı'nın ağzına şöyle bir baktı ve kararını verdi:

- **Çekmek gerek.**

135 Edip Hakkı'da bet beniz attı.

Ama doktor hemen dayadı iğneyi.

Edip Hakkı yarım baygın, sararmış yüzüyle yatıyordu.

- Derken kerpetenlerin en kanca dişlisini aldı doktor eline...  
Ve çatır da çatır, çutur da çutur...
- 140 Doktorun dişi çıkarmaya gücü yetmiyor, bir ayağını koltuğa dayayarak, kerpeteni iki eliyle tutmuş, bütün gücüyle asılıyordu.  
Kanırta kanırta asılıyordu.  
Edip Hakkı'nın da, doktorun da alınlarında boncuk boncuk terler birikmişti...  
Sonunda çatırdıya çuturduya diş çıktı...
- 145 Şöyle parmak kadar kökü olan kazma bir dişti.  
Doktorla eğilmiş kerpetenin ucundaki dişe bakıyorduk.  
Çürüğü mürüğü yoktu dişin...  
Doktor ensesini kaşdı:  
- **Yanlış mı çektik yahu**, dedi.
- 150 Edip Hakkı'da ses seda çıkmıyordu. Tümünden bayılmıştı.  
Dişçi telâş ve heyecanla nabzını tuttu Edip Hakkı'nın, bana da:  
- **Yaşıyor, korkulacak bir şey yok, ama istersen bir doktor çağırırım**, diyordu...  
- *Yapma aman, etme aman... Kolonya, alkol, masaj...*
- 155 Edip Hakkı gözlerini araladı ve bitkin bir sesle yalvarır gibi bana:  
- N'olur beni buradan al, götür, dedi...  
Edip Hakkı'nın koluna girdim, doktora teşekkür ettikten sonra aldım geri getirdim lokantaya...  
Edip Hakkı morfinin etkisiyle ağrıyı mağrıyı unutmuş, içkiye vurmuştu kendisini.
- 160 Ama sağlam dişinin çekilmiş olduğunun da az çok farkındaydı...  
- Beni o namussuz herife zorla götürdün, durup dururken sağlam dişimi çatur çutur çektirip geri getirdin, ne yaptım ben sana ki, bana bu cezayı verdin ha, garip garip oturuyordum köşemde, diyordu.
- Aradan onca yıl geçti.
- 165 Ne zaman Edip Hakkı'yla karşılaşsak:  
- Ulan, der, seni görünce hep aklıma o namussuz herif geliyor.  
Durup dururken beni zorla götürüp sapasağlam dişi çatur çutur çektirdin...  
Yok bakanların dişçisi, yok milletvekillerinin dişçisi.  
Hadi onlarda beyin yok, ama bende de yokmuş.
- 170 Canım dişi tepine tepine çekti hergele...  
- *Peki asıl ağrıyan diş ne oldu?..*  
- Ne olacak, onu da başka bir hergele çekti...  
Diş sökmeye meraklı hergele mi yok bu dünyada?..

## (16) BİR "KÖYLÜ" İLE KONUŞTUM..

*"İcraatın İçinden" programına göre köyler cennet olmuş...  
Köylü vatandaşlarımız dubleks villalarda oturuyorlar artık...  
Köy kadınları başlarında yemeni, ayaklarında şalvar, video çekimi yapıyorlar...  
5 Bu "güzel vatandaşlardan" biriyle ben de konuştum...*

Geçen hafta içinde TV'de yer alan *"İcraatın İçinden"* programında Orta Anadolu'dan bir kaç köy gösterildi.  
Acaba izlediniz mi? Sizi bilmem ama ben şaşırıp kaldım.  
Köylerimiz ne hale gelmiş... *"Başbakanımız haklıymış, diye düşündüm, biz çoktan  
10 çağ atlamışız da haberimiz yok..."*  
*"Güzel vatandaşlarımız" dubleks villalarda oturuyorlar artık.*  
Her villada çamaşır makineleri, renkli TV'ler (bazısında ikişer tane), videolar,  
hatta ayağında salvarı, başında yemenisi ile video çekimi yapan köylü kadınlar...  
*(Dikkatinizi çekerim bunlar İsviçre köylerinde değil, bizim köylerimizde oluyor.)*  
15 Daha bitmedi...  
Köy çeşmesi ortadan kalkmış... Daha doğrusu süs vaziyetlerinde...  
Her evin musluklarından sular akıyor çünkü...  
Dünyanın her yanıyla konuşulabilen otomatik telefonlar köylümüzün vazgeçilmez  
aracı olmuş...  
20 *(Güzel köylülerimiz dünyanın her yanıyla ne konuşurlar acaba, müthiş merak ediyorum.)*  
Yahu gazeteci olacağız. Türkiye'nin gerçeklerinden haberimiz yok.  
Benim bildiğim köylüler yer altında oturur, kötü zamanlarda soğanın dışını, iyi  
zamanlarda içini (cücüğünü) yer, sigarasını sarar, köy kahvesinde radyasyonlu  
çayını içer, arta kalan zamanlarda da meteliğe kurşun atardı.  
25 Şimdi cebinden Marlboro sigarasını çıkarıyor, bir tane de kameramana  
tutarken söylediğine bakılırsa, *"herkes cebinde en az 500 bin, bir, hatta birbuçuk  
milyon lira para taşıyor"...*  
*(Demek ki adamlar cep değil, torba taşıyorlar yanlarında.)*  
Kapıların önünde özel otomobiller cabası...  
30 Köylerimiz cennet olmuş kısacası...

Hemen harekete geçtim.  
Bu *"cennet"*lerden birini görmeli, köylü vatandaşlarımızla konuşmalıydım.  
Ne ki, bu karda-kışta Anadolu'ya gitmenin mümkünü yok...  
Bir çok köy yolu kapanmış durumda.  
35 Yine televizyon haberlerinden öğrendiğimize göre günde ortalama iki kişi  
donmakta veya çığ altında kalmakta...  
Kentler arası yollar ise *"cennete"* gidiyor ama bu cennetin bizim köylerle alakası  
yok... Öteki dünyada...  
Üstelik oralara gitmeye ne gerek var...  
40 Köylülerin en bol bulunduğu yer İstanbul değil mi?  
Arada sırada bir İstanbullu ortaya çıkarsa, uzaydan gelmiş gibi karşılanmıyor mu?  
Ben de sokakta rastladığım ve *köylü* olabileceğini sandığım birine yaklaştım.  
Üstü başı düzgün, paçaları, ayakkabıları çamursuz birine...  
Çünkü İstanbullu olsa bu kadar temiz kalmasına olanak yok...  
45 Belki de köyden yeni gelmiş biri...

- Yine de "köylü müsünüz?" diye sordum önce her olasılığa karşın.  
"Evet", dedi, "köylüyüm..."  
Tamam işte aradığımı bulmuştum. Hemen sorulara giriştim..
- 50 - *Vaziyetiniz çok iyiymiş... Televizyonda gördük...*  
- Hem de çok iyi... Köy demeye bin şahit ister...  
- *İlkokul falan?..*  
- Ne ilkokulu beyim... Bizim köyde ortaokul, hatta lise bile var...  
Öğretmenleri de olsa okuyacaklar rahatça...  
- *Herkesin otomobili varmış öyle mi?*
- 55 - Herkesin. Hatta bizim köyde otopark sorunu bile var...  
- *İnsaf... Köyde otopark sorunu olur mu? Bırakın yolun ortasına, gitsin...*  
- Ama trafik polisleri ceza kesiyor...  
- *Vay.. Vay.. Vay.. Demek trafik polisleri köylere de gidiyor...*  
*Ben de neredede bu adamlar diyordum. Şehirde hiç yok çünkü...*
- 60 - Bizim köydeler beyim. Park edemiyoruz. Herkes otomobiline atlıyor, avara kasnak gibi dolaşıp duruyor...  
- *Suyunuz vardır tabii...*  
- Su getirildi.. Hem de çok uzak bir yerden... Fakat henüz köye ulaşmadı.  
Çünkü mesafe çok uzak... *Ağır ağır geliyor* diyorlar.
- 65 - Musluklarımız falan tamam...  
- *Kanalizasyon?..*  
- Yahu her taraf kanalizasyon. Bizim evin bahçesinde bile var...  
- *Bahçede mi?*  
- He ya... Bahçede... Çiçekleri suluyoruz. Gübre sorunumuz da kalmadı bu  
70 yüzden...  
- *Telefon?*  
- Her evde otomatik telefon... Dünyanın her yeri ile konuşuyoruz.  
Türkiye hariç... 9'u çevirdin mi, tamam..  
- *Kiminle konuşuyorsunuz mesela?..*
- 75 - Kim olduğunu bilmiyoruz. Dilini anlamıyoruz ki...  
*Fan fin fon* diyor. Biz de *yes* falan diyoruz kapatıyoruz..  
- *Çamaşır makinesi?*  
- Alacam ama *evde avrat haylaz olur* diye almıyorum..  
- *Belki eğlence yerleri bile açılmıştır artık...*
- 80 - Ooo sürüsüne bereket... Meyhaneler, gazinolar, diskotek bile var.  
Olmadı atlıyorsun vapura, karşı tarafa geçiyorsun...  
- *Ne vapuru? Vapur da mı var sizin köyde?..*  
- Tabii vapur da geliyor...  
- *O zaman sizin köy deniz kıyısında...*
- 85 - Galiba, fakat apartmanlardan deniz görülmüyor... Her yer kıyamet gibi  
gökdelenle dolu...  
- *Hangi köy bu Allahaşkına?..*  
- Kadıköy...  
- *Nerede bu Kadıköy?.. Yine İç Anadolu'da mı?*
- 90 - Yok beyim Marmara bölgesinde... İstanbul'un karşısında işte...

## (17) BİR ŞAİRİN ÖLÜMÜ

[Nâzım Hikmet'in] Moskova'daki en yakın ahababı bendim.

Bu onüç yıl sürdü.

Türkçeden başka dil konuşmak istemezdi.

5 Bunun için de sabah akşam beraberdik.

Bir şiir yazdı mı, ne eder eder beni bulur, ya Enstitüye gelir, ya telefon eder ve mutlaka şiirini bana okurdu.

Onun burada yazdığı şiirleri hemen daima ilk dinleyen ben olmuşumdur.

Ölümünden bir gün önce pazardı.

10 Sabahtan bana telefon etti. Buluştuk.

Karısı akrabalarını ziyarete gitmiş, evde yalnız canı sıkılmış.

Berberce çarşıya çıktık. Biraz öteberi aldık.

Nâzım çok iyi ve meraklı bir ahçıydı da.

15 - *Bugün köfte yapalım* dedi. Köftelik et, meyva, bir takım konserveler ve şarap aldık.

Eve geldik.

Nâzım köfteleri pişirdi. Yemek yedik, şarap içtik.

Daha doğrusu o içti. Ben otomobil kullanacağım için içki içmiyordum.

Akşam üzeri **şöyle ormanlara doğru gidelim, hava alalım** istiyordum.

20 O bana gene şiirlerini okudu.

Son zamanlarda şiirlerinde sık sık ölümden bahseder olmuştu.

Hattâ, ölümünden bir ay kadar önce de, gene ölümüyle ilgili bir şiir yazmıştı da bunu bana verip saklamamı istemişti.

Bana *oğlum* derdi. Ben de onu bir baba gibi severdim.

25 Şiirini vermek istediği zaman çok bozulmuş ve bunu almak istememiş, **böyle şeylerle uğraşmayı da bırak** demiştim.

Oysa bütün şiirlerini daima çift kopya daktilo eder, birini mutlaka bana verirdi.

- *Ben dağınık adamım, kaybederim, biri sende dursun* derdi.

Hâlâ da dururlar.

30 Ama o ölüm şiirini almamıştım.

Nâzım'ın ölebileceğini düşünmüyordum.

Bir enfarktüs geçirmişti. Doktorlar kendisine çok dikkat etmesini söylemişlerdi.

Gerçekten de dikkat ederdi.

35 Sonradan bir aralık Fransa'ya gittiğinde bir kere daha muayene olmuş ve doktorlardan enfarktüs tehlikesinin tamamen geçtiğini öğrenmişti.

Önceleri doktorlar ona uçağa binmeyi yasak etmişlerdi.

Fransa'daki muayenesinden sonra ise doktor bilâkis uçağa binmesinin daha iyi olacağını, uçağın insanı daha az sarsacağını söylemişti.

40 Artık ondan sonra da bütün seyahatlerini uçakla yapmaya başlamıştı.

Nerelere gitmedi ki...

Küba, Kongo, Bulgaristan, Çekoslovakya, defalarca ve defalarca Fransa, Polonya...

Birkaç defa ben otomobilimle onu 2500 kilometrelik Bakü'ye kadar götürdüm

45 getirdimdi.  
Bilhassa Azerbaycan'da krallar gibi karşılanıyordu.  
Onunla Azerbaycan'a, Bakü'ye gittik mi, Bakülüler onu evlerinde misafir etmek için birbirleriyle yarış ederlerdi.  
Bir keresinde Azerbaycan'da bir ay kaldık.  
50 Bizi misafir etmek isteyen kırktan fazla ev vardı.  
Birine gidip birine gitmez isek bize küstüyorlardı.  
Onun için çok kere bir günde iki üç ev dolaştığımız oldu.

Haa ne diyordum?..  
Pazar günü yemek yedik, şiir okuduk, konuştuk.  
55 Vakit bir hayli gecikti. Zaten onunla oldum mu vakit nasıl geçer anlamazdım.  
- **Haydi, dedim, otomobille biraz ormanlara gidelim. Hava alırsız, şehir gürültüsünden uzaklaşırız...**

Son zamanlarda televizyona merak sarmıştı.  
Birden *bu akşam televizyonda ne var?* dedi. Gazetede programa baktım, bir  
60 polisiye film vardı.  
Daha önce seyretmiş beğenmemiştim. **Seyretmeye değmez, dedim.**  
- *Ben gene de seyretmek istiyorum. Uzanayım hem biraz okur hem de televizyonda filmi seyredirim,* dedi.

Bana da *kal* diye ısrar etti ama ben aklıma koymuştum.  
65 Vedalaştım çıktım.  
Akşam eve oldukça geç geldim, hayli yorulmuştum, hemen yattım.  
Aklıma da hiç Nâzım'a telefon etmek gelmedi. Oysa sık sık telefon ederdim.  
Daha doğrusu o akşam geç vakit üşendim, yeni bir eve taşınmıştık, daha dairemize telefon bağlanmamıştı, aşağıya inip kapıcının dairesinden telefon etmek  
70 lâzımdı.  
Nâzım'la da bütün gün beraberdik. **Nasıl olsa uyumuştur** diye düşündüm.

Ertesi sabah uyandım. Enstitüye gitmek üzere traş oluyorum, karımı aşağıdan çağırıldıklarını duydum.

Karım aşağıya kapıcının dairesine gitti ve biraz sonra döndü.

75 - *Nâzım* dedi, *Nâzım...* Sonra ağlamağa başladı.

Suratımın yarısı daha sabunluydu.

- **Ne olmuş Nâzım'a?** dedim. **Hasta mı?**

Karımın hıçkırıklarından cevabını anlayamıyordum.

Sakalımın yarısı kesilmiş yarısı kesilmemiş suratımdaki sabunları sildim.

80 Karım o arada, *Nâzım'a birsey olmuş,* diyebildi.

Oldukça da uzak bir semtte oturuyorduk.

Hemen arabaya atladım evine gittim.

Baktım kalabalık.

Baktım Nâzım'ı bir divana yatırmışlar, çıplak.

85 Öldüğünü anladım.

Karısı ve etrafındakiler ağlıyordu...

## (18) BİR TEMİZLİK İŞÇİSİYLE KONUŞMA

Eline bir keski almış, duvarlarda, direklerde, nerede bulursa afiş kazıyordu. Öyle emir vermişler.

"Gazılamakla bitmez bu gardaşım" dedi başını sallayarak.

- 5 Bugünlerde İstanbul'un hiç bir yeri afişten, yazıdan geçilmiyor. Yakında kent görünmeyecek. Turistleri gezdiren kılavuzlar elleriyle havada yaylar çizecekler, illüzyonistler gibi:  
**"Burası Sultanahmet Meydanı. Şurada ünlü Dikilitaş vardı. Nereye gitmiş?"**

10 Temizlik işçisi Mehmet Sabır, "Dört gündür gazıya gazıya gollarımız goptu, gene de bitiremedik gardaşım!" diyor.

Koca kentin temizliğinden bu adamcağız sorumlu.

Eline bir kutu boya, bir kutu yapışkan alan, duvarlara saldırıyor.

Nereye rastgelirse.

Seçimlere doğru görün siz artık.

15 Yolda yürüyen adama bile afiş yapıştıracaklar.

"Allah o günleri bize göstermesin" diyor Mehmet Sabır.

Konuşuyoruz ayak üstü.

O bir yandan kazımayı sürdürüyor.

20 – Nasıl da yapıştırmışlar gardaşım. Kazık gimi.

– *Çoğu 1 Mayıs afişleri?*

– Hee ya. Bizim bayram. O gün, sabahtan Saraçhane'de dikildik.

Beş saat bekledik. Beş saat da yol yürüyüp daban teptik.

Bi de üstüne dayak yidik gardaşım! Bayram dayağı...

25 – *Seçimler yaklaşıyor. Ne olacak dersin?*

– Onu bana heç söyleme. Seçimler memlekete, millete hayırlı olsun amma...

Şo pislği yoh mu? Adamı deli ider billaha.

Möberek şeherin üstüne kâğıt yağıyo sanki seçim geldi mi.

Süpür, süpür bitmez!

30 – *O kâğıtları toplayıp satanlar varmış?*

– Var elbet. Bundan milyoner olmuş herif. Kâğıt çöpünün tüccarı var ya, ne sandım?

Kâğıdı biz daha önceden toplarısak, tüccarın adamı gelip dikiliyo garşımıza.

**"Ne topladın lan çöpü?"** diyerekten bağırıp çığırıyo bize.

Ara sıra dayak bile yerik bu yüzden.

35 Sen ne diyon gardaşım?

Temizleriz dayak yerik, temizlemeyiz laf işitirik. Bayrama giderik, soppa, gürşun depemizde.

Soruyon bi de, "*Seçimlerde ne olacak?*"

Heç, ne olacak?

40 Gökten at yağacak, ok yağacak, goyun, keçi, Allah ne virdiyse...

Adam şaksaklanarak goltuğa oturacak, biz arkasında bıraktığı çöpü süpüreceğiz.

– *Kim kazanır sence bu seçimleri?*

– Kim gazanır bilmem amma temiz biri gazansın.

Yere çöp atanı yakaladı mı yakasına yapışsın.

45 Alsın eline sopayı, "**Gel lan buraya**", disin, "**Ne atıyon bu çöpü? Bura bubayın çöp tenekesi mi?**"



Bi kaç dene de vursun gıçına, bah o zaman ne oluyo?  
"Kolay gelsin!" deyip ayrıldım.  
Mehmet Sabır, "Bu işin golayı yoh" dedi arkamdan.

50 Az ileride sigaramı attım. Birkaç adım sonra aklım başıma geldi.  
Koşarak gittim, aldım yerden izmariti.  
Kafamda Mehmet'in elinde sopayla dolaşan Başbakanı...  
Bakalım 5 haziran sonrasının düzeni çöplü mü olacak, çöpsüz mü?..

## (19) BİR YABANCI İLE İYİCE TANIŞMADAN EVLENMEYİN

Başını iki elinin arasına almış, üzüntüden kahrolmuş bir şekilde konuşuyordu. *"Ben düştüm, bari diğer vatandaşlarım düşmesin bu çukura. Yazınız, ilan ediniz lütfen, bir yabancıyla iyice tanışmadan sakın evlenmesinler."*

5 Evet, yukarıdaki sözlerin sahibi, Necdet Gökçen, Türklerin yabancılarla olan evliliklerinin sonucu hakkında birşeyler anlatmak istiyordu.

Bir yabancı ile tam olarak anlaşabilmek için önce lisan probleminin halledilmesi gerekiyordu.

10 *"Bu da bizim için çok zordur"* diyor ve şunları söylüyor Necdet Gökçen: *"Zaten bir yabancı ile evlenmekle herşey bitmiyor. Yabancı ile evlenip mesut olamamak var."*

*Bununla da herşey bitmiyor. Bir ayrılık sorunu var.*

15 *Yabancı ile evlenip mahkemece ayrılmak, buzullarda portakal yetiştirmeye benzer. Hollanda mahkemeleri ayrılma davasını çözene kadar insanın anasından emdiği sütü burnundan getiriyor.*

*Ben 6 yıl evvel Hollandalı karım ile evlenmiştim. Evliliğimden nur topu gibi bir kızımız oldu.*

*Ama sonunda karım ile anlaşamadık. Bir gün evini terkedip gitti.*

20 *Bunun bütün detaylarına inmek istemiyorum.*

*Anlaşamadık ve ayrılmaya karar verdik.*

*Ama Hollandalı karım beni mahkemece boşamamakta ısrar ediyor.*

*"Seninle ayrı yaşayacağım ve seni çatlatacağım" diyor.*

*Ben mahkemeye başvurdum.*

*Karımın evini terkettiğini ve ayrılmamızın zorunlu olduğunu ifade ettim.*

25 *Bir de avukat tuttum.*

*Ama bütün bunlar beni ondan ayırmaya کافی gelmedi.*

*İki yıldır ondan boşanmak için uğraşıyorum.*

*Benden mahkemece ayrılırsa nafaka isteyeceğini ve alacağı nafaka ile başka biriyle yaşayacağını söyleyerek beni tamamen çileden çıkarmak istiyor.*

30 *Bütün bunları mahkemede anlattığım halde beni kimse anlamak istemiyor."*

Necdet Gökçen Mehlika adlı kızının resimlerine bakarak şöyle devam ediyor:

*"Yavrum şimdi bütün olanlardan habersiz Türkiye'deki akrabalarının yanında.*

*Bizim evliliğimiz Türkiye'de olmuştu.*

*Türkiye'de boşanma davası açtım.*

35 *Buraya ihbarname gönderildi.*

*Sonra karım da boşanmaya razı oldu.*

*Ancak Türkiye'den üç defa celp gönderildi. Bunların hiçbirini almadılar ve geri gönderdiler.*

*Benim buradaki problemim ile ilgilenecek bir makam arıyorum, bulamıyorum.*

40 *Avukatım dahi bana hiçbirşey yapamayacağını söylüyor.*

*Bana olan oldu, bari benden sonra başkalarına olmasın.*

*Bir yabancıyla evlenmek için birbirini iyice anlamak şarttır."*

Necdet Gökçen çantasında bulunan bir yığın evrakı göstererek devam etti:

45 *"Bakınız, benden ayrı yaşayan karımın bir başka erkekten iki aylık bir çocuğu var. Yani bunlar halen beraber yaşıyorlar.  
Ben ise yavruma bir anne bulamıyorum.  
Türkiye'de bir kadınla evlenmek istiyorum ama, kanunen boşanmamış olduğumdan evlenemiyorum.  
Bu ömür boyu böyle mi devam edecek?  
50 Buradaki nikahlımın canı ne zaman isterse o zaman mı bana kanuni hakkımı verecekler?  
Türk makamlarına da sesleniyorum.  
Benim bu sorunuma el uzatıp beni bu ıstıraptan kurtarınız."*

55 Avrupa'da bulunan yabancılarla evli Türklerin en büyük sorunu geçimsizlik halinde boşanamamaları olmaktadır.  
Bir Türk ister Türkiye'de, ister Avrupa'da evlensin, boşanma davası açıldığı zaman her iki ülkede ayrı ayrı mahkemelerde boşanmaları gerekmektedir.  
Bu da buradaki Türkler için çok büyük sorunlar doğurmaktadır.  
60 İşçilerimizin boşanma davalarında harcamakta oldukları mahkeme masrafları ve nafakalar milyonları bulmaktadır.  
Bu nedenle boşanma kanununa bir kolaylık getirilmesi yegane çözüm yolu olacaktır...

## (20) BİZE YARDIM EDECEK BİR İNSAN YOK MU?

- Dokuz yıldan beri Almanya'dayım, 1971'den beri.  
Yalnız geldim. Önce hayımda kaldım.  
Daha sonra bir eve taşındık.
- 5 Orada, **Belziger Str.**'de 1979'a kadar kaldık.  
Karım 1972'de, çocuklar da 1974'te geldi.  
Dört çocukla birlikte tek odalı bir evde oturduk.  
1979'da bir yıl Türkiye'de kaldık ama sonunda yine Berlin'e dönmek zorunda kaldık.
- 10 O zaman da **Crellestr.**'de bir arkadaşın yanında *Untermiete*'de (kiracının kiracısı) kaldık, iki odada.  
Dokuz aydır ev arıyorum.  
Ev buluyoruz ama Türk olduğumuz için ev sahipleri vermiyorlar bize.  
Bir telâş içerisinde bekliyoruz.
- 15 Ev ararken daha çok tercümanlara başvurduk.  
Bir de tanıdıklarımıza, şuna buna sorduk.  
Boş ev buluyoruz, gidip istiyoruz, *yok* diyorlar hep. Gidip geliyoruz işte.  
Durup oturmadan arıyoruz. *Yabancıyız* diye vermiyorlar.  
Hava parası da vermeğe razıyım, yine de bulamıyoruz.
- 20 Şu anda yine **Belziger Str.**'de, yine tek odalı bir evde oturuyoruz.  
Maalesef kontratı yok. Ev sahibinin haberi olsa bizi sokağa atar.  
Altı kişi için zaten çok ufak burası. Çocuklar da büyüdü artık.  
Elbette çok dar geliyor bize burası ama ne yapacaksın?  
Günlerimizi böyle doldurmağa çalışıyoruz. Evin dar oluşu bizi çok etkiliyor.
- 25 Polis oturma vermiyor ev yeterli olmayınca. Kontrat görmek istiyor.  
Bu yoksa çoluk çocuk hepinizi sınır dışı edebilir.  
Hem ev vermiyorlar hem de sen suçlu oluyorsun.
- Çocuklar okula gidiyorlar.  
Rahat edemiyorlar evde, ev ödevlerini yapamıyorlar.
- 30 Zamanında yatamıyorlar ve sabahları kalkarken de zorluk çekiyorlar.  
Yorgun argın işten geldiğimde şöyle bir ayaklarımı uzatıp dinlenemiyorum.  
Ben vardiya çalışıyorum.  
Gece çalıştığımda gündüzleri evde uyuyamıyorum, çocuklar okuldan gelmiş oluyorlar.
- 35 Dışarı da çıkmıyorlar. Nereye gitsinler ki?  
Uyuduğumuz kadar uyuyoruz. Uykusuz kaldığım da oluyor.  
Bu da evde gerginlik yaratıyor.  
Bazen kızıp karıma çocuklara bağırıyorum hiç suçları yokken.  
Çabuk sinirlerimiz bozuluyor.
- 40 Şu ev derdi benim aile hayatımı mahvediyor.  
Bir ev bile bulmaktan âciz olduğum için karımla çocukların yüzüne bile bakamıyorum.  
Hepsi bana bakarken bacaklarımı uzatıp oturmağa utanıyorum.

- Bu suçluluk duygusundan ötürü ikide bir azarlıyorum onları.  
45 Bu duruma dayanamıyorum artık.  
Bu geçici durum bizim hayatımızın bir parçası oldu.  
Karım hastanede. Midesi ağrıyordu.  
Doktorlar *üzüntüden* diyor. Ev durumuna çok üzülüyordu.  
Üç haftadır hastanede yatıyor.
- 50 Ben dört çocukla evdeyim. Başımızın çaresine bakmağa çalışıyoruz.  
Bu problem beni yavaş yavaş yiyip bitiriyor.  
Gece gündüz ve hatta işte de aklımdan çıkmıyor.  
Bazen düşünmekten başım çatlıyacak gibi oluyor.  
Her şeyden geçtim. Canım çoğu zaman yemek bile istemiyor.
- 55 Niye mi yabancılara ev vermiyorlar? Ben de bilmiyorum.  
Yoksa *Türkler fazla gürültü yapıyor, etrafı kirletiyor* diyerekten midir, nedir bilmem!  
Daha önceden bazı Türkler gürültü zırlıtlı yaptılarsa bunların ceremesini biz çekiyoruz şimdi.
- 60 Kim mi bu ev yokluğunun sorumlusu?  
Herhalde ev sahipleridir, belki de Türkler kendileri. Ben de bilmiyorum.  
Türkler hep eski, yıkık evlerde oturuyorlar.  
Ev sahipleri buraya Türkleri sokuyorlar, eve hiç bakmıyorlar ve sonra da, *yıkmak gerek* diyorlar.
- 65 Biz yine eli boş kalıyoruz.  
Bir yandan evden oluyoruz, öte yandan da kimse bize artık *harabeye çeviriyorlar* diye ev vermek istemiyor.  
Bazıları böylelikle bizim sırtımızdan para vuruyorlar.
- 70 Devlet bunun önünü almalı. Ev sahiplerinin yabancı Alman ayrımı yapmalarını önlemeli. Sırada kim varsa ev ona verilmeli.  
Meselâ ben boş bir ev buluyorum, daha önce orada oturanla gidiyorum.  
*Boş değil, tamir edilecek, artık kiraya verilmeyecek* gibi bir sürü bahaneler uyduruyorlar.
- Devletin araya girip baskı yapması gerekir.
- 75 Almanlar hep tercih ediliyor. Bize hiç imkân tanımıyorlar.  
Yıkık dökük, karanlık bir odayı bile çok görüyorlar bize.  
Her şeye razıyım. Ufak, karanlık, rutubetli, cereyanlı, soğuk, eski, ne olursa olsun.  
5000 Marka kadar hava parası, 600 Marka kadar kira vereceğim.
- 80 Yine de bulamıyorum.  
Kimlere başvurayım? Nerelere gideyim?  
Devlet kendisi de ev yapabilir.  
Otobanlar, havaalanları yaptırıyor ya! Konut yapımını hızlandırmalı.  
Madem bizi alıp bir kere buraya getirdiler, bu derdimize de bir çare bulmalılar.
- 85 Devlet de bizim gibilerle pek ilgilenmiyor.  
Biz de vergi veriyoruz ama bizim vergilerimizle Almanlara otoban ve havaalanı yapıyorlar.  
Bizim vergilerimizi canları nasıl isterse, işlerine nasıl gelirse öyle kullanıyorlar.  
Bizim gereksinimlerimiz hiç göz önüne alınmıyor.

- 90 Başka bir sorun da Almanca bilmememiz.  
Nereye gitsek başlarından savıyorlar.  
Ama Almanca bilsek de bu durumumuzu pek fazla düzeltmiyor.  
Derdini anlatabilsen de önyargılar var işin içinde.  
Çoğu kimse bütün suçu Almanca bilmememizde buluyor.
- 95 Ama bunu bilen de pek ev bulamıyor.  
Böylelikle biz yabancıları *iyi ve kötü, dil bilen ve bilmiyen* diye kendi aramızda bölmek istiyorlar.  
Ne yazık ki Almanca bilen yabancılar da bu tuzağa düşüyorlar ve bize yardım edeceklerine bizden kaçıyorlar.
- 100 Kendilerine ayrıcalık tanınmasından hoşlanıyorlar ve kendilerini bizden üstün görüyorlar.  
*Bizden kötü olanlar da var* deyip hallerine şükrediyorlar.
- Ev aramak sanki benim ikinci bir işim oldu.  
Günde ortalama dört saat ev peşinde koşuyorum. İşten gelir gelmez başlıyorum.  
105 Hafta sonları hep böyle geçiyor. Hiç boş zamanım kalmıyor.  
Dokuz aydır böyle bu.  
Gazete ilânlarımı okuyamıyorum.  
Ne telefon edebiliyorum ne de gidip konuşabiliyorum.  
*Boş bir ev biliyorlar mı* diye arkadaşlara soruyorum ya da aracılara gidiyorum.  
110 Sokaklarda dolaşıyorum ve nerede perdesiz bir ev görsem komşuların kapılarını çalıp soruyorum.  
Tercümanlara başvuruyorum. Altı hafta önce bir tercümana 1500 Mark verdim, ne makbuz ne bir şey var elimde.  
Bana 15 Aralık'a kadar **Neukölln**'de birbuçuk odalı bir ev bulacağına söz verdi.  
115 Şimdi *ev sahibi karşı çıktı* diyor.  
Paramı da geri vermiyor ve beni bugün, yarın atlatıp duruyor.  
Birkaç aydır Almanca okuyup yazan bir tanıdık bana yardım ediyor.  
Benim için mektup yazıp 20 ev bulma bürosuna gönderdi.  
Bir cevap bile gelmedi.
- 120 Her cumartesi, akşam altıya doğru **Zoo** istasyonuna gidip **Berliner Morgenpost** gazetesi alıyoruz ve hemen telefon etmeğe çalışıyoruz.  
Ama başkaları hep bizden önce davranıyor ve telefon hep meşgul çıkıyor.  
Çıkmazsa da *ya evi verdik* diyorlar ya da, *kusura bakmayın, üçbuçuk oda size az gelir* diyorlar.
- 125 Birkaç kez ev görmeğe gittik ama hiç ilk üçün arasına giremedik.  
Bu zor ve eşit şartlar altında olmayan bir yarışma. Benim elim kolum bağlı.  
Çok arkadaş uğraştı bana yardım etmeğe.  
Ne kadar tanıdığım varsa hepsini seferber ettim. Bir işe yaramadı.  
Bir çok kez ümitlendim ama hep boşa çıktı.
- 130 Ondan sonra daha da kafam bozuluyor.  
Çok boynum bükük kaldı, reddedildim ve aşağılandım.
- Elbette ev bulma dairesine gittim. Oraya da kaydoldum.  
Dört hafta sonra âcil olarak beş odalı bir ev hakkım olduğunu gösteren belge verdiler.
- 135 Arkasından da bir ev gösterdiler. Ev sahibi bizi almadı.

Sonra yine ev bulma dairesine gittim. Beş aydır hiç ses soluk çıkmadı.  
İkide bir gidiyorum.  
Artık ne bekleme numarası veriyorlar, ne de içeri bırakıyorlar.  
Geçen hafta gelmiştin daha, yok evimiz diyorlar.  
140 Onlar alışmışlar böyle şeylere.  
Beraberimde gelen Almanca bilen arkadaş onlara durumumu anlatmağa kalkınca başlarını çeviriyorlar.

Bir de taşınma yasağı var belimizi büken.  
145 Bu elimdeki imkânları çok kısıtlıyor. **Kreuzberg, Wedding ve Tiergarten**'de ev tutamıyorum.  
Geriye **Charlottenburg, Schöneberg ve Neukölln** kalıyor.  
Berlin'in büyük bir kısmı, ki bu da benim bir bakıma en kolay ev bulabileceğim kısım oluyor, bana yasak.

150 Çok başıma geldi, neredeyse ev buluyordum. Ama alamıyorum ki!  
Bu iyice güçleştiriyor işimi. Taşınma yasağıyla çok canımızı yaktılar Almanlar.  
Bu insanlık dışı bir şey ama bir söz söyleme hakkımız olmadığı için bir şey yapamıyoruz. Çok âciziz.  
Konut sorunumuzu çözmek için elimizde imkân yok.  
Oy hakkımız yok, hiç bir hakkımız yok. Kimse de bizi düşünmüyor.  
155 Sonumuz ne olacak bilemiyorum.  
Polise kalırsa bizi atacak.  
Belediye binasını mı işgâl edeyim?  
Batı Almanya'da biri yapmış. Gazeteler yazdı!

160 Kendisine başını sokacak bir yeri bile çok gören bir topluma nasıl kaynaşabilir insan? Politikacılar istedikleri kadar *kaynaşmadan* söz etsinler.  
Ben şimdi çok kırgınım ve gözüm kimseyi görmüyor.  
Bir tek hemşehrilerim arasında biraz oyalanabiliyorum.  
Çalışmağa gelince iyiyiz de bir arada yaşamağa gelince değil.  
Bir de benim iliğimi kemiğimi sömürenlerle kaynaşacağım, öyle mi?..

## (21) BOĞA İLE KAPLAN

Adı kılıbığa çıkmış bir arkadaşıımız vardır.  
Ne zaman bir yere çağırsak, bir bahane bulup, atlatır.

- Ama geçenlerde fena yakalandı. Kendi ayağıyla geldi.
- 5 Bir arkadaşına telefon edip, «*Canım çok sıkılıyor, bir yere gidip otursak*», deyince arkadaş, hemen sağa sola haber salmış, gittik bulduk.
- Bir iki kadehten sonra bizimki kıpırdanmaya başladı.  
Bir gözü saatinde, bir gözü kapıda, bakınıp duruyor.  
Durum anlaşıldı ama, kimse sesini çıkarmadı.
- 10 Biraz sonra, yavaştan, kaçmanın yollarını aramaya başladı.  
«*Hadi şunları bitirin de gidelim!*»  
«**Dur yahu, daha yeni oturduk!**»  
«*Ne yeni oturması, çok geç oldu.*»  
Biraz daha oturdu ama, huzursuz, oturduğu yerde kıpırdanıp duruyor.
- 15 Birden kalktı:  
«*Hadi bana müsaade, size iyi eğlenceler.*»  
«**Otur yahu, bu ne acele!**»  
«**Kırk yılda bir görüşüyoruz, daha doyamadık...**»  
«**Amma da kılıbıksın ha!**»
- 20 Böyle denince oturdu...  
Ve bir fıkra anlattı:
- Boğa ile kaplan oturmuş içiyorlarmış.  
Kapan bir süre sonra benim gibi müsaade istemiş, boğa bırakmamış.  
Bir kadeh daha, bir kadeh daha, vakit iyice geçmiş...
- 25 Kaplan yine kalkmış, boğa asılmış:  
«**Otur yahu!**»  
«*Hayır, gitmem lazım!*»  
Boğa, kaplanın damarına basmış:  
«**Amma kılıbıksın, yahu!**»
- 30 Kaplan içini çekmiş:  
«*Tabii kılıbığım ya! Beni evde, seninki gibi bir inek değil, dişi bir kaplan bekliyor!...*»



## (22) BOŞ ŞİŞELERİ 25 LİRAYA ALDI SONUNDA KASASI BOŞ KALDI

Kumburgaz'da geçen yıl deniz kenarında bir minibüfe açan Semih Orhan, yaz süresince sattığı tost ve meşrubattan sakladığı yüz bin lira geliriyle tüm yıl geçinmeye çalıştı ve...

5 Yeni yaz sezonu gelince de, "oh" deyip büfesini yeniden açtı, işletmeye başladı.

Kumburgaz'da yazlık evlerin sahipleri, büfenin yeniden açıldığını görünce, Semih Orhan'a bir uyarıda bulundular:

"Geçen yıl sattığın su, gazoz, renkli gazoz ve meyve sularının şişelerini müşteriler hep, plajda, kumlar üzerinde bırakıyorlardı" dediler, "Gerçi sen bunları akşam üstleri topluyordun amma, gözünden kaçan şişeler, ya da kırıldığı için  
10 toplamadığın şişeler kumlarda kalıyor, çocukların, hatta büyüklerin bile ayaklarının kesilmesine neden oluyordu".

Semih Orhan, da aynı durumdan şikâyetçi olduğunu söyledi:

"Başka ne yapabilirim ki, dostlarım?" dedi, "Her su ve meşrubat şişesi  
15 karşılığında beş lira şişe parası alıyordum müşterilerimden. Bir bölümü şişeleri geri getirip, beşer liralardan alıyorlar, bir bölümü de ya unuttukları için, ya da kırdıkları için şişeleri kumda bırakıyorlardı."

### Boş şişeleri 25 liraya alsana

20 Minibüfenin çevresindeki evlerde oturan kişiler, Semih Orhan'a bir öneride bulundular.

"Senin yerinde biz olsak, müşterilerinden şişe parası olarak 25 lira depozito alırız" dediler, "Hiç kimse de, içindeki meşrubatın fiyatından ayrı olarak, 25 lira ödediği bir şişeyi kumda bırakmaz, geri getirip, şişe parasını alır. Sen de böyle yapsana."

25 Komşuların önerisine Semih Orhan'ın aklı yattı:

"Bundan böyle bu önerinizi uygulayacağım" dedi "Bu sayede hem, kumda unutulmuş şişelerin sizlere zarar vermesinin önüne geçerim, hem de her akşamüstü, kumda bırakılan şişeleri tek tek toplamak zahmetinden  
30 kurtulurum."

İstanbul'da, tüm bir bahar mevsimi bir türlü gelemeyen sıcak havanın, haziranla birlikte geleceği mayısın son gününden belli olunca, Semih Orhan gerekli hazırlığını yaptı ve minibüfesine on kasa şişe suyu, yirmibeş kasa da "Cola"lı meşrubat getirdi.

35 "Hava sıcak, günlerden de pazar olduğuna göre, bizim büfede bugün iyi iş olur" dedi.

"Komşuların önerisini de uyguladım ve bu sayede akşamüstü kumlardan boş şişe toplamaktan da kurtulurum."

### Büfe o gün iyi iş yaptı

40 O pazar günü hava gerçekten tam bir yaz havası idi. Gerek Kumburgaz'daki yazlıkların sakinleri, gerek günübirliğine İstanbul'dan gelen kişiler sahili doldurdular ve birlikte, "Özlenen bir yaz pazarı" geçirdiler.

Semih Orhan da o gün, özlediği düzeyde bir iş yaptı büfesinde. Sıcaktan bunalanlar, birbirleriyle yarış ederlercesine minibüfesine koştular ve şişe şişe su ve meşrubat alıp plaja götürdüler.

45 Komşularının önerisi üzerine Semih Orhan o gün herkesten, şişe başına 25 lira depozito aldı.

Bazı kişiler, şişe parası olarak 25 lira alınmasına karşı çıktılar. Fakat Semih Orhan'ın neden 25 lira aldığını açıklamasından sonra da ona hak verdiler.

50 "Nasıl olsa giderken boş şişeleri getirip bu 25 liraları geri alacağız" diyerek, karşı koymaktan vazgeçtiler.

Semih Orhan o gün akşama kadar, büfesindeki tüm şişe sularını ve meşrubatı sattı.

Bir yandan da, getirilen boş şişeleri aldı, getirenlere şişe başına 25 liralarmı geri

55 verdi.

### **Çekmecedan bir avuç para çıktı**

Gün bitip, büfesini kapatma zamanı geldiğinde Semih Orhan çekmecesindeki paraları aldı ve saymaya başladı. Saydı, saydı...  
Sonra durdu:

60 "**Herhalde bugün çok yorulduğum da, ondan yanlış sayıyorum paraları**" dedi ve bir kez daha, bir kez daha, saymaya başladı.

Fakat her sayışında çekmecedeki paralar aynı çıkıyordu.  
"Allah Allah" dedi kendi kendine "**Bütün gün bu kadar iş yaptım. Günün hasılatı bu kadar olamaz ki...**"

65 **Çekmecedan bu paranın en az dört katı daha para olması lazım...**"

"**Bu paralara ne oldu?**" diye kara kara düşünürken gözü birden büfesindeki boş şişelere ilişti.

"**Amma da fazla şişe var burada**" dedi ve bu kez paraları bırakıp boş şişeleri saymaya başladı.

70 Ve büfesinde, fazladan 46 boş su şişesi ile yüzden fazla boş "Cola"lı meşrubat şişesi olduğunu gördü.

Semih Orhan, çok geçmeden bu işin içyüzünü öğrendi.  
O gün Kumburgaz'da bütün plaja gelen kişiler, minibüfede boş şişelerin 25 liraya geri alındığını duyunca, çevredeki bakkallardan on lira şişe parası verip aldıkları meşrubatın ve suların boş şişelerini bakkala geri götürmemişler, tüm boş şişeleri, şişe başına onbeş lira daha fazla aldıkları minibüfeye getirmişlerdi...

75

## (23) BÖBREĞİMİ SATAR SERMAYE YAPARIM

Çoğumuzun gözünden kaçan, gazete sayfaları arasına sıkışmış, küçük ilanlar vardır...

5 Üstünkörü bakıldığında, kuru, birkaç sözcükten başka bir anlam taşımaz bu küçük ilanlar...

Oysa, birçoğunun gerisinde dramatik bir yaşamöyküsü yatar...

Perdeyi biraz aralamaya kalktınız mı, yaşamın acı gerçeği bir tokat gibi patlar yüzünüzde...

10 İşte, bu tür ilanlardan birine, birkaç gün önceki *Cumhuriyet*'in sayfaları arasında rastladık.

Sade, iki üç sözcükle bir telefon numarasından oluşan küçük bir ilandı:

***Böbrek satılıktır. A-RH(+) 353 83 47***

15 İlanı okuduğumuzda önce, "*Sapasağlam bir insan, nasıl olur da böbreğini satar?*" diye düşündük.

Sonra, böbreğini satılığa çıkararak bir adamın ne gibi sıkıntılar içinde olabileceğiyle ilgili çeşitli düşünceler dolaşmaya başladı beynimizde...

Sonunda dayanamayıp açtık telefonu:

20 - *Alo, satılık böbrek ilanınızla ilgileniyorum.*

- Evet, telefon doğru, ancak böbreği satan biz değiliz.

Birisi verdi, akşam üzeri uğrayıp yapılan başvuruları alıyor bizden.

Telefonumuzu bırakıp, böbreğini satan adamdan gelecek telefonu beklemeye başladık.

25 Ertesi sabah, erkenden çaldı telefon:

- Ben böbrek için arıyorum...

Aynı günün akşam üstü saat 16.00'da Sirkeci Garı önünde buluşmak üzere sözleştik...

30 Üzerinde ekose bir takım elbise ile gri bir kazak olacağını söyledi telefonu kapatırken. Biz de kendimizi tanıtmaya çalıştık...

Amacımız, önce böbreğini satan adamı bir alıcı gibi dinleyip, gerçek yaşamöyküsünü öğrenmek, sonunda kimliğimizi açıklayıp, öyküsünü gazeteye yazabilmek için izin almaktı...

35 Telefonda konuştuğumuz, üzerinde iri kareli kumaştan bir takım elbise bulunan, orta yaşlı, saçları kırışmış adam saat tam 16.00'da Sirkeci Garı önüne geldi... Kolay tanıdık birbirimizi...

"*Garın kafeteryasına oturalım*" dedim ve sessizce yürümeye başladık...

Sessizliği, sorduğu, "Kendiniz için mi, başkasına mı alacaksınız böbreğimi?" sorusuyla o bozdu...

40 "*Babama alıyorum, kan gruplarınız da tutuyor*" gibisinden bir yanıtla geçiştirdim bu sorusunu...

Kafeteryada oturunca da, daha ilanı ilk gördüğüm andan itibaren beynimi kurcalamaya başlayan o soruyu sordum:

45 - *Sapasağlam bir insan, nasıl olur da satar böbreğini? Bıçak altına yatmak kolay mı öyle?*

Yüzüme baktı uzun uzun...

Ben, "*Galiba gazeteci olduğumuzu anladı*" diye düşünürken, bu kez ondan uzun bir soru geldi:

- 41 yaşındasınız, bakmakla yükümlü olduğunuz üç çocuğunuzla bir karınız var.

50 Çocuklardan biri 17 yaşında ve liseye gidiyor, öteki ortaokulda, küçüğü okumuyor...

Eviniz kira, üstelik aylardır işsizsiniz. Bakkala, kasaba, manava, eşe dosta olan borçlarınız dağlar gibi birikmiş.

Alacaklılar '*aç kurtlar*' gibi yolunuzu gözlüyor...

55 İş bulabilmek için çaldığınız kapılar bir bir yüzünüze kapanmış...

Şimdi efendim, sorarım size, böyle bir durumda olsanız siz ne yapardınız?"

Biz böbreğini satan adamın bu sorusuna yanıt vermek yerine bir süre susmayı yeğledik...

Sonra bir başka soruyla onun yaşamöyküsünün biraz daha ayrıntılarına

60 girmeye çalıştık...

Astsubaymış... Zorunlu görevini tamamladıktan sonra istifa ederek ayrılmış ordudan... Sonra iki büyük fabrikada çalışmış işçi olarak...

Son çalıştığı yerden de birkaç ay önce ayrılmış...

Üst üste birkaç iş değiştirdiğini öğrenince, "*Neden bir işte dikiş tutturamadığınızı*"

65 soruyoruz.

Açıkyüreklilikle yanıtlıyor:

"Mizacımdan, ya da askerlikten kalma bir alışkanlık olsa gerek efendim. Haksızlıklara, yolsuzluklara tahammül edemiyorum. Hep bu yüzden ayrıldım işlerimden. Yaş oldu 41. Şimdi de iş bulamıyorum, *yaşlısın* diyorlar..."

70 - *Peki, ama niye böbrek satmak? Nereden geldi aklınıza?*

- Bir süre önce gazetenin birinde *3,5 milyona böbrek aranıyor* diye bir ilan görmüştüm. Takılıp kalmış aklıma.

Çaresiz kaldığım günlerden birinde geldi aklıma.

Önce saçma bir fikir gibi geldi, sonradan benimsemeye başladım.

75 Benim kayınbirader bir hastalık sonucu böbreğini aldırmişti.

8-10 senedir yaşayıp gidiyordu.

Sonra sürüne sürüne 80 sene yaşamışım neye yarar.

Çoluk çocuğu adam gibi yetiştirerek, 10 - 15 sene daha yaşasam yeter bana. Tek böbrek de götürür herhalde...

80 - *Peki, 3 - 3,5 milyon liraya istediğin yeni yaşamını kurabilecek misin?*

- Yeter efendim... Bir küçük kasabaya yerleşirim. Bir iş kurarım.

Böbreğim sermayem olur...

Büyük kentte kalkılmıyor pahalılığın, zamların altından...

İkimiz de bir süre susuyoruz. Konuşmaya başlayan yine o oluyor:

85 - Efendim, çok konuştuk, benim işim var. Alıcı mısınız böbreğime?

Böbreğini satan adamın bu sorusu üstüne gerçeği açıklıyoruz.

Gazeteci olduğumuzu söyleyip, "*öyküsünü yazıp yazamayacağımızı*" soruyoruz...

"Yazın efendim, yazın... Ama adımı ve fotoğrafımı açıkça koymayın

90 gazeteye... Hanımla çocukların haberi yok. Gizlice hastaneye yatıp ameliyat olacaktım. Bir de onlara rezil olmayayım..."

Gözleri buğulu, kaçırıyor sürekli... Ben de bakamıyorum artık... Vedalaşıyoruz...

(24) CENNET MİDUR, CEHENNEM Mİ?

Karadenizli Of'lu Hoca'ya gitmiş.

Selam sabahtan sonra başlamış anlatmaya:

- Hoca efendu ben raki içerum...

5 - **Evet içersun.**

- Hoca efendu ben kumar oynarum.

- **Evet oynarsun.**

- Hovardaluk da yaparum.

- **Evet yaparsun.**

10 - Adam da vururum.

- **Evet vurursun...**

- Eeee, şimdi söyle bana hoca efendi, benim yerim cennet midur, cehennem mi?

Of'lu hoca sakalını sıvazlamış:

- **Uy torunum, sen Ankara biletiyle, İzmir'e gidildiğini hiç gördün mu?**

(25) CEZASI YOK...

Eski İstanbul'da 130 kiloluk bir Ermeni madam, Karaköy'den geçerken kalabalık arasında bir adamın ayağına basmış.

Nasırına basılan adamın canı çok yanmış ve bağırmış:

5 - **Ulan deve!**

Madamın tepesi atmış:

- Zo sen bana *deve* dedin!

- **Evet dedim... Ayağımı silindir gibi ezdin!**

Madam başlamış feryada:

10 - Polis yoktur burada, bu adam bana *deve* dedi...

Polis yetişmiş ve ikisini de hakim huzuruna çıkarmış.

Hakim ikisini de dinledikten sonra adamı haksız bulmuş ve madama hakaret ettiği için o zamanın parasıyla beş liraya mahkûm etmiş.

Adam kararı dinledikten sonra hakime sormuş:

15 - **Hakim bey, madama *deve* dediğim için beni mahkûm ettiniz.**

*Adaletin kestiği parmak acımaz.*

**Ama bir şey sormak istiyorum.**

- Buyur sor!

- **Peki, ben bir deveye *madam* dersem, onun cezası var mı?**

20 Hakim bir an duraklamış:

- Hayır onun cezası yoktur!

Adam, madama dönmüş:

- **Madam!**

## (26) CHURCHİLL HATTINDA ADAM BİLETLİ İRGATLAR

YENİCE - *Lancaster* tipi iki özel uçak Adana'ya indiğinde Cumhurbaşkanı İsmet İnönü, Yenice tren istasyonunda "*tarihi buluşma*" için İngiltere Başbakanı Winston Churchill'i bekliyordu.

5 Yıllardan 1943'tür. 30 ocak çarşamba günü, demiryolcu Hacı Ali Erdoğan, parlak güneşli bir Çukurova gündüzüne, istasyonunun yanındaki "*müselles hattı*"nda bir beyaz tren görerek başlar.

Günler önceden başlamıştır Yenice halkı için bu nedeni bilinmeyen telaş. Evler beyaz badanayla boyanmış, tüm sokaklar süpürülüp temizlenmiştir.

10 Sonunda, Adana'ya inen iki özel uçaktan birinden çıkan Churchill, büyük bir gizlilikle Yenice tren istasyonuna gelir.

İkinci Dünya Savaşı'nın en kritik günlerinde, Cumhurbaşkanı İnönü ile görüşür. İmparatorluk Genelkurmay Başkanı General Alan Brooke, General Sir Wilson ve diğerleriyle, Başbakan Şükrü Saraçoğlu, Dışişleri Bakanı Numan Menemencioğlu, 15 bakanlık genel sekreteri Cemal Erkin ve diğerleri de vardır Yenice istasyonundaki tarihi buluşmada...

Bugün artık iyiden iyiye yaşlanmış Yenice tren istasyonunun da görüp göreceği buydu. Seksen yıllık varlığında hep Güneydoğulu ırgatları karşılamış, pamuklar toplandıktan sonra da Çukurova'nın göbeğinden Güneydoğulu ırgatları 20 göndermişti.

Şimdi de ırgatların dönme zamanını yaşıyordu Yenice tren istasyonu. Mardin'den, Urfa'dan, Diyarbakır'dan, Adıyaman'dan gelenler, yaklaşık iki ay süren doğayla savaşımını bu yıllığına tamamlamışlar, köylerine dönüyorlardı; kimi paralı, kiminin cebinde bir bilet parası, kimi de borçlu...

### 25 Zor yıl

Denkleri, çocukları, tencere ve tavalarıyla dolmuşlardı istasyona. Her zaman olduğu gibi, yine gecikecek posta trenini bekliyorlardı. Saat 17.00'yi çoktan geçmişti. 10.30'da gelmesi gereken posta treninin sesi duyulmamıştı.

30 İrgatlar ise henüz gelmemiş 15.20 trenini bekliyorlardı.

Çocukların, kadınların ve erkeklerin yüzlerinde, iki ay boyunca çadırda yaşayıp, geceleri sivrisinekle boğuşmanın, gündüzleri, yakıcı güneş altında bir pamuk toplamanın yorgunluğu vardı.

Fedail Yılmaz, Diyarbakır'ın Çermik ilçesinden.

35 Dokuz kişilik ailesiyle, on yıldır olduğu gibi yine ekim ayının başında gelmiş Çukurova'ya.

Yüzünde "*Çukurova yorgunluğu*", aklında ise daha toplayamadığı üzümleri var:

- **Bu yıl yağmur bırakmadı, iş yapalım.**

**Boşu boşuna, on beş yirmi gün yağmurun dinmesini bekledik çadırda yatıp.**

40 **Çadırları hep su bastı. O da yetmiyormuş gibi, bir de ücret kavgası çıktı.**

**Televizyon söyledi, radyolar yayın yaptı.**

**Kilo başına toplama parası seksen altı liraydı.**

**Bunun altı lirası da elçinin olacaktı.**

- 45 **Birkaç gün sonra bir dedikodu çıktı, 'Yetmiş lira ırgata, beş lira da elçiye verilecek' diye.**  
**Elçiler gidip Çukobirlik'ten yazı getirdiler: Seksen altı lira...**  
**Ağalar gidip ziraat odasından yazı getirdiler: Yetmişbeş lira...**  
**Sonunda kavga-dövüş anlaştık da seksen altı liradan hesap kestik.**  
Parasını alıp dönenler şanslıydı.
- 50 Çünkü bu yıl pamuk üreticisi "*çifte vurgun*" yemişti.  
Bir yandan pamuğa Çukobirlik peşin para ödemeyince tüccarın eline düşmüş, pamuk fiyatları beş yüz liraya kadar inmişti.  
Diğer yandan da yağmur, henüz toplanmamış pamuğun boynunu bükmişti.  
Üreticinin banka borcu, tefeci faizi derken, işler sarpa sarmıştı.
- 55 Onun için parasını alan ırgatlar "*şükrediyorlar*"dı.  
Parasını alamayanların kimi daha bekliyordu Çukurova'daki çadırlarının içinde.  
Kimi borçlanarak geri dönmüş, *parasını alsın* diye de elçisini bırakmıştı.

### **Kaçan Ağa**

- Anlatılanlara göre Tarsus'ta Adıyamanlı ırgatların ağası kaçmıştı.
- 60 Altmış milyon borcu varmış.  
Elçiler toplatmışlar pamuğu, getirip çadırların önüne yığmışlar.  
Ama ağa yok meydanda, karısını bırakıp baba evine, kaybolmuş ortadan.  
Elçi gidip şikâyet etmiş karakola. Karakol da "*avradını getiririz*" tehdidiyle bulmuş ağayı.
- 65 Bu arada yağmur inmiş Çukurova'ya, eldeki pamuk da gitmiş.  
Emin Dayan ve Şükrü Aytaç da elli gündür Çukurova'da pamuk toplayanlardan. Çermik'in Bahçeköy'ünde tarlaları var.  
Ancak ceplerinde bir yol parası kalmış elli günün sonunda.  
Otuz gün çalışmışlar ve kazandıkları tüm parayı da Çukurova'da yemişler.
- 70 Şimdi Bahçeköy'deki tarlalarına dönüyorlar öküzle çift sürmeye.  
- "**Ama toprağımız idare etmiyor**" diyor Emin Dayan, "**Gübre alacak paramız yoktu. Bizim toprak da gübresiz birşey vermez. Arpa, buğday, mercimek ekeriz. Onlar da bizi geçindirmez.**"  
Demiryolu işçileri de ırgatlarla dertleşiyor tren istasyonunda.
- 75 Lokantacı Mustafa Özçimenoğlu, gardaki bayi Veli Serin de ırgatların sorunlarını en az onlar kadar biliyor.  
Çünkü gelmeyen trenler, dostluk sürelerini uzatıyor.  
Kadınlar gardaki duvarların dibine, banklara küme küme dizilmişler.  
Yüzleri yorgun, bakışları kaçamak.
- 80 Bir demiryolu memuru "**Bunların durumu bizden iyi**" diyor saatini göstererek. Tam on yedi saat önce işe başlamış ve aralıksız sürdürüyormuş çalışmasını.  
Aldığı maaş yüz seksen bin lira. Mesainin saat ücreti de yüz otuzbeş lira...  
Irgatlar karşı çıkıyorlar bu yakınmaya.
- 85 - "**Sen**" diyorlar, "**ailenle birlikte, sıcak evindesin. Biz iki aydır tarlada, çadırlarda yaşıyoruz. Ailemizin yarısı burada, yarısı köyde... Kimin durumu daha kötü?**" tartışması uzayıp gidiyor...



## Bu ne bileti?

- 90 İrgatlar için en ucuz ulaşım, demiryoluyla.  
Yedi yaşından büyükler dört bin yüz lira ödüyor. Ancak yirmi dört kişiyi aşan gruplara indirim var. Bir kişi iki bin dokuz yüz lira...  
Yirmi dört kişi olmayan ırgat grupları üçer beşer bir araya gelip grup bileti alıyorlar.
- 95 Ancak, elçinin biri ırgatlara indirimli bilet verildiğini sanıp elindeki biletin dört bin yüz liralık olduğunu görünce karşı çıkıyor:  
- **Biz senden amele bileti istemiştiz, sen bize adam bileti vermişsin...**

- Şimdi Çukurova'dan dönüş zamanı...  
Yenice tren istasyonuna gelen ırgatların aklına ne İsmet İnönü geliyordur ne de Churchill.
- 100 Seksen yıllık yaşamında bir kez olsun önemli konukları ağırlayan Yenice tren istasyonu, geçmişin özlemiyle, her yıl Güneydoğu'dan gelen bu "önemsiz" konuklarını karşılayıp uğurlamakta...

## (27) CİHAN ŞOFÖRLERİ

«*Cihan Şoförü*», benim bir hikâyemin adıdır.

Bu hikâyenin adı, 1954'te yayınlanan hikâye kitaplarımdan birinin de adı olmuştur.

5 «*Cihan Şoförü*» adlı hikâyemde otuz yıl önce - 1943'lerde - tanıdığım delikanlı şoför bir Anadolu çocuğunu anlatmışım.

Geçen yıl Macaristan'da yayınlanan bir hikâye antolojisine bu hikâyemi seçmişler, çevirmişler.

Trafik kazalarının iyice arttığı şu yıllarda sözünü ettiğim hikâyeyi ansıdım.

10 Bana öyle geliyor ki trafik sorunu bizim toplum olarak, kişi olarak makineyi, makineleşmeyi anlayış ve kavrayışımızın temelinde düğümlenmektedir.

Motorlu araçlara, hâlâ bindiğimiz eşeğe, beygire *dah* dediğimiz zaman yürüyen, *çüş* dediğimiz zaman duran hayvanlar gözü ile bakmaktayız.

15 Bu yazımda, hikâyeciliğime sığınarak, deneylerimi sıralayacağım trafik konusunda. Makine, motoru toplumca nasıl anladığımız, bu araçlar karşısındaki ruh halimiz meydana çıksın:

Efendim, dostlar, arkadaşlar, Allahın izniyle otuz yıllık şoförüm.

Bu otuz yıllık şoförlüğümde «*bilâkis*» hiç bir kaza yapmadım.

20 Bir kez açık bir yolda her ne kadar bir öküzün kıcına tamponum tosladıysa da kabahat bende değildi, bal gibi öküzdeydi.

Ben, seksenle yol almaktayım, öküzün biri de - ama gerçek öküz - iki yüz metre ötede aheste beste yolun bir yakasından öte yakasına geçmekte.

Hızımı kesmedim, hesapladım, öküz, ben varana dek, yolun öte kıyısına varacak.

25 E... Öküzlüğü tuttu işte, yolun ortalık yerinde duruverdi.

Fren mirenle karışık öküzün arkasına dokunduk.

Öküz düştü; sahibi gelene dek de ayağa kalktı.

Sopayla üstüme yürüyen öküzün sahibine, «**dur hele**» dedim, «**bak öküzün yürüyor, bir şeycik olmadı...**»

30 *Kabahat sende, öküzünü ne bırakırsın yola demedim, aşağıdan aldım; sulh olduk.*

1948'lerde başladım şoförlüğe.

Küçük boy, elden düşme aldığım bir Opel arabam vardı.

İlk acemiliğimizi bu arabada gideriyoruz.

O zamanlar büyük asfalt yollar kıt. Söke'den kalkıp İzmir'e gideceksin.

35 Kuşadası - Selçuk'tan dolaşmak gerek. Yol dar.

Karşıdan bir kamyon göründü mü sokulacak sıçan deliği aramaktayız.

Kamyonlar hiç istifini bozmadan dümdüz, yolun ortasından üstümüze geliyor.

Bir seferinde, yoldan çıkıp tarlaya girmek zorunda kaldım.

Bereket sağım tarlaymış.

40 Kamyon da durdu. Şoför arkadaş, bir cıgara yaktı.

Ben, bekliyorum *yürüsün de yola çıkabileyim*.

Adam sigarasını yaktıktan sonra bir güzel kapıyı açıp indi.

Yanıma geldi; «Korktun de mi ağabey?» demez mi?

Bir alay, bir matrak geçme benimle. Dayanamadım:

45 «**Bak arkadaş, senin şu kamyon kaç tonluk?**» diye sordum.

Ensesini kaşıyarak, "beş tonluk ama üstünde yedi ton var..." karşılığını verdi.  
«Haydi var mısın, ben şu yedi tonluk kamyona çıkayım, sen de benim bu bücürü al, şöyle bir toslaşalım!"

50 Şoför arkadaş bir kahkaha bastı: «İyi, taşı gediğine koydun, akıllı adammışsın.» diyerekten arkasını döndü gitti, bastı gazına.

Aradan bir vakit geçti.

Yine Söke'den İzmir'e gideceğim. Bizim tarladaki traktör sürücüsü Cihan Şoförü, bir başka adı Berduş, «Dur hele ağabey, senin motor tekliyor, bir düzene sokalım; bujilere bir bakalım» dedi.

55 Berduş işe girerken aramızda şu konuşma geçti:

«Bakıyorum Berduş, kamyondan, taksiden sıkılmışsın, çift sürüyorsun traktörle. Her bir motordan anlıyorsun.

**Ama ben siz kamyonculara çok kızıyorum. Açık yolda hiç sağa kaymıyorlar, adamın üstüne üstüne geliyorlar...»**

60 «Ayıp ettin abi, kabahat sende...»

«Nasıl bende olurmuş kabahat?»

«Bak ağabeyciğim, şimdi sen, İzmir'e gidiyorsun ya.

Yolda her gördüğün kamyonun beş yüz metre, üç yüz metre, iki yüz metre yaklaşıp sağa, sol tekeri, onun sol tekerine tutacaksın...»

65 «Aman beni ezdirecek misin yahu?»

«Sen dediğimi yap ağabeyciğim, dönüşünde konuşuruz...»

O zamanlar şimdi olduğu gibi yolların ortasında çizgi yok, yollar dar.

Ben çıktım yola.

Bizim Cihan Şoförünün dediğini, korka korka uygulamaktayım.

70 Bir kamyon göründü mü, benim kaplumbağanın sol tekerini, onun sol tekerine tutuyorum.

Birbirimize yaşlaştıkça, o sağa, ben sola kayıyoruz, düdük çalıp, selâmlaşp geçiyoruz birbirimizle can ciğer.

Bayıldım ustam Berduş'un bu dersine. Gerçekten Cihan Şoförü!

75 Döndüğümde sordum *bu ne iştir* diyerekten:

«Elbette abi, sen kamyonu görünce, beş yüz metreden kenara kaçarsan, *enayi acemi, korkak* diyerekten üstüne gelirler.

Amma ve lâkin, tekeri onun sol tekerine tuttun mu; *tamam bu da bizden!* diyerekten selâmı basarlar...»

80 E... pes doğrusu, *demek işin raconunu kavramaya başladık* diye düşündüm.

Ne ki bir kez daha düşününce, bu işin psikolojik bir durum olduğunu da anladım. Herkes üstüne gelenden kaçır.

Babayiğitlik burada (!).

Aradan yine zaman geçti. Bizim Opel çürük.

85 O sıralar karşımızda komşumuz bir Amerikalı var.

Kapısının önünde bir kocaman Osmobil [= Oldsmobile] araba.

Sekiz silindirli, otomatik vitesli.

Bir gün, kapı önünde, «Sizin araba eskimiş, benim şu yeni arabayı size satayım» dedi Amerikalı komşum.

90 *Güçüm yeter mi, yetmez mi* diye düşünürken, açık açık önerisini ileriye sürdü: İki yıl sonra Amerika'ya dönerken arabayı bana teslim edecekti.

Ben de bu arabanın yenisinin tutarı olan iki bin doları, Türk parası karşılığını iki yılda taksitle ödeyecektim.

95 O da Amerika'ya dönünce yenisini alacaktı. Bana bu modeli üç yıl eski araba kalacaktı.

Doların karşılığı o zamanlar iki lira kırk kuruştur galiba.

Gümrüğü ile bana araba otuz bine gelecekti.

Uzatmayalım bu parayı iki yılda taksitle denkleştirdik.

100 Bakıyorum Amerikalı pek kibar davranıyor, arabayı bana teslim edene dek hiç hırpalamıyor. Sonunda bu lüks arabaya sahip olduk.

Araba, araba değil, sanki küheylan!

Gaza bas yürüsün, frene bas dursun. Ok gibi fırlıyor.

Ustam Cihan Şoförü, çoktan, «Abi ben bu çift sürmekten de bıktım. Bir kamyon var, patronu iyi. Erzurum'a doğru bir sefere çıkıyorum...» deyip gitmişti.

105 Yine Söke'den İzmir'e gidiyorum. Yollar bir daha düzeldi.

Bizim Osmobil kilometre değil, mil gösteriyor.

Hesap ettim, elli mil hızla açık yolda gidersem, bu seksen, seksen beş kilometre hız edecek.

Bu minval üzere yola koyulmuşum.

110 Selçuk'tan sonra Kozpınar denilen bir köyle, Sazlık adlı bir köyün arası, yirmi kilometre kadar düz bir yoldur.

Ben, elli mil üzere yol alırken, arkamdan bir Karayollarının kırmızı kamyoneti yol istedi.

Geç işaretini verdim. Şoför arkadaş, solumdan geçerken düdüğü çaldı.

115 Döndüm, baktım.

Alaylı alaylı bana dilini çıkarıyor; güldü geçti.

*Bu ne demek ola?* diye düşündüm.

Eh anladık ne demek istediğini. Anlayıncaya kadar da o bizden beşyüz metre uzaklaşmış oldu.

120 E... bir bastım gaza ki bizim küheylan şahlandı. Üç kilometreye varmadan bana dil çıkarmanı yakaladım.

Ne ki adam yol vermez, imanına gaza basıyor o da.

Bir fırsatını bulup geçtim. Cehennem finarında kaldı.

125 Bir de gözüm göstergeye ilişti ki, bizim küheylan tam doksan beş mili göstermekte.

Elim ayağım titredi. Hemen gazdan ayağımı çektim.

Doksan beş milin kaç kilometre edeceğini hesaplayarak ağır ağır, eski minval üzere yine yola koyuldum.

Baktım bizim yarışçı, İzmir'e yaklaşırken yine ensemde.

130 Bıraktım yaklaşsın. Yine küheylana yol verdim.

Artık yetişemezdi.

Geldik İzmir'in girişi Eşrefpaşa'ya.

Trafikçi bizi durdurdu, Kadifekale'ye giden araçlara yol verdi.

Bizim Karayolları geldi, yanımda durdu.

135 Eğildim, seslendim kendisine: «**Arkadaşım, senin o kamyonet, en çok kaç kilometre yapar?**»

«Tam yüz yirmi kilometre yapar.»

«İyi ama bu bizimki de en çok yüz on mil yapar. Bu ne demek bilir misin?»  
Şoför arkadaş güldü: «Bilirim., bilirim abi... Ama iş kilometrede, milde değil,  
140 bilektedir!»  
«İyi., bizde var mıymış o bilek?»  
«Eyvallah ağabeyciğim, varmış!»

Bilek bir yana dostlar, siz bir de bendeki yüreğe bakın (!).  
O gün bugündür, tövbeler olsun yarışa marışa paydos.  
145 Diyebilirim ki o günden sonra araba kullanmasını öğrendim..  
Diyeyeğim o ki, en okur-yazar kişilerde bile bir tahrik karşısında, bir tepki  
uyanabilir. Bu bir trafik psikolojisidir.  
Buna engel olmak, bir irade sorunu oluyor.  
Herkeste bu irade, bir de eğitim sorunu olarak ortaya çıkar şoförlük ederken.  
150 Sözümün başında, *bizde toplum olarak makine, motor kavramı yok* dedim.  
Bu fikri bende gerçekten, haklı olarak bir Alman usta uyandırdı:  
İzmir'de bir zamanlar büyük bir tamirhane vardı. Ustabaşısı bir Almandı.  
Baktım, hep fren tamir ediliyor. Sordum ustaya.  
Yarım yamalak İngilizcesiyle bana, «**Sizde, no machine mind!**» dedi.  
155 Hani *makine anlayışı, makine zihniyeti yok* demek istedi.  
Sonra ekledi: «**Yüz metre ötedeki bir sokağa sapacakken yüz kilometre  
süratle varıp, carrrrtt! diye frene basarsan, fren mi kalır?**»  
Biz hâlâ bu kafadayız.  
Kanun, nizam, yönetmelik, trafik bize vız geliyor: Bir kez, yukarıdaki örneklerde  
160 görüldüğü gibi, serde erkeklik var (!).  
Erkeklik ne günlere kaldı.  
Öyle biz, ona buna yol verir miyiz?  
Cet pilotları bize vız gelir!  
Hiç olmazsa eskiden erkek Cihan şoförleri vardı.  
165 Şimdi herkes Cihan şoförü...

## (28) CİNAYETİN DÜĞÜMÜNÜ MEHTAP ÇÖZECEK

- Başına yeşil bir başörtü sarmıştı.  
Öylesine zayıftı ki, koyu gri mantosunun içinde adeta kayboluyordu.  
Renksiz yüzü yıpranmıştı.
- 5 Bu nedenle olduğundan fazla gösteriyordu.  
Yeşil bir pantolon, siyah lâstik pabuçlar giymişti.  
İş görmekten yer yer çatlamış avuçlarına kına yakmıştı.  
Kalabalık arasında bir köşecikte duruyor, arada bir de kendi kendine konuşuyordu:
- 10 - "Yaptıklarını yanlarına bırakmayacağım.  
Bu dünyada da, öbür dünyada da iki elim yakalarında olacak.  
Hepsinin fitil fitil burunlarından getireceğim."  
- "*Geçmiş olsun bacım. Seni pek dertlendirmişler galiba!*" deyince öfkeyle döndü.
- 15 - "İyi bildin. Dertliyim ya!.. Hem de ne dert!.."   
- "*Ne oldu ki? Birşey mi ettiler sana?..*"   
- "Daha ne etsinler?.. Aslan gibi kocamı öldürdüler gözü körolasıcalar.  
Sürüm sürüm sürünesiceler. Elleri kırılır inşallah da bir daha kimseye el kaldırmaz olurlar."
- 20 - "*Dur hele bacım. Başından anlat hele!.. Nasıl oldu bu iş? Pek anlaşılır gibi değil.*"   
- "Bunun anlaşılmadık neyi var ki?.. Kocamı öldürdüler işte!..  
Yetmez mi?.."   
- "*Anladık orasını ama, nasıl öldürdüler?.. Nasıl yaptılar bu işi?*"
- 25 Parmakları nasır tutmuş kınalı ellerini yüzünde gezdirdi ve anlatmaya başladı:   
- "Biz Kartal'ın Dolayoba köyünde otururuz.  
Kimseye zararımız yoktur. Benim aslanlar gibi kocam, itfaiyede çalışırdı.  
*Aslan gibi* dedim. İyi belle! Enine, boyuna bir erkekti.  
Tuttuğunu koparan cinsinden hem de. İyi adamdı. Beni hoş tutardı.
- 30 Tek oğlumuz Osman'ımı da... Ah, o da ayrı acı ya!... Acı üstüne acı!  
Onu da kaybettim kocamdan sonra. Yüreğim cızır cızır yanıyor."  
Gözleri yaşarmış, sesi boğuklaşmıştı.  
- "*Onu da mı onlar öldürdü yoksa?..*"   
- "Yok be oğul! O kendinden öldü. Ama gene onların yüzünden elbette."

### 35 Ah şu eski düşmanlık

- Cebinden çıkardığı kirli bir mendille gözlerini sildi, sözlerine devam etti:   
- "Yıllar önce bizim herifle komşumuz Musa'nın ailesi arasına bir düşmanlık girmiş.  
Sebebini sorarsan bilemem şu anda.
- 40 Ama onlar bize dış biler oldular. Selamı, sabahı kestiler, her yerde bizim için ulu orta konuşmaya başladılar.  
Benim aslanlar aslanı kocam, bu düşmanlığın incir çekirdeğini bile doldurmaz bir şey olduğunu anlatırdı sadece.  
Neyse!.. O uğursuz gece Hasan'ım eve su getirmek için büyük tenekeleri

45 almış, köy meydanındaki çeşmeye gitmişti.  
Bizim köy yerinde evlerimizde sizinki gibi sularımız şar şar akmaz.  
Meydandaki tek çeşmeden taşırız suyu.  
Herkesin evinde omuzluklar, büyük tenekeler vardır.  
Suları doldurup, bu omuzlukların iplerine takar, öyle getiririz eve.

50 Hani *bilmezsin belki* diye söylüyorum...  
İşte o gece Hasan, yani benim herif çeşmeye gitti. Biz de yatmaya  
hazırlanıyorduk.  
Bekle ha bekle, gelmez. Merak etmeye başladık.  
Epey sonra, bir gürültüyle bahçeye koştuk.

55 Bir ne de görelim?..  
Benim aslanlar aslanı Hasan'ım kanlar içinde kapı önünde yatmıyor mu?..  
Tanınmaz halde... Kan revan içinde..  
Bir de *pat pat* ayak sesleri.  
Sokağa hamle ettik, kaçanları hayal meyal gördük.

60 Hasan'ım da çok geçmedi son nefesini verdi."  
Sustu. Derin derin soluk aldı.  
- "Sonradan hükümet doktoru kocamın, arkasında dört, ön tarafında iki bıçak  
yarası olduğunu raporunda yazdı.  
Ayrıca kafasına, ellerine, omuzlarına ve sırtına sert bir şeyle vurulduğu da

65 anlaşıldı.  
Çeşme başında geçenleri gören olmamış.  
Ancak Musa'nın karısı ve iki büyük oğlunu ellerinde kalın kürek sapları ile  
çeşmeye koşarken görenler var.  
Bir de evde misafir gelen erkek kardeşim, pencereden kocama bıçakla

70 vurduklarını açık açık gözlemiş."  
- "Yakalandı mı kocanı öldürenler?"  
- "Yakalandılar yakalanmasına ya, Musa'yı sonradan serbest bıraktılar.  
İki oğlu Ali'yle Arif içerde.  
En küçük oğlan Arif, (*Herşeyi ben yaptım, ben öldürdüm*) diye bütün suç

75 üzerine alıyor.  
Maksat, aileden bir tek kişinin ceza yemesi. Böylece diğerleri kurtulacak.  
Küçük oğlan, bir başına ceza yiyecek.  
Ama yok öyle yağma. Bu işi hepsi beraber yaptılar ve hepsi beraber mahkûm  
olacaklar."

## 80 **Mehtap var mıydı, yok muydu?**

Kırışıklarla dolu alını daha bir kırıştı ve kaşları çatıldı.  
- "Yalnız ne var ki, kardeşimin ifadesine itiraz ediliyor.  
O, herşeyi pencereden gördüğünü söylüyordu.  
Karşı tarafın avukatı, zifiri karanlık bir gecede bunun olamayacağını, bu şahitliğin

85 yalan sayılacağını beyan etti.  
Oysa o gece öyle bir mehtap vardı ki, her yer gündüz gibi aydınlıktı.  
Şimdi 1974 yılının cinayet işlendiği gece Dolayoba köyünde mehtap olup  
olmadığı araştırılıyor.  
Mahkeme, Devlet Meteoroloji Müdürlüğü'ne yazıp bunu sormaya karar verdi.

- 90 Eğer oradan gelecek yazıda *mehtaplı* bildirilirse, kardeşimin ifadesi doğru, aksiyse yanlış olduğu ortaya çıkacak.  
Yani herşey mehtap hakkındaki yazıya bağlı."  
- "Bir de oğlundan söz ettindi. O nasıl öldü?.."   
- "Üzüntüden bey, üzüntüden!... Dayanamadı babasının ölümüne.
- 95 Cinayet gecesi hiç ağlayamadı zavallı. Çok içli çocuktuk. Herşeyi içine gömdü. Ama üzüntüden, bir buçuk ay sonra öldü gitti. Hiçbir şeyciği yoktu halbuki!.. Olanlar onu perişan etti. Yüreğine indi çocuğun."

Başı önüne düşmüş, derin düşüncelere dalmıştı kadın.  
Ağır Ceza Mahkemesi'nin kapısında gözükten kıvrıkcık saçlı mübaşir,  
100 "Saziment!... Ali!... Arif!... Musa!.." diye yüksek sesle bağırınca silkinerek kendine geldi.

Bu arada birbirine pek benzeyen iri yapılı iki genç irisi, dört jandarma arasında, elleri birbirine kelepçeli halde getirildiler.  
Birinin daha büyükçe olduğu anlaşılıyordu.  
105 Onları aynı yapıda, ama daha yaşlı bir erkek izledi. Babalarıydı herhalde. Hep beraber içeri girdiler.

Bir meraklı kalabalığı da peşlerinden Ağır Ceza Mahkemesi salonuna doluştu...



## (29) ÇAĞDAŞ BİR MASAL

Bir varmış, bir yokmuş...

5 Şimdiki zaman içinde, kalbur saman içinde, deve tellal iken, pire berber iken, Turgut Özal Başbakan iken... Muhteşem Süleyman Başbakanın beşiğini tıngır mıngır salları iken, bankaların yüzde elli verdiği, bankerlerin ise hiç geri vermediği, olmayan şirketlerin yapılmamış ihracatlarına milyarlar ödendiği, her yıl bilim üniversitesine 50 bin, hayat üniversitesine 500 bin kişinin alındığı, faizin haram, rüşvetin helal sayıldığı, Jaguar'dan hediye, hayaletten kredi istendiği bir ülkede davullar çalınmış, tellallar ortaya dökülmüş...

10 Herkese duyurulmuş ki, ülkeye "Zümrüdü Anka" kuşu gelmiştir. "Fak" diyene ekmek, "Fuk" diyene su vermektedir.

Kısacası ülkede Fak-Fuk-Fon (Fakir Fukara Fonu) kurulmuştur.

15 İlçede ne kadar olduğu kesin belli olmayan, ancak halk arasındaki söylentilere göre "yüzbin milyon" tutarında para, sosyal yardım ve dayanışma fonu olarak dağıtılacaktı.

80 pare köyün, 7 mezranın kadın, erkek, genç, yaşlı, varlıklı, yoksul tümünü ilçeye akın ettirmiş bu söylenti.

20 Her ne kadar yetkili ağızlar fondan gelen paranın 20 milyon kadar bir şey olduğunu, bunun da muhtaç olanlara araştırma yapıldıktan sonra verileceğini söylemişlerse de, kimse bu sözlere aldırılmamış...

Antatılanları Keloğlan da duymuş... Bir heveslenmiş, bir heveslenmiş ki, sormayın gitsin... Garip nasıl heveslenmesin...

Başka bir köyün (Kadıköy'ün) fakir davulcusu, kısa bir süre önce peri padişahının güzel kızı ile evlenmiş...

25 Evlenir evlenmez de başına Zümrüdü Anka kuşu konmuş...

Kendisine balta girmemiş ormanlardan bir Jaguar armağan edilmiş...

Jaguar'ın pençelerinden zor kurtulan fakir davulcuya bu kez köyün tefecisi yanaşmış: "Ağam etme eyleme, al şu kadar krediyi işlerini yoluna koy, köyünde bir blucin dükkânı aç, para kazan" diye yalvarmaya başlamış...

30 Uzatmayalım, Keloğlan kel başına bir şapka uydurarak kasabanın yolunu tutmuş. Zaten bütün köy ayaklanmıştı...

Her köyün muhtarı, köy sakinlerini 30'ar kişilik gruplar halinde minibüslerle ilçe merkezine getirmekte, biraz sonra alacakları Fak-Fuk-Fon gelirine güvenerek 500'lerden 1000 liralıklarını (gidiş dönüş) kesmekteymiş...

35 İlçede ise her yanı arzuhalçiler sarmış... Bunlar fakir fukaraya 1000 liradan dilekçeler yazmakta, başvuru için zorunlu olan yoksulluk ilmühaberini ise 250 liradan satmaktalardı...

Aslında ilmühaber 50 lira imiş ama başvuru çokluğundan ilçede ilmühaber sıkıntısı başladığı için karaborsada 250 liraya kadar fırlamış...

40 Muhtar bu ilmühaber tasdik için ayrıca 500 lira alıyor, üzerine de 100 liralık damga pulu yapıştırılıyordu...

Keloğlan elindeki paraların bu şekilde uçup gittiğini görmüş, ama ne yapsın... Kaz gelecek yerden tavuk esirgenmez hesabı yapıyordu.

- Ne ki, iş bu kadarla kalmıyormuş...
- 45 Herkes elinde dilekçesi ilmühaberi daire daire dolaşiyor, fakat işleri bir türlü bitiremiyorlar... Nasıl olsa *bol paraya kavuşacağız* diye düşünen köylüler, azıklarını da yanlarında getirmemişler. Öğle olunca girdikleri ilçe lokantasında tika basa karınlarını doyurup, üstüne de afiyetle bir tatlı yedikten sonra 1500 lirayı bastırmak zorunda kalmışlar...
- 50 Bu paraya günlük çay ve tuvalet ücreti dahil değilmiş... Bu sonuncu gereksinimlerini hiç para ödemededen dere kenarlarında gidermeye alışkın köylülerin en çok ağırına giden de "*küçük*" için alınan 25, "*büyük*" için alınan 50 liralık kenef parasıymış...
- Akşama doğru her iş bitmiş, ama beklenen para bir türlü ödenmemiş...
- 55 Çünkü önce soruşturma yapılacak, kimin fakir, kimin zengin olduğu saptanacakmış... Bunun için ikinci kez gelmeleri gerekiyormuş... Doğal olarak kimsenin kimseye itimadı kalmamış. Köylüler her gün muntazam bir şekilde ilçe merkezine iniyor, paraların ödenip ödenmediğini öğrenmeye çalışıyorlarmış.
- 60 Çünkü "*Bakarsın bir anda ödenir, biz sona kalırız*" diye düşünüyorlarmış. Böyle böyle ilçe nüfusunun (köylü dahil) tamamının başvurusu gerekli defterlere kaydedildikten sonra, bir türlü sonu gelmeyen bir bekleme başlamış... İlçe kaymakamı dilinin döndüğü kadar başvuruların titizlikle değerlendirileceğini, muhtaç olanlara mutlak surette sosyal yardım ve dayanışma fonundan yardım edileceğini anlatmışsa da, kimseye derdini dinletememiş.
- 65 Bu arada dert anlatmaktan adamcağızın dilinde tüy bitmiş... Halkın kaymakama inanmamasının nedeni de, minibüs sahipleri, arzuhalçiler, lokantacılar, kırtasiyeciler ve muhtarların aksini söylemeleriymiş... "*Aman, diyorlarmış, siz her gün gelin... Bakarsınız para gelir melir, siz ortada kalırsınız.*"
- 70

Keloğlan dahil, tüm ilçe halkı bekledikleri paraya hâlâ kavuşamamış... Ancak Fak-Fuk-Fon sayesinde ilçenin minibüsçüleri, arzuhalçileri, lokantacıları ve muhtarları durumlarını epey düzeltmişler... Köylüler erememiş muratlarına, en iyisi biz çikalım kerevetlerineee...

- 75 *Not: Van'ın Özalp ilçesi arzuhalçilerinden Günay Aslan'ın anlattıkları masal diline dökülünce bu hale geldi. Siz diline bakmayın, anlatılanlar gerçeğin ta kendisi...*



### (30) ÇALINAN TARİH BAĞIŞLANIYOR

1983 yılında New York'a kaçırılan ve bugünkü değeri yaklaşık 70 milyar lira olan '**Girlandlı Lahit**' Amerikan yasaları çerçevesinde 1993 baharında bağış yoluyla Türkiye'ye geri verilecek.

5 NEW YORK - Kültür Bakanı Fikri Sağlar, Türkiye'den 1983 yılında New York'a kaçırılan ve bugün 10 milyon dolar (yaklaşık 70 milyar lira) değerinde olduğu söylenen İ.Ö. 2 bin yılına ait "**Girlandlı Lahit**"in 1993 baharında Türkiye'ye geri verileceğini açıkladı.

10 Bir benzeri Antalya Müzesi'nde bulunan 4 ton ağırlığındaki mermer lahti, Metin Özharat ve Nevzat Telli adlı kaçakçılar Amerikalı bir işadamına Londra'da yaklaşık 1 milyon dolara (7 milyar lira) pazarlamışlardı.

Türk hükümetinin New York'ta mali danışmanlığını yapan Lazard Frères şirketinin baş ortağı Damon Mezzacappa, lahti New York'taki Brooklyn Müzesi'ne sergilenmek üzere ödünç vermişti.

15 Lahtin, Türkiye'den kaçırıldığının '**Cumhuriyet**'te açıklanması üzerine Mezzacappa, Afyon'un İncehisar mermerinden yapılmış bu değerli eseri Brooklyn Müzesi'ne bağışlayıp bunun günümüzdeki değerini de vergisinden düşmek istemişti.

20 Ancak gazetemiz Genel Yayın Yönetmeni Özgen Acar'ın müze yönetim kurulunun iki üyesini uyarması ve Türk hükümetinin avukatlarının da müze aleyhinde dava açacağı yolunda bir girişimde bulunması üzerine başvurusu kabul edilmemişti.

25 Brooklyn Müzesi'nin ret kararından sonra lahti başka bir müze istemediğinden ve özel koleksiyoncular da satın almadığından Mezzacappa'nın avukatları New York'taki Türk Başkonsolosluğu'na başvurmuştu.

Kültür Bakanı Sağlar, "Merkezi New York'ta bulunan ve Türk kökenli işadamı Ahmet Erteğün'ün başkanlığını yaptığı (**American-Turkish Society**) adlı vakıfla Mezzacappa arasında 31 Aralık 1991 tarihinde bir anlaşma imzalandığını" söyledi.

30 Bu anlaşmaya göre Mezzacappa, lahti, adı geçen Türk vakfına bağışlayacak ve günümüzdeki değeri olan yaklaşık 10 milyon dolarlık bir geliri de Amerikan yasasının öngördüğü "**vergiden düşme**" olanağından yararlanacak.

35 Bunun karşılığında Amerika'daki bu Türk vakfı ise lahti iki yıl süreyle Brooklyn Müzesi'nde geçici olarak sergileyecek, daha sonra Türkiye'deki bir müzeye bağışlayabilecek.

Brooklyn Müzesi'nde lahti inceleyen Sağlar, "**Gelecek yıl baharda Antalya Müzesi'nde düzenlenecek Girlandlı Lahitler Sergisi'nde Türk kamuoyuna sunulacağını**" açıkladı.

### (31) ÇANAKKALE VALİSİ İLE BİGA'DAKİ DOMUZLAR...

*Biga'nın Kahveteppe köyündeki domuz çiftliğinin mühürlenmesi olayı sürüyor. Çiftliğin sahibi Mediha Tavukçu ile Yusuf Tavukçu, Cumhurbaşkanına, Başbakanla telgraflarla başvurarak, domuzların ölmesinin önlenmesini istediler.*

5 *Yusuf Tavukçu'ya göre, şimdiye dek 34 domuz öldü. Çanakkale Valisi Erdiñ Büyükakalın'la konuştum; o topu Biga Kaymakamı Yaşar Yayı'ya attı. Bunları anlatacağım...*

- 10 Biga'nın Kahveteppe köyündeki domuz çiftliğinde, mühürlü kalan domuzlarla ilgili olarak, telefonla Büyükakalın'ı aradım. Aramızda şu konuşma geçti:
- *Efendim, Biga'daki Kahveteppe'de domuz çiftliği mühürlenmişti...*
  - Evet...
  - *Oradaki domuzların öldüğü haberleri geldi, son durum nedir?*
- 15 - Efendim, bilemiyorum. Biga Kaymakamlığı'nın işgal ettiği bir konu. Biz bu konuda, ikinci sınıf sıhhi müessese olduğu için, [bir şey söyleyemiyoruz], vilayet iznine tabidir. Hukuki meseleler devam ediyor; diğer taraf idare mahkemesine dava açtı.
- 20 O dava da Bursa İdare Mahkemesinde devam ediyor. Onun dışında size söyleyeceğim bir şey yok.
- *Halen mühürlü mü çiftlik?*
  - Onu ancak kaymakamlık şu anda biliyor. Zannediyorum, kesin olarak söylemiyorum, mühürlü idi, mühür fekkedilmiş, yani
- 25 mühür kaldırılmaya çalışılmış. O konu da mahkemeye intikal etmiş. Adli ve idari yargı merciinde olduğu için söyleyecek herhangi bir şeyim yok...
- *Anladım. Kaymakam Bey'le nasıl görüşebilirim acaba?*
  - Benimle görüştüğünüz gibi!
- 30 - *Teşekkür ederim...*

- Biga Kaymakamı Yaşar Yayı'yla telefondayız. Aramızda geçen konuşma özetle şöyle:
- *Kaymakam Bey rahatsız ettim, ben Mustafa Ekmekçi! Kahveteppe Köyü'nde mühürlenmiş çiftlikte, domuzların öldüğü haberlerini aldım. Bir de sizin Sağlık Ocağına yazdığımız yazılara olumsuz yanıt gelmemiş, "Çiftlik kurulmasında sağlık açısından bir sakınca yok" deniyor.*
- 35 *Çiftlik hâlâ mühürlü mü?*
- Devam ediyor!
  - *Peki, içerde domuzlar ölmüyor mu?*
- 40 - Efendim, çiftlik sahibi başvurdu: "**Domuzlarım öldü**" diye. Çanakkale'den Sağlık Müdür Yardımcısının başkanlığında kurul geldi, baktı. Domuzlarda ölüm yokmuş...
- *Ölüm yokmuş?*
  - Evet...

- 45 - *Anladım. Peki, aç durmuyorlar mı şu anda?*  
- Sahibi onları besliyor. Duvarın üstünden yiyecek atıyor, besliyor. Mühürü de bozduğundan dolayı savcılığa verdik.  
Beslemeye devam ediyor yani...
- 50 - *Ama ne kadar besleyebilir? Duvardan hayvan beslenebilir mi efendim?*  
- Şu anda beslemeye devam ediyor!  
- *Size göre orada köyü rahatsız edecek bir durum var mı?*  
- Bunların açılması vilayetin iznine bağlı. Teknik şartları yok.  
Mesela şöyle:  
Çiftliğin köyden belli bir uzaklıkta olması, arıtma tesislerinin olması ve sulama tesisatının olması gerekiyor, hayvanların sulanması için.
- 55 Bu arkadaş teknik şartları yerine getirmeden lâlettayin çiftliği kurmuş, sonra izin istemiş...  
- *Peki, duvarlardan besliyor duvardan atıyor, şu bu diyorsunuz; şimdi bu aslında pek insafli bir olay değil.*
- 60 *Yani en azından, ölümler varsa, derhal ortalığın temizlenmesi gerekmez mi? Bırakınız ölmeyi, hasta bile olsa köye daha çok zarar verir. Siz oranın kaymakamısınız.*  
*Bilirkişi raporu var, bilirkişi "Kadavra gördüm" diyor, "Kokular var" diyor...*  
- Valla, Mustafa beyciğim, iki gün önce, vilayetten Sağlık Müdür Yardımcısı, daha başkaları geldiler, buradaki hayvanları gördüler, "**Ölüm yok!**" dediler.  
- *Yok ama, olabilir...*  
- Tabii olabilir. Orada böyle bir şey olursa, vatandaş bize müracaat eder, tabii diyecek ki, "**Hayvanlarım öldü**" diyecek, biz de ölen hayvanları aldıracağız. O durumda bırakamayız tabii.
- 70 - *Ana domuzların yavrularını yedikleri ileri sürülüyor. Sağlık Bakanlığı'na yapılan başvuruda...*  
- Öyle bir şey olduğunu zannetmiyorum...  
- *O bölgedeki bağnaz kişilerin bu olayı körükledikleri, vilayeti tahrik ettikleri ileri sürülüyor. Cumhuriyet'te de çıktı. Ona ne dersiniz?*
- 75 - Böyle bir şeyin aslı yok. Aslının olması da mümkün değil.  
Vatandaş, normal yollardan gitseydi, engel olmak için hiçbir sebep yoktu.  
- *Teknik koşullar yerine getirilmese bile, bunda domuzların suçu ne? Sağlık Bakanlığı "Bu işe bir çare bulun" diyor. Bakanlığa bir yanıt verildi mi acaba?*
- 80 - O vilayeti ilgilendirir tabii...  
Söz dönüp dolaşıp valide düğümleniyordu.  
Bakalım, Erdiñç Bey daha ne yapacaktı?..

## (32) ÇİŞ KAÇIRAN ÇOCUĞA BU YAPILIR MI?

*Çalışmak zorunda bulunan ve çocukları küçük olan ana-babaların ortak derdi: Yavrumuzu nereye bırakalım? Genç karı-koca 4 yaşındaki Murat'larını bir kreşe vermişlerdi ama...*

- 5 Koyu gri takım elbisesine uygun kravatı, dikkatle taranmış saçları, üzerinde bir damla çamur bile bulunmayan yeni boyanmış gibi pırlıl pırlıl siyah pabuçları ile düzenli bir kişi olduğu anlaşılıyordu.  
Olsa olsa ancak 30 yaşında kadardı. Halinden bir şeye çok, hem de pek çok üzüldüğü belliydi.
- 10 Kalın siyah kaşlarının altından dikkati çeken iri keder dolu gözleri, belki de baktığı yeri görmüyordu bile.  
Dar koridorda bir uçtan öbür uca gidip gelirken ikide bir derin derin içini çekiyor, ellerini bazen ceket ceplerine sokuyor, bazen de sağ kulak memesini oğuşturup duruyordu.
- 15 Koridordaki bu gidip gelişleri sırasında bana çarpınca, hemen durdu.  
Gene o keder dolu bakışlarla baktı:  
"Çok afedersiniz efendim, özür dilerim. İsteyerek olmadı."  
"Biliyorum kazara çarptığınızı, merak etmeyin. Öyle dalgınsınız ki!.."  
Durdu, yutkundu:
- 20 "Sahi, çok mu belli oluyor?"  
"Hem de nasıl!"  
"Nasıl dalgın olmam ki?.. Bunca başıma gelenlerden sonra!..  
Kendimi bu kadar toparlayabildiğime bile şükrediyorum gene de."  
"Ne oldu? Neler geldi başınıza?"
- 25 "Hiç sormayın efendim, hiç sormayın. Başınızı ağrıtmak istemem."  
"Ne münasebet. Belki açılırsınız anlatınca."  
Gene dertli dertli başını salladı, "Belki haklısınız" dedi ve anlatmaya başladı:  
"Efendim, ben ve karım, ikimiz de çalışıyoruz. Mecburuz çalışmaya.  
Günün şartlarını biliyorsunuz.
- 30 Bir tek kişinin çalışması ile evi çevirmek mümkün olmuyor.  
Ancak karımın da benim gibi çalışması sayesinde evimizi geçindirebiliyoruz.  
Ama gelin görün ki bir de küçük çocuğumuz var henüz dört yaşında.  
Onu bırakacak bir yer bulmak mesele.  
Daha küçükken kayınvalide İstanbul'daydı ve biz işe gidince o yardımcı
- 35 oluyordu.  
Ancak onun da evi var, kocası var. Anadolu'da oturuyorlar.  
Mecbur kaldı bizi bırakıp gitmeye.  
E, biz ne yapalım peki?.."
- "Neyse, baldız bir bankada çalışır. O yetiştirdi yardımcıma.
- 40 Onun çalıştığı bankanın mensuplarının çocukları için kurduğu bir kreş varmış.  
Hem bizim eve de pek uzak sayılmaz.  
Baldız henüz bekâr ama banka mensuplarının yakınlarının da aynı imkândan yararlanabileceğini öğrenince çok sevindik.  
Hemen oğlum Murat'ı bu bankanın kreşine verdik.

45 Oh, nihayet gözümüz arkada kalmadan işimize gidip gelme imkânına kavuşmuştuk. Artık içimiz rahattı. Sabah karımla beraber işe giderken çocuğumuzu kreşe bırakıyor, akşam dönerken de alıyorduk. Ama bu sevincimiz çok uzun sürmedi maalesef."

Dertli baba sürekli konuşmaktan yorulmuş gibi biraz soluklanmak için durdu. 50 Gözlerindeki o kederli bakış eksilmemiş, sanki daha da artmıştı. "Bir akşam çocuğumuzu almaya gittiğimizde, onu sürekli ağlar bulduk. Bir şeyden korkmuş bir hali vardı. Önce bunu gelip geçici bir nedene bağladık. *Kimbilir, hangi arkadaşı ile arasında ne geçti*, dedik.

55 Ama ağlaması durmadı, eve geldikten sonra da devam etti. Üstelik arttı da. **(Beni oraya göndermeyin artık. Orasını istemiyorum)** diye bağıra bağıra ağlıyordu. İyice şaşırılmıştık. Ne kadar sorduksa da cevap vermemekte inat ediyordu. 60 Neden sonra annesi onu yatırırken meseleyi anlamış."

Gene durdu. Bu kere başını önüne eğilmiş, elleri belki de farkında olmadan birbirine kenetlenmişti. Parmaklarını öylesine sıkıyordu ki, eklem yerleri bembeyaz kesilmişti. 65 "Hiç aklımıza gelmedi. Meğerse kreşte oğlumun cinsel organını iki yerinden yakmamışlar mı?" "Nasıl?.. Anlamadım!.. Yakmışlar mı dediniz?.." "Evet, yanlış duymadınız, yakmışlar." "Neden yapmışlar bunu?.." 70 "İşte ben de bunu öğrenmek için soluğu doğruca o kreşte aldım." "Neden yapmışlar peki?" "Duyun da şaşın. Efendim bizim çocuk altına işiyormuş da bunun önüne geçmek için yapmışlar. Çocuk korkarsa bu işi bırakmış. Böyle düşünmüşler."

75 "Korkunç bir şey bu! Canavarlık adeta." "Evet, canavarlık! Ama yapmışlar işte! Hem de kreşte görevli, bizden başka birçok ana-babanın, bizim gibi minicik yavrularını emanet ettikleri masum görünüşlü bir kadın öğretmen yapmış. Bütün işi o küçüklere iyilik ve güzellikle bakmak olan biri üstelik."

80 "Sonra?.." "Sonrası bu işte! Beni, o öğretmenle görüştürmek istemediler. Hattâ adını bile söylemediler. Doğru karakola koştum. İfadeler alındı, zabıtlar tutuldu. Şimdi şahsi dava açtım o kreşin müdürü ve öğretmeni hakkında. 85 Belki müdürün herhangi bir kusuru yok bu iğrenç ve zalim davranışta ama, o öğretmenin adını gizlemesi, işi örtbas etmeye çalışması nedeniyle bir anlamda suça katılmış sayılır gene de.

Mesele, bu olanları örtbas etmekle halledilmez. Eğer o zalim kadın gerekli dersi alırsa, orada benimkinden başka ailelerin 90 çocukları da gelecekte buna benzer bir sondan ancak kurtulabilirler."

"Çok geçmiş olsun. İnsanın artık böyle yerlere karşı tüm güveni sarsılacak doğrusu."

"Hepsini böyle bir suçlamadan uzak tutarım. Diğer kreşler elbette aynı biçimde davranmıyorlar.

95 Bu kreşte de şikâyetim sadece bu işi yapan öğretmenden. Diğer öğretmenlerin ve yöneticilerin kusurları olmadığını iyi biliyorum.

Ancak o kadını korumamak gerek.

Çocukta her hangi bir arıza kalmayacağı anlaşıldı ama, ya başka bir sefer bir başka çocuğun başına da aynı şey gelecek olursa?..

100 Bunun tekrarlanmayacağını kim temin edebilir bize?.."

Dertli baba öylesine doluydu ki, daha saatlerce konuşabilirdi.

Ama mahkeme salonunun kapısında görünen iri yarı mübaşir, "**Metin!..**

**Hayriyeeee!..**" diye bağırınca sustu ve doğruldu.

105 "Benim dava başlıyor. Ama öğretmen maalesef gelmemiş. Ortada görünmüyor" dedi ve öfkeli adımlarla duruşma salonunun kapısından içeri girdi...



### (33) DOMUZLAR HAPSEDİLDİ

BURSA - Çanakkale'nin şirin ilçesi Biga'nın ve biraz ötesindeki Kahvetepe köyünün gündeminde, ne politika, ne de ekonomik sorunlar var...

Varsa yoksa Mediha ve Yusuf Tavukçu'nun Kahvetepe köyünde kurdukları

5 "domuz çiftliği..."

Çiftliğin kurulma aşamasında "ufaktan ufaktan" başlayan "Domuz yetiştirmek haram mı, değil mi?" tartışması, izleyen günlerde giderek boyutlanmış ve sonunda olanlar, Tavukçu ailesinin kurduğu çiftlikteki 25'i gebe, 56 domuz olmuştur.

10 Tavukçuların 56 domuzu, 1 Eylül'den bu yana beslenip büyütüldükleri çiftliklerinde mahsur kalmış durumda.

Biz bu satırları yazdığımız sırada Yusuf Tavukçu domuzlarından birinin öldüğünü telefonla bildirdi.

15 "Gayri sıhhi müesseseler"e ilişkin yönetmeliğin 30. maddesinin C fıkrasına dayanarak mühürlenmiş domuz çiftliğinin yayıldığı 14 bin metrekarelik alana kimse giremiyor.

Eğer uygulamada bir değişiklik olmazsa, yarısı gebe olan domuzlar belki de yavrularını göremeden "dünya" değiştirecekler.

20 Çiftliğin sahibi Yusuf Tavukçu, "Bırakan çiftliği, can güvenliğimiz tehlikede" diye yakınıyor.

Tavukçu ailesi, Cumhurbaşkanlığına, Başbakanlığa, Çanakkale Valiliği'ne dilekçeler yazarak ailesinin ve kendisinin can güvenliği olmadığını bildirmiş, mallarının korunmasını istemiş.

Tavukçular'ın yazdığı dilekçenin bir bölümü şöyle:

25 "Saygıdeğer büyüklerim, elhamdülillah Müslümanım ve Türküm.

Ancak İslam âlemi dışında bütün dünyada pazarı olan domuz hayvanının besiciliğini yapmak suç, yenmediği sürece günah sayılamayacağına göre neden biz bu kârlı işi yapmayalım? Ülkemize döviz ve yeni teknolojiler getirmeyelim?

30 Bugün Avrupa'ya kurbağa, kaplumbağa, salyangoz, kedi köpek maması ihraç edilmektedir, son zamanlarda Çanakkale'den karides ve midye ihracı yapılabilmektedir.

Ülkemize döviz kazandıracaksa, tarlalara, derelere aktılan mandra artıklarıyla, mezbaha ve fabrika artıklarıyla kolayca besleme olanağı yarattığım ve üretmeye çalıştığım domuz hayvanını neden beslemeyeyim?

35 Domuz besiciliğine yöneldiğimi çevremiz biliyordu. Yatırımımızı buna göre yaptık. Yasalarımızın bu işi engellemediği, ticaretin her türünün mubah olduğuna inanç ve güvencimizle domuz hayvanını çiftliğimize getirdik. İlgi ile karşılandı.

Kıbrıs tipi domuzlara yukarıda belirttiğim kaynaklardan yem temin ederek ailece bakımına başladık.

40 İrileştiler, semirildiler, her yediğini kolayca ete dönüştüren bu hayvanların bir tanesi de 5 yavru doğurdu, öteki dişiler de doğum aşamasına geldi.

Bu noktada kıskartmalar sonucu 'irtica' hareketi başladı.

Köydekiler birden karşı tavır aldılar, suyum kesildi, elektriğim kesilmeye kalkıldı.

Resmi kişilerin gayri resmi olarak kanunsuz ve şahitsiz hareketleri ile karşılaşmaya başladım.

45 Ben, ailem ve hayvanlarım hayati tehlike içinde yaşıyoruz.

45 yaşında bir işadamıyım. Senelerim çalışma ile geçti. Şu an ancak sizlerin himayeleri

ile içinden çıkabileceğime inandığım can güvenliği, iş güvenliği açısından büyük tehlikelerle karşı karşıyayım ve acz içindeyiz. Acil yardımınıza ihtiyacım var..."

50 Tavukçular, dilekçelerini ilgili makamlara ulaştırmışlar ama henüz bir yanıt alamamışlar.

Biga ve köylerinde günün konusu durumuna gelen "domuz çiftliği" olayının, gelişmesi de oldukça ilginç.

55 Çiftliğin kurulması için Mediha Tavukçu'nun yaptığı başvuru, Merkez Sağlık Ocağı tabibi Fehmi Atabek tarafından incelenmiş ve 6 Ağustos 1986 tarihi ile "İlçemiz Kahvetepe köyünde domuz besiciliği ahırını açmak isteyen Mediha Tavukçu'ya ait gayri sıhhi müessese 508 sayılı yönetmeliğe göre incelenmiş ve işyerinin çevre sağlığı ve halk sağlığına zarar vermediği tespit edilmiştir. Durum onay için bilgilerinize arz olunur" şeklindeki rapor ile kaymakamlık

60 "olur"una sunulmuş.

Biga Kaymakamı Yaşar Yayıcı da aynı tarihte, işletmenin açılması için *olur* vermiş.

Ancak bu *olur*dan sonra köydeki ve ilçedeki "aşırı dinci gruplar" verilen kararın bozulması için, yoğun çalışmalara başlamışlar.

65 Köy sakinleri, *olurun* verilmesinden hemen sonra, köy muhtarı ve ihtiyar heyetinden iki kişinin Çanakale Valisi'ne gittiğini bildirdiler.

Bu arada, domuz çiftliğinin kapatılması konusundaki çalışmalar da "çok yönlü" olarak sürdürülmüş. Köyde imza kampanyası başlatılmış.

70 Kampanyaya katılmayanlara ya tehditle ya da "Bedava odun vereceğiz" gibi vaatlerle "domuz çiftliğine hayır dedirtildiği" iddia ediliyor.

Köylüler, camide, "Domuz beslemek günahtır" şeklinde köyün 20 yaşındaki imamı Mehmet Er'e hutbe okutulduğunu da söylediler.

Köye üç ay önce atanan İmam Hatip Lisesi mezunu imam Mehmet Er cuma günü "Domuz beslemek haramdır" yolunda hutbe okuduğunu doğruladı.

75 Kahvetepe köyünün emekli imamı Danyal Can, sorularımızı yanıtlarken, domuzun yenmesi kadar beslenmesinin de haram olduğunu öne sürdü. Emekli köy imamı, köyelerine domuzun getirilmesi durumunda çocuklarının aşılacağı görüşünü savundu.

80 "Domuz çiftliğine hayır" kampanyasını yürütenlerden olan eski imam şunları söyledi: "Muhtar bu işleri daha iyi bilir. Ama domuz beslemenin dinen sakıncası vardır. Haramdır. Bir yerde gördüm. Ancak hatırlamıyorum. Domuz müthiş bir hastalık yapıyormuş. Çiftlik dedikleri yer de çok pis kokuyor. Domuzun yenmesi de beslenmesi de haramdır.

Yarın burada bizim gençlerimiz, çocuklarımız haşlanır (aşılır).

85 Hatta ben birisinden duydum, köyümüzden bir çocuk 'Domuz eti yemek haram değil' demiş.

Yarın öbür gün çocuklarımız domuz eti yemeye başlarlar."

Konuşurken zaman zaman da söylediklerini çevresindeki köylülere onaylatan Danyal Hoca, "Bu çiftliğin burada kurulması yolunda kaymakamlığın oluru var.

90 Ama daha sonra çiftlik mühürlenmiş. Bu emri kim verdi?" yolundaki sorumuza, "Muhtar bey Çanakale valisine durumu anlatmaya gittiğinde vali bey

kızmış, "*Olaya ben el koyuyorum. Kaymakamınız ve hükümet tabibiniz neler yapıyor? Orada domuz çiftliği olmaz*" demiş. Hemen sağlık müdürüne telefon etmiş. Daha sonra da gelen heyete yardımcı olmaları için köylülerin caminin bahçesinde toplanmalarını istemiş.

95 **Çiftlik yüzünden evlerimizde sinek kalmadı. Tüm sinekler oraya gidiyor. Daha sonra yiyeceklerimize pislik bulaştıracaklar**" yanıtını verdi.

Eski imamın, "*Her şeyi o biliyor*" dediği Kahvetepe köyü muhtarı ve Biga Ziraat Odası Başkanı Yaşar Aytek, *Cumhuriyet*'in tüm aramalarına karşın köyde ve Biga'da bulunamadı.

100

Domuz çiftliği olayı ile çalkalanan Biga'nın 8 yıllık müftüsü Eşref Can, görevli olarak gittiği hacdan 2 gün önce dönmüş. Domuz beslemenin dini sakıncalarını sormak için makamına gittiğimizde yaklaşık 10-15 kişilik bir hacı grubu ile sohbet ediyordu.

105 Hemen söze girdik, Biga müftüsü, "*Domuz beslemek ve dinimizdeki yasaklar*" konusunda, "**Domuz ile ilgili peygamberimizin bir hadisi vardır. Bu hadisin meali şöyledir: Domuz yetiştirilmesi konusunda herhangi bir yasaklama yoktur. Zaruret halinde yetiştirilmesinde mahsur yoktur. Beslemenin zarureti de geçim endişesidir**" şeklinde yanıtladı.

110 Daha sonra gazeteci olduğumuzu anlayınca, odada bulunanların yanında "**Bu bilgileri Ankara'daki Din İşleri Yüksek Kurulu'ndan aldım. Benim bilgi vermem yasak**" diyerek açıklama yapma gereğini duydu.

Kahvetepe köyündeki domuz çiftliği ile ilgili Merkez Sağlık Ocağı tabibinin raporuna "*olur*" veren, ancak daha sonra da işletme sahiplerine kapatma emrini tebliğ eden Biga Kaymakamı Yaşar Yaycı, "*dini baskıları*" reddetti.

115 Kaymakama göre karar, tamamen teknik nedenlerle verildi ve gayri sıhhi müesseseler hakkındaki yönetmeliğin 30. maddesinin C fıkrasına dayanarak verilen karar kaymakamlık sadece "*infaz*" etti.

Kaymakam Yaşar Yaycı, konu ile ilgili sorular sonrasında şu açıklamayı yaptı:

120 "**Domuz çiftliği Hıfzıssıhha Kurulu'nun verdiği karar uyarınca mühürlenmiştir. Bunda hiçbir art niyet yoktur. Bu bir mevzuat meselesidir. Kimsenin dediği ile olmaz. Kanun karşısında vatandaşın lafı geçerli değildir. Hıfzıssıhha Kurulu, domuz çiftliğinin bulunduğu yerdeki şartları uygun görmemiş, biz sadece infaz ile mükellefiz. Çanakkale valisinin bu işle hiçbir ilgisi yok. Valiler ve kaymakamlar bu işle uğraşmazlar. Onların daire müdürleri vardır. Belki de vali beyin bu konudan haberi bile yoktur.**"

Kaymakam Yaycı, "*Daha önce sizin çiftlik hakkında verilen rapora 'olur' verdiğiniz söyleniyor. Ne diyorsunuz?*" sorumuzu "**Bu bizim yetkimizde değil**" yanıtını vererek geçiştirdi.

130

Domuz çiftliği ile ilgili kapatma kararına gerekçe olarak gösterilen gayri sıhhi müesseseler ile ilgili yönetmeliğin 30. maddesinin C fıkrası aynen şöyle:

"*Toplum ve çevre sağlığı açısından, zararlı olup, alınacak önlemlerle mahsurları giderilemeyecek durumda olan tesisler, süresiz olarak kapatılır. Ruhsat alması için müesseselere verilecek süre bir yılı geçemez.*"

135

Verilen süre içinde ruhsatını almayan müesseselerin faaliyeti ruhsat alıncaya kadar durdurulur.

Bu maddenin gereği, mahallenin en büyük mülki amirince yerine getirilir ve yapılan işlemler hakkında yetkili makama bilgi verilir..."



### (34) DOST KAZIĞI

Uzun boylu, kır saçlı adam oflaya poflaya koridoru arşınıyor, sanki çatacak birini arıyordu.

5 Sigaranın birini yakıp birini söndürüyor, gidip gelişleri sırasında kendisine çarpanların farkına bile varmıyordu.

Beyaz üzerine mavi çizgili kısa kollu bir gömlek, bol paçalı gri pantolon giymişti.

Sık sık saatine göz atıyor, arada da kendi kendine konuşuyordu.

10 Çok sinirliydi. Belki sadece sinirli demek bile yetersiz kalır, onu "*Barut fıçısından farksızdı*" şeklinde tanımlamak daha doğru olurdu.

Öfkeden gözlerinin buğulandığı, kalın çerçeveli gözlüklerinin arkasından bile anlaşılıyordu.

Uzaktan genç biri onu gördü.

Tanıyor olmalıydı ki yanına gelip omuzuna vurdu:

15 - "**Hayrola Sedat?.. Karadeniz'de gemilerin mi battı?.. Nedir bu halin Allah aşkına?..**"

O ana kadar arkadaşının gelişinden haberi olmayan bizimki hemen döndü...

- "Sen miydin?.."

- "**Benim ya!.. Kim sandın beni?..**"

20 - "Kim olacak, benim şu meşhur ortak sandım."

- "**Ne oldu ortağın?.. Başına bir şey mi geldi?**"

- "Yok be kardeşim, onun başına bir şey gelir mi hiç?.. Ne gelse bizim başımıza gelir. O gene her zamanki gibi dört ayağı üzerine düşer."

- "**Niye burdasın peki?..**"

25 - "Bizim ortak yüzünden. Başım dertte. Öfkeden delireceğim.

Ama adam hiç bir şeyi umursamıyor arkadaş. Ve de kayıp.

Tabii kabak benim başıma pathiyor."

- "**Üzme canını! Geçer hepsi.**"

- "İnşallah."

30 - "**Benim üst katta bir işim var. Onu halledeyim, gene görüşürüz.**"

### Ortak iş yapmak mı

Arkadaşı yanından ayrıldıktan sonra bizimki koridorda eski turlarına gene devam etti. Yanına sokulup omuzuna dokununca sıçrayarak döndü.

35 - "*Deminki konuşmalarınızı duydum da merak ettim beyefendi. Ortağınızla başınız dertte galiba.*"

Yeni bir sigara yakarken konuştu:

- "Dertte de söz mü be kardeşim? Gırtlığımızı kadar iyice battık.

Kurtulmak için çabalarken daha da batıyoruz."

- "*Peki bunlara sebep hep ortağınız mı?..*"

40 - "Öyle!.. Bu zamanda ortakla iş yapmak mı?..

Allah yazdıysa bozsun. Ama olmuyor ki... İnsan tek başına bir iş sahibi olamıyor...

Bir elin sesi çıkmıyor, *iki kişi imkanlarını birleştirirlerse güçlükleri daha iyi göğüslerler* diye düşündüm ama, keşke düşünmez olsaydım.

- 45 İşte başıma bin türlü dert satın aldım. Sinirlerim laçka hale geldi.  
Başka da bir kazancım yok.  
Benden tavsiye, kim bir işe kalkacaksa ortaksız yola çıksın.  
Hem başı dinç kalır, hem de kendi yağı ile kavrulur."  
- "Ne oldu peki?"
- 50 - "Daha ne olacak?.. Beraberce bir iş kurduk, güzel güzel başladık.  
Ama sonra koydunsa bul ortağı. Adam kayıplara karıştı.  
Bütün alacaklar benim başımda. Öde öde bitmiyor.  
Onun başka borçluları da benim peşime düştü.  
Ne yapacağımı bilemez hale geldim."
- 55 - "Yeri yurdu yok mu peki?.. Arayıp sormuyor musunuz?.."  
- "Aramaz olur muyum hiç? Ama yok yok...  
Sanki yer yarıldı, içine girdi. Karısı bile nerede olduğunu bilmiyor.  
Düşününün bir kere. Karısı, çocuğu var, onları dahi arayıp sormuyor adam.  
Ben de bula bula ortak diye işte böyle birini buldum..."
- 60 **Arada başka kadın var**
- Mendiliyle gözlüklerini parlattıktan sonra yine bir sigara daha yaktı:  
- "Bütün mesele, arada bir başka kadının oluşu. Metresi var anlayacağın.  
Adam onunla beraber. Bütün parasını pulunu ona yediriyor.  
Gözü ne işi görüyor, ne evini ne karısını..."
- 65 - "Ama böyle de olmaz ki!.."  
- "Olmaz elbette. Bizim iş öylece yüz üstü kaldı...  
Birçok borçluluyla boğuşmaktan ne yapacağımı bilemez hale geldim.  
Ya o hiç bir şeyden habersiz kadın ve çocuk?..  
O da ayrı dert. Bu güne kadar böylesini ne gördüm, ne de duydum.
- 70 Ama işte piyango bana çarptı ve böylesi benim başıma geldi.  
Ne günahım varsa bilmem ki!..  
Şimdi ayıkla pirincin taşını ayıklayabilirsen."  
- "Ne yapmayı düşünüyorsunuz peki?.."  
- "Bilmem ki!.. Aklıma hiç bir çözüm yolu gelmiyor doğrusu.
- 75 Artık işim Allah'a kaldı. Eğer Allah yardım ederse adam saklandığı yerden çıkar  
ve başıma sardığı bu işi temizler."  
- "Eğer çıkmazsa?.."  
- "İşte mevlidin en yürek parçalayan yeri orası...  
O zaman kelimenin tam anlamı ile yandığımızın resmidir.
- 80 İflâs bayrağını çekmekten başka çarem yok.  
Bu kadar alacaklı ile ben nasıl başa çıkarım ki?..  
Haczi güç bela durdurabiliyorum. Ama herkes bir noktaya kadar sabredebilir.  
Sonra? Hepsi mecburen kanunun gereğini yerine getirecekler.  
Artık ortada ne iş kalacak, tabii ne de ben.
- 85 Bu da bize dost kazığı işte.  
Tecrübesizliğime geldi. Bilsem girer miydim böyle işlere.  
Nasıl olsa aç kalmaz, birşeyler yapar ve geçimimi sağlardım.  
*Hadi belki daha iyi olur durumumu düzeltir, belimi doğrulturum, akli başında bir iş sahibi olurum diye düşündüm.*

90 Ancak kimseye güvenmemek gerektiğini öğrendim.  
Belki biraz geç oldu. Ne yaparsın, kader işte!.."  
Paketindeki son sigarayı da yaktı.  
Sigaradan bir nefes çekiyor, sonra gene kendi kendine konuşuyordu:  
"Yahu, yapılır mı bu bana?.. Ben ki senin en eski, en iyi arkadaşlarından  
95 biriydim. İnsan böyle kallesçe yarı yolda bırakılır mı?  
Nereden musallat oldu şu kadın? Hay olmaz olsaydı...  
Ne güzel işimizi yürütüp gidecek, iyi para da kazanacaktık üstelik.  
Gül gibi karın, nur topu gibi çocuğun var.  
Değer mi bunlara?.. Yazık değil mi karına, çocuğuna?..  
100 Bu arada bana da yazık değil mi?..  
Bir daha nasıl bakarsın bizim yüzümüze?..  
Utanmaz mısın hiç?.. Bu kadar düşüncesiz olabilir mi insan?.."

Duruşma salonunun kapısında beliren mübaşir tiz bir sesle bağırdı:  
- "Se...daatttt!.. Er...cü....ment!.."  
105 Parmaklarının arasında iyice ufalan son sigarasını yere atıp ayağı ile ezdikten  
sonra, duruşma salonuna doğru ağır ağır yürüdü.  
Omuzları düşmüş, sırtı kamburlaşmıştı. Kafası karma karışıktı.  
İşin içinden nasıl kurtulacağını kara kara düşünüyordu...

### (35) DÖNENLER VE GİDEMİYENLER NE DİYOR?

*Hareket ve özgürlük tutkusudur bu, insanlar hep merak etmişlerdir, yeniye yepyeniye. Bunun için köylerden büyük kentlere, alabildiğine uzanmışlar. Göç etmişler.*

#### 5 "Almanya özgür olmanın ta kendisidir"

Büyük kentlerimizin etrafını saran "Gecekondu"lardan izlemek mümkündür bunu.

Kent, köy için "Taşı toprağı altın", görkemli bir düştür.

Köylerimizin sade ve kuru yaşamında alev saran bu dürtü, günümüzde

10 "Almanya" simgesini oluşturmuştur.

Tarlada emeği ile çırpınan Anadolu köylüsü kahvesinden düşlerine dek bu duygunun can alıcılığından kendini sıyramamaktadır.

Artık "Almanya" Türk köylüsüne yabancı değildir.

Almanya bir umuttur. Almanya özgür olmanın ta kendisidir...

15 Fatma nine artık oğlunun gönderdiği paralarla yaşamını sürdürmektedir.

Irgat "Kulaksızın oğlu Ahmet" Almanya'dan dönmüş muhtar olmanın gururu içindedir.

Keskin'in Ceritkale köyünden celep Ceylân ağa oğlunun kente gidip "Tokdur" olmasını değil, Almanyalı olmasını telkin etmektedir.

20 Yıllardır ulusumuzun umudu olarak tanımlanan kooperatifler dahi "Almanya" uğruna Anadolu köylüsünün emeğini çekmektedir.

Ve de bütün bunlar olurken, köyden alalım gerçeğın özünü, acımasızını dedik. Bunun için de Almanya'ya en çok işçi gönderen köylerden Keskin'in Ceritkale köyüne uğradı yolumuz.

25 Köyün girişinde küçük köy çocukları karşıladı bizleri.

Önce bizi sabahtan beri yolunu kesmek için bekledikleri "Alman gelini"

zannetmişler, sonra bizi görünce bir an hayal kırıklığına uğradılar.

Toprak damlı, kerpiçten yapılmış evlerin arasından uzanan toz toprak, yolu iyiden iyiye kapatmıştı.

30 Köyün hemen kıyısında bulunan tepeden Ceritkale'yi gözledik, yolların etrafını çevreleyen toprak damlı kerpiç evleri ile Ceritkale tipik bir Anadolu köyü.

Yol üzerinde küçük, şirin bir ev önünde durduk.

Celep Ceylân ağa ve karısı bizleri tipik bir canayakınlıkla karşıladı.

Hem sonra Ceritkale'de gazetecilere iyi gözle bakıyorlardı, geçen yıl "Yaban"

35 filmi burada çevrilmiş, hattâ kızlarından birini de artist yapmışlardı.

Ceylân ağayı rahat bırakmadık, hemen sorularımızı çilselemeye başladık.

Ve de bakın ilk sorumuzu Arap Ceylân nasıl cevapladı:

- Almanya'ya neden mi gitmek isterim?.. Neden istemeyeyim.

Düşünsenize bir, başımda altı baş nüfus var.

40 Yılda bunların en azından nüfus başına 2000 lira masrafı olur.

Gelirim giderimi karşılamadığı için de her yıl borçlanırım.

Giden yıl bir kaleme vurayım dedim, tam 5000 lira borçlu çıktım.

Hani bir parça toprağım olsa gene gam yemem, dişimle toprağı söker gene ailemi



- kurtarırım ama ne yazık o da yok.
- 45 Gençken böyle dışarıya gitme düşüncem yoktu.  
Zaten o zamanlar onun bunun hizmetinde çalışır, orada yer içerdim.  
Ama şimdi başımda altı tane nüfus var beslenecek, katık yiyecek.  
İşte bunun için gitmek isterim.  
Hem sonra oranın bir lirası buranın altı lirası. Bir çalışmışsın altı almışsın.
- 50 Tabii bunları hep gidip gelenlerden duyuyoruz.  
Orada her şey iyiymiş, yiyecek bolmuş, sinemanı, eğlenceni yapabiliymişsin.

### **Almanya'nın kimi iyiliğine, kimi kötülüğüne konuşuyor**

- *Peki bütün bu anlatılanların doğru olduğuna gerçekten inanıyor musun?*  
- Aslına bakarsan, gidip gelenlerin kimi oranın iyiliğine, kimi de kötülüğüne konuşuyor.
- 55 Ama hepsi bizim köylümüz, bu yönden inanıyoruz.  
Zaten çoğu ya arabası ile, ya da radyosu ile geliyor.  
- *Almanya'dan dönen köylüler genellikle nasıl davranıyorlar?*  
- Almanya'dan dönenler genellikle ya araba almış oluyorlar, ya da şehirde arsa alıp oralarda iş tutuyorlar.  
Döndükten sonra pek köyde kalan yok.  
Öbür izne gelenlerse *izin ne zaman bitecek* diye dört gözle bekliyorlar.  
Ceylân ağa birden sustu...  
Gözleri çilselemeye başlamıştı. Yutkundu.
- 65 Belli ki Almanya'ya giden akrabalarının yerinde olmayı diliyordu.  
Artık parasızlık topraksızlık onun canına tak demişti.  
Neden olmasındı amca oğlu Halil daha yeni dönmüştü Siemens Fabrikalarından, caka satıyordu tüm köylüye.  
Avradına da giysiler almıştı.
- 70 Birden hanımına baktı, yırtık çoraplarına takıldı gözleri.  
Başını kaldırdı. Söyleyecekleri bitmişçesine göz etti.  
Karısına döndüm.  
Döne Ceylân ürkek bakışlı saygı dolu bir tebessümle kocasına baktı.  
Ceylân ağa müsaade vermişti.
- 75 Konuştu Döne Ceylân ve de bize nasıl beslendiklerini, nasıl yaşadıklarını anlattı ve de sözlerinin sonunu "*İşte neden Almanyaya gitmek istediğimizi de sen bul artık*" diyerek düğümledi.

### **Öğlenleri ot yeriz**

- Sabah erkenden kalkar, evi temizlerim. Daha sonra çocuklarla birlikte eğer hayvan varsa onların altını temizlerim.
- 80 Daha sonra cacığa gideriz. Ha! *Cacığ*ı mı sordun? Siz şehirli bilmeniz. Yukarı tepelere çıkarız, oralardan otlar toplar, sonra da onları kazana atar öğle yemeği yeriz.  
Akşamınan da Allah ne verdiyse yerik ya da aç yatarık bazı bazı.
- 85 - *Daha çok ne gibi şeyler yersiniz?*

- Bi defa eti kurbandan kurbanda görürüz. Bütün yıl boyunca et alıp da yiyemeyiz.

Anca daha çok pilâv, fasulye, patates, bamye gibi sebzeler yiyoruz.

Onu da eğer ortak çalıştıracak bağcı bulursak yiyebiliyoruz...

90 Eğer bir yıl böyle bir imkân bulamazsak o da yok bize.

Hele bu yıl iyiden iyiye çöktük artık.

Heç olmassa eskiden ekmeği şekerle banıp karnımızı şişiriyorduk, bu sene ondan da olduk, onu da bulamıyoruz.

### **Kimsecikler kalmadı buralarda**

95 Tekrar Ceylân ağaya döndüm.

Ceylân ağa köyün geçmişine değiniverdi birden.

Biz de bu arada göçün tarihsel süreçte yerini gözleyebildik.

- Buralarda eskiden hayvancılık yapılırdı.

Herkes işine gücüne bakar rahat ederdi.

100 Sonradan sonraya bir şehir sevdası çıktı.

Zati önce millet Keskin'e hücumladı. Şu anda da Keskin'de bizim köyden on hane var.

Sonradan da Kırıkkale'nin adı duyulmaya başladı.

Köyden akın akın insan oraya göç etti. Şu anda Kırıkkale'de 80 hanemiz

105 bulunmaktadır.

Tabii bunlar göç edince, buradaki toprakları ile ilgilenmediler, bakamadılar, topraklar bereketsiz oldu.

Zati buradakiler de şehirden gelen para ile beslenmeye başlayınca toprağı umursamaz oldular.

110 Eskiden Keskin'e yumurta, sebze, hayvan satardık.

Şimdi köyün yarısı domatesini bile Keskin'den alıyor.

Şimdi de işte bir Alamanyadır gidiyor.

Buraya gelen herkes *Orada su değil bira içiyoruz. Hiç yıpranmıyoruz* gibi

115 propaganda yapınca köy kahvelerinde artık parti yerine Alamanya münakaşasıdır gidiyor.

### **Bir ağanın yanına sığınabilesek**

- Valla... bundan sonra ne yaparım artık bilinmez.

Şehirde bir abim var bütün umudum onda, bizi bir ağanın yanına sığındırabilirse, ailecek kurtulabileceğiz.

120 Ya da işte elde avuçta bir Alamanya yolu var. Artık kısmetimiz ne ise.

Celep Ceylân ağadan dağdaki adam, çoban Musa Kulaksız'a dek sözü uzattık ve vardık bir başka yaşam türüne.

Çoban Musa Kulaksız'a *bize kendini tarif et, bize kendini anlat* diye sorduk.

Çoban Musa tozla karışmış terli alnını elinin tersi ile yumuşacık sıvazladı.

125 Elindeki sopasını yere yasladı. Başladı söyleşmeye:

- İşim koyun gütmektir.

Yılın altı ayında çalışırım. Bütün senedeki kazancım 3000 lirayı bulur.

- Beş tane nüfusum var.  
Taş çatlasa bu nüfusa bu para yetmiyor. Elbise alırsak, ayakkabı  
130 alamıyoruz...  
Baş yemeğimiz, bulgurlu pilâv. Bunları dahi şehirden almak zorundayız.  
Sabahları yediğimiz yufka ekmeğine yedi sekiz kilo un gidiyor.  
Öğleni yavan ekmekle idare ediyoruz.  
Bazı bazı yumurtlarsa tavuğumuz yumurtamız oluyor.  
135 İşte kurbandan kurbanda da midemize et giriyor.  
Şöyle bir hesaplırsan kaleme vurup her yıl biraz daha batağa saplanıyoruz.

### Çoban Musa nasıl yaşar?

- Bütün bunlara bir de çocukların okul masrafları ve diğer umulmadık zararlar girerse iş içinden çıkılmaz bir hale girer.  
140 Peki burada şu soru da akla gelebilir: *Çoban Musa nasıl yaşamaktadır?*  
Sorunun cevabı son derece basit.  
Aç kaldıklarında karısı kırlarda dolaşarak insanların yiyebileceği cinsten otlar toplamakta, kazana atıp pişirmektedir.  
Ancak bu, Çoban Musa ve ailesinin fizikî dengesinin altını üstüne getirmekte.  
145 Ekmek dahi bulunmadığı zaman vücudun kendi kendisini yemesi ile açlığa tahammül göstermektedir.  
Ancak açlık ve onun korkusu Çoban Musa'yı öylesine sindirmiştir ki, kendine ekonomik yönden inanç bulamadığı için dinsel tutkuda "*Köy hocasına*" yönelmiştir.  
150 Bu korkuyu Doç. Dr. Osman Nuri Koçtürk şöyle tanımlamaktadır:  
*"Şu günlerde yüzbinlerce Türk köylüsünün ekmeğini aramak için yabancı ülkelere göç ettiğine tanık oluyoruz.  
Batı Almanya'dan Avustralya'ya kadar çil yavrusu gibi dağılan işçilerimiz karınlarını doyurma olanağı aramaktadırlar.*  
155 *Bütün dünyada köylerden kentlere akın, açlık korkusunun etkilediği bir akımdır... Köylerini, çoluk çocuğunu geride bırakarak, kentin gecekonduşuna yerleşen ve kentliye hizmet etmeye razı olan vatandaşı, açlık korkusunun etkisi altındadır."*  
Çoban Musa'yı meleyen kuzularıyla başbaşa bırakarak, tekrar köyün içine yöneldik.  
160 Uzun süredir şehirde babasının yanında yaşayan Ceylân sülâlesinden Kemal Ceylân'ı durdurduk bu kez de.  
Kemal tıpkı Almanya'ya gidip de dönenler gibi göçün sırrını taşıyordu.  
- Aslına bakarsan, şehirde de köyden pek farklı yaşıyorum sayılmaz.  
Sinema yok... Eğlence yok.  
165 Köydeki yaşantım aynen devam ediyor.  
Hayatımda en ufak bir değişiklik olmadı.  
Şehir yaşantısını tam olarak benimseyemedim, ama gene de içimde bir umut var, onun için duruyorum.  
Kemal geçici de olsa, şehrin tadını almıştı artık.  
170 Köydeki 50 dönüm araziye işlemeyi, şehirdeki aylık 400 liraya tercih edememişti.  
Artık toprağa kim isterse baksındı.  
Kemal'i geçtik, rastlantı bu ya o gün de çevre köylerin bütün din adamlarının

toplantısı varmış.  
Fırsat bu fırsat onlara da sorularımızı yönelttik.

### 175 Hayat pahalılandı, imamlar dahi geçinemez oldu

İmamlar sıcakkanlı duruşlarıyla konukluğumuzdan memnun olduklarını belli ediyorlardı.

İlk sorumuzu köy imamı Hasan Yeşilyurt'a yönelttik.

Bize köyünü tanımladı:

180 - Ceritkale'de 140 hane bulunmaktadır.

Tarıma elverişli arazisi 30.000 hektarın üzerindedir.

Ortalama kazanç takriben yılda 4000 lirayı bulmaktadır.

Ancak toprakların büyük bir çoğunluğu 15-20 kişinin elinde bulunmaktadır.

Tüketim maddelerinin genellikle yüzde 50'si dışardan alınır.

185 Bizler de köy imamları olarak yalnızca maaşa dayandığımız için, hayat biraz daha zorlaşıyor.

Zaten insan bir oturup da hesap etse her ay öbür aydan daha borçlu çıkıyor...

Hele bir sıramız çıksın bütün arkadaşlar gitmek arzusundayız.

Zaten amacım da oraya gidip para biriktirip bir iş yapmak.

190 Mesleğimle ilgili bir iş yapmayı düşünmüyorum.

Tahmin ederim ufak bir atelye açmaya çalışırım.

Sohbete yönelik konuşmada Alamanya'da oğlu çalışan Mehmet Güneşli hemen sözü aldı.

### Milletvekili alamıyormuş

195 - Benim oğlum senerlerdir Alamanya'da...

Bana, her türlü yardımı yapar.

Orada tam bir milletvekili mayışı alıyormuş...

Bana da her ay ihtiyacım olsun olmasın 1000 TL. gönderir.

Bir cennetmiş onun anlattığına göre.

200 Çevre köy imamı Ferhat Hoca'ya sorum kooperatif üzerine oldu.

- Aslında köy imamı, muhtar ve öğretmen anlaştıktan sonra köyde her türlü dayanışma kurulur.

Esasen Keskin Kaymakamı Başkanlığında kurulan bir sütçülük kooperatifine bütün Keskin köylerinin üyelikleri var.

205 Ancak, geçenlerde duyduk Keskin Kaymakamı kooperatife topladığı paralarla

iki inek almış, para yetmediği için de yeniden kooperatife para talep etmiş.

Köylüler zaten kooperatife *Almanya'ya giderim* umudu ile yazılmışlardı,

kaymakam kimseyi de gönderemeyince köylünün de beli büküldü hem de kooperatiften iyice soğudu.

210 Aslında benim düşüncem, kooperatif köye yaramaz, herkes işiyle meşgul olmak ister.

Sonra toprağı bereketli ve çok olan köylü toprağında eşitlik sağlamak istemez.

- *Kooperatif hakkında eğitim çalışması yapıldı mı?*

- Hayır yapılmadı. Esasen bunu doğru dürüst ne bilen var ne de izah eden.

- 215 Zaten çiftçiler ve hattâ az topraklı çiftçiler dahi *toprakları, kooperatif gelirse, gider* diye korkuyorlar.  
Hoca'nın bu sözlerinden sonra gözlerimiz bir toprak sahibi aradı.  
Üçler Şahindoğan köyünde 600 dönüm toprak sahibi, mutlu bir köylü,  
Almanya'ya gitmek onun için bir umut değil.
- 220 Ona toprağını nasıl işlediğini ve kooperatif hakkında ne düşündüğünü sorduk.  
- Toprağımı bir sene nadasa bırakır, öbür sene de ekerim.  
Tohum tarlaya düşmeden toprağa beş kere ızgara çekeriz.  
Verim genellikle bire yedidir.  
Anca, bu sene toprağı bir tahlil ettirmek istiyorum.
- 225 Belki de kimbilir yanlış gübre atıyoruz, ya da yanlış ekiyoruz.  
Artık tahlil sonucuna göre bir ekim yapmayı düşünüyorum.  
Şimdiye kadar tahlil yaptırmak aklıma pek gelmemişti.  
Okulu bitirdikten sonra toprakla pek uğraşamamış, Keskin'de tapu memurluğuna girmiştin.
- 230 İşte arada da gelip toprakla meşgul oluyordum.  
Dedelerden bu yana da zati hep aynı ürünü almışızdır.  
Oluruna bırakıverdim işte.  
Kooperatif kurulması fikrine karşıyım.  
Bizim köyümüzde kooperatif hiç faydalı olmaz.
- 235 Şöyle düşünelim, benim arazimi kooperatif vaktinde işlemediği takdirde, ben belki dönüm başı masrafı 160 liradan 100 liraya indirsem bile, uğrayacağım ürün kaybı kat kat fazla olacak.  
- *Kooperatif hakkında herhangi bir çalışmanız oldu mu?*  
- Hayır olmadı. İşte sağdan soldan, hocalardan duyduğumuz kadarı ile bu kadar anlıyoruz.
- 240 Köy odasında işimiz bitmişti.  
*Biraz da tarladan alalım haberi* dedik ve bir çiftçiyi durduruverdik, traktörü ile birlikte.  
Hemen soruverdik ona *neden Almanya'ya gitmek istersin?* diye.  
245 - İmkân olsa hemen gideceğim, durmayacağım buralarda ama ne çare.  
Ha! *traktörün mü var* diyorsun? İyi ama üzerinde çalışacak arazi var mı?  
Hani onu gösterebilirsin, iş yapabilirsem haklısın bu doyurur beni...  
300 dönüm tarlam var.  
Tam 30 kişilik nüfusa bakıyorum, senelik kazancım 50.000'i buluyor ama  
250 Almanya'ya giden arkadaşlarım senede 60-70 bin alıyor.  
Oraya gidip hem 50.000 lira alırım hem de buradaki 30 baş nüfustan kurtulurum.  
Burda yaşadığımı anlayamıyorum ki, hiç durmadan çalışıyorum, ancak ailemin karnını doyurabiliyorum.  
Aha! meselâ bak şu demire, ölçsen anca beş kilo gelir, üstelik Karabük'te  
255 demirin kilosu altı lira iken bizim Keskin'de tam 50 lira.  
Bu nasıl iş anlayamıyorum.  
Demin 16 dönümlük bir yer sürdüm, dönümü 15 liradan, iş yaparken de üç tane, tanesi 200 liradan, üç pulluk demiri kırdım.  
Gel buna *kazanç* de.
- 260 Sonra giden sene bir pulluk demirinin burnunu 20 liraya yaptırırken, bu sene ilçede alınan kararlar 80 liraya çıkarıldı.

Bu nasıl oldu anlayamadık.

Kimse ilgilenmiyor mu bu durumlarla?

Biz de şaşırдық ne yapacağımızı.

265 Bir yandan devamlı *zirai aletler ve ilâçlar ucuzlatılacak* diye bar bar bağıryorlar,  
öte yandan biz demirin kilosunu 40-50 liraya alabiliyoruz.

Ne deyim ki bütün bunlara, ben de bezdim artık.

Ne yapacağız bilemiyorum.

### Traktör dayanmıyor

270 Dertliydi tarladaki adam Sadık Güneşli, hem de traktörü ile irezil oluyordu,  
hayatın tadını dahi çıkaramıyordu. Ne desindi.

Almanya işte bir umuttu, yıllarca emekle yağrulmuş bedenine.

Tarlalar arasından uzunca bir yol gittik.

275 Uzakta kavak ağaçlarının ince gölgesine uzanmış dinlenen Alamanyalı kaçak

Ahmet Günay'ı yakaladık bu kez de.

Ahmet Günay'da diğerleri gibi dertliydi, hayat pahalılığı bir yandan, Almanya'ya  
bir sürü masraf edip gidememe bir yandan iyice hayattan beli bükülmüş,  
eğrilmişti.

Alnında biriken dertli, ince çizgilerle yüzümüze baktı.

280 - "Bey" dedi, "ne anlatayım ki sana, irezillik besbelli işte.

Giden sene Almanya'ya turist olarak gittim.

Neden gittiğimi hiç sorma.

Bir cahillik, *turist alıyorlar* diye bir söylenti çıkmıştı.

Biz de buna kandık, çıktık yollara.

285 Ne rezillikler çektik, sen onu bana sor. Günlerce aç yolculuk ettik.

Zaten dönmek beni yıktı, burda tası tarağı satıp bir umuttur Alman yollarına  
düşmüştüm.

Geri döndüğümde çok acı çektim.

Onun bunun kapısında iş dilenir oldum. Daha ne söyleyeyim ben sana.

290 Artık hükümetten başka bir tutar yerim kalmadı.

Hani Almanya değil ya imkân olsa "*Cehenneme*" kadar gideceğim.

Şu son zamlar da iyice benim belimi bükünce iyice perişan oldum.

Eskiden şeker ıslayıp tat veriyorduk.

295 Şimdi ondan da olduk. Hani ekmeği bulsaydım katığa da gerek yoktu, çoğu kez  
onu dahi bulamaz durumdayım."

Tarlaların içinde yolumuz uzadıkça söyleyişler de yanık yanık koyulaşıyor,  
esmerleşiyordu.

Artık patika'nın sonuna gelmiştik.

Orda bulunan köylülere muhtarı sorduk.

300 - "Aha!" dedi biri. "Nah şuracıkta". Yürüdük.

Az ileride oğullarıyla kavaklarını budayan 40 yaşlarında, esmer yanık teniyle  
Ceritkale köyü muhtarı Hüseyin Yılmaz karışladı.

Hüseyin Yılmaz aynı zamanda Almanya'ya ilk göç eden işçilerimizden biri,  
tam üç sene üç ay Konstanz'da bir inşaat firmasında çalışmış.

305 Muhtara Almanya'da ne bulduğunu ve Türkiye'den Almanya'ya göç konusunda  
ne düşündüğünü sorduk.

- "Almanya'nın ilk devresi bizdik.  
Yazılanlardan bazıları korktular, gitmediler.  
Ben artık sırtımdaki geçim yükünü kaldıramaz olmuştum, mecburen şansımı  
310 denedim.  
Senede takriben 15 bin lira biriktirebildim.  
Uzun süre Almanya'da çalışmış bir işçi olarak oraya gitmek isteyen arkadaşlara  
tavsiyem, Türkiye'de gerekli gayreti göstermeleridir.  
Demem şu ki, sözgelimi, ben eğer Almanya'da, Almanlar için çalıştığımın  
315 aynısını çalışmış olsaydım hem kendi kazancım bir kaç misli artardı, hem de  
memlekete bir faydam dokunurdu.  
Şöyle desem daha iyi anlaşılır:  
Benim şu anda 100 dönüm tarlam var.  
Almanya'ya gitmeden önce bire yedi alıyordum, ama şimdi toprağı daha iyi  
320 işlemek suretiyle bunu bire yirmiye kadar çıkardım.  
Eğer ben bunu vaktiyle yapmış olsam ve toprağın istediğı gübreyi vermiş olsa  
idim belki de verim 30-40 olabilirdi.  
Zaten bu kadar gelir geldikten sonra, bu para ile ben Türkiye'de Almanya'da  
yaşadığımın on mislini yaşarım.  
325 İşte bizim köylü bu durumları bilmiyor.  
Bilse herkes oturur tarlasını, çubuğunu işler.  
Zaten bu yalnızca benim düşüncem değil, Almanya'da çalıştığım firmada bütün  
işçi arkadaşlarım da benim gibi düşünüyor."  
Ona da sözü uzatmadan üretici köyün ilk aşaması "*Kooperatif*" sorusunu  
330 yönelttik.  
Bize tanımladığı değerlendirmeler oldukça ilginçti.  
- "Kooperatifçilik konusunda sözlerle geçirilen öneriler var.  
Aslında benim şahsi düşüncem böyle bir kooperatif kurulduğu takdirde, köyün  
hemen hemen bütün sorunları halledilecektir.  
335 Bunlar halledilince köylü artık Almanya'ya falan gitmeyi hiç düşünmez.  
Önemli olan işçileri Almanya'ya salıverip, istihdam sorununa geçici bir çare  
bulmakta değildir.  
Kaldı ki, nasıl olsa orada çalışanlar buraya dönecektirler, o zaman ne yapılır,  
bu da ayrı bir sorun.  
340 Daha önce köyümüzden oldukça büyük bir kütle şehire ya da Almanya'ya gitti.  
Bu nedenle uzun yıllar köylü toprağı ile uğraşamadı.  
Esasen vaktiyle köyden göç edenler büyük toprak sahipleri idi, bunlar büyük  
şehirlere yerleşince, diğer akrabalarını da yanlarına çekiverdiler.  
Bunun üzerine toprakları ile meşgul olamadılar ve verim düştü.  
345 Vaktiyle Keskin'e sebze ve buğday satarken bugün bu nedenle Keskin'den gıda  
maddeleri almaya başladık.  
Bütün bunları gözönünde bulundurarak uzun süre kooperatif için çalışmayı  
tasarladık.  
Ama ne yalan söyleyeyim esaslı bir çalışma yapılmadı ve bunda hepimizin  
350 kabahatı var.  
Bana kalırsa teşkilatlanma muhtar ve ihtiyar heyetine düşmektedir.  
Bizim önderliğimiz ise köyde tepki ile karşılanmaktadır.  
Köy halkı imama karşı sevgi duymaktadır ve hatta şunu söylemek acıdır, ama  
dini nikâh bizde resmi nikâhtan önceliklidir.

- 355 Bu nedenle imamın sözü geçerlidir.  
Tabii bu arada imam da bilgisi yeterli olmadığı için bizden yardım ummakta, tabiidir ki, bizler de muhtardan...  
Eğer kolektif çalışabilirsek, bu işi bir anda bitirebiliriz, ama şimdilik o şuur bizde yok.
- 360 İlerde bu muhakkak olacaktır."  
- *Almanya'da çalışmak ister miydiniz?*  
- "Şu anda 1180 lira elime geçiyor. Bu para ile geçinmek çok zor.  
Ama Almanya'da para kazanmak için çok çalışmak gerekir.  
Burada benim zaten bir parça tarlam var.
- 365 Orada çalışacağımı burada çalışsam gene aynı yaparım.  
Sonra bir de şu var, ne de olsa devlet memuruyum, devlet nasıl olsa memurunu aç bırakmaz..."



### (36) DÜĞÜN ARABASINDA ŞARKI SÖYLENİR

Şefik Doğan, akşam üzeri işten çıkmış, Taksim'de otobüs bekliyordu. Bir arkadaşına rastladı, birlikte beklemeye başladılar. Kuyruk giderek uzuyordu.

5 Arkadaşı, «**Gel yahu şuradan bir minibüse binelim**» dedi, «**baksana uzaktan bağırip duruyorlar!**»

Şefik Doğan, öyle bir itiraz edip «*Binmem!*» diye bağırdı ki, arkadaş da şaşırıldı:

10 «**Yahu ne var bunda! Ne bağırip duruyorsun? İster bin, ister binme! Binmem dersin olur biter... Bu kadar bağırmana ne gerek var?**»

Şefik Doğan başını salladı:

«Sen benim başıma gelenleri biliyor musun?»

«**Ne gelmiş başına?**»

«Sen geçen gün minibüste başıma gelenleri bir bilsen...»

15 Arkadaşı bayağı meraklandı:

«**Anlat bakalım, dinleyelim. Vazgeçtim, minibüse binmeyelim.**»

Şefik Doğan bir sigara yakıp başladı minibüs macerasını anlatmaya:

«Geçen gün yine otobüs bekliyordum.

Delikanlının biri gelip, ileride minibüs olduğunu söyledi.

20 Hemen birkaç kişi koşup minibüse gittik.

Biraz sonra minibüs doldu, hem de ne dolu.

Balık istifi olduk. On iki kişilik minibüse, yirmi kişi doldurdular.

Birkaç kişi mırın kırın etti ama, şoför *idare edin, abiler*, diye işi tatlıya bağladı, yola çıktık.

25 Dolmabahçe'ye yaklaşırken önde oturan birisi sordu:

- Polis çevirirse ne olacak?

Şoför güldü:

- **Abi her şeyin bir çaresi vardır...**

Dolmabahçe uzaktan görününce şoför hemen penceresini açıp yanındaki dikiz aynasına bir havlu bağladı, muavin de arkadaki koltuğun altından bir darbuka çıkarıp başladı çalmaya...

30 Hem çalıyor, hem de söylüyordu:

*Dürriye'min güğümleri kalaylı, ah kalaylı...*

Herkes şaşırıldı: *Yahu nedir ne oluyor?*

35 Muavin, **aman bozmayın abiler**, dedi, **düğün arabası bu!**

**Siz de söyleyin yoksa çevirip indirirler, yolda kalırsınız.**

Hepimiz başladık şarkı söylemeye:

*Dürriye'min güğümleri kalaylı, ah kalaylı...*

- **Biraz daha hızlı abiler, bağırın ki polis duysun! Yoksa inanmaz!**

40 Hep birlikte *Dürriye'nin güğümleri*'ni söylüyoruz ki ne söyleme!

Tam polisin önünden geçerken daha da hızla bağırmaya başladık.

Polis el salladı geçtik.

Beşiktaş'a yaklaşıyoruz, muavin yine darbukayı çıkardı:

- **Hadi abiler, bu sefer, Zühtü'yü söyleyelim!**

45 Başladık hep birlikte, Zühtü'yü söylemeye, hem de ne söyleme!

*Aman da Zühtü, Zühtü, ben sana yandım Zühtü!*

Beşiktaş'ı da Zühtü'yle atlattık...

Barbaros'u çıktık, yine polisler...

Bu sefer, *Aman aman can Hatice*'ye başladık.

50 Köprüden geçiyoruz, işler daha sıkı, adım başı polis, şoför muavine bağırdı:

- **Adanalı'ya başla lan! Haydi hep birlikte abiler...**

**Eğer burada yakalanırsak, perişan olursunuz, köprüde kalırsınız.**

*Adanalı*'yı hep birlikte nasıl söylüyoruz bir bilsen.

Düğün arabası böyle olur, değme gitsin...

55 *Adana'nın yolları taştan,  
Sen çıkardın beni baştan...*

Kadıköy'e geldik, ama nasıl geldik bir bana sor! Hani televizyonda *bütün kadınlar şarkı söylemeli*, diye bir reklam var ya, gelip de erkeklerin nasıl şarkı söylediğini bir görsünler. Bir göbek atmadığımız eksik kaldı.

60 O gün, bugün bir daha minibüse binmem, yeminliyim!»

O sırada otobüs geldi, Şefik Doğan'tan'la arkadaşı bindiler.

İkisi de katıla katıla gülüyorlardı. Kuyrukta onlara kulak misafiri olan biri lafa karıştı:

«Benim de başımdan böyle bir hikâye geçti ama sizinki kadar güzel değil!»

65 Şefik Doğan'tan'la arkadaşı hemen atıldılar:

«**Aman anlat yahu, vakit geçer!**»

Adam da başladı anlatmaya:

«Geçen gece saat on bir buçukta Taksim'de kaldım.

Sokağa çıkma yasağının başlamasına yarım saat var. Ortalıkta bir taksi gözükmüyor, geçenler de durmuyor bile...

70 Nihayet birinin önüne kendimi attım:

- *Maçka'ya gider misin?*

- Gidemem abi, yasak başlıyor, ancak eve yetişebilirim.

- *Yahu yollar bomboş, beni Maçka'ya at, beş yüz lira vereyim.*

75 Şoför bir baktı:

- Atla! Seni Maçka'ya bırakıp oradan Feriköy'e eve yetişirim.

Tam Nişantaş'a gelirken, iki bekçi, bir polis çevirdi:

- **Lütfen inin arama yapacağız!**

Ben hemen indim, ama şoför inmiyor.

80 - **İnsene aşağı!**

- Buyur abi ehliyetim burada!

- **Yahu sana aşağı in, dedik.**

- Allah Allah, şoför inmiyor.  
Derken şoförü çekip indirdiler...
- 85 Aaaaaa! O da nesi?  
şoförün ayağında pantolon yok, don gömlek oturuyor.  
Polis de şaşırdı:  
- **Yahu bu ne hal böyle?**  
şoför boynunu büktü:
- 90 - Sorma abi, evde uyurken uyandırdılar, üst kattaki çocuğun üzerine kaynar su dökülmüş, haşlanmış, çocuğu kaptığım gibi, Taksim'e ilkyardıma götürdüm, pantolon bile giyemedim. Dönerken de bu abiyi aldım!  
- **Allah cezasını vermesin, bin arabana!**  
şoför gaza bastı ve bana döndü:
- 95 - Hırs abi işte hırs! Sen *beş yüz lira* deyince dayanamadım.  
Fena para değil beş yüz lira!..»

(37) **ERKEN KALKAMAMAK KORKUSUYLA GECE GÖZÜNÜ  
YUMMAMIŞTI AMA ŞİMDİ DİREKSİYONDA UYUYORDU**

- Mersin'den yola çıktığımızda hava çok güzeldi. Ocak ayındayız.  
Ben, Kıbrıs'tan, bir görev gezisinden dönüyorum.  
5 Hidayet'e bir gömlek almıştım. Gözlerinin içi gülüyor.  
Gömleğe değil, onu hatırlamış olmama sevindiği belli.  
Esmer, kısa boylu, sağlam yapılı bir Orta Anadolu çocuğu.  
Kırk yaşlarında olmalı. Deneyimli bir şoför. İhtiyatlı.  
Hızlı gitmeyi sevmiyor.  
10 Eski göreneklere bağlı. Az konuşuyor. Yanımda sigara içmiyor.  
- **"Uzun yolda, uykun gelir. Biliyorum, tiryakisin. Yak bir tane"** diye ısrar ediyorum.  
Başını sallıyor, almıyor...
- Birkaç ay önce, İstanbul'dan Ankara'ya dönüyorduk.  
15 Akşamüstü geç vakit yola çıkmıştık.  
Bayramoğlu'nda da bir işim vardı. İş uzadı. Gece oldu.  
Ertesi sabah saat onda Ankara'da önemli bir toplantı vardı ama gece yolculuğunu sevmiyorum:  
- **"Bu akşam, Bayramoğlu'nda kalalım Hidayet,"** dedim. **"Sabah beşte yola çıksak, yetişiriz."**  
20 İki kadeh atınca, bir güzel uyumuşum.  
Sabah çok dinç kalktım. Tıraş oldum, giyindim, kahvaltımı yaptım.  
Saat daha beş olmamış.  
Baktım, Hidayet de kalkmış, ama hali pek iyi değil. Ayakta sallanıyor.  
25 - **"Hayrola,"** dedim. **"Neyin var? Hasta mısın?"**  
Anlaşılan, yerini yadırgamış, *"Sabah erken kalkacağım, uyuyup kalmayayım"* korkusuyla da uykusu kaçmış.  
Şehir dışı yolculuklarda hep yanına otururum.  
Yola çıktık. Yan gözle kolluyorum. Uyumamak için büyük bir çaba harcıyor.  
30 Dişlerini sıkıyor. Yüzü gergin.  
Çok da ağır gidiyoruz. Bu hızla, saat ondaki toplantıya yetişemeyeceğim.  
İzmit'e geldiğimizde, yorgunluğu artık iyice belirginleşti.  
- **"Sen biraz arkaya geç de kestir Hidayet,"** dedim. **"Biraz ben kullanayım, açılınca yine sen geçersin."**  
35 İtiraz etti ama ben ısrar ettim. Utana utana arkaya geçti.  
Az sonra, dikiz aynasından baktım, derin bir uykuya dalmış.  
Saat ona çeyrek kala, Orman Çiftliği sapağında arabayı durdurdum, Hidayet'i uyandırdım.  
Öyle mahcup oldu ki:  
40 - *"Ne yaptım ben Beyefendi. Ben seni götürecekken, sen beni getirdin."*  
Benim gibi beylerin iyi şoförlük yapamayacağını düşünürdü eskiden.  
O günden sonra, uzun yollarda, arada sırada direksiyona geçmeme ses çıkarmıyor.

- Mersin'den Mut'a kadar da arabayı ben kullandım.  
45 Mut'ta yemek yiyecek temiz bir lokanta bulmakta güçlük çektik.

- Ben alabalık yedim, o kuru fasulye pilavı yeğledi.  
Hafif bir kırıklığım var gibi. Bir de aspirin aldım.  
Mut'tan sonra direksiyona Hidayet geçti.  
Çok az konuşuyor. Ağzı sıkı.
- 50 Birkaç kez, benden önceki patronu ile ilgili sorular sordum. Ustaca atlattı beni.  
Böyle oluşu güven veriyor insana.  
Yollar karlı. O hep ihtiyatlı. Beni de düşünüyor, kendisini de.  
Üç çocuğu var. En büyüğü kız. Bu yıl liseyi bitirecek.  
Oğlanların ikisi de ortaokulda. İyi okuyorlar.
- 55 Hidayet, ilkokul mezunu.  
Uyku bastırıyor gibi, ama değil. Bir tatsızlığım var.  
Karnım da ağrıyor. Üşüttüm mü acaba? Elimle boynumu yokluyorum.  
Ateşim çıkıyor.  
Konya yakınlarında, bir benzin istasyonunda Hidayet'i durduruyor ve güçlükle  
60 koşuyorum tuvalete.  
Hava çok soğuk, tuvalet korkunç derecede pis. Midem bulanıyor.  
Fena halde ishal olmuşum. Mut'ta yediğim alabalık mı dokundu acaba?  
Arabaya güç dönüyorum. Dizlerim titriyor.
- Konya'ya geldiğimizde halim iyice kötü. Hidayet durumun farkında. Kaygılı.  
65 - "*Burada bir doktora görünseydin beyefendi,*" diyor.  
Doktor değil ama, yatmak ihtiyacındayım.  
Her tarafım kırılıp dökülüyor. Ateşim iyice yükselmiş olmalı.  
- "**Yok Hidayet,**" diyorum. "**Bir an önce Ankara'ya dönelim. Yollarda kalmayalım**"
- 70 Durumum hızla kötüleşiyor. Arada bir kendimden geçtiğim farkındayım.  
Hidayet, mendiline bolca kolonya döküp uzatıyor.  
Islak mendili alınma yapıştırıyorum. Çabucak kuruyor.  
Karanlık basıyor. Gözlerim hız göstergesine takılıyor.  
Karlı, buzlu, kaygan yolda, yüz yirminin üstünde gidiyoruz.
- 75 Hidayet'in direksiyonu kavrayan ellerinin damarları çıkmış.  
Hafifçe öne eğilmiş. Alnında boncuk boncuk terler.  
Üzerine yığılmamak için, sağ elimle kapının tutamağını sıkı sıkı kavriyorum.  
İkide bir arabayı durdurmak gerekiyor.  
Yol üstündeki bütün benzincilerin helâlarını öğreniyorum.
- 80 Hepsi birbirinden pis. Çoğunda su yok ya da soğuktan donmuş.  
Korkunç bir ishalim var. Artık yıldırım gibi gidiyoruz.  
Hidayet şimdi kendini de, çocuklarını da düşünmüyor.  
Beni bir an önce Ankara'ya, evime ya da hastaneye yetiştirmekten başka bir şey yok gözünde.
- 85 Gece olmuş. Tam bir kâbus içindeyim. Arada sayıklıyorum da galiba.  
Hidayet'in "*Beyefendi, beyefendi*" diyen kaygılı sesiyle kendime geliyorum.  
Arada bir hızla sarsılıyoruz. Hendeklere girip çıkıyoruz.  
Yollar bitmek bilmiyor. Sonra ışıklar.  
- "*Eve mi?*" diyor Hidayet.
- 90 Bu halle eve gidecek olursam, sabaha sağ çıkmam gibi geliyor bana.  
- "**Hastaneye,**" diyorum. "**Sen sonra gider eve haber verirsin...**"  
*Shigella* tipi basilli bir dizanteriye tutulmuşum. Kıbrıs'tan almış olmalıyım.

On beş günde ancak kendime gelebiliyorum.

Yaz başlarında, bir sabah Hidayet, ezile büzüle odama giriyor:

- 95 - "Bana on beş gün izin verir misin beyefendi?"  
- "Hayrola?" diyorum. "Bir işin mi var?"  
- "Dışardan ortaokulu bitirme sınavlarına gireceğim de."  
- "Bu yaştan sonra... Nerden aklına esti?"  
- "Çocuklarımın hepsi iyi okuyor. Babalarının cahilliğinden utanmasınlar  
100 istiyorum da. İyi çalıştım. Bizim oğlanlar da yardım etti. Evvelallah..."

Hidayet, ortaokul sınavlarını başarıyla verdi.

Arkasından lise bitirme sınavlarına başladı.

İki yıl içinde, biri dışında hepsini verdi.

Biyolojiyi bir türlü beceremiyormuş...

- 105 Bir gün, yine utana sıkıla çalıştığım yere geldi.

Artık benim şoförüm değil:

- "Beyefendi, senden bir dileğim var.

Bizim biyoloji hocasının yeğenini senin çalıştığın yere aldırabilirsen, adam bana  
geçecek not verecek. Oğlan geldi, bana söyledi.

- 110 Ben de bir halt yedim, beyefendiyi tanyorum, senin işini yaptırırım, dedim.  
Kulun kurbanın olayım, bana bu iyiliği yap."

- "Bak Hidayet," dedim. "Seni ne kadar beğendiğimi, sevdiğimi bilirsin.

Gösterdiğin gayret ve azmin hayranıyım. Ama böyle bir şey yapma.

Sen niye bitirmek istiyorsun liseyi?

- 115 Bu yaştan sonra yeni bir işe girmek için mi? Değil.

Çocuklarımın yanında başını daha dik tutmak, onların seninle öğünmelerine  
imkân vermek için değil mi?

Şimdi, liseyi iltimasla bitirecek olursan, için rahat edecek mi?

Hem bana kalırsa, hoca senden böyle bir şey istememiştir.

- 120 Yeğeninin uydurmasıdır bu. Sen biraz daha gayret et, biraz daha çalış.

Kimseye mihnet etmeden bitir şu işi."

Hidayet o yıl da veremedi sınavı ama, ertesi yıl liseyi bitirdi, oğluyla birlikte.

Bu arada, kızı, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi İngiliz Filolojisi'nden mezun  
olmuş. Bir yıllığına İngiltere'ye gönderilmiş. Doktorasına hazırlanıyordu.

- 125 Hidayet, oğluyla birlikte üniversite giriş sınavlarına da katıldı.

- "Ne oldu?" dedim .

- "Sorma beyefendi," dedi. "İyi de hazırlanmıştım ya, bir aptallık yaptım. Sınav  
kâğıdının başındaki giriş formlarını yanlış doldurmuşum. Bu yüzden sayılmadı."

- "Sende bu azim varken, gelecek yıl muhakkak kazanırsın," dedim.

- 130 Başını salladı:

- "Yok beyefendi," dedi. "Düşündüm de, sen haklısın.

Üniversiteye gitsem, bitirsem de ne olacak?

Şurada emekliliğime ne kaldı? Bundan sonra yeni iş tutacak değilim.

Çocuklarım artık benden utanmıyor.

- 135 Okumaksa, bundan sonra, kendim de okurum. Tadını aldım bir kere.

Çocuklarımla sidik yarışına girecek değilim ya..."

(38) **ESKİ MİLLİ PİYANGO SATICISI, ŞİMDİ ÜMİDİNİ MİLLİ PİYANGO'YA BAĞLADI...**

Hava soğuk mu soğuk... Şubat sonu, mart başı sulu kar yağıyor... Herkes paltolarının yakasını kaldırmış, bir an önce evine, işyerine varabilmek için çaba harcıyor... Kamçı gibi rüzgâr yüzüne vuruyor insanların, yüzünü morartıyor...

5 Fakat, Emirgan'da, az ötede mayolu bir genç denize atlamış, ha bre kulaç atıp duruyor...

Yoksa bir kaza mı?  
10 Acaba aklından zoru mu var?

Belki de gözüpek bir sporcudur...  
Çeşitli varsayımlar ileri sürüyor, yoldan geçip manzarayı görenler.

Ama biz söyleyelim ki hepsi de aldanıyor, yanlış düşünüyorlar...  
15 Murat Bektaş, Eminönü'nde, Kemeraltı'nda seyyar köftencilik yapan bir babanın oğludur...

Kendini bildi bileli piyango bileti satmıştır İstanbul sokaklarında...  
Doğuştan bir bacağı ve bir kolu felçli olan köftecinin oğlu, hem hayatını kazanmış, hem de ticaret lisesini bitirmiştir...

- *Peki Murat, sattığın biletlerden birine hiç büyük ikramiye isabet etti mi?*

20 - **Ufak tefek ikramiyeler bir hayli çıktı ama, bir keresinde 500 bin lira kazandı bir müşterim...**

- *Yaz kış, soğuk sıcak demeden niçin böyle denize giriyor, yüzüyorsun?...*

Murat anlatmaya başladı:

- **Doktorlar öğüt verdi, dedi...**

25 **Mecburum bunu yapmaya... Doğduğumda sakat doğmuşum...**

**Kolum, omuzumdan arkaya doğru kıvrılmış, ayağım da felçli.**

**Burada tedavi olanakları bulamadım, yıllarca derdime çare aradım...**

**Almanya'ya çalışmaya giden okul arkadaşlarım, beni tedavi ettirmek için davet ettiler...**

30 **Kalktım piyango bileti sermayem olan 5000 lirayı harcayıp Köln'e gittim...**

**Orada Nöroloji Kliniği başı Profesör Conrad Nittner ilgilendi hastalığımla...**

**İki kez beyin ameliyatı geçirdim...**

35 **Bunların sonucu arkaya kıvrık olan kolum şimdi gördüğünüz gibi normal şekline dönmeye başladı...**

**6 ay kaldım orada...**

**30 bin mark ücret ödemem gerekirken, benden hiç para aldırmadı profesör...**

**Büyük bir insanlık gösterdi...**

40 **Ve oradan ayrılırken, yaz kış denize girip kulaç atmamı önerdi...**

**Artık hastalığımla tedavisi bir süre böyle olacakmış...**

**Almanya'da iken yüzme havuzlarına giderek kışın oralarda yüzüyordum...**

**Ama İstanbul'da böyle bir olanak bulunmadığı için, Boğazdan denize giriyorum...**

45 - *Kaç dakika kalıyorsun denizde?*

- **45 dakika yüzüyor, 15 dalış yapıyorum...**

- *Tekrar ne zaman kontrol olacaksın?*

- **İşte, benim asıl büyük derdim bu şimdi...**

**Profesör Nittner mektup yazıp sağlık durumumu sık sık soruyor...**

50 **Kendisine gitmem gerek. Belki de tamamen düzelebileceğimi umuyor...**

**Ama çalıştığım yerden aldığım maaşla nasıl Almanya'ya gidebilirim, tedavi olabilirim?..**

- *O halde al bir piyango bileti Murat!..*

Evet, eski seyyar piyangocu Murat tedavi olabilmek için artık piyango

55 kendisine isabet etmesini bekliyor!..



(39) EYVAH SOYULMUŞUZ!..

- Sabah saat 7'de hanımın çığılığıyla uyandık...
- **Soyulmuşuz!.. Eyvah soyulmuşuz!..**
- Ne olmuş yahu... Dur bakalım, her gün her yerde soyuluyoruz zaten!..
- 5 - **Bırak politikayı şimdi!.. Ciddî ol... Bu öyle soyulmak değil..**
- Ya nasıl?
- **Hırsız girmiş eve, hırsız... Mutfağın balkonundan içeriye atlamış...  
Taa yatak odamıza kadar gelmiş!..**
- Gözlerimizi oğuşturarak fırladık yerimizden...
- 10 Bu kez gürültüyü duyan çocuğun korku çığılıklarıyla beynimiz uğuldadı...
- Yahu, Tarzan mı bu adam, yoksa maymun mu?
- Nasıl girer 4. kattaki mutfağın balkonuna? 15 metreyi nasıl tırmanır?
- **Girmiş işte... Bak pantolonun nerede?.. Çantam nerede?..**
- Baktık... Akşam, ayak ucumuzdaki iskemleye astığımız pantolon, mutfağın
- 15 ortasında kıvrılmış yatıyor...
- Aldık yerden ceplerini yokladık... 1200 lira para gitmiş!.. Mutfağın balkonuna çıktık... Hanımın gece yatak odasında bıraktığı çantası da buraya gelmiş ve yere boşaltılmış...
- Makyaj malzemesi, gözlük, kâğıtlar, adres defteri filan darmadağınık duruyor
- 20 ortada... Ama cüzdan yok...
- Ne kadar vardı içinde hanım?
- **5 bin lira kadar... Dün bankadan almıştım...**
- Telefon faturasını evin yakıt parasını ödeyecektim de!..**
- Keşke iki gün sonra alsaydın!..
- 25 - **Bilir miydim hırsızın geleceğini!..**
- Herneyse... Karakola telefon ettik, anlattık olayı kısaca.
- Komiser:
- **Geçmiş olsun bey, dedi. Ben şimdi 2. Şube Hırsızlık Masası'na haber veririm. Bir de memur yollarım zabıt tutmak için.**
- 30 **Ama siz de atlayıp bir ifade vermeye karakola geleceksiniz...**
- Birbuçuk saat geçti geçmedi Hırsızlık Masası'nın uzmanları evin içindeydiler...
- Lup'la Şarlok Holmes gibi parmak izi aradılar önce...
- Bulamadılar... Hırsız camda veya cilâlı masada iz bırakırsa bulunabilirmiş!..
- 35 - Ne tür hırsızlık bu? Amatör işi mi, yoksa profesyonel mi?
- **Feleğin çemberinden geçmiş, gözü pek bir profesyonel...**
- Peki, 4. kattaki balkona nasıl tırmanır?
- Tecrübeli memur güldü:
- **Oooh, dedi. Düz duvara bile tırmanırlar. 9'uncu katta balkon kapısını aralık bulsunlar, içeriye girebileceklerini kestirsinler, mesele tamam. Hatta bazıları esrar içerler operasyona geçmezden önce...**
- 40 - Hırsız yatak odamıza kadar girmiş... Ayakucumuzdan çantayı pantolonu almış da duymamışız!..
- **İyi ki duymamışsınız...**
- 45 - Geç yattık da onun için... Yorgunluktan farkedemedik. Yoksa!..
- **Yoksası filân, hayatınızı kurtardınız derim uyumakla!..**

- Niçin?  
- **Bu adamların çoğu korkunç zalimdir.. Gözleri kararmıştır.**  
**Hele yakalanacaklarını anlayınca saldırırlar.. Bıçakla saldırırlar...**  
50 **Veya tabanca ile ateş ederler!..**  
Sırtımız buz gibi terledi...  
- Ya o sırada çocuk uyandı koridorda karşılaşırdı hırsızla!.. Vay vay vay...  
6200'e ucuz kurtarmışız yakayı!..  
- **Peki ne yapmak gerek böyle durumlarda?..**  
55 - **Soğukkanlı olup, görmezden geleceksiniz!..**  
Tüylerimiz ürpererek bunları dinledikten sonra eşten-dosttan öğrendik ki, bir üniversite öğrencisi evine giren hırsızla boğuşurken 7 yerinden bıçak yemiş...  
Şimdi sakat olarak yaşıyormuş... Bir başkası öldürülmüş...  
Bir diğer evi soyulan kadına ayrıca tecavüz de edilmiş!..  
60 Ve bunları yapan adama verilen sıfat "*çapkan hırsız*".  
Bizler de az suçlu değiliz hani!..
- Hikâyemizin devamı var, onu da anlatalım...  
Meğer zincirleme uzayıp gidiyormuş bu soygun olayları....  
Bir üst apartmanda oturan Amerikalı profesörün evine balkondan giren  
65 hırsızlar, iki milyonluk mücevheri geçen hafta alıp götürmüşler...  
Ama, canlarını bağışlamışlar aile fertlerinin!..  
Yine aynı semtte oturan bir manavın 3. kattaki dairesi balkondan girilerek  
soyulmuş!..  
70 Gayrettepe'de bir başkasının evinden 5 gün önce mücevher, halı ne varsa alıp  
götürmüşler...  
Parmacağımızı taktınız mı çorap sökücü gibi uzayıp gidiyor!..  
- *Peki bekçisi yok mu şehrin, polisi yok mu?..*  
- Polis kadroları yetersiz. Bekçiler ise sembolik! Örneğin, şu olayların geçtiği  
Bebek'te 15-20 bin nüfusu 8 bekçi bekliyor. Bunların 3 tanesi daima izinde..  
75 Biri bankaların önünde bekliyor. Biri yine aşığalara bakıyor.  
Geriye kalan 2 veya 3 tanesi da mahalleleri dolaşıyor.  
Bekçiler memur oldukları için haftada iki gün izinleri var...
- İşte, semt semt tüm İstanbul bu durumdadır...  
Nişantaşı, Beşiktaş, Fatih, Levent, Suadiye, Aksaray hiç bir güvenlik önlemi  
80 alınmadan, insanların mal ve can güvenliğinden yoksun yaşadıkları aile  
ocaklarıyla doludur...  
Bir önemli nokta da şu:  
Bu soygunların, tecavüzlerin ancak yüzde 2'si, yüzde 3'ü gazete sütunlarına  
geçebiliyor. Çünkü Emniyet Müdürlüğü'nün raporlarında yer almıyor bunlar!..  
85 Niçin?..  
**"Halkın mal ve can güvenliği var, desinler" diye!..**  
Bu yutturmacayı böyle sürdürmek mümkün mü?..

(40) EZİK VE YANIK...

Tango, Buenos Aires'in kenar mahallelerinde doğdu.

Ana karnına tohumu Afrika'da düşmüştü; gebelik süresini Küba'da geçirmiş bu melez yavrucak, gözünü Arjantin lumpenleri arasında açtığında çok cılızdı.

5 *Lumpen* ne demek?

Kısaca ayak takımı, başıbozuk emekçi, işsiz güçsüz halk kesimi ki hırlı hırsız kim varsa Buenos Aires'in yoksul mahalle kahvelerinde erkek erkeğe toplanır efkâr dağıtırdı.

10 Derken yaşadığımız yüzyılın başında bu kitlenin acılarını ezgileştiren sokak sanatçıları, ellerinde *bandoneon* denen hırçın, duyarlı, sinirli bir sazla ortalıkta görülmeye başladılar.

Çaldıkları neydi? Notasız, şarkısız, danssız, doğaçtan ezgiler ki adına *tango* deniyordu.

15 Sömürülen yığınların acılarını kişisel yaşamlarda vurgulayan ezilmişlik, duygusallığı aşırı uçlara sürükler; umarsız aşkların tadındaki hüznün, aç ruhların doyurmayan besinidir.

Kavuşulamayan sevgili, umutsuz sevda, yüreği yakan tutku, geceleyin bir içki kadehi başında yakınmanın mezesidir.

20 Ezgi, ezik yüreğin sesidir ki *bandoneon*un çaldığı tangodan yansıdı mı dinleyenlerin ciğerine oturur.

Yaşadığımız yüzyılın başında Buenos Aires'te doğan tango çabucak gelişti; başlangıçta doğaçtan çalınırdı, notaya kavuştu; sonra insan sesi işe karıştı. Şairler tangolar için şiirler yazmaya başladılar; orkestrayla icra edilir oldu; kadınlı toplantılarda dansa dönüştü; kalabalıkları bir araya topluyor, ruhlara yayılıyor, dillerden düşmüyordu.

25 Ama Buenos Aires'in zengin kesiminin gözleri, kenar mahalleye değil, Avrupa'ya, o zamanın dünya başkenti Paris'e dönüktü; tango küçümseniyordu.

30 Askeri darbelerle siyasal iktidarlarını sürdüren Latin Amerika'nın komprador burjuvası, yoksulluktan kırılan aşağı mahallelerden yükselen seslere kulaklarını tıkamıştı; tangoyu nasıl duysun?

Ama beklenmedik şeyler oldu.

Birinci Dünya Savaşı'nın acılarıyla birlikte tangonun alanı genişledi; Avrupa'yı sardı.

35 1920'lerde Paris'te baş tacı edilen tango Türkiye'yi de kapsamış, Japonya'ya dek yayılmıştı. Avrupa burjuvazisi tangoyu benimseyince iş değişti.

Latin Amerika'nın kompradorları da hizaya geldiler.

Tango ortalığı öylesine sarmıştı ki modası giysilere, saçlara, iskarpinlere, bakışlara, davranışlara sinmişti.

40 Türkiye'de Seyyan Hanım'ın sesi 1930'ların taş plaklarında Türkçe tangoları, sevenlerine duyuruyordu:

**"Mazi içimde bir yaradır...**

**Bahtım saçlarından karadır."**

Montevideo'da bir mimarlık öğrencisi olan Matos Rodriguez'in 1917'de bestelediği "*Cumparsita*" Türkiye'nin bütün düğünlerinde damatla gelinin ilk dansına müzik olacak; töresel bir değer kazanacaktı.

45

Nasıl oluyordu da Arjantin lumpenlerinin acılı ezgileri dünya çapında bir modaya dönüşüyordu?

Tango, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yavaş yavaş piyasadan çekildi. Artık Güney Amerika'nın ezgileri, dansları, yakınmaları değil; Kuzey Amerika'nın gümbürtüsü ortalığı kaplamıştı. Tangoda yürünürdü, yeni danslarda tepinmek gerekiyordu; insan, içine atacağına, dışa vurmalydı; acıların yerini yaşama sevinci almalıydı.

50

Ne var ki modayı moda izler; yığınların ruhsal birikimlerini dışavurumları kendine göre yöntemlerini yaratır.

55

Türkiye'de gecekondu kesimlerinde yaşayan lumpen yığınlarının 21'inci yüzyıla doğru *arabesk*'e sarmaları bir raslantı mı?

Acı, eziklik, umutsuzluk, yalnızlık, karamsarlık, aşağılanmışlık gıygıyından yansıyan yürek tırmalayıcı bir müzik ülkemizde her köşeden yükselmiyor mu?

60

Şimdilik kentlerin göbeğinde oturan lumpen burjuvazimiz, varoşlardaki gecekonduunun arabesk müziğine tepeden bakıyor; ama, sakın arabesk Batıda moda olmasın; o zaman yandık gitti...

#### (41) FECİ KAZADA 4 TÜRK PARAMPARÇA OLDU

Fransa'nın Nancy şehri yakınlarında sollama nedeni ile meydana gelen feci trafik kazasında Sandıklı'nın Menteş köyünden Mahmut Ural ve İsmet Ural kardeşler ile yine aynı köyden Süleyman Özdağ ve Denizli'nin Çivril ilçesinden  
5 Hüseyin Kurt isimli işçimiz ecelin amansız pençesinden kurtulamadılar ve arkalarında herbiri üç ile altışar çocuğu yetim, dört kadını dul bırakarak hayata veda ettiler.

Ölenlerden Hüseyin Kurt altı çocuk babası idi ve işsizdi.

10 Reutlingen'deki yakınlarını ve arkadaşlarını acıya boğan feci kazadan sonra cesetleri arabanın içinden çıkarmak için vinç kullanmak icap etti. Çünkü insan eti ile demir ve saç parçaları adeta birbirine karışmıştı. Polis ve cankurtaran ekipleri olay yerine dokuz saat kadar bir gecikme ile geldiklerinde, cesetler bilinmeyen hırsızlar tarafından soyulmuşlardı.

15 Bilhassa kısa bir zaman önce, Reutlingen'de lokal işleyen ve sonradan orasını kapatarak yeni bir lokal kiralamak için çaba gösterdiği bilinen Çivril'li Hüseyin Kurt'un üzerinde devamlı olarak binlerce dm. nakit para taşıdığı kendisini tanıyan herkes tarafından anlatılıyor.

Hüseyin Kurt'un cebinden sadece 6 mark 50 fenik Alman parası ile 80 Türk Lirası çıktığı tespit edildi.

20 Diğerlerinin üzerinde ise yine pek az miktarda paralar çıktı.

Oysa Hüseyin Kurt, Almanya'dan satın aldığı arabasını Fransa'ya satmak için götürmüştü.

Gümrük vergisini ve diğer masrafları ödeyecek kadar paranın üzerinde bulunması gerekiyordu.

25 Oysa üzerinde çıkan para kendilerini 20 kilometreden daha ileriye götürmek [of: kendilerinin ..... gitmesi] için gerekli benzin masrafını bile karşılamıyordu.

Elde edilen bilgilere göre kaza şöyle oldu:

Cuma günü akşamı üç arkadaş Sandıklı İsmet Ural'ın evinde yemek yediler.

Yemekten önce Hüseyin Kurt'un arabasını bir Türk işçisi almak istedi.

30 Arabayı kontrol ettiğinde frenlerinin tutmadığını anladı ve almaktan vazgeçti, yemekten sonra Hüseyin, yakın bir şehirdeki bir başka araba alıcısının yanına gitmeyi teklif etti.

İsmet Ural ise misafirlerini bırakmak istemedi.

Zaten İsmet'in eşi de kocasının gece bozuk frenli araba ile yola çıkmasını

35 istemiyordu.

Bildirildiğine göre Hüseyin Kurt'un gözlerinde "*tavuk karası*" diye bilinen bir çeşit gece körlüğü vardı.

Bunu da bilen arkadaşları işi yarına bırakmanın uygun olacağını söylediler fakat Hüseyin ısrar etti.

40 Bir ara İsmet Ural "**Yahu niçin ısrar ediyorsunuz? Tanrının başka günü yok mu? Yoksa sen bizi de kendinle beraber ölüme mi götüreceksin?**" diye yakındı.

Ama Hüseyin'in cevabı şaka ile karışık şöyle oldu:

**"Canım yorganda da ölüm var urganda da. Ölürsek hepimiz ölürüz."**

45 Bu türlü şakaların sonunda Hüseyin Kurt'un kullandığı frenleri bozuk arabayla yola çıkıldı.

Yanlarına İsmet ve Mahmut Ural kardeşlerin köylüsü Süleyman Özdağ da katıldı.

Gecenin saat 22.00'si idi.

50 Bir süre gittikten sonra dev bir TIR kamyonuna rastladılar.  
Yol tek şeritli idi.  
Karşıdan gelen yol ise çift şeritli olduğundan vasıtalar ikişer ikişer seyrediyordu.  
Hafif bir rampayı aştıktan sonra Hüseyin Kurt önündeki TIR kamyonunu solladı.  
Rampanın bitiminde hafif bir iniş vardı ve sonra yine bir rampa başlıyordu.  
Hüseyin Kurt sağ ayağının bütün gücüyle gaza bastı ve önündeki TIR'ı sollamaya  
55 çalıştı.

Tam bu sırada yine aynı büyüklükte İsviçre plâkalı bir başka TIR kamyonu  
koca farlarını parlatarak geliş yolunun ortasındaki şeritten göründü.  
Hüseyin gaza biraz daha bastı, pedal dibe dayandı ama karşıdan gelen canavar  
araç ne hızını kesti, ne de sağdaki şerite geçti.  
60 Kurtaramayacağını anlayan Hüseyin Kurt direksiyonu tamamen sola kırdı ve  
böylece yolun en soluna geçerek kurtulmayı denedi.  
Ama bu mümkün olmadı.

Dev TIR kamyonu göz açıp kapayana kadar küçük taksinin üstüne geldi ve  
dört arkadaşın içinde bulunduğu vasıtaya bindirdi, müthiş bir gürültü oldu.  
65 Hüseyin Kurt ile üç arkadaşı "*Schnellstrasse*" denilen muntazam araba yolunun  
korkuluklarını aşarak bir et, kemik, kan ve maden külçesi halinde uçuruma  
yuvarlandılar.

İki kardeş ile köylüleri Süleyman Özdağ derhal öldüler.  
Hüseyin Kurt dokuz saat kadar sonra kaldırıldığı hastanede birkaç saat komada  
70 kaldı ve sonra o da öldü.

Nancy yakınlarında çalışan 42 Türk ailesi kaza haberini duyunca seferber  
oldular. Dayanışmanın gurbetteki en güzel örneğini verdiler.  
Çevredeki Türk derneği başkan ve idarecileri ellerinden gelen gayreti gösterdiler.  
Cesetlerin üstünden çıkan eşyaları Fransız polisinden teslim aldılar.  
75 Derhal Strasbourg'daki Türk Başkonsoloslugu'na haber verdiler.  
Durumu telefonla Reutlingen'e bildirdiler.

Ural kardeşlerin Reutlingen'de çalışanlarından Ali Ural birkaç yakını ile  
hemen Fransa'ya hareket etti ama fazla bir şey elde edemedi.  
Çünkü cesetler tanınmayacak kadar parça parça olmuştu.

80 Şimdi ise kardeşlerine ve yakınlarına karşı son görevlerini yapmak için  
uğraşan yaşlı aile mensuplarının karşısına bir başka problem çıktı.  
Bilindiği gibi konsolosluklar cenazelerin yurda götürülmesi için gerekli  
masrafların hepsini karşılamıyorlar.

Gerekece olarak yeteri kadar tahsisatın verilmemiş olması gösteriliyor ve her  
85 zaman Türk dernekleri yardım kampanyası açıyorlar cenaze nakil işleminden  
artakalan parayı ölenlerin ailelerine veriyorlar.

Bu kazada ölenlerin ikisi Reutlingen'den gitme, diğer ikisi de Fransa'da çalışan  
işçiler olduğundan cenaze nakil işlemiyle hem Stuttgart hem de Strasbourg  
Başkonsoloslukları'nın ilgilenmesi gerekiyor.

90 Öte yandan Almanya'nın her yerindeki hemşehrilerine ve hayırsever Türklere  
çağrıda bulunan Reutlingen Türk dernekleri geride kalan dul ve yetimlere de  
birşeyler kalması arzusuyla cenaze masraflarına katkıda bulunma kampanyası  
açtılar...

(42) GECEKONDU, KIRK YAMALI BOHÇA

Burası İstanbul.

Tekin Uzunçayır, memleketine mektup yazarken kendi adresini "*Alibey Çırçır Mahallesi, Aksu Sokak, No: 63 İstanbul*" diye yazıyor.

- 5 Tekin'in evinin önünden baktığınızda Fatih Sultan Mehmet Köprüsü'nün bağlandığı otoyol görünüyor. Uygarlık görünüyor. Tekin'in tek göz gecekonduşunda dört kişi yaşıyor. Pencerelere naylonlar gerilmiş, köpek kulübesi gibi bir yeri de tuvalet olarak kullanıyorlar.

- 10 En iyisi, her şeyi en başından anlatmak. Alibeyköy, son duraktan sonra mermer fabrikaları vardır. Bozuk yol, bu fabrikaların önünden devam eder. Sağ kolda Haliç'in simsiyah bir deresini görürsünüz. Biraz daha gidince demir çekme fabrikasını göreceksiniz.

- 15 İşte oradan sola dönün. Köşe başındaki yıkıntının bir yanına birileri "*Dönmez Sokak*" yazmış. Sokaktan yukarıya doğru yürümeye başladığınız anda, "*Yahu bu sokakta kışın nasıl yürünür, bu sokağın sokaklığı mı kalır kış gününde*" diye düşüneceksiniz.

- 20 Dönmez Sokak'ta tek tek binalara bakarak yürüyoruz. Solda yıkık bir ahır var. Olur şey değil. İçinde insanlar yaşıyor. Ahırın ahır olma özelliği henüz ortadan kalkmış değil ki, içine insanlar girsin. Ama girmişler.

Yürüyoruz. Daha yukarılara çıkarken sokağın bir başka sakini Dönüş Şahin'i görüyoruz.

- 25 Dönüş Hanım, önünde kavak ağaçları bulunan gecekonduşunun kiracısı. On sekiz yıl önce Yozgat'tan gelmişler. Kocasını Nurettin'le üç kez gecekondu yapmışlar, üçünde de belediye yıkmış. Şimdi bir gecekonduşuda kiracı olarak oturuyorlar. Elektriği, suyu, yolu olmayan, kent merkezine bir buçuk saat uzaktaki bu eve 100 bin lira aylık kira ödüyorlar. Aslında buraya 100 bin lira fazla değilmiş. Ev sahipleri çok iyi bir insanmış. Yoksa böyle bir yerde 150 bin liradan aşağıya ev bulmak... Ohooo... Zor işmiş...

- 35 Nurettin Şahin, kiradan kurtulmak istediklerini söylüyor. Satın alabileceği bir gecekondu arıyor bugünlerde. Yozgat'taki evi satmışlar. Ellere 12 milyon lira para geçmiş. Şimdi, Dönmez Sokak'ın başındaki evi satın almak istiyorlarmış. Ev 60 metre kare. Tapusu yok. Tapu tahsis belgesi var. Ama adam *19 milyon liradan bir kuruş aşağı olmaz* diyormuş. 40 On sekiz milyona alabilirse alacak o evi Nurettin Şahin. Pekiyi, tapu tahsis belgesi olunca yıkmayacaklar mı o evi?.. "**Yıkarlar**" diyor Nurettin Bey, "**Ama yani, bıktık kiradan. Sekiz sene tek odada dört çocukla oturdum. Başka yerlerden de ev ya da arsa almak hayal yani**" diyor.

- 45 Anladığımız kadarıyla Nurettin Bey ve ailesi Dönmez Sokak'a müebbet hükümlü. Bu çamur deryasına, bu çöle, bu karanlığa...

Nurettin Beyin oturduğu evin sırasındaki 10-15 ev, hep Sıvaslıların. Sokağın karşısındaki evler Çorumluların. Yozgatlılar, arkadaki sokakta. Şu sağdaki sokağın arkası Zonguldaklıların.

50 Bir kişi gelip yerleşti mi, gecekondu bölgesine, hemen diğer hemşerisine haber salıyor.

Yan yana sıralıyorlar evlerini, hem yakın oluyorlar ve sıkıntılarını birlikte göğüslemeye çalışıyorlar, hem de diğer hemşeri gruplarına karşı bir güç birliği sağlıyorlar.

55 Gülçin Kaya 24 yaşında.

Henüz 19 yaşındayken Kamer'le tanışmış Erzurum'da. Kamer, sevmiş, istemiş. Gülçin bakmış ki, Kamer İstanbul'da oturmakta, İstanbul büyük bir şehir ve her bir şey var içinde, "*Varayım ben bu delikanlıya*" demiş.

60 Artık sinemaları mı girdi Gülçin'in düşlerine bu büyük kentin, güzel renkli kumaşlardan değişik elbiseleri mi? Bilinmez, varmış Kamer'e.

Bir de gelmiş ki, İstanbul Allah'ın belası bir yer... Yok öyle değil, çok güzel yermiş, ama onların yaşadığı İstanbul, Allah'ın belası bir yermiş.

65 Bir çocukları da var şimdi. Üç dört yaşlarındaki çocuğa bakıyor Gülçin'in gözleri.

Kendisinin ve kocasının yaşamından vazgeçmiş artık, "**Bu yavruyu buralarda nasıl yetiştireceğiz, nasıl iyi insan yapacağız, bilemiyoruz**" diyor.

70 "**Yazın**" diyor Gülçin, "**Yazın, buraya bir ilkokul yapsınlar, bu bebe büyüyünce kıyamam onu karda kışta oralara göndermeye, yazın bunları**" diyor.

Gecekonduların üzerine kondukları yamaçta camları kırık, üstü eternitle kaplanmış bir başka gecekondunun önünde yaşlı bir adam görüp ona yöneliyor. Gecekondunun sundurmasını, merdiven sahanlığını yapmaya uğraşiyor. Ama nasıl uğraşmak...

75 Yaşlı adam sıva yapıyor, ama kumun içinde çimento yok ki. Kumunu malayla savurup duvara yapıştırmaya çalıştıkça, önceden kazara yapıştırdığı sıvalar da dökülüyor.

Kapının önünde oturmuş karısı Fındık Hanım da yaşlı kocasını izliyor.

80 Erzincan'ın Tercan ilçesinden gelmiş İstanbul'a Aziz Kaygusuz.

On yıl kadar olmuş.

Çocukları "**Haydi baba gidelim**" demişler, o da kalkmış gelmiş buralara. Şimdi çocuklar evlenip gidince, bir Ayvaz bir Köroğlu kalmışlar 9 bin lira yaşlılık aylığına.

85 "**Hay ben böyle İstanbul'un**" diye başlıyor Aziz Kaygusuz ve anlatıyor: "**Geliyor buraya memurlar evleri yıkmaya. Ötekileri yıkıyorlar, bizimkine sıra gelince yıkıyoruz boynumuzu omuzumuza, konu komşu da anlatıyor, bunlar yaşlıdır, etmeyin, kıymayın diye. Bir iki kere atlattık böyle. Ama bir yıkarlarsa öldük artık, öldük.**"

Dönmez Sokak'tan geri dönüp gecekondu mahallesinin son sokağına giriyoruz.

90 Aksu Sokak. Aksu Sokak'ın başından itibaren kimi zaman kara, kimi zaman yeşil bir suyla karşı karşıya kalıyoruz.

Rengi değişen, ama kokusu sabit bir ince su, sokağın ortasından akıp duruyor. Kimi yerlerde üstü garip otlarla kapanan bu suya Karşı bakkal Ekrem, "**Boklu**



- 95 *dere deyin gitsin işte*" diye ad veriyor.  
Kokusu, bu addan başkasına olanak tanımıyor zaten.  
Sokağın hemen üstünde biri oldukça yaşlı ve sakallı dört adam, ellerindeki kazmalarla, küreklerle bir şeyler yapıyor.  
Anlaşıyor, bir kişi daha buralarda kısmetini arayacak, şansını deneyecek.
- 100 İnşaatlarda çalışan ve Aksu Sokağı'nın bir parçasını kendisi için çeviren Mustafa Özkaya, bir gecekonduyunun maliyetini şöyle anlatıyor:  
**"Arsa parası yok. Amele parasıydı, briketi, kumu, çimentosuydu derken, 40 metre kare bir yer 5 milyon lirayı buluyor işte. O da sağlam değil. Neden dersen. Buralar hep yamaç. Hafriyat çok uğraştırıyor.**
- 105 **Evin tabanının bir bölümünü dolgu yapıyorsun. Bir yağmur yağdı mı ev uçuyor. Maliyet artıyor. Para başka yere gittiği için çimentoya, demire para kalmıyor."**  
Kendisi de gecekondu yapmış Mustafa Özkaya. Üç kez yapmış, üç kez yıkmışlar.
- 110 Şimdi oturduğu dördüncü inşaatı aynı arsada. Yıkımın nasıl yaşandığını şöyle anlatıyor Mustafa Özkaya:  
**"Geliyorlar. Yıkacaklar, biliyorsunuz. Karşıdaki zabıta memuru. O da emir kulu. 'Bana yıkın dediler, yıkacam' diyor sana. Kimileri inatlaşıyor yıktırmam diye. Falancanınkini yıkmadınız, benimkini yıktıyorsunuz diyor.**
- 115 **O zaman zabıta o adamın evini yıkarken, malzemesini de mahvediyor. Ben hiç karşı gelmiyorum. Alıyorum elime kazmayı, kendim yıkıyorum. Ben kârlı oluyorum. Neden?.. Ne briketler mahvoluyor, ne kiremitler, ne ağaç, ne başka şey. Yıkıp koyuyorum malzemeyi kenara.**
- 120 **Memurlar gidince bir çimento parasına yeniden yapıyorum.**  
Tekin Uzunçayır, Kars'ın Çıldır ilçesinden gelmiş.  
27 yaşında. Evli ve iki çocuğu var.  
Karısı Zeynep "**Ağabey, bizim halimiz ne olacak?**" diye soruyor.  
Üç kez yıkılmış evleri şimdiye kadar. En son bayramdam önce yıkmışlar.
- 125 Çocukları Kader ve Ferhat, hiçbir şey anlamadan dolaşıyorlar ortalıkta.  
Evlerinde bir vitrin dolap var, formika kaplı bir masa, bir sedir, bir de stereo radyo teyp. Ev bitti işte. Hepsi bu kadar.  
Mutfakmış, banyoymuş, oturma odasıymış, salonmuş, yatak odasıymış.  
Sözü bile edilmiyor.
- 130 25-30 metre karelik mekân, Uzunçayır ailesi tarafından "*çok amaçlı*" olarak kullanılıyor.  
*Örneğin bir pazar günü ne yapıyorlar? Nasıl vakit geçiriyorlar?*  
Tekin gülüyor böyle sorunca:  
- **Abi, gecekonduyunun işi bitmez. Hep yapacak bir işi vardır.**
- 135 **Bir yanını yaparken, öbür yanı bozulur. Kırk yamalı bohça gibi. Adama canının sıkılması için vakit bırakmaz. Bu gecekondu bizim hem derdimiz hem eğlencemiz. Kahveye gitmek yok. Lokantanın birinde oturup, güzel bir yemek yiyebilmek yok. Televizyon yok. O yok, bu yok, şu yok.**
- 140 Uzun ömürler Çırçır Mahallesi...

(43) GEL İSTANBUL'A!

Bizimki İstanbul'a gelmiş, orası, burası, şurası derken biriyle dalaşmış, çekip vurmuş...

Yakalayıp mahkemeye çıkarmışlar.

5 Hakim sorguya başlamış:

- Anlat bakalım bu adamı nasıl vurdun?

Karadenizli başlamış anlatmaya:

- **Hopa'dan binduk vapura, açılduk denize, derken hava bozdi, döndük Hopa'ya...**

10 **Hava duşti, tekrardan binduk vapura, açılduk denize, gittuk, gittuk, gene hava bozdi, yine döndük Hopa'ya.**

**Biraz durduk, yine açılduk denize, hava bozdi, döndük Hopa'ya...**

**Açılduk denize, döndük Hopa'ya...**

Hakim lafını kesmiş:

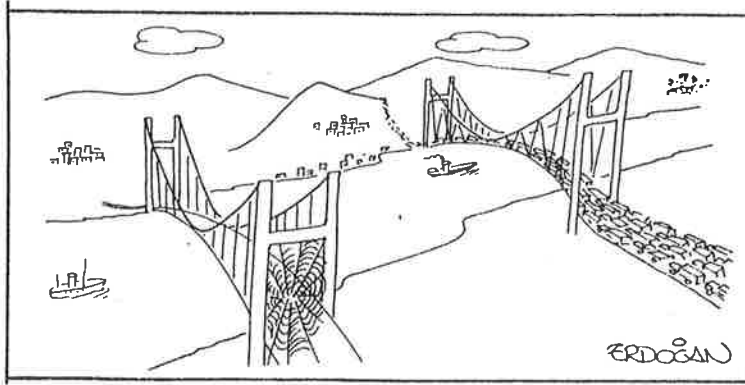
15 - Bırak Hopa'yı gel İstanbul'a, gel İstanbul'a...

Karadenizli bükmüş boynunu:

- **Celemem hakim bey celemem!**

- Niye gelemezsin?

- **Celeyum de atasun beni içeri değil mu?..**



## (44) GEREKLİ TELEFONLAR

- Polis İmdat: 055
- İtfaiye: 000
- Jandarma: 056
- 5 ■ Zabıta Müdürlüğü: 527 57 00
- Mezarlıklar Müdürlüğü: 172 13 73-74-75 ve 088
- İSKİ arıza: 068
- SAĞLIK:
- Hızır Acil: 077
- 10 ■ Sağlık Müdürlüğü: 511 89 18
- Cerrahpaşa Tıp: 588 48 00
- Çapa Tıp: 525 92 30
- Marmara Tıp: 340 01 00
- Haydarpaşa Numune: 345 46 80
- 15 ■ Şişli Etfal: 131 22 09
- Taksim İlkyardım: 152 43 00
- SSK Samatya: 588 44 00
- SSK Okmeydanı: 132 30 00
- SSK Göztepe: 358 67 60
- 20 ■ TRAFİK:
- Trafik Şube Md.: 176 24 14 (İst.)
- 356 04 85-86 (Kadıköy)
- Bölge Trafik: 377 22 07 (E-5),
- 356 04 86 (Şehiriçi),
- 25 314 36 (B.Çekmece)
- THY:
- İç Hatlar: 573 13 31,
- Dış Hatlar: 573 04 33,
- Santral: 574 73 00,
- 30 Rezervasyon: 573 35 25
- DDY:
- Sirkeci Danışma: 527 00 50
- H.Paşa Danışma: 338 30 50
- VAPUR:
- 35 Şehir Hatları: 526 40 20, 144 42 33
- Deniz Yolları (Acente): 145 53 66, 144 25 02, 149 18 96
- Deniz Otobüsü: 543 05 25
- METEOROLOJİ:
- (Hava tahmini öğrenme) 573 89 80
- 40 ■ ELEKTRİK ARIZA:
- İstanbul: 526 62 74,
- Beyoğlu: 150 83 50,
- Kadıköy: 348 71 40
- TEK: 069
- 45 ■ GAZ ARIZA:
- İstanbul: 585 19 90-91,
- Beyoğlu: 152 10 15,
- Kadıköy: 339 46 48
- SU ARIZA:
- 50 İstanbul: 522 97 03,
- Beyoğlu: 147 51 10,
- Kadıköy: 333 02 20
- İETT Gen. Md.: 145 07 20 (17 hat)
- PTT:
- 55 011 (Bilinmeyen numaralar ve nöbetçi eczane sorma),
- 021 (arıza),
- 026 (danışma),
- 031 (şehirlerarası), 061 (sıra sorma),
- 032 (milletlerarası), 062 (sıra sorma),
- 60 066 (masal anlatma),
- 072 (uyandırma),
- 019 (posta kodu danışma),
- 041 (fono tel).

(45) GÖÇ ÇARE Mİ?..

Karadenizli uyanık olur.  
Necati Beyazoğlu bu nedenle uyanık bir yurttaş.  
Öylesine uyanık ki Fransa'yı uyutmuş.

- 5 **Günaydın** gazetesi yazıyor; Necati sağlığına kavuşabilmek için gurbet yollarına düşmüş; İtalya'dan Fransa'ya gizlice geçmiş; "İlticacı rolü"nü oynamış...  
Öyküyü Necati'nin ağzından dinleyelim; "Fransa'yı uyutan" uyanık Karadenizli diyor ki:

- "Omuriliğimde ur çıkmıştı.  
10 Türkiye'de bu ameliyatın yapıldığını, ancak yüzde 80 rizikosunu bulduğunu öğrendim. Yurtdışında ise bu risk yüzde 20'ye iniyordu.  
Ben de bu yüzden pasaport çıkartıp direkt olarak İtalya'ya gittim.  
Burada dört gün kaldıktan sonra bir arkadaşımın dağ yolundan tırmanıp ormandan geçerek Fransız sınırına geldik.  
15 Sınırı gizlice aşım Nis'e [= Nice] geçmeyi başardık.  
Sonra Fransız yetkililere başvurup iltica etmek istediğimi bildirdim.  
İtalya'dan TIR'a saklanıp geldiğimi, kaçma hedefimin siyasi olduğunu söyledim.  
Bu yalanı söylemek zorundaydım. Bana bir belge verdiler.  
Hasta olduğumu bir süre sonra söyledim.  
20 Beni Vernoille Hastanesi'ne yatırdılar.  
Ameliyattan sonra hastanede dört ay yattım.  
Hastane masrafları 700 bin frank (210 milyon lira) tuttu.  
Elimde Fransız makamlarınca verilmiş işsizlik belgem olduğu için tedavi masrafımın yüzde 70'ini devlet, yüzde 30'unu ben ödemek durumundayım.  
25 Ancak param olmadığı için yüzde 30'unu da oranın belediyesi ödedi.  
İyileştigimi anlayınca hastaneden kaçıp havaalanına geldim.  
Bir ara polisler yakaladım. Ülkeye kaçak girdiğimi sakladım.  
Vizem olmadığı için nereye gitmek istediğimi sorduklarında Türkiye'ye dönmek istediğimi söyledim. Böylece memleketime döndüm..."

- 30 Kimi haber, bir kitaptan ya da bilimsel makaleden daha öğreticidir.  
Karadenizli uyanık yurttaşımız Necati Beyazoğlu'nun öyküsünde kaç ders var?  
Bir kez Fransa'da tıp bizden daha ilerde. Bu bilinen bir şey.  
Sonra sosyal güvenlik bizim aklımızın alamayacağı bir düzeyde;  
Fransa yalnız kendi yurttaşının değil, mültecinin de sağlığına sahip çıkıyor.  
35 Biz hastane parasını ödeyemeyen hastayı hapsederken, orada araya belediye giriyor.  
Ama, bütün bunlardan daha çarpıcı bir şey var. Nedir o?  
Karadenizli Necati'nin kendi yurdunda güme gideceğini anlayıp Frenklere sığınması...  
40 Yalnız Necati'ye özgü bir duygu değildir bu; yaygındır.  
Biz kendi ülkemizde diken üstüne yaşarız; kazık nereden gelecek diye tetikteyiz;  
hastaneden adliyeden yaka silkeriz; görevliden, memurdan, polisten kuşkulandırız;  
karakola bir girdik mi çıkamayacağımıza inanırız; yabancılara daha çok güveniriz.  
Olayın bir yanı bu...

## (46) GURBET MEKTUPLARI

### Alamanyalı Niyazi'den Türkiyeli Niyazi'ye:

- Libe Niyazi,  
Was für'sün, gute misin? Gute olmanı yüce Tanrı'dan dilerim.  
5 Lan Niyazi bana gönderdiğin mektupların adresini hep yanlış yazıyorsun.  
Gönderdiğin mektuplar, hep komşum güzel Helga'ya gidiyor.  
Kızın, benim mektupları bana getire getire canı çıktı.  
Ama bir bakıma da yanlış adrese göndermen çok iyi oldu.  
Senin sayende Helga ile işi pişirdim, mercimek fırına verildi.  
10 Artık adres değiştiren çok iyi olur. Helga benim eve yerleşti.  
Sen mektupları bundan sonra Monika'ya gönder. Eh, o da fena değil hani.  
O kalçalar, o gerdan, o kırtmalar... Ah ulan, o ne karı be!  
Neysel seni pek oyalamıyayım. Benim karı nasıl, iyi mi?  
Ben oradan ayrılırken, hamileydi. Doğurdu mu?  
15 Sakın ona Helga'dan bahsetme. Helga doğurmak üzere. Sevgilerle,  
Lutvigşafenli Niyazi,  
Doyçeland.

"Alamanyalı Niyazi"

### Türkiyeli Niyazi'den Alamanyalı Niyazi'ye cevap:

- 20 Lan, tırıs Niyazi, lan hıyar, sen ne zaman adam oldun da, bağa *libe vasfür*,  
*gute* gibi ilaflar söylüyon? Gute senin anadır, libe de baban! *Alamanyalı oldum*  
deyi, bağa küfretmen şart mıydı?  
Lan, ben nirden biliim adiresin yaanış olduğunu?  
Mektubunun helaya gittiğini?  
25 Hem sen kimi gandırıyor? Hela adama mektup mu getirirmiş!  
Ama mektubu helaya göndermeme sevinmişsin.  
Eee, sayemde helaya gidip işini görmüşsün. Buna çok sevindim.  
Yoğsam yine altına edeceğdin. Seni gidi kereta seni.  
Burada az mı altına pisliyodun.  
30 Neyse, mercimeği senin fırına virmene çok üzüldüm.  
Dimek yimeklerini gündün yapıyon.  
Lan ağnamadığım bir şey var. Niye *artık mektupları mandaya gönder*  
*diyosun*? Manda mektubunu n'apsın, lan? Biz hiç mi manda görmedük?  
Gavur mandalarını, *yoh böyle kalçalı, yoh şöyle gerdanlı* diye bize methediyon.  
35 Sen gel de, bizim sarı oğlanı gör!  
Ondaki kalça ondaki gerdan, heç bir mandada yoktur.  
Karın da üçüz doğurdu. Tıpkı sana benzeyorlar. Hele bir tanesinde bir gulah  
var, kepçelikte senin gulağının iki gatu.

"Türkiyeli Niyazi"

40 **Alamanyalı Niyazi'den gelen ikinci mektup:**

Lan Niyazi, senin anlayışının içine tüküreyim, he mi?  
Ulan, sana en iyi Almanca sözlerle hatırlımı sorduk, küfür sandın.  
Zaten sana Almanca konuşanda gabahat!

45 Hele Helga'ya *hela* demen, Helga'yı çok üzdü.  
Helga senin anlayacağın karı, anladım mı, şapşal?  
Senin yüzünden üç gecedir ayrı yataklarda yatıyoruz.  
Ama olsun, şimdilik Monika işi idare ediyor.

50 Lan, unutmadan söyleyeyim, Monika senin yazdığım gibi manda değil, o biçim  
bir karı.  
Yatakta Monika'nın becellemesini görersen, güreşçi zannedip Olimpiyat kafilesine  
alırsın.

Benim karımın üçüz doğurmasına çok sevindim.  
Muhtara para gönderdim. Benim karıyı acele buraya postalsın.  
Burada çocuk parası da veriyorlar.  
55 Üç benim karıdan, Helga'dan da iki tane bekliyorum. Eder beş çocuk!  
Monika'yı sorarsan, o daha belli değil. Şimdilik muayeneye falan gidiyor.  
Doktorun söylediğine göre, hamileymiş galiba.  
Senin anlayacağın, milyoner oldum gitti.

60 Not: Helga bu mektubu yazdığım sırada hastanedeydi.  
Telefonda dediğim gibi ikiz doğurduğunu şimdi öğrendim.  
Yani senin anlayacağın, Alamanya'ya iyice kazık çaktım.  
Artık beni zorla Türkiye'ye yollayamazlar.

Bizim ufaklığa *kepçe kulaklı* demen beni çok üzdü.  
Lan, sen kendi burnuna baksana!  
65 Ondan İstanbul'a iki köprü çıkar da artar bile.  
Şimdilik afiderzeyn,  
Lutvigşafenli Niyazi,  
Doyçeland.

*"Alamanyalı Niyazi"*

(47) GÜNEŞ HER GÜN DOĞAR...

"Yıl 1977...

Aylardan nisan...

Bir bahar sabahı gün doğarken evimi bastılar.

5 Yirmi kadar sivil...

Birinci Ordu'ya bağlı 10. Piyade Tugayı'ndan aldıkları emri uyguluyorlardı.

Ertesi gün karım, Birinci Ordu'ya başvurdu; ancak komutanlıktan benim nerede olduğumu bilmedikleri yanıtını aldı."

"Yıl 1972...

10 Aylardan ekim...

Günlerden 19 perşembe...

Gazeteden akşam üstü eve döndüm...

Kapı çaldı...

Polis...

15 Dört kişiydiler; içlerinden birisi elindeki kâğıdı isteğim üzerine gösterdi.

Baktım;

- "Görevli gruba teslim edilmek üzere..." diye yazıyordu.

Sordum:

- Beni nereye götürüyorsunuz?

20 - Bizim görevimiz sizi yetkili olanlara teslim etmek."

Ve üç dört gün sonra komutanlıktan bir resmi yazı:

"Eşiniz gözaltına alınmıştır. Tahkikatın seyri icabı, bulunduğu yerin açıklanması sakıncalı görülmektedir."

"Bileklerimi arkadan kelepçelediler.

25 Başıma bir battaniye örttüler.

İte kaka apartmanın bodrumundaki garaja indirdiler.

Arabanın arka tarafında yere yatırdılar beni.

Üstüme de battaniye örttüler.

Ayaklarıyla da bastılar üstüme.

30 Ve bir silahın dipçliğini hissettim battaniyenin altındaki bedenimde.

Kimse konuşmuyordu."

"Bekliyoruz.

Yanımıza bir araba yanaştı, beyaz Station-Wagon.

Bir sivil, iki komando.

35 Beni büyük arabaya aldılar gözümü bağladılar; ellerime kelepçe taktılar; arabanın arka tarafında yere yatırdılar, üstüme de bir battaniye örttüler.

Battaniyenin altında düşünüyorum.

Arabanın nereye doğru gittiğini kestirmeye çalışıyorum."

"Bir yere geldik.  
40 Birkaç büyük kapı gıcırtyyla açılıp kapandı.  
Arabadan çıkarıp yere attılar beni.  
Gözlerim bağlı...  
Hemen yanı başımda köpekler, hırlayıp havlıyorlar."

"Yatağa kurt köpeği getirdiler.  
45 Komando kılıklı adam zincire bağlı kurdu içeri soktu, yatağa yaklaştırdı.  
Sarı bir Alman kurdu, ensesi boğa gibi, gözleri çakmak çakmak...  
Ben zincirli, yatakta...  
Köpek zincirli, yatağın üstünde...  
Yüz yüze soluyoruz.  
50 Adam:  
- *Bıraksam parçalar, dedi, bunlar eğitilmiştir.*"

"Sessizlik cezası...  
Uzun bir işkence faslından sonra...  
Tuhaf bir hücrede kendime geldim!  
55 Ve çaresizlik içinde delirmeyi bekledim.  
Gözlerim ve ellerim bağlı, bir sandalyede oturuyorum.  
Hemen yanı başımda da bir köpek...  
Belirli aralıklarla havlıyor, susuyor.  
Tıp tıp yaklaşan, uzaklaşan, yumuşak ayak seslerini dinliyorum.  
60 Bütün vücudum titriyor.  
Sessizlik...  
Bütün gücüyle havlıyor köpek. Delirmedim."

"Kapı kapandı.  
Sessizlik.  
65 Gözleri bağlı iskemlede oturuyorum. Ellerim, ayaklarım zincirli...  
Tam bir sessizlik var.  
Birileri, davranışlarımı, tepkilerimi gözlemliyor.  
Dakikalar geçiyor.  
Birden insanı sıçratacak bir gürültü duyuluyor. Yere bir şey düşürdüler.  
70 Sonra yine sessizlik. Tam sessizliğe alışırken birisi elinde bir kâğıt  
buruşturuyor."

"Gözlerimi kapayan bağı çıkardılar.  
Loş ışıklı, büyük bir çalışma odası. Tek bir masa ve sandalyeler...  
Bileklerim arkadan kelepçeli, ayakta duruyorum.  
75 Beni dikkatle süzüyor:  
"Yaşamın, sorularına vereceğin yanıtlara bağlı."  
"Herhangi bir önyargılaşma da olmaksızın mı Albay?"  
"Yaşamın, vereceğin yanıtlara bağlı."



"Tutuklanmamı kim emretti?"  
80 "Hareket halindeki Birinci Ordu'nun bir tutsağısın."

"Sonra oldukça yumuşak, ama karşısındaki üzerinde etki yaratmak isteği  
tınlarında yansıyan bir ses duydum:  
"Genelkurmay Başkanlığı'na bağlı kontrgerilla örgütünün karşısında  
bulunuyorsun. Sen bizim tutsağımızsın. Burada anayasa, babayasa yoktur.  
85 Örgüt seni ölüme mahkûm etmiştir. Sana istediğimizi yapmaya yetkiliyiz.  
Buraya getirilmen örgüt kararıyla. Seni Marksist, Leninist, komünist  
biliyoruz. Eğer konuşur ve böyle olduğunu itiraf edersen hakkında hayırlı  
olur."

"Kimilerine göre, faşist ya da komünist nitelik taşıyan totaliter baskıya karşı  
90 mümkün olabilecek tek tepki, yeraltına girmek veya sürgüne, yurtdışına gitmekti.  
Her iki çözüm de benim felsefeme aykırıydı."

"Gerçi yeniden gözaltına alınacağımız ve işkenceden geçirileceğimiz  
söylenmişti. Hatta ünlü bir yazar dostum, o yaz bir öneride bulunmuştu:  
- Başına çok kötü şeyler gelebilir, seni yurtdışına kaçırırım.  
95 - Gerek görmüyorum.  
- Ama iş bildiğin gibi değil."

"Gelip hücreden alıyorlar beni.  
Yürüyoruz.  
Gözlerim bağlı.  
100 İte kaka yol gösteriyorlar.  
Büyük bir odadayım galiba; seslerden anlıyorum.  
Soyup yeni bir işkence faslına başlayacaklar, öyle sanıyorum.  
Giyinik olarak bir sandalyeye oturtup, ellerimi arkadan bağlıyorlar.  
Elektrik...  
105 Şok dalgaları birbiri ardından geliyor derimin içine...  
Müthiş bir acı.  
Oturduğum yerde inleyip zıplıyorum.  
Soru sormuyorlar, hakaret ediyorlar..."

"Sorgucu albay:  
110 - Göreceksin şimdi sen!... dedikten sonra bağırmıştı:  
- Yüzbaşı!..  
Gözlerim bağlı olduğundan hiçbir şey görmüyordum.  
Birileri beni yere yatırmışlar, çoraplarımı çıkarmışlardı.  
Ayak bileklerime bir alet geçirilmişti.  
115 Sonra sopa inip kalkmaya başladı.  
Falaka, kişinin aklını başından alıyor; ta kemiklerine işleyen bir acı duyuyor

insan..."

Her ikisi de ülkelerinin tanınmış yazarlarıydı.

Ülkelerinde sıkıyönetim vardı.

120 Her ikisi de işkence hücrelerinde birer ay kaldılar.

Direndiler.

Haklarında açılan davalarda aklandılar.

İşkence gibi bir insanlık suçunu işleyenleri, bu suçu işletenleri sergileyerek, direnişlerini her ikisi de kitaplaştırdılar.

125 Birinin adı, Jacobo Timerman; ülkesi Arjantin; filme de çekilen kitabının adı "*Numarasız Hücre, İsimsiz Mahpus*".

Ötekinin adı, İlhan Selçuk; ülkesi Türkiye; kitabının adı, "*Ziverbey Köşkü*".

Timerman'a 1977'de işkence yapan ve yaptıranlar, 1983 sonrası yargılanıp mahkûm oldular.

130 İlhan Selçuk'a 1972'de işkence yapan ve yaptıranlar, bugün hâlâ ellerini kollarını sallaya sallaya dolaşıyorlar.

Kitabının bir yerinde şöyle der Timerman:

"*Arjantin bir gün nasıl mutlu olacağını öğrenecektir.*"

Kitabının bir yerinde şöyle der İlhan Selçuk:

135 "*Aklımda Seneca'nın bir özdeyişi:*

- *Yeryüzünde gün ışığına layık olmayan nice insan var, ama güneş her gün doğar.*"

Arjantin ve Türkiye, birbirine hem çok uzak hem de çok yakın...



## (48) GÜZEL GÜNLER ÇABUK GEÇTİ

*İstanbullu Esra'nın Almanya'ya geliş öyküsünü kendi ağzından dinleyelim:*

- "Üniversiteli bir gençle arkadaşlık ediyordum. Çevremizden birkaç kişi beni onunla görmüşler. Daha sonra gençle anlaşamadık ve ayrıldık.
- 5 Bu arada tüm mahalleye benim erkeklerle gezip tozduğum yayılmış. Ne yapacağımı şaşırardım!  
Neredeyse evden dışarı çıkmam bile dedikodulara neden oluyordu.
- Baktım olacak gibi değil. Ben de çivi çiviye söker dercesine ve tüm dedikodulara inat olsun diye uzun zamandan beri peşimde olan komşu
- 10 mahalleden bir gençle arkadaşlık etmeye başladım.  
Arkadaşlık yaptığım genç bir süre sonra bana nişanlanmayı teklif etti.  
Kısa bir düşünceden sonra kabul ettim. Beni ailece istettiler.  
Bir süre sonra nişanlandık.
- Güzel günler çabuk geçti. Nişanlımın arkadaşları yemeyip içmeyip benim
- 15 başka erkeklerle düşüp kalktığını ve malın gözü biri olduğumu söylemişler.  
Bir süre sonra nişanlımın hareketlerinde ve bana karşı olan tavırlarında büyük değişiklikler oldu.  
Bir ara benim kız olup olmadığımdan bile şüphe ettiğini söyleyince beynimden vurulmuşa döndüm.
- 20 Ben de ona *madem şüpheleniyorsun ayrılalım* dedim. Öyle ya!  
İnsan güvenemediği biriyle beraber yaşayabilir mi?  
Nişanlımdan resmen ayrıldıktan sonra artık oralarda kalamazdım.  
Neredeyse ismimi kiralık kadına çıkaracaklardı.
- O zamanlar Almanya'ya gitmek moda olmuştu. Ben de bu kervana katıldım
- 25 ve buraya geldim. Zamanla Almanca'mı ilerlettim.  
Şimdi büyük bir firmanın büro kısmında çalışıyor ve tercümanlık yapıyorum."  
- ***Yeni bir nişanlılık veya evlilik düşünüyor musunuz?***  
- Almanya'ya geldiğim günden beri yuva kurabileceğim bir Türk erkeğine rastlayamadım. Belki vardır da ben tanışamadım.
- 30 Şimdi bir Alman genci ile nişanlanmak üzereyiz.  
İnşallah dedikodular bu kez mutluluğuma engel olmaz.  
Şunu da söylemeden edemeyeceğim: Fabrikada çalışan bazı Türkler beni nişanlanacağım Alman genci ile görmüşler.  
Tahmin ediyorum ki bir Türk kadınının bir Alman erkeği ile arkadaşlık
- 35 yapmasını hazmedemiyorlar.  
Bence, insan mutlu olabileceği, anlaşabileceği birini bulduktan sonra ister Türk olsun, ister Alman, bir farkı yoktur.  
- ***Türkiye'ye para gönderiyor musunuz?***  
- Evet! Anneme-babama her ay 200 mark gönderiyorum.
- 40 - ***Buradaki yaşantınızdan memnun musunuz?***  
- Çok şükür hayatımı kazanıyorum ve kimseye muhtaç değilim.  
Üstelik burada dedikodu yok denecek kadar az. Olur olmaz, insanın arkasından konuşmuyorlar.  
İnsan hiç olmazsa istediği zaman yalnız başına sokağa çıkıp bir yere gidebiliyor.
- 45 Küçük bir gençlik heyecanı, saf bir arkadaşlık bir Türk kızının adını nerede ise "*kiralık kadın*" bile yapabiliyor...

(49) **HACETTEPE’NİN TUVALETİNDE BİR "UYGUNSUZ ÇİFT" VARDI**

Ankara’da, Ahmet Candar, böbreklerinden rahatsız olan eşini geçen hafta Hacettepe Tıp Fakültesi Hastanesi’ne, götürdü.

5 Doktor, gerekli kontrolleri yaptıktan sonra bayan hastasından idrar tahlili raporu istedi.

Ahmet Candar ve eşi, birlikte Hacettepe Hastanesi, Hayatî Kimya Laboratuvarına gittiler ve doktorun yazdığı raporu ilgililere verip, idrar tahlili yapılmasını istediklerini bildirdiler.

10 Hayatî Kimya Laboratuvarındaki yetkili kişi, Bayan Candar’a bir kavanoz verdi. "Bayanlar tuvaleti, koridorun ucunda, sol taraftadır, hanımefendi" dedi.

Bayan Candar, kavanozu aldı ve koridorun ucunda, sol taraftaki bayanlar tuvaletine girdi.

Ve girmesiyle, kendini bir anda dışarı atması bir oldu.

15 Ahmet Candar heyecanla sordu:

"Ne oldu?" dedi "Ne var?"

**İçerde bir erkek var**

Eşinin yüzü kıpkırmızı idi ve heyecandan göğsü, inip inip kalkıyordu.

20 "*Bayanlar tuvaleti* diyorlar, kapısında da (*Bayanlar*) yazıyor amma" dedi "İçerde bir erkek var."

Ahmet Candar, hemen laboratuvar yetkililerine koştu.

"Ne demek oluyor bu, böyle?" diye çıkıştı, "**Bayanlar tuvaletinde bir erkek varmış. Eşim karşılaşmış ve hemen dışarı çıktı.**"

25 Hayatî Kimya Laboratuvarındaki yetkili kişi duruma el koydu. Koridordaki görevlilerden birine, bayanlar tuvaletine girip, içerdeki erkeği derhal dışarı çıkarmasını emretti.

Koridordaki bekçi, âmirinden aldığı emir üzerine bayanlar tuvaletine girdi, amma, içerde kimseyi göremedi.

İki tuvaletten birinin kapısı açık, ötekinin kapısı kapalıydı.

30 Kapısı kapalı tuvalete doğru yürüyüp, içeri seslendi:

"Kim var içerde?"

Kapısı kapalı tuvaletten hiçbir yanıt gelmedi.

Hastane görevlisi, tuvaletin kapalı kapısına bu kez eliyle vurmaya başladı:

"Kim var içerde?... İçerde biri varsa, ses versin..."

35 İçerden yine bir ses gelmedi.

Hastane görevlisi koridora çıktı ve yanına iki arkadaşını alıp, öyle geldi bayanlar tuvaletine.

Hacettepe Hastanesi’nin üç babayiğit yapılı görevlisi bir olup, tuvaletin kapalı kapısına omuzlarıyla vurdular ve kapıyı açtılar.

40 İçerde sadece bir erkek değil, erkekle birlikte bir de kadın vardı.

Ve içerde ikisi de polis dilinde "*uygunsuz*" denilen bir durumda yakalandılar.

## Bu ne rezalet böyle?

Hastane görevlilerinden biri, kadınla erkeği tuvalette bu durumda görünce, birden bağırdı:

45 "Bu ne rezalet böyle?" dedi "Çıkın dışarı ikiniz de... Haydi, çabuk olun... Şimdi polise vereceğim sizi."

Tuvaletteki erkek, pantolonunun düğmelerini ilikleyip, kemerini bağladıktan sonra dışarı çıktı kadını içerde bırakıp kapıyı kapadı.

Ve bu kez kendi bağırdı:

50 "Sen benim yaptığım işe ne hakla *rezalet* dersin be adam?" diye çıkıştı hastane görevlisine. "Bir de polise vereceğini söylüyorsun. Ne demeye verecekmişsin beni polise? Haydi, söyle bakalım."

Hastane görevlisinin tepesi attı:

55 "Amma da yavuz hırsız çıktın haa" dedi "İçerde kadınla ne yaptığını bilmiyor musun? Bak, biz kaç kişi gözlerimizle gördük içerde senin ne yaptığını..."

Tuvaletten çıkan erkeğin de tepesi attı:

60 "Eee, fazla uzattınız beyler" diye bağırdı "İkide bir ne sorup duruyorsunuz içerde ne yaptığımızı?.. Bir de (*ne yaptığını gördük*) diyorsunuz. Yaptığımız işin ne olduğunu bilmiyorsanız öğreteyim size. *Cinsel ilişki* derler bu işin adına. İçerde cinsel ilişki yapıyorduk. Var mı bir itirazınız?"

Hastane görevlilerinden önce, onların arkasındaki hastane polisinin sesi yükseldi:

65 "Elbette var bir itirazımız" dedi "Hastane tuvaletine bir kadın getirip, içerde cinsel ilişkide bulunmak cesaretini sen nereden bulabilirsin?"

## İçerdeki hanım nikâhlı eşimdir

Tuvaletten çıkan erkek, polise de bağırdı:

70 "Ağzını topla da konuş, polis efendi" dedi "İçerdeki hanıma (*getirilmiş kadın*) diyemezsin sen. İçerdeki hanım, benim karımdır. Hem de nikâhlı karım olup, helâlimdir."

Polis bu yanıt üzerine sesini biraz yumuşattı:

"Madem içerdeki hanım nikâhlı eşindir" dedi "O halde ne zorunuz vardı da tuvalete girip, cinsel ilişkide bulundunuz? Başka yer mi bulamadınız?"

Tuvaletten çıkan erkek de sesini biraz yumuşattı:

75 "Başka ne yapabiliirdim ki" dedi "Çocuğumuz olmuyordu. Köyden kalktık, buraya hastaneye geldik. Yukarda doktora muayene olduk. Doktor da benden döl tahlili istedi, buraya gönderdi. Ben de içerdeki memura kâğıtlarımı verdim, o da bana bir tüp verdi. (*Dölünü bu tüpe boşalt*) dedi."

80 "Ben de karıma (*Gel, hatun*) dedim, birlikte buraya geldik. Başka ne yapacaktım ki? Bu tüpü başka nerede dolduracaktım, başka nasıl dolduracaktım?"

85 Polis de, hastane görevlileri de özür dilediler, bayanlar tuvaletinden çıktılar. Tahlil yaptırarak erkek ise, onların çıktığını görünce, tuvaletin kapısını açtı, yeniden girdi içeri, karısının yanına...

## (50) HADİYANIM'IN KUYRUKSUZ MOR VAN KEDİSİ

- "Sabahtan beri Hadiyanım'ın tablosunu arıyor ve bulamıyorum.  
Son zamanlarda gördün müydü?"
- 5 - "Nereden göreceğim? Taşınırken kimbilir nereye tıktırılmışsındır.  
Yazı odasındaki kitapların arasında aradın mı?"
- "Aradım. Eski apartmanın kapıcısına bile gidip sordum:  
"Garajda bıraktıklarımızın arasında olmasın; bir bak!" dedim.  
Vallahi ne yapacağımı şaşırđım. Kadın tablosunu salonda asılı görmezse bizi  
affetmez!"
- 10 - "Çerçevicide diyemez miyiz?"
- "Geçen sefer öyle deyince "Hangi çerçevicide?" diye sordu.  
Üstelik bir hafta sonra gelip kontrol etti."
- "Geeelsin!"
- "Geeelsin olur mu?"
- 15 - "Bu sefer "Çerçevici kaybetmiş!" der kurtuluruz."
- "Kurtulamayız; gider dükkânı çerçevencinin başına yıkar...  
İyisi mi sen bugün işten eve erken dön de beraber arayalım.  
Beş buçukta burada ol!"

20 Ayşe, kocasıyla telefonla konuştuktan sonra bir taraftan akşam yemeğe  
gelecek misafirleri için hazırlıklarını tamamlamağa çalışırken bir taraftan da  
Hadiyanım'ın tablosunu aramayı sürdürdü.

Hadiyanım bu tabloyu onlara dört yıl önce, elli dokuz yaşında ilk açtığı resim  
sergisinden sonra hediye etmişti.

25 Resmin Hadiyanım açısından önemi büyüktü: Zira Beşiktaş'taki banka  
şubesinde sergilenen eserleri sunan broşürün kapağında bu resim vardı;  
Rengârenk bir zemin. Ortasında 30 sm. çapında mor bir leke. Üstünde sağda  
mavi, solda yeşil birer nokta ve Hadiyanım'ın, resmin tüm şekilli ve şekilsiz  
elemenlarını bastırıp ikinci plana iten görkemli bir imzası.

30 Ayşe'nin kocası Recep mavi ve yeşil noktalara bakıp buna "Kuyruksuz Mor  
Van Kedisi" diyor ve Hadiyanım'ın tabloya önce o kocaman imzasını atıp Van  
Kedisi dediği lekeleri sonradan imzasını süslemek için kondurduğunu ileri  
sürüyordu.

Ayşe de eşi de bu resmi hiç mi hiç sevmiyorlardı.  
35 Hadiyanım sevinsin ve ileri yaşında başladığı resime devam konusunda  
yüreklensin diye onu, giderlerini şurdan burdan kırıp yüz defa düşünüp bin sergi  
gezip edindikleri zevkli resimlerinin arasına şöyle birkaç günlüğüne  
yerleştirmişlerdi.

40 Bu Kuyruksuz Mor Van Kedisi, Burhan Uygurların, Ali Çelebilerin, Gürol  
Sözenlerin yanında öyle aykırı kaçmış, gözlerine öyle batmıştı ki ertesi gün Ayşe,  
kocasına, "Kusura bakma; ben bu işkenceye daha fazla dayanamayacağım. Yemek  
yerken bunu görünce iştahım kapanıyor" deyip resmi dolap odasına kaldırmıştı.

Bu resmin yaşamlarına bir gerilim, bir "stres" unsuru olarak katılmış olduğunu  
o gün bile yeterince fark etmemişlerdi.

İşin bu yanı, yaklaşık bir ay sonra Hadiyanım çay içmeğe geldiğinde anlaşıldı.  
45 Hadiyanım gelir gelmez "**Şu sizdeki resmimi özledim. Dur bir bakayım içime sindire sindire**" diyerek yemek odasına yönelmişti.

Ayşe'nin resmin orada bulunmadığını hatırlayıp tepesinden aşağıya kaynar suların döküldüğünü hissettiği o anda kendini nasıl toparlayıp "**Halacığım, resminiz çerçevcede**" diyebildiğine akşam olup bitenleri öğrendiğinde eşi şaşmıştı.

50 - "Aferin be Ayşe... Vallahi benim dilim tutulur konuşamazdım; iyi hâkim olmuşsun kendine" diye hayranlığını belirtmişti.

Hadiyanım da hafif sarsılmakla beraber ve duvarda tablosuna uygun yer ve boş bir çivi bulunmadığına bakıp hafif kuşku duyarak kendini toparlamış ve "**Hangi çerçeveciye verdiniz kızım?**" diye sormuştu.

55 - "Recep birine götürdü ama hangisine olduğunu ben bilmiyorum."

- "**Ayol insan haber verir... Paspartu boyunu, rengini beraber seçerdik...**"

Sonunda Ayşe eşinden resmin hangi çerçevcede olduğunu öğrenip Hadiyanım'a bildirmeyi ve onunla gidip resmi çerçevcede görmeyi, eğer çerçeveci ya da kocası yanlış bir şey yapıp çerçeve ve paspartu için ressamın zevkiyle çelişen bir renk, bir boyut seçmişlerse düzeltileceğini vadedip ortalığı biraz yatıştırmıştı.

60 O anda Ayşe'nin *Kuyruksuz Van Kedisi*'ne nefreti katmerlenmişti...

Hadiyanım gider gitmez resmi bulunduğu yerden çıkartıp akşam kocasına, "**Aman şunu bir çerçeveciye bırak da ben yarın Hadiyanım'la gidip çerçeve seçeyim. Adama da tembih et bize resmin bir haftadır onda bulunduğunu ama işinin çokluğundan elini sürememiş olduğunu söylesin!**" demişti.

Sabah Recep işe giderken Ayşe merdivenlerden aşağıya doğru, ardından seslendi: "**Sakin çerçeveciye resmin bir haftadır onda olduğunu söylemeyi unutma!**"

70 Ertesi gün Hadiyanım'ı evinden alıp çerçeveciye götürmek, on saat "**O mu olsun bu mu olsun?**" diye düşünüp paspartu ve çerçeve seçmesini beklemek, hele dükkânda bulunan bütün çerçeve örneklerini hemen hemen bütün paspartularla deneyip sonunda, "**Hiçbiri tam istediğim gibi değil; ama en zararsız galiba şu...**" demesi Ayşe'nin *Mor Renkli Kuyruksuz Kedi*, paspartu ve çerçeve yanında Hadiyanım'dan da nefret etmeğe başlamasına neden oldu.

Bu olaydan sonra resim büfenin alt gözünde saklandı ve Hadiyanım'ın her gelişinde, oradan çıkarılıp sol taraftaki duvarın, Hoca Ali Rıza'nın karakaleminin çivisine asıldı.

80 Hoca Ali Rıza'nın seçilmesinin nedeni, boyutlarının Hadiyanım'inkine uymasıydı. Bu uygulama - sadece bir kez büfeden çıkarılmış duvara dayalı bekleyen tabloya köpeğin işemesi dışında - kazasız belasız sürdürülmüştü.

Ama, ama bu gece ne yapacaklardı?

Hadiyanım'a resminin bulunamadığı nasıl söylenecekti?

Karikoca, kapıcının gündeliğe gelen karısının yardımıyla evi baştanbaşa aradılar:

85 Recep aylardır bulamadığı *Turing Otomobil Kulübü* üye kartını, yedek gözlüklerini, Ayşe, Walkman'ının kulaklıklarını, *Ofra Haza* kasetini, mavi

bikinisinin altını buldu ama tablo ortaya çıkmadı.

- "Ne yapacağız?"

- "Uygun bir açıklama düşünmekten başka yapabileceğimiz bir şey yok!"

90 Hadiyanım'ın gelmesine sadece bir saat kalmıştı.

Karıkoca bütün işi kapıcının karısına bırakıp oturdular bir açıklama bulmağa çalıştılar.

Bir ara akıllarına bir şey uydurup yemeği ertelemek geldiyse de davete bu kadar az zaman kala ertelemenin imkânsız olduğunu düşünerek bundan vazgeçtiler.

95 Recep, "Eve hırsız girdi; bir tek senin tablону çaldı!", "Yıldırım düştü: Tablo pencereye yakın olduğundan isabet aldı. Yangın söndürme cihazını açıncaya kadar bir tek onu yitirdik!" gibi mizah yönü ağır basan açıklamalar düşündüyse de Ayşe'nin gülecek hali yoktu.

Sinirlendi; kocasına "Eğlenmenin sırası değil! Lütfen ciddileş..." diye çıkıştı.

100 Recep o zaman başka bir şey düşündü; "Gel", dedi, "Odayı dağıtalım, bütün tabloları yerlerinden indirip bir köşeye yığıalım... Sanki henüz yerleşmemiş numaraları yapalım."

Ayşe, "Ne farkeder?", dedi, "O yine ister tablosunu bulmamızı..."

105 Bundan sonra Hadiyanım gelinceye kadar Recep üç, Ayşe iki "açıklama" üretebildiler.

#### *Recebinkiler:*

1. Tablo maalesef taşındığımızda nakliyecinin devrilen kamyonunda parçalanan eşyaların arasındaydı.

2. Hizmetçi yanlışlıkla deterjanlı suyla sildi.

110 3. Çini sobanın üstüne asmıştık. Son zelzelede sobaya düştü.

#### *Ayşeninkiler:*

1. Boyacı yağlı boya damlatınca terebentinle silmeğe kalkmış.

2. Eşyalarla beraber yerde dururken müteahhit, binanın rutubetini gidermek için zeminden ısıtan yer kaloriferini üç gün sürekli olarak seksen derecede ısıtınca

115 boyaları pul pul çatlayıp döküldü.

Kapı saat tam 20.00'de çalındığında Ayşe'nin ve Recep'in gerilimleri son haddi bulmuştu. Kapıyı Ayşe açtı. Hadiyanım girer girmez önce Ayşe'yi sonra da kocasını öptü.

120 Paltosu alınırken "Güle güle oturun", dedi. "Size çam sakızı çoban armağanı bir yeni ev hediyesi getirdim: Bu mevsim yaptığım tabloların en güzelidir!"

Sonra dönüp ardında duran iki hamala "Evladım, getirin şu tabloyu", dedi, "dayayın şu duvara!.."



## (51) HATÇE KAN DAVASINDAN KAÇMIŞ

"Erkek babanın erkek oğlu olur."

"Erkekler ağlamaz, kadınlar ağlar"

"Karı gibi ağlama"

5 "Kadın el kiridir, yıkarsın gider"

Acı ama gerçek. Toplumumuz yüzyılların birikimi ile nedense kadınlığı bir hakaret sözcüğü olarak kabul etmiştir.

Yüzyıllarca sonra Türk kadınına gerçek değeri veren Atatürk olmuştur. İlk Türk kadın pilotu Sabiha Gökçen'i himayesi altına almış ve onu bizzat

10 desteklemiştir.  
İlk Türk kadın sanatçılarından Safiye Ayla onun zamanında parlamış ve onun takdirini kazanmıştır.

### SIİRTLİ HATÇE

15 Siirtli Hatçe artık Türkiye'ye dönüşüm yok, bizim oralarda erkeksiz de yaşanmaz diyor.

"Almanya'ya geldiğim günler yıllara vardı" dedi Siirtli Hatçe.

Hatçe'nin evindeyiz. Oturmamız için bize yol gösterdi.

"Geçin şöyle, şurada bir iskemle..." dedi.

Biz daha pek bir şey sormadan başladı Siirtli Hatçe anlatmağa:

20 "Kan davası yüzünden kaçtık geldik buralara. Fakat kan bir kez akmaya görsün. Yerde komamak için kanlarını, gidenin yerini bir başkası alıyor.

Biz kimseye bir şey etmemiştik, fakat kan davası güden taraflardan birinin yakın akrabası olduğumuz için biz de her an tehlike içindeydik.

Kocamla beraber kalktık geldik buralara.

25 Bu yolunu yordamını bilmediğimiz ülkede önceleri çok zorluk çektik.

Durumumuz biraz düzelmmişti ki izimizi burada da buldular.

Hiç acımadan vurdular kocamı. Vurdular da ne oldu? Ne geçti ellerine?

Yaşam benim için iki oğlumdan ibarettir artık.

4 yıl oldu kocam öleli. Dile kolay, ersiz dört yıl..."

30 - **Türkiye'ye dönmeyi düşünüyor musunuz?**

"Türkiye'ye dönsek ne ederiz? Bizim oralara zaten gidemeyiz.

Üstelik bizim oralarda ersiz (erkeksiz) bir kadına iyi gözle bakmazlar."

Siirtli Hatçe dolu dopdoluydu... Bir roman yazılabilirdi anlattıkları ile...

Acı fakat gerçek, katı, kaskatı bir roman...

35 Her şeyi ile yabancısı olduğu bu ülkede çocuklarını yetiştirecekti Hatçe.

Kendi dağarcığında ne varsa çocuklarına öğretmeye çalışacaktı doğru veya yanlış...

### ELAZIĞLI ELİF'İN ÖYKÜSÜ

40 Bir büyük firmanın temizlik işlerini yapan Elif A. Almanya'ya geliş öyküsünü kendi ağzından şöyle anlattı bize:

"18 yaşında kocamla evlendim. 20 yaşına geldiğimde 2 çocuk sahibi idim.

Evlendikten sonra da yoksulluğumuzda değişen bir şey olmadı.  
Kocam sık sık büyük şehirlere çalışmağa giderdi.

45 Bir gün çıkıp köye geldi ve bana *Almanya'ya gidersek çok para kazanabileceğimizi* söyledi.

Yaptırdığımız muamelelerden sonra buraya işçi olarak geldim.  
Temizlik işi de olsa çalışkanlığım nedeni ile kendimi burada sevdim.

50 Bir süre sonra da kocamı aldurdım. Kocam bir inşaatta çalışmağa başladı.  
Yaşantımız ve kazancımız köye oranla çok iyi sayılırdı.

Fakat kocamın bana karşı olan sert tutumu burada da sürüp gidiyordu.  
Sudan sebeplerle hır çıkarıyor ve çoğu kez beni dövüyordu.  
Kimim kimsem olmadığı için, ne yapacağımı, derdimi kime anlatacağımı bilemiyordum.

55 Bir gün büyük bir mağazadan çok hoşuma giden bir gecelik aldım.  
Kocamın da hoşuna gider diye giyip göstermek istedim.

Fakat ona geceliği gösterir göstermez hızla üzerime yürüyerek suratıma iki tokat atarak ağzına gelen tüm kötü kelimeleri söyledi bana.

60 Yaşamımda ilk kez kocama karşı çıktım ve köye dönmeyeceğimi söyledim.  
Böyle söyledim diye rastgele bana vurmağa başladı. Hem vuruyor, hem de avazı çıktığı kadar bağıyordu. Ağzım burnum kan içinde kalmıştı.

Gürültüyü duyan komşuların telefonu üzerine polis kocamı soruşturma yapmak için alıp götürdüler. Beni de bir ambulansla hastaneye kaldırdılar.

65 Doktor raporu, komşuların şahitliği filan derken kocama bir ay hapis cezası verdiler. Bu bir ay içerisinde 4 kez ziyaretine gittim.

Her gittiğimde o bana, beni Türkiye'ye göndermekten vazgeçmediğini ve bunu mutlaka yapacağını söylüyordu.

70 Kocam hapisten çıktıktan sonra onu yurt dışı etmediler fakat en ufak bir olayda yurt dışı edeceklerini kendisine bildirmişler.

Serbest bırakıldıktan bir süre sonra beni ölümle tehdit etti.

Fakat ben kocamın böyle bir şey yapacağına inanmıyordum.

Bir cumartesi günü gittiği kahvede Türkler arasında çıkan bir kavgaya kocam da karışıyor ve gelen polisler hepsini birden karakola götürüyorlar.

Polisler, kocamın üstünde beylik bir tabanca bulmuşlar.

75 Bir süre tutuklu kaldıktan sonra onu yurt dışı ettiler.

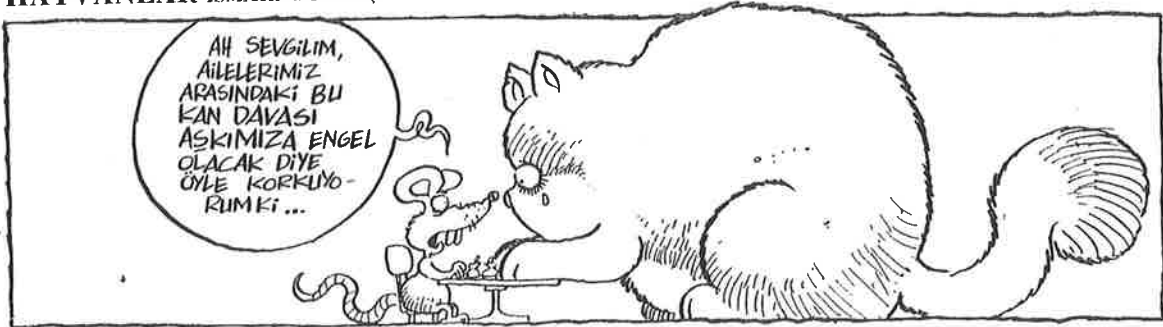
Ne gereği vardı tüm bunların?"

Para biriktirecekti Elazığlı Elif.

Yaşamının en güzel çağlarını bozuk para gibi harcayarak...

Ve sonra dönecekti günün birinde geldiği yöreye...

#### HAYVANLAR ISMAIL GÜLGEÇ



(52) HAYRET, DEMEK BURADAN BÖYLE GÖRÜNÜYOR...

Gemi batmış, okyanustaki minicik adaya bir İngiliz, bir Karadenizli ve bir de çok güzel Fransız kadın yüzerek çıkmışlar.

Canlarını kurtarmışlar ama, adadan nasıl kurtulacaklar?

5 Adanın tek bir ağacı var...

Ancak o ağacın tepesine çıkıp, gelen geçen gemilere işaret vermek mümkün...

İngiliz, centilmenliğini göstermiş:

«**Madam ağaca çıkamaz, nöbeti ikimiz tutalım!**»

Karadenizli razı olmuş ama, bir şart ileri sürmüştü:

10 «*Hangimiz ağaca çıkarsak, madam adanın öbür ucuna gidecek, yerde kalan öbür ucuna!*»

İngiliz şaşırılmış:

«**Niçin?**»

«*Ben sana güvenemem, kadına bir şey yaparsın!*»

15 İngiliz çok kızmış ve üzülmüş:

«**Benden böyle bir şeyi nasıl beklersiniz? Teessüf ederim!**»

«*Belli olmaz, biz erkek milletiyiz...*»

Kura atılmış, önce Karadenizli ağaca çıkacak...

Fransız kadın, adanın bir ucuna, İngiliz adanın diğer ucuna gitmiş, Karadenizli ağaca çıkmış, biraz sonra da bağırmaya başlamış:

20 «*Ulan terbiyesiz herif, kadıncağıza saldırmaya utanmıyor musun?*»

İngiliz şaşırılmış:

«**Aman ne diyorsun? Nasıl olur? Ben adanın bir ucundayım, madam öbür ucunda!**»

25 «*Hayır, ben anlamam, gördüm!*»

Karadenizli ağaçtan inmiş, sıra İngiliz gelmiş...

Bu sefer Karadenizli adanın bir ucunda, Fransız kadın öbür ucunda olacak. İngiliz tam ağaca tırmanırken, Karadenizli yerinden fırlamış, doğru kadının yanına koşmuş...

30 İngiliz ağaca çıkmış, aşağıya bakmış, sonra hayretle başını sallamış:

«**Hayret, demek buradan, ağacın üzerinden böyle görünüyor!...**»

(53) HEM KARISINI HEM DE KOMŞUSUNU ÖLDÜRMÜŞTÜ AMA HATIRLAMİYORDU

*Almanya gurbetçiliği onun tüm yaşamını alt üst etti...*

- "Toprak beton gibiydi.  
5 Ne karasaban ne de traktör *bana mısın* demiyordu.  
Ve biz Erzurum'un İspir'ine bağlı o küçük köyde küçük bir çiftçi ailesiydik.  
Babam, o elleri nasırlı ve toprak kokan babam, çoğu kez lânet eder, kahırlanır ve çıkını alır, tek başına ve doğru Samsun'un yolunu tutardı.  
Çalışmaya...
- 10 Ya biz. Biz iki kardeşlik.  
Ben 1 ocak 1945 günü, şimdi öyle düşünüyorum, *'ırgat olarak'* dünyaya gelmişim.  
Daha ilkokul üçte okulu bırakıp karasabanın peşine koştum.  
Ve bir kardeşim daha vardı ve ikimiz birden çalışıyorduk.
- 15 Ama boşuna, dedim ya, toprak beton gibiydi...  
Yoksul babam ihtiyarlamış, çömüşlemişti.  
Ne karasabanın peşinden gidebiliyor ne de Samsun'a *ver elini* diyebiliyordu.  
O zaman 16 yaşındaydım ve kardeşime dedim "*Biz gidelim çalışalım*".  
"Hee" dedi kardeşim.
- 20 Sonra trene bindik. Haydarpaşa'ya geldik.  
Gurbetçiydik iki kardeş artık.  
Gurbetçinin ne yolu ne de hasreti biter. Salıpazarı'nda rıhtım inşaatı vardı.  
Bizi amele olarak işe aldılar. Şantiyede yatıp kalkıyorduk.  
İnsan çalışırken zaman su gibi akıp gidiyor. Ama akşam oldu mu, insanın  
25 üstüne tüm hasret çöküyor.  
Herkesin evine gittiği saatlerde biz iki kardeş şantiyede ateş yakıyor ve yemeğimizi pişiriyorduk.  
O zaman 12,5 lira yevmiye alıyor ve 2,5 lirasını yiyorduk.  
Sanıyorum 1963'lerde bir inşaat şirketine duvarcı olarak girdim.
- 30 Bir yıl önce de köye gitmiş ve evlenmişim.  
Evlilikten üç çocuğum oldu. Biri öldü, ikisi yaşıyor.  
Sonra, 1965'te askere alındım. *Duvarcıyım* diye istihkâmcı yaptılar.  
İki yıl sonra terhis oldum.  
Askerden sonra Çayırova Cam Fabrikası'na girdim. Bir süre fırınlarda çalıştım.
- 35 1971'de *ver elini Almanya...*

- Neden Almanya?* diyeceksin.  
Ha İstanbul ha Almanya, gurbet değil mi, ikisi de aynı.  
İstikbal orada daha iyi üstelik.  
Önce orada da duvarcılık yaptım. Sonra iki yıl bir filtre fabrikasında çalıştım.  
40 1978'de izinli olarak Türkiye'ye geldim. Memleketime gittim.  
Bir daha da dönemedim.  
Başıma öyle bir olay geldi ki anlatamam.  
Kendim de hâlâ anlayamıyorum.  
Bana *'Sen hastasın, bu nedenle suç işledin'* diyorlar.

- 45 Ama ben kabul etmiyorum.  
Neyi mi? Olayı.  
Aynı anda hem karımı hem komşumu öldürmüşüm. Sebebini bilmiyorum.  
Karımdan şüphe etmezdim. Herkes ailesini kıskanır, ben de herkes kadar kıskanırdım.
- 50 Şüphe edecek halim yoktu. Söylersem iftira olur.  
Hastalığım Almanya'da başladı. Hastalık dediğim uykusuzluk.  
Gözümü kırpamadım.  
Sonra şaşkınlık ve takatsızlık çektim. Çok çektim.  
Kazandığım bütün parayı aileme yollamıştım. Tam 9000 mark biriktirmiştım.
- 55 Toprak almıştım. İşlerim tam yoluna giriyordu.  
Ne içki ne sigara kullanmazdım. Harama uçkur çözmedim.  
Bu iş başıma nasıl geldi anlamadım.  
Demek hasta olmak insanın kaderinde var..."

(54) **HİRİSTİYAN OLMAK İSTİYORUM!**

Bektaşî hastalanmış, ağırlaşmış, kendinden umudu kesince demiş ki:

- **Çağırın papazı!..**

Çevredekiler şaşırılmışlar, Baba Erenler aklını mı yitirdi, papazı ne yapacak?..

5 Sormuşlar:

- *Papazı ne yapacaksınız?..*

- **Çağırın!..**

Mahallenin papazı gelmiş, Bektaşî'yi zaten tanıyor, birlikte şarap içiyorlar.

Bektaşî:

10 - **Hıristiyan olmak istiyorum...**

Papaz:

- *Vay!.. Neden?..*

Bektaşî:

- **Madem ki öleceğim, bari dünyadan bir gâvur eksilsin!..**

NRC HANDELSBLAD, 4/12/1998:

Ik moest zelfs even denken aan die mop van Moos,  
die op zijn sterfbed om een pater laat roepen  
omdat hij gedoopt wil worden.

"*Maar Moos!*" zegt Sam in alle staten, "*hoe kun  
je dat in godsnaam doen?*"

Waarop Moos antwoordt:

**"Stil nou. Ik heb liever dat een katholiek dood  
gaat dan een jood."** (Max Pam)

(55a) HOCA ÖLÜM DÖŞEĞİNDE

Hoca bir gün adamakıllı hastalanmıştı.

Yatağından günlerce kalkamadı.

5 - **Karıcığım, dedi. En güzel ve en parlak elbiseni giy, elinden geldiği kadar süslen ve yanıma otur, hiç ayrılma.**

- *Yahu, diye karısı sordu. Nasıl olur?*

*Sen ölüm döşeginde ıstırap içinde kıvranıırken, ben süslenmeğe uğraşayım.*

*Hastanın yanında düğünlük elbise ile oturulur mu?*

Bunun üzerinde Hoca şu cevabı verdi:

10 - **Görüyorsun ki hastayım, belki de ölürüm. Son demimde seni bir melek gibi göreyim.**

**Hem de Azrail canımı almaya geldiği zaman belki seni beğenir de benim yerime seni alır gider...**

(55b) İNŞALLAH!

Temel kaç gündür hasta, yorgan döşek yatıyor, giderek de kötülüyor.

Birden inlemeye başlamış:

- **Fadume Fadume!**

5 - *Buyur Temel, ne istedin?*

- **Koş git, gelunluğunu giy, süslen, süslen öyle gel yanuma!**

Fadime sevinmiş, koşup giyinmiş, süslenmiş, gelmiş:

- *Nasilum Temel, beğendin mu?*

Temel inlemiş:

10 - **İnşallah Azrail seni beğenir de, benim yerime seni alır!..**

## (56) İÇİNDE Mİ DIŞINDA MI?

Hepimizin savunmanı Halit Çelenk'in ve hepimizin yazarı Muzaffer İlhan Erdost'un haksızca gözaltına alınması iki konuyu yeniden gündeme getirdi. Türkiye'de 12 Eylül teması ve senaryosu hâlâ ısrarla işleniyor; tartışmalara ve 5 kültür ve sanata eskisine kıyasla daha çok yer verdiği ileri sürülen TRT de insan hakları konusundan giderek kaçıyor.

Kendi dallarında en ön plana çıkan ve aynı zamanda da insan haklarının en keskin savunucularının başında bulunan Halit Çelenk'in ve Muzaffer İlhan Erdost'un gözaltına alınışını ve sonra bırakılışını "*haber*" yapmayan TRT'ye 10 kızmaya artık gerek görmüyoruz.

Türkiye'de yine terörü başlatma eğilimi ortaya çıktı. Çağırıp ifadelerine başvurmak varken, gece evlerini basarak demokratik hak ve özgürlükler için savaşım veren insanları gözaltına almak da yeniden başlatılan terör ortamının bir parçasıdır. 15 Bu gibi olayların haberlerine yerine göre TRT'de yer vermek, yerine göre hiç değinmemek ya da çarpıtarak değinmek de aynı planın bir başka parçası değil mi?

İşte Tuzla Operasyonu... TRT bu olayın ilk haberinde, polisin öldürdüğü kişileri "*terörist*" olarak tanıtıyor. 20 Ama daha sonraki günlerde "*Tuzla Operasyonu*"nun ayrıntıları ortaya çıkıyor. Önce, Tuzla'da bir otomobildeki 4 kişiye 283 kurşun sıkarak öldüren polisler aleyhinde soruşturma başlatılıyor. Arkasından bu olaya karışan 16 polis hakkında 56'şar yıl hapis istemiyle ağır ceza mahkemesinde dava açıldığını basından öğreniyoruz.

Ama Tuzla Operasyonu ile ilgili gelişmeleri TRT'den öğrenmemiz olanaksız. Neden? Efendim, TRT böyle işlere karışmaz, ancak kendisine yukarıdan gönderilen buyruklara uygun olarak bir olayın haberini ya eksik olarak ve çarpıtarak verir ya da hiç vermez. 30

Ama haksızlık etmeyelim... TRT, Tuzla Operasyonu'nun daha sonraki günlerde ortaya çıkan kimi ayrıntılarını halktan saklamamıştır. Örneğin muhalefetin (SHP'nin) bu konudaki girişimleri televizyonun ancak kapamış bültenlerine geçebildi. 35 Eğer muhalefet sesini çıkarmasa TRT'nin konuya değineceği yok. Muhalefetin ağzına bir parmak bal çalmak için, TRT olayın haberiyle ilgili bir kırpıntıya el atıyor. Olayı tüm kamuoyuna duyurmak amacıyla değil...

Hakkını yemeyelim TRT'nin yine de... 40 Zeki - Metin ikilisinin hazırladığı "*Güler misin ağlar mısın?*" adlı güldürüde Turizm ve Kültür Bakanlığı ve Devlet Bakanı Adnan Kahveci ile hafiften gırgır geçildi. Böyle bir şey TRT Televizyonu'nda ilk kez yapılıyor. Ama bu gibi davranışlar, Türkiye'ye belli bir hoşgörünün getirilmek istendiğini 45 mi gösterir?

Ya TRT yayınlarında giderek çoğalan kültür ve sanat izlencelerine ne demeli? Örneğin daha önce hiçbir dönemde sinema olaylarına ve haberlerine bu denli çok



- yer verilmemişti.
- Artık filmler, gösterildikleri sinemaların adları da belirtilerek tanıtılıyor.
- 50 Televizyonun sinema izlencelerinin sayısı de birden ikiye çıktı, belki daha da artacak.
- Gerçekten büyük gelişme...
- Ama yine filmler kesilip biçiliyor, yine önceden gösterileceği açıklanan filmler yasaklanarak yayından kaldırılıyor.
- 55 Günümüzdeki sorun, 12 Eylül temasının özellikle TRT Televizyonu'nda "tartışma izlenceleri" ve kültür ve sanat yaldızı ile allanıp pullanıp eskisine kıyasla daha şirin bir biçimde toplumumuza kabul ettirilme çabasının içindedir.
- Şu "Forum" adlı sözde görüş bildirme ve sözde tartışma izlencesinde, "TRT yayınları, Eurovision Şarkı Yarışması ve yabancı dil eğitimi" gibi "sakıncasız"
- 60 konulardan sonra bir de "Türkiye'de İnsan Hakları" başlıklı çok güncel konular ele alınsa ve Halit Çelenk ile Muzaffer İlhan Erdost gibi kişilere yer verilse de, TRT'nin 12 Eylül temasının ve etkisinin içinde mi yoksa dışında mı olduğunu açıkça anlayabilsek...

(57) İKİ UÇ

BATUM/HOPA - Sarp sınır kapısının iki yanında yüzlerce insan birbirlerine sarılmak için bekliyordu.

- 5 Yetkililerin, ticaret amacıyla açtıklarını söyledikleri Sarp sınır kapısı, Sovyet ve Türk insanları için hasretin giderildiği umut kapısı haline dönüşmüştü. Askerlerce her iki sınır içerisinde kontrol altında tutulan kalabalıklar içinden insanlar birbirlerine el sallıyordu. Bir yolunu bulup Türk ve Sovyet askerlerini atlatan "Sarp"ın insanları, karşı topraklarda köklerini arıyordu.

- 10 SSCB topraklarında bekleyen insanlara Türkçe bilip bilmediklerini sorduk. 62 yaşındaki Hanife Teyze sorumuzu yanıtladı:

- **Biliriz.**
- Türk müsünüz?
- **Hayır, Laziko.**
- 15 - Laz mısınız?
- **Evet biz hepimiz Laziz. Benim Hopa'da akrabalarım var. Tanır mısın? Şevket...**
- Yok, ben Ankara'dan geliyorum, gazeteciyim.
- **Bak, o zaman yaz da kapı açıldıktan sonra beni bulsunlar.**
- 20 **Adım Hanife, pasaport adım Siyala.**
- Hopa'da kim var?
- **Şevket dayım, Ömer Abdullah oğlu Şevket.**
- Buradaki çocuklar Türkçe bilir mi?
- **Bunlar acar döl, bilmezler.**
- 25 Bir yaşlı atılıyor:
- **Biz hepimiz Lazikoyuz. Eskiler Türkçe bilir. Yeniler Lazca konuşur...**

## (58) İLERİCİ DEMOKRAT KAMUOYUNA DUYURU

Bugün bir çok cezaevinde başlamış bulunan eylemlerimizin nedeni, uğruna sayısız kere mücadele etmek zorunda kaldığımız haklarımızı korumak, eğer bir tüzük hazırlanacaksa, bunu tutuklu ve hükümlülerle ilgili uluslararası sözleşmelere uygun olmasını sağlamak iken, hükümet yanılıcı demeçlerle eylemimizin amacını saptırmaktadır.

Güya biz eylemlerimizle "12 Eylül yargulamalarını bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılmasını", "Savaş esiri statüsünü", "Askeri mahkemelerin (sıkıyönetim) kaldırılmasını" vb. istiyormuşuz; dolayısıyla da isteklerimiz "kabul edilemez".

10 Bu yalandır:

Çeşitli talep listelerimizde yer alan bunlar vb. maddeler bu eylemlerimizin asıl talepleri değildir. Bunlar bir açlık grevinin amacı olmayacak kadar önemli genel taleplerdir.

15 Bu eylemlerimizin asıl amacı oldukça asgari, uluslararası sözleşmelerin bile gerisinde taleplerdir. Bir kez daha açıklayalım:

- Tek tip elbise hükümlü ve tutuklularda bütünüyle kaldırılmalıdır.
- Normal görüş haftada bir kez, açık görüşler gün boyu olmalı ve görüşlerde akrabalık sınırlaması olmamalı.
- Bir paket sigaranın 500 TL. olduğu bir ortamda hükümetin 600-700 TL. gibi gülünç iaaşe bedeli bizleri açıkça açlığa mahkûm ettiği bir durumda ailelerimizin yiyecek yardımı serbest olmalı.
- Bütün yaşantılarını dört duvar arasında geçiren biz hükümlü ve tutukluların koğuşlararası misafirlik hakkı olmalıdır.
- Mahkeme kararıyla yasaklanmış olanlar dışındaki bütün kitap, dergi ve kasetlerin verilmesi; günlük gazetelerin kesilmeden düzenli verilmesi.
- Hükümetin saptırıcı açıklamalarındaki gibi "her koğuşa telefon" değil, her cezaevinde en az bir tane bulunmalı.
- Ailelerimizle, tutuklu ve hükümlü akraba ve arkadaşlarımızla mektuplaşmamız kısıtlanmamalı.
- Havalandırma gün boyu olmalı.
- Cezaevlerinde "tutuklu temsilciliği" bulunmalıdır.
- Biz mahkûmların kültürel çalışmalarımız için ve gerektiğinde sorunlarımızı kamuoyuna bildirmek amacıyla basınla yazışmamız serbest olmalıdır.
- Kasti infaz yakmalar ve disiplin cezaları keyfi olmaktan çıkarılmalı.
- İşkence ve sürgünler durdurulmalı ve normal nakillerde mahkûmların I. veya II. tercihleri geçerli olmalı.
- Radyo, teyp, volkmen vb. müzik araçları ve ayrıca savunmalarımız, kültürel çalışmalarımız için daktilo verilmelidir.
- Koğuşlara ısıtıcı ve ocak verilmelidir.

40 3 KASIM 1988

DIYARBAKIR 1 NOLU E TİPİ CEZAEVİNDEKİ SİYASİ TUTUKLULAR

## (59) İNSAN YAŞAMININ ÜÇ DÖNEMİ

Tanrı işi olmadığı bir günde, bir insanı, bir maymunu ve bir eşegi huzuruna çağırmiş:

- Sizlere kırkar yıl ömür verdim, demiş.

Eşek sormuş:

- 5 - *Ben kırk yıl ne iş yapacağım?*  
- **Yük taşıyacaksın.**  
- *İstemem. Bana yirmi yıl yeter, gerisini al, demiş.*

Maymun sormuş:

- 10 - *Ben ne iş yapacağım?*  
- **Sen de herkesi güldürüp eğlendireceksin.**  
- *İstemem. Bana da yirmi yıl maskara olmak yeter, demiş.*

Tanrı insana sormuş:

- 15 - **Senin bir itirazın var mı?**  
- *Var, demiş insanoğlu.*  
*Kırk yıl bana yetmez.*  
*Çalışıp kazanacağım.*  
*Ev, yer-yurt, çoluk çocuk yapacağım, yetmez.*

O zaman Tanrı şöyle buyurmuş:

- 20 - **Öyle ise eşekten artan yirmi yılı sana verdim.**  
**Kırk yaşından sonra yirmi yıl hamallık yap.**  
**Maymundan artan yirmi yılı da al, sana verdim.**  
**Altmış yaşından sonra herkesin maskarası ol, çocukları güldür, eğlendir...**

İşte o günden beri insanoğlu kırk yıl idealleri peşinden koşar, sonra yirmi yıl hamallık eder, altmıştan sonra da güler, eğlenir ve eğlendirir imiş...

## (60) İSVİÇRE HÜKÜMETİ, KAÇAK İŞÇİYE TRAKTÖR HEDİYE ETTİ

Yozgat'ın Yerköy ilçesinden Satılmış Güloğlu, yolunu bulup bir pasaport alabildi ve turist olarak İsviçre'ye gitti.

5 Amacı, İsviçre'nin dağlarını gezmek, kentlerini görmek, insanlarını tanımak değildi tabii.

Turist pasaportuyla yurt dışına çıkıp orada bir iş bulabilmek ve polisin gözünden kaçabildiği sürece de, bu işinde çalışabilmek düşüncesindeydi.

Satılmış oradaki hemşehrilerinden birinin yardımıyla Zürih'te bir iş buldu ve çalışmaya başladı.

10

Fakat İsviçre polisi, bu kaçak işçiyi çok geçmeden yakaladı.

Yakalayınca da, gözünün yaşına bakmadan, sınır dışı etti.

Satılmış Güloğlu, bir süre Almanya'da dolaştıktan sonra, şansını bir kez daha denemek istedi ve İsviçre'ye bir kez daha girdi.

15 Bir işyerinde iş buldu ve yine kaçak işçi olarak çalışmaya başladı.

İsviçre polisi, yine kısa bir süre sonra yakaladı bu kaçak işçiyi.

Ve yine sınır dışı etti.

Satılmış Güloğlu'nun yılacağı yoktu.

İsviçre'de çalışmayı kafasına koymuştu ya...

20 İsviçre onu kapıdan atsa, o bacadan tekrar girecekti İsviçre'ye.

Ve kafasına koyduğunu yaptı, iki kez atıldığı İsviçre'ye, üçüncü kez girdi.

Bizim Satılmış uyanık olur da, İsviçre polisi uyanık olmaz mı?

Polis turist pasaportlu bu kaçak işçiyi yine yakaladı ve yine sınır dışına koydu. Satılmış'ın sabrı bizde olmadığı için, olayın sonuna kısa yoldan gelelim.

25 Satılmış Güloğlu, tam yedi kez girdi İsviçre'ye ve her girişinde de, kısa bir süre sonra yakalanıp sınır dışına atıldı.

Fakat İsviçre polisi, Satılmış Güloğlu'yu yedinci kez sınır dışı etmeden önce, onu bir de dinlemek istedi.

30 "*Seni şimdi sınır dışı edeceğiz amma, biliyoruz, sen bir yolunu bulup yine gireceksin İsviçre'ye*" dediler. "*Söyle bu inadın nedir? Seni her girişinde yakalamamıza karşın, neden tekrar gelir ve neden ısrarla kaçak olarak çalışmak istersin?*"

Satılmış Güloğlu, tercüman aracılığıyla polise içini döktü:

35 "**Bizim oradaki köylerde traktör yoktur**" dedi. "**Burada çalışıp para kazanacağım ve bir traktör alacak kadar para biriktireceğim.**

**Sonra da traktörü memlekete götürüp, bizim oradaki köylülerin tarlalarını sürüp, para kazanacağım.**

**Buraya kadar gelmişken, elim boş dönemem ya memlekete...**"

40 Satılmış'ın ifadesini dinleyen İsviçre polisi onu bir süre yalnız bıraktı ve içeri girdi.

On dakika kadar sonra geri döndüğünde, Satılmış'a bir de müjde getirdi polis:

"*Burada iki gün, Emniyet Müdürlüğü'nün konuğu olarak kalacaksınız*" dedi. "*Bu iki gün içinde size bir traktör verilecektir. Traktör, İsviçre Hükümeti'nin size özel hediyesi olacaktır.*"

45 Satılmış Güloğlu'nun ağzı hayretten bir karış açıldı:

"Fakat ben bunu bizim gümrükten sokamam ki" dedi. "**Çünkü bu traktörü alabilecek kadar para kazandığımı ispat etmemi isterler gümrükte.**"

Polis güldü:

"*İşin o yanını da düşündük*" dedi. "*Traktörün, size bizim hükümet tarafından hediye edildiğini gösteren bir de belge vereceğiz elinize.*"

50

İsviçre Hükümeti'nin bizim Satılmış'a hediye ettiği traktör, ikinci günün ortasında geldi.

Satılmış Güloğlu, polise "**İsviçre'ye bir daha kaçak işçi olarak girmeyeceği**" sözünü verdi, traktörünü aldı, Türkiye'ye getirdi.

55

Fakat, aradan üç ay geçmesine karşın Satılmış Güloğlu, hâlâ Yerköy'e gidemedi.

Çünkü tam üç aydır, traktörünü gümrükten bir türlü çıkaramadı.

"**Artık o meseleyi halledecek yolu da buldum**", dedi. "**Bir hafta on gün içinde artık traktörümü çekebileceğim gümrükten...**"

60

Traktörünün gümrükten çekilmesi meselesini, bir gümrük komisyoncusuna havale etmiş meğer...

## (61) İSVİÇRELİ EV HANIMININ KEŞFETTİĞİ "NUMARA" GERÇEKTEN ETKİLİ Mİ?

*Geçtiğimiz Ekim ayından bu yana metodu Türkiye’de 20.817 kişi (28 Mart 1988 rakamıdır) denedi.*

5 *İşte ilk sonuçlar ve işin sırrını keşfeden Danielle Chevalier ile yapılan özel bir görüşme.*

Zayıflamayı hiç bir zaman başaramayan - ya da her seferinde tekrar şişmanlayan - tüm kadınlar yeniden umutlanabilirler.

10 Zira Cenevreli bir ev hanımının tesadüfen keşfettiği zayıflama yöntemi başarısızlık tanımaz gibi görünüyor.

Şu anda rejim yapmadan, ilaç kullanmadan, hiç bir egzersize gerek kalmadan, 6’sı ilk haftada olmak üzere 38 kiloya varan zayıflamalara işaret ediliyor.

İnanması güç ama "*mucize*" yurt sathında gerçekleşiyor.

15 Bugün Türkiye’de binlerce kadın: "**Zayıflamak için düzinelerle yöntem ve rejim denedik. Kesin ve kalıcı olan tek yöntem gerçekten bu**" diyor.

Biraz ileride göreceğiniz gibi, Danielle Chevalier’nin zayıflama "*numara*"sının rejimle hiç bir ilgisi yok.

Amacınıza evinizde ulaşmanız mümkün. Hatta bunu, yemeklerinizi lokantada yemek zorunda olsanız bile gerçekleştirebilirsiniz.

20 Herhangi bir güçlük söz konusu değil.

### İsviçreli ev hanımının zayıflama sırrı nedir?

İşte Danielle Chevalier ile yaptığım röportaj:

- **Bayan Chevalier, olanları anlatır mısınız?**

- Sanırım günümüzdeki bir çok kadının tipik bir örneğiyim.

25 Yemek yemeyi çok seviyorum ve çok kolay şişmanlıyorum. Hem de fazla kolay. Sorunum ince olabilmektir.

Bunu hem daha sağlıklı olmak hem de inceyken insanın kendisini daha iyi hissettiğini bildiğim için istiyordum.

İnsan zayıfken daha güzel, daha çekici oluyor.

30 Sanıyorum denemediğim rejim kalmadı.

Kimi zaman 3 haftalık bir eziyetten, diyet bisküvilerden, haşlanmış sebzelerden sonra 3 - 4 kilocuk verebiliyordum.

Ancak normal yemeğe döndüğümde verdiğim kiloları yeniden alıyordum.

Karamsar ve sinirli olmuştum. Hiç bir şey bana zevk vermiyordu.

35 Doktor denetiminde iştah kesici ilaçları da denedim.

Çok az da olsa zayıflıyordum ama ilaçları bırakır bırakmaz verdiğim kiloları hemen geri alıyordum.

Sonra bir perşembe sabahı homeopatiyle ilgili kitaplardan birinde bir doktorun küçük bir cümlesi gözüme ilişti.

40 Doktor, tavsiyesine uyulduğunda (çok da basit bir tavsiye bu) hiç şişmanlamadan istenildiği kadar yemek yenilebileceği gibi fazla kiloların da verilebileceğini ileri sürüyordu.

Doğrusu pek inanılır gibi değildi, üstelik ilaç kullanmadan...

- Çok basit göründü bu bana.
- 45 - *Ve siz yine de uydunuz bu tavsiyeye, değil mi?*  
- Hemen değil. Önce inanmadım.  
Ama denediğim tüm yöntemler ya istediklerimi yememi engelliyor ya da hiç mi hiç zayıflatmıyordu.
- 50 Böyle olunca kendi kendime "Neden bu doktorun bulduğu "numarayı" denemeyeyim" dedim. "Üstelik çok da kolay... Hem... Belli de olmaz!"  
- *Zayıflamaya başladınız mı peki?*  
- İlk günler pek bir şey farketmedim.  
Ancak 5. günün sabahı değişikliğin farkına vardım.  
Uzun zamandır çok dar geldiği için giyemediğim bir pantolonum vardı.
- 55 O gün hiç de zorlanmadan giyiverdim pantolonu.  
O sabahı hiç unutmuyacağım.  
Bir yandan gözlerime inanmıyor bir yandan da sevinçten çıldıracak gibi hissediyordum kendimi.
- 60 İşte o zaman bazı yakın arkadaşlarıma "Çocuklar, hiç rejim yapmadan, istediğimi yiyerek zayıflamanın sırrını keşfettim galiba" dedim.  
- *Ne dediler size?*  
- Hepsi güldüler tabi.  
Kesinlikle inanmıyorlardı söylediklerime.  
Hatta "aklımı yitirmiş" diye düşündüklerini sanıyordum.
- 65 - *Sonra ne oldu?*  
- Doktorun "tavsiyesini" izlemeye devam ettim.  
Az değil, tamı tamına 9 kilo verdim ve şimdi gördüğümüz gibi inceyim.  
Arkadaşlarım, kiloları birbiri ardına verişimi gördükçe gözlerine inanmıyorlardı.  
Yaşamım tümüyle değişti.
- 70 Giymeye cesaret edemediğim tuvaletlerimi şimdi yeniden giyebiliyorum.  
Kocam beni çok çekici buluyor artık. Çocuklarım yeni anneleriyle gururlanıyorlar.  
Ve kendimi çok iyi hissediyorum.  
Gerçekten şimdi bambaşka bir yaşamım var.
- 75 - *Bu "numara" diğer kişiler üzerinde de etkili oluyor mu?*  
- Bunu kilolu arkadaşlarım denediler.  
Onlar da benim gibi haftada 2,5 - 3 kilo verdiler.  
Hatta çocukluğundan bu yana hep şişman olan bir arkadaşım bile.  
Onun için gerçekten bir "mucize" oldu.
- 80 Her gün birçok kişiden mektup alıyorum.  
İlk defa perhiz yapmadan, her zamanki gibi yemeye devam ederek kilo verdiklerini yazıyorlar.  
İşte Türkiye'den gelen mektuplardan birkaç bölüm:
- 85 "*Bu kitap sayesinde hayata yeniden bağlandım diyebilirim. Boyuma göre kilom çok fazlaydı, kitabınız sayesinde 2,5 ayda 25 kilo verdim.*"
- "*Sağlıklı ve sistemli bir şekilde zayıflamanın, güzel bir görünüme kavuşmanın sırlarını bu kitaptan öğrendim, 10 günde 6 kilo verdim, mutluyum.*"
- "*Normalde çok güç kilo verdiğim halde bu kitabı uygulayarak 5 günde 6 kg., 1 ayda 12*



kg. verdim."

90 "Eşim şeker hastası, üç çocuğum var, ben ülserliyim. Buna rağmen sistem hepimize külfet getirmeden hitabetti. İlk 5 günde 4 kilo verdim."

"Kitapta her şey açık bir şekilde açıklanmış. Hiç bir şikâyetim olmadan 1 ayda rahatlıkla 12 kilo verdim."

95 "Bir hekim olarak yalnız zayıflamak isteyenlere değil, damak zevkini kaybetmeden sağlıklı yaşamak isteyenlere de kitabınızı içtenlikle öneririm."

"Çok yararlandım. Herşeyden önce yaşamının ne olduğunu öğrendim. 3 ayda 18 kilo verdim."

- **Öyleyse etkili olduğu kesin. Şimdi bu "keşfinizi" açıklamaya karar verdiğinizizi duydum, doğru mu?**

100 - Herkese duyurabilir miyim?

Bilmiyorum, ancak herşeyi küçük bir kitapta açıkça anlattım.

- **Bu kitap hakkında neler söyleyeceksiniz?**

- Kitabın adı "*Perhiz Yapmadan Zayıflamak İçin Bulduğum Numara*". Tabi ki kitap "*numaramın*" açıklamasını içeriyor.

105 Bu konuda size de bir takım bilgiler verebilirim:

- *Hiç bir masrafı yok. Özel bir şey satın almayı gerektirmiyor.*

- *Özel bir bilgiye gerek duymadan hemen uygulayabilirsiniz.*

- *İlaç kullanmak, perhiz ve egzersiz yapmak da söz konusu değil.*

- *Uygulaması rahat, doğal ve sağlık için son derece yararlı.*

110 - *Yediklerinizi çok daha iyi sindirmenizi sağlıyor.*

*(Ve belki de bunun sayesinde zayıflıyor.)*

- *Bunu evde, lokantada hatta yolculukta bile yapabilirsiniz.*

- *Hiç bir güçlüğü yok. Küçük bir çocuk bile uygulayabilir.*

- *Haftada 2,5 - 3 kilo vermeyi kesinlikle sağlıyor. Hem de dilediğiniz her şeyi: hamur işleri, soslar, pastalar, şekerlemeler yiyerek.*

115 *Hiç bir kısıtlama yok. Şarap ve alkollü içkiler bile içilebilir.*

Demin de söylediğim gibi bu "*numarayı*" keşfetmeden önce bütün rejimleri, yöntemleri ve moda olan bütün yolları denedim: Özel çaylar, greypfrut suları, sebze haşlamaları...

120 Evet, sanırım denemediğim yol kalmadı, çünkü zayıflamak benim için bir saplantıya dönüşmüştü.

Tüm bu denemeler yürümeenin ne olduğu konusunda çok şey öğretti bana, bunun yanısıra bilinmesinde yarar olan şeyler öğrendim.

125 Örneğin benim de denediğim, hiç bir yan etkisi olmayan, gerçek ilaçlar gibi etkili bir takım yiyecekleri de öğrendim.

Bunları duyurmak, tanıtmak istiyorum.

- **Kitabınızda bunlardan söz ediyor musunuz?**

- Evet, çünkü izlediğim bazı rejimler, bir takım yiyeceklerin sağlık üzerindeki etkileri konusunda çok şey öğretti bana.

- 130 Kitabımda ayrıca kendi kendime başarıyla uyguladığım başka şeyler de var. Öyle sanıyorum ki benim deneyimim zayıflaması gereken bir çok insana yararlı olacaktır.  
- **Kitabınızın fiyatı konusunda ne söyleyeceksiniz?**  
- Eğer gerçek fiyatına satacak olsaydım çok az kişi alabilirdi.
- 135 Çünkü hiç bir rejim yapmadan yüzde yüz etkili bir zayıflama yönteminin fiyatı olamaz.  
"İstediğinizi yiyip içerek zayıflamayı sağlayan başka bir sistem tanımıyorum ya da yoktur" derken abartmıyorum.  
Ben böyle bir kitabı bulabilseydim 100.000 lira belki daha da çok parayı seve seve verirdim. Ve sanıyorum ki bir çok kadın da bu parayı gözü kapalı verir. Ama benim kitabım sadece 14.900 lira.

**Mustafa Aksoy diyor:**

- "Sorumluluğu ben üzerime alıyorum. Danielle Chevalier'nin numarasını siz de deneyin. İşte önerim:**
- 145 *İdeal kilonuzu bulana kadar haftada en az 2 kilo vermezseniz ya da kitap ilginizi çekmezse Danielle Chevalier'nin kitabını en geç 90 gün içinde iadeli taahhütlü olarak geri gönderin.*  
*Kitap elime geçtikten sonra en geç 7 gün içinde size 14.900 TL'lık bir çek yollayacağım.*
- 150 *Böylece, ya haftada en az 2 kilo vererek ideal kilonuza erişeceksiniz ya da paranızı geri alacaksınız.*  
*Hiç bir açıklama istemeden.*  
*Bu yazılı ve kesin bir anlaşmadır.*

**Hiç bir risk almıyorsunuz.**

- 155 *Yani yalnızca merak için bu denemeyi yapabilir ve tek kuruş ödemezsiniz.*

**Bu teklifi niçin yapıyorum?**

- *Çünkü fazla kilolarınızın gittiğini görünce Danielle Chevalier'nin kitabını iade etmeyeceğinizden eminim.*
- 160 - *Çünkü Danielle Chevalier'nin arkadaşlarıyla tanıştım; fotoğraflarından eskiden nasıl olduklarına, görüşünce de cidden incelmış olduklarına tanık oldum.*
- *Çünkü kendi arkadaşlarımdan ikisinin bu "sırrı" denemesini istedim. İkisi de daha ilk hafta 3'er kilo verdiler.*
- 165 - *Çünkü herkeste etkili olan bir şeyin sizde etkili olmaması için hiç bir neden yok. Her durumda riski ben üstleniyorum.*

**Eğer hâlâ bu denemeyi yapmaktan çekiniyorsanız aşağıdakileri dikkatle okuyun:**

- *Bu deneyin riskini tümüyle ben üstleniyorum.*  
*Haftada en az 2 kilo vermezseniz Danielle Chevalier'nin kitabını 90 gün içinde geri gönderebilirsiniz.*
- 170 *Kitap elime geçtikten en geç 7 gün sonra 14.900 TL.'lık bir çeki size*

- yollayacağım. Koşulsuz, soru sormaksızın.
- İsteddiğiniz her şeyi, istediğiniz kadar yiyeceksiniz.  
Yediklerinizde değişiklik yapmak söz konusu değil.
- 175 - Kitabı almaya ya da geri göndermeye karar verecek olan sizsiniz.  
Hatta kilolarınızı verdikten sonra bile geri gönderebilirsiniz.  
Ama göndereceğinizi sanmıyorum.

### **Bedava Sürpriz Hediye**

- 180 Aşağıdaki kuponu doldurup 5 gün içinde gönderirseniz küçük ama hoşlanacağınız  
şaşırtıcı bir sürpriz hediye alacaksınız.  
Kitabı geri yollayıp paranızın iadesini isterseniz bile hediye sizde kalacak.

*Bu kitap kitapçılarda satılmaz. Yalnızca aşağıdaki kuponu doldurup göndererek elde edebilirsiniz.*

- 185 Aşağıdaki kuponu doldurup hemen bugün gönderin. **Sonra gönderirim** dersiniz  
unutabilirsiniz.

- 190 Fazla kilolarınızı atıp sonrasında da ince kalmazsanız Danielle Chevalier'nin  
kitabını 3 aydan önce geri yollayın, 14.900 TL. tutarında bir çekin tarafınıza  
gönderileceğini şahsen garanti ediyorum. Bu çek iade edilen kitap elimize  
geçtikten en çok 7 gün sonra size gönderilecektir.  
Kayıtsız ve şartsız, hiç bir soru sorulmaksızın..."

Mustafa Aksoy

[BU BİR İLANDIR]

### **HAYVANLAR İSMAIL GÜLGEÇ**



## (62) İŞKENCE KÖŞKÜ TARİHE KARIŞIYOR

Cumhuriyet tarihimizde "12 Mart dönemi" olarak anılan yıllarda yönetimin yurttaşlara karşı giriştiği baskı ve işkencelerin en önemli simgelerinden biri olan "Ziverbey işkence köşkü" yakın bir gelecekte tarih oluyor.

5 Köşkün içinde bulunduğu arazinin sahibi olan Artvinli üç kardeş, "İçinde vaktiyle bazı şeyler yapılmış eski bir taş yığınının memlekete ne faydası olur" düşüncesiyle, özel sorgulamalarda kullanılan köşkün yerine çok katlı blok yapılar dikmeye hazırlanıyorlar.

10 Köşk sahiplerinden birinin oğlu olduğunu öne süren, ancak "adımı ne yapacaksınız" diyerek adını söylemeyen kişi de bunu doğruluyor. Fotoğraf çekmek ve konuşmak için girdiğimiz köşk arazisi içinde çok sayıda başıboş köpek göze çarpıyor. Köşk arazisinin kiracıları, arazide 50 kadar köpek olduğunu belirtiyorlar.

15 Kiracıların uyarısı üzerine, konuşabileceğimiz birini bulmak için ikinci ziyaretimizi hafta sonuna rastlatıyoruz.

Köşkün kapısına kadar ortada görünmeyen köpek sürüsünden 5-6 tanesi, kapı önünde çevremizi sarınca 5 yaşlarında sarışın bir çocuk, "baba, baba, biri geldi, koş" diyerek içeriye sesleniyor.

20 Biz köpeklerle uğraşırken sarışın çocuğun babası bir yandan "Buyurun ne istediniz?" diye bize seslenirken bir yandan da "Karabaş, hoş, hoş!" diye köpekleri kovalıyor.

Bir süre uğraşıttıktan sonra, köpeksiz söyleşimize başlıyoruz:

- **Kimi aradınız?**

- Köşkün sahiplerini.

25 - **Köşkün sahipleri babam ve amcalarım. Ne vardı?**

- Biliyorsunuz, bu köşk zamanında işkence merkezi olarak kullanılmış.

Biz de *Cumhuriyet Gazetesi*'nin muhabirleri olarak köşkün geleceğini sormak için geldik. Duyduğumuza göre burası yıkılıp blok apartmanlar yapılacakmış. Doğru mu?

30 - **Noolucak yani, boş mu kalsın bu kadar arazi? Bina yapacağız buraya. Birkaç blok olacak.**

**Şimdiye kadar yapamamıştık. Ama bir zaman içinde burasını yıkacağız. Baktık ettik nasıl yaparız diye.**

- Şimdi siz mi oturuyorsunuz köşkte?

35 - **Yok. Biz ailecek hafta sonları geliyoruz. Babam, amcamlar, çoluk çocuk, tatil oluyor.**

- Rahatsız olmuyor musunuz bu evde oturmaktan? Geçmişteki olayları düşünerek soruyorum.

- Niye rahatsız olayım kardeşim? Zamanında olmuş, bitmiş işler.

40 **İşte sizin İlhan Selçuk da gelmiş buraya, generaller de.**

**Bizim ne kabahatimiz var? Biz burayı o işler bittikten sonra aldık.**

**Bilmiyorduk öyle bir yer olduğunu. Bilsek ne fark eder?**

**Bizim bir suçumuz yok ki.**

**Taş bina işte. Eski taş bina.**

45 - Köşkün sahiplerinin adlarını verebilir misiniz?

- **İbrahim Ateşpare, Mehmet Ateşpare, Nazım Ateşpare.**

- Bunlar da müteahhittiler zaten.**  
**Ama çok oldu bırakalı müteahhitliği. Yaşlandılar. Hepsi 60-65 yaşlarında.**  
**Bizi rahatsız eden bu konuşmalar aslında.**
- 50 **Geliyorsunuz yok işkenceymiş, yok rahatsız olmuyor muymuşuz.**  
**Sizin için söylemiyorum, ama bize şey gibi bakıyorlar.**  
- Biz sizi rahatsız etmek istemiyoruz. Görevimizi yapmak için geldik.  
Yıkılacaksa bilmek istedik.  
- **Yani, yıkmayalım mı?**
- 55 **Yani İlhan Selçuk, bilmem kim burada böyle olmuş diye anıt mı bu?**  
**Müze mi yapalım burayı? Taş bina işte. Eski bina.**  
**Bunun böyle durmasından, içinde vaktiyle bazı şeyler yapılmış eski bir taş**  
**yığınının durmasından memlekete ne fayda olur?**  
- Ne zaman yıkılacağı konusunda bir tarih verebilir misiniz?
- 60 - **Yıkıcaz işte kardeşim. İmar durumu yok şimdi. Bakıyoruz.**  
**Hem ben sizi uğurlayayım artık. Bizi niye rahatsız ediyorsunuz?**

65 Köşk arazisinin bir bölümünde kiracı olarak oturan Artvinli kardeşler, daha önce tasarlanan biçimde, araziye beş blok halinde apartman yapılması projesinin, köşk sahipleriyle müteahhitler arasında son anda çıkan bir anlaşmazlık yüzünden gerçekleştiremediğini söylediler...



### (63) KAÇIRAN KAÇIRANA

Kırmızı uyarı ışıkları sönünce, kemerini çözdü, sigarasını yaktı, ciğerlerine doldurduğu dumanı yavaş yavaş, incecik üfledi.

Uçak yolculuğu hiç de korkulacak bir şey değildi.

5 İlk kez bindiği için biraz tedirgindi ama, korkmuyordu.

Korkuya benzer bu duyguyu ona evdekiler aşılamlışlardı.

(Yok efendim, içi boşalmış dış macunu tüpü gibi bir şeymiş... Yok efendim Tanrı insanları uçmak için yaratsa, sırtına kanat takarmış... Yok efendim makine dediğin kul yapısıymış... Yok efendim alandaki bir teknisyenin kapıyı dikkatsiz kapaması facialara yol açabilirmiş...)

10 Saçma! "**Ecel bu yahu!**" diye bağırıyordu evdekilere. "**Geleceği varsa, caddede yürürken de gelir. Siz ecele inanmaz mısınız?**".

Eniştesi mırıldanmıştı: "*İnanmasına inanırsın da, ya sen havadayken pilotun eceli gelirse ne olacak?*" Saçma!

15 Hele karısı, hele karısı? Tek bavulunu bir hafta önceden hazırlatmıştı: "*Son dakikaya bırakma! Uçağı kaçırırsın!..*"

Dün akşam saat yedide yatağa sokmuştu: "*Geç yatma! Uykunu alamaz, uçağı kaçırırsın!..*"

20 Sabah güneş doğarken kapıdan uğurlamıştı: "*Trafik tıkanır, bir aksilik olur! Uçağı kaçırırsın!*"

Ne kadındı karısı yahu! Ne tertipli kadın!

Evde sigarayı ağzına koyup çakmağı çakarken, önündeki sigara tablası boş olduğu halde, iki kere daha silinirdi.

Gece yarısı sıkışıp tuvalete gitse, dönüşte yatağını yeni baştan yapılmış bulurdu.

25 Bütün günü kırlarda koşarak, oynayarak, piknik yaparak geçirseler; akşam dönüşte karısının elbiseleri kalıptan çıkmış gibi ütülü; saçları, kuaförden eve sedyeyle taşınmış gibi tek teli dağılmamış kalırdı.

Ne kadındı karısı kardeşim! Ne sakın kadın!

Bir seyahatte otellerin en ucuzunu seçmişti.

30 Gece yarısına doğru koridorun ucundaki banyodan dönmüş, karısını dürtmüştü: "**Hani burası ucuz fakat, namuslu bir oteldi? Demin koridorda çıplak bir adam, çıplak bir kadını kovalıyordu...**"

Karısı yarı mahmur sormuştu: "*Adam kadını yakaladı mı?*"

Şaşırmıştı bu soruya: "**Hayır! Yakalayamadı!**"

35 Karısı sırtını dönmüş yeniden uykuya hazırlanmıştı: "*Öyleyse hâlâ namuslu bir otel!..*"

Uçağı kaçıracaktı! Pöh! Boşunaydı bunca telâş.

Vaktinden çok erken gelmiş, saatlerce alanda beklemişti.

Koltuğunda rahat etmeye çalışırken, şemsiyesi beline battı.

40 Teleskop gibi üç bölüm içiçe geçen şemsiyeyi oturduğu yerde kapatamayacaktı.

Yanıdakinden izin isteyip ön taraftaki tuvalete girdi.

Şemsiyeyi içiçe geçirdi, kısa, kalın bir silindir haline getirip kılıfına soktu.

Dışarı çıktı.

45 Tam önünde pilot kabininin üç dar paravanlı kapısı vardı. Paravanlar aralıktı. Ömründe hiç pilot kabini görmemişti. Başını uzatacak oldu.

Tam o sırada bir türbülasyon, uçağı sarstı, hızla kabine itelendi, ardındaki kapı kapandı, elindeki kalın, kısa, silindir biçimli şemsiye, pilotun sırtını dürttü. Müthiş utanmıştı.

50 Pilot dönünce bir şey söylemek gereksinmesini duydu: "**Uçağı kaçıracaksınız dediler.**"

İkinci pilot da döndü. Son derece sakindiler: "*Kim dedi?*".

Adam yutkundu: "**Bizimkiler!**"

Pilotlar mırıldandılar: "*Sakin ol, sakın ol!*"

Adam da mırıldandı: "**Sakinim, sakinim! İçerde her şey yolunda. Hiç bir aksilik yok!**"

55 Kaptan pilot sordu: "*Nereye gitmek istiyorsun?*"

Adam anlayamadı: "**Siz nereye gitmek istediğimi bilmiyor musunuz?**"

İkinci pilot mikrofonda bir yerlerle, bir şeyler konuşuyordu.

Derken arkadaki kapı açıldı.

60 Hostes, pilotlara kahve getirmişti. Tepsi kafasına çarpınca sendeledi. Aynı anda kaptan pilot, ensesine bir karate vuruşu yaptı gözleri karardı.

Kendine geldiğinde, elleri, ayakları sımsıkı bağlı, kabindeki mühendis koltuğundaydı.

Uçak piste inmiş yavaşlamaya çalışıyor; iki yanda mavi panzerler, ambülanlar uçağı paralel yol alıyordu.

65 Gözü terminal binasının üstündeki yazıya ilişti.

Kalktıkları alana gelmişlerdi.

Ne oluyordu yahu?

Bavulunu bir hafta önceden hazırlamıştı. Dün akşam yedide yatmıştı.

70 Sabah güneş doğarken evden çıkmıştı.

Karısı ne dediyse yapmıştı.

Ve uçağı kaçırmamıştı.

Fakat aynı alana döndüklerine göre...

Galiba uçağı kaçırmıştı...

## (64) KAFASIYLA ÇİVİ ÇAKAN ADAMIN HİKÂYESİ

Adamın biri buzdolabı, çamaşır makinesi, elektrik süpürgesi, radyo, teyp, pikap, televizyon satan bir dükkâna girer.

Kapıdan içeri adım atar atmaz kafasını bir avizeye çarpar.

5 Ama ne çarpış? *Güm*, diye öter kafası.

Avize tavandan düşer kırılır.

Dükkân sahibi, tezgâhtarlar, bir, iki müşteri gürültüyü duyunca yerlerinden fırlayıp adama koşarlar:

- Vah vah, geçmiş olsun, birşey oldu mu?

10 Adam başını eliyle şöyle bir sıvazlar «**Benim kafam sağlamdır**» der, "**siz avizeye bakın!**"

Herkes şaşkın şaşkın dururken ekler:

- **Bu kafa ne çiviler çakmıştır, ne çiviler!**

Dükkân sahibi anlamaz:

15 - Ne çivisi yahu?

- **Ben kafamla duvara çivi çakarım. İstersen tecrübe edelim.**

**Buraya buzdolabı almaya geldim.**

**Eğer çiviye bir kafada duvara gömmezsem buzdolabının parası nah burada.**

**Gömersen, buzdolabını alır giderim...**

20 Dükkân sahibi «*Kısa günün kârı!*» diyerek razı olur.

Adam çiviye alır eline gerinir bir kafa atar, çivi dibine kadar duvara gömülür.

Döner dükkân sahibine:

- **Çekin buzdolabını kapıya!**

İddia büyür.

25 Bu sefer adamın gözü çamaşır makinesindedir.

Daha büyük bir çivi getirilir, adam gerinir ve yine bir vuruşta çiviye duvara çakar:

- **Çekin çamaşır makinesini kapıya!**

Dükkân sahibinin tepesi atar:

30 - Şu televizyonu da sana vereceğim. Ama duvara temel çivisi çakacaksın.

Adam güler:

- **Sağolasın! Temel çivisi az gelir, istersen demir kazık getir!**

Temel çivisi gelir, adam, *bu da çivi mi*, der gibi, eline alır duvara kor ve vurur kafasını.

35 Çivi yarısına kadar girer, durur.

Bir kafa, bir kafa daha, çivi yerinden kıpırdamaz.

Dükkân sahibi kıs kıs güler:

- Ne haber? Demir kazık getireyim mi?

Kafası kuvvetli adam «**Allah Allah!**» diye başını sallar:

40 - **Bu duvarın arkasında ne var?**

- Ne olacak, kahve var?

- **Gidip oraya bakacağım!**

Girer kahveye; bir de ne görsün; tam çivinin karşısına gelen yerde, bir adam başını duvara dayamış horul horul uyuyor!

45 Bizimki vurur ellerini dizlerine:

- **Uy hemşerum, sen miydun?..**



## (65) KALBİN ATIŞI

Olayı sonundan başlayarak anlatacağım:

Hastanenin beşinci katındaki, mahpuslar koğuşunun penceresinden, geceyarısı, bir hasta kendisini atmış, kafası parçalanmış, ölmüştü.

5 Nöbetçi hekim, gerekli önlemleri almamaktan yargılanıyordu.  
Mahkeme, Yüksek Sağlık Şûrası'ndan düşüncesini sordu.

Gelen yanıt şöyleydi:

10 "**Bazı yüksek ateşli hastalarda, şuursuz olarak ani intihara teşebbüs mümkündür. Böyle olaylarda hekime atfı kabil ihmâl ve tedbirsizlik düşünülemez.**"

Hekimin suçsuzluğuna karar verildi.

Merak ettim. Hastanın tabela kâğıtlarını inceledim.

İsmi, Yakup. 1949 doğumlu, Çorum-İskilip nüfusuna kayıtlı.

Hafize'den doğma, evli, çocuksuz.

15 Hasta, yaralı olarak hastaneye getirilmiş.

Göğsüne sığıttığı kurşun, sıyrıracasına, kalbin sıkıştığı, küçüldüğü anda, yanından geçip gitmişti.

Eğer kalbin atışında, genişlediği anda olsaydı, kalp parçalanacak, ölecekti.

Ameliyat başarılı olmuş, "*hayatî tehlike*" ortadan kalkmıştı.

20 Yalnız hastanın ateşi bir türlü düşmüyordu.

Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki dosyayı da okudum:

Olay köyde geçmişti...

Yakup, bir kadın getirmişti köye. Başka yerde evlenmişler.

Kadının adı Yedigâr'dı. Kimin nesi olduğu bilinmiyordu.

25 Yakın köylülerden soruşturdular. Tanınmıyordu.

Yakup da kimse ile konuşmaz olmuştu.

Yedigâr'ın pek bir kötülüğü görülmemişti.

Yalnız bir defa çeşmeye suya gittiğinde, şalvarının altında siyah, parlak bir ayakkabı giydiğini görmüşler, ayakkabının ucu da açılmış, parmakları

30 görülüyormuş, topukluymuş da.

Başındaki örtü, köye at arabası ile gelen çerçiden alınma değilmiş, kentte dükkânda satılanlardanmış.

Yedigâr evinde hep türkü söylemiş, dışardan da duyulmuş.

Söylediği türküler köy türkülerine benzemiyormuş.

35 Sesi biraz da kalınca imiş.

Köyün erkekleri yavaşlar, eve doğru bir kez bakmadan geçip gidemezlermiş.

Köyün dirliği bozulmuş. Evlerde kavgalar çoğalmış.

Olay günü, Yakup kahveye gitmiş. Selâmını alan olmamış.

40 Bir kenara oturmuş, kahvedekiler onun geldiğini görmüşler, görmezlikten gelmişler.

Yanına kimse gitmemiş. Yakup kendine bir çay söylemiş.

Bu sırada biri ortaya lâf atmış:

- "*Allahın günü türkü söylenmez ki*",

- "*Hem kadın kısmının sesi de namahremdir, Peygamber efendimiz böyle*

- 45 *buyurmuş"*,  
- "*Köyün bereketi kalmadı"*,  
- "*Kalmaz ya!"*  
- "*Kadın dediğin boş bırakılmaz, başını bağlamalı.*  
*Arada bir gözünü korkutmalı."*

50 Konuşmalar böylece sürüp gitmiş.

Birden Yakup'un yerinden kalktığını, kahveden çıkıp evine doğru gittiğini görmüşler, koşarcasına.

Kahvedekiler bir şeyler olacağını anlamışlar, gidip evin önüne sıralanmışlar, biraz beklemişler.

55 Bir kadın çığlığı duyulmuş, arkasından iki el silah sesi. Sonra uzunca bir sessizlik.

Bundan sonra da Yakup'u evinin toprak damının üstünde görmüşler.

Bağırması:

- "**İstediyiniz oldu, öldürdüm**".

60 Sonra tabancasını kalabalığa çevirmiş.

Eli titriyormuş, ateş edememiş, tabancasını göğsüne çevirip tetiğe basmış, ayakta ileri geri birkaç defa sallanmış, damın üstünden yere yuvarlanmış.

Cipe haber salmışlar, hastaneye yetiştirmişler.

Ameliyat başarılı geçmiş. Raporu da iyi gelmiş.

65 Eğer kendini hastanenin penceresinden atmasa imiş, yaşayacaktı.

Ne diyelim. İnsan kendini öldürmek isterse onu bundan döndürebilecek hiç bir güç yoktur...

(66) **KAN TİCARETİNDEN VAKTİ KALMAYACAĞI İÇİN RH  
NEGATİF NECATİ OY VERMEYECEK**

Asıl adı Necati değil tabii.

*Tanınıp da dayak yemesin* diye değiştirerek yazıyorum.

5 Kahveye oturmuş, bacak bacak üstüne atmış, kulağında bir transistörlü radyo, müşteri bekliyor. Keyfi beylerde yok adamın.

Hani radyolar saatlerce sesleniyorlar ya dinleyicilere:

**"Kanamalı bir hasta için acele Rh negatif kana ihtiyaç vardır, kan vermek isteyenlerin ..."** diye?

10 İşte Necati Yetiş o ender bulunan kan sahiplerinden biri.

— Benim sermayem de bu kardeşim, diyor. Allah vermiş.

Kuru ekmek yesem kan yapıyor vücudum. Hem de Rh negatif!

Onun için "*Rh negatif Necati*" derler bana...

**Radyo başında**

15 — *Devamlı radyo mu dinliyorsun?*

— Tabii. Anonsu alınca hemen hastaneye koşmam.

Bakarım, hasta neyin nesi? Cebinde arpası bol mu?

Ona göre ya giderim, ya da ortalıktan toz olurum.

— *Ohur mu kardeşim? Sana ihtiyacı varsa hastanın? Karşıdaki can!*

20 — Bizimki patlıcan mı birader? Bizimki de can.

Kolay mı günde iki şişe kan vermek? Bedavadan mı vereceğiz yani?

— *Kaçtan veriyorsun şişesini?*

— Bu iş pazarlığa bağlı. Belli olmaz. Müşterisine göre. Bin, on bin.

Kaçta tutturursak. Müşteri ne kadar sıkışır.

25 Hastası ölümle burun buruna gelecek ki, açılınsın kesesinin ağzı...

**Kanlı düzen**

Herifin gözünün üstüne bir yumruk atıp "*oh*" diyemezsiniz.

Cana kasıt olur, özel girişimini engellemek olur. En iyisi *ya sabır* diyeceksiniz...

Soruyorum:

30 — *Oy kullanacak mısın?*

— Vaktim olmaz ki kardeşim. Her an teyakkuz durumundayım.

Bakarsın bir anons yapılır. İşi bırakıp nasıl giderim sandık başına?

— *Bu düzen değişmeli mi sence?*

— Allah korusun! O nasıl söz be? Bundan daha iyi düzen mi olur?

35 Hergün bir iş çıkıyor. Kavgası var, trafiği var. Sağ-sol çatışması var.

Efendime söyleyeyim, sol-sol çatışması var. Daha iyisi can sağlığı.

— *Bu günlerde iyi para kırıyorsun o zaman?*

— Eh... Allah bereket versin...

*Pazar ola* deyip kalktım yanından Necati Yetiş'in.

40 Kolumdan tuttu. Alçak sesle:

"Sende de iyi kan vardır ha! İstersen hemen paraya çevirebiliriz" dedi.

Zor kaçtım...

(67) KARADENİZLİ’NİN BIÇAĞI

Karadenizli’nin biri İstanbul’a gelmiş.  
Hemşehrileriyle buluşup Boğaz’da bir meyhaneye gitmiş.  
Yiyip içip, eğlenmişler ve çakır keyif dışarı çıkmışlar.

5 Karadenizli, birden Sürmene bıçağını çekip, kapının önünde duran otomobilin  
lâstiklerine sallayıp saplamış.

Hemşehrileri, "*Ula ne ettun?*" demişler.

- Ne istedun arabanın lâstiklerinden? Başımızı belâya koydun...

Karadenizli kızmış:

10 - **Ha pu arabanın plakası kaçtur?**

Eğilip bakmışlar:

- 61 RR 001.

- Neresidir 61 plaka?

- Trabzon!

15 Karadenizli gülüp bıçağı beline sokmuş:

- *Ha piraz memleket havası alalum dedik uşaklar!..*

(68) KARADENİZLİ'NİN EVİ YANDI MI, BATTI MI?

Karadenizli gurbete çıkmış.  
Altı ay memleketten bir haber alamamış.  
Mektuplarına cevap gelmiyormuş.  
5 Üstelik kötü kötü de rüyalar görmüş.  
Binmiş vapura gelmiş Rize'ye, tutmuş köyün yolunu...

Tam köye girerken, bakmış yukarıdan komşusu geliyor:

- **Uy Temel sen misun?**
  - Penim daaaa!
  - 10 - **Hoşgelmişsin, iyi misun, hoş misun, dolu misun, poş misun?**
  - İyi değilim, haçan bizim evden hiç haber alamadum, nasıldur bizim ev?
  - **İyidir uşağım iyidir, pir yaramazlık yoktur...**
  - Uy pende bir hal var sanmuştum, kötü kötü rüyalar da göreydum.
- Hele bir eve varayım da...

15 Tam ayrılırlarken Temel'in aklına gelmiş:

- Ula pizum bir çilli horoz varidi, n'oldu ona?
- **Sus Temel sus, oni çakal aldı...**
- Ula haçen oni çakal alırken bizim it nereye idi?
- **Ula sizin it, sizin atın leşunu yerken, poğazına kemuk pattı da öldü.**
- 20 - Ula bizim at öldü mu?
- **He he sizin at, rahmetlu babanun cenazesinde dağdan mezar tahtası getirirken ayağı kaydı da yuvarlandı, gittu...**
- Ula ne deysisun, babam da mi öldü?
- **Öldü da, Allah rahmet eyleye...**
- 25 - Uy anacüğüm, yüreği yanmıştır!
- **Yok yok yanmadu, o da babandan üç gün evvel ölmüş idi...**

Temel başlamış dövünmeğe:

- Desene ocağum pattu, desene ocağum pattu!
- **Patmadu, patmadu...**
- 30 - Ya ne oldi?
- **Yandı yandı...**

**Komşular biriktuk ama, söndüremeduk!..**

(69) KARDEŞİM, BİZİ BU BALIK ÖLDÜRMEZ...

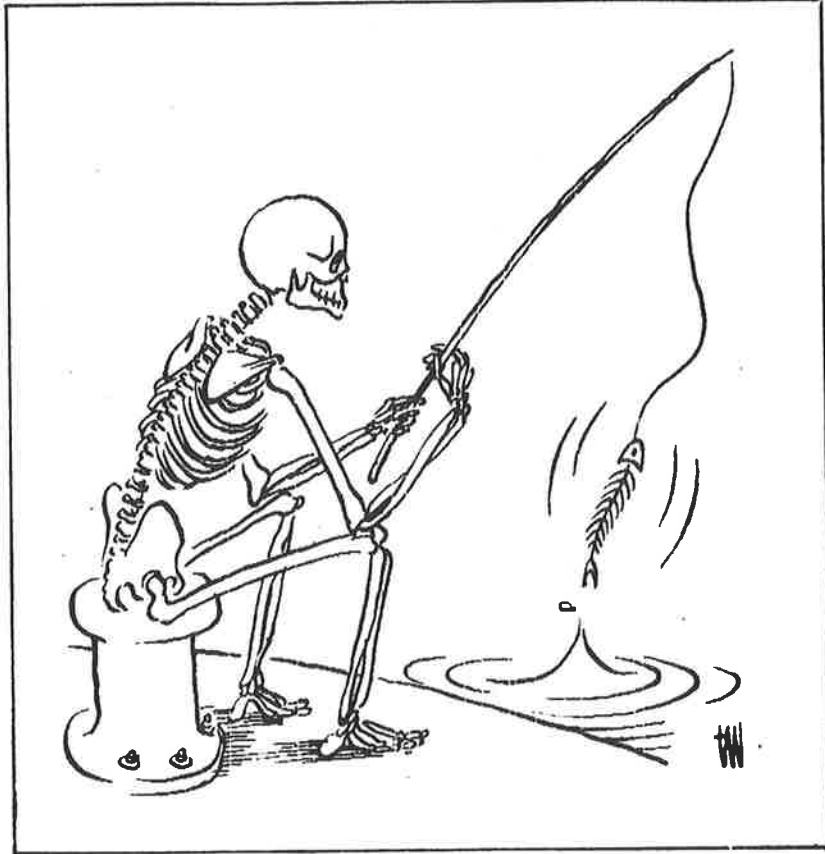
- İSTANBUL - Cumartesi ve pazar günleri Sirkeci-Kadıköy seferini yapan şehiriçi vapurları, diğer günlere göre daha kalabalıktır. Yolcu salonunun içerisi ve dışarısi hava biraz düzelse insan yumağına dönüşür.
- 5 Saat 15.00'te gazeteden çıkıp Sirkeci'ye inerken bir ara *Gazeteciler Cemiyeti*'nin köşesinde gelip geçen insanları izledim. Sırtlarında kitap taşıyan hamallar, telaşla yürüyen insanlar, araçlar Cağaloğlu'nun her gün çekilen fotoğraflarıydı.
- Yürüyorum ağır ağır.
- 10 Yaşlı bir satıcı tezgâhını sermiş, üzerinde çeşit çeşit yabancı purolar var. Aynı tezgâhta görebildiğim metal taneli tesbihler ve kalemtıraşlar dikkatimi çekiyor. Gözüme ilişen bir kutu yabancı puronun fiyatını soruyorum, "**Dokuz bin lira, içinde yüz tane var**" diyor.
- 15 Ağızlıklı olanları almak istiyorum, yedi bin beş yüz lira istiyor. Bu arada uzun boylu bir genç geliyor. Puro paketine şöyle bir bakıyor...  
- *Fiyatı ne kadar?*  
Satıcı:  
- **Dokuz bin lira. İçinde yüz tane var.**
- 20 - *Ya şu?..*  
Ağızlıklı puroları gösteriyor...  
Satıcı:  
- **Yedi bin beş yüz lira. İçinde elli tane var...**  
Dokuz bin lira olanını alıyor genç adam.
- 25 Satıcıyla başbaşa kalıyoruz. Yaklaşık yirmi yıldır bu işi yaptığını söylüyor. "*Bunları nereden alıyorsunuz?*" diyecek oluyorum, o duymamazlıktan geliyor. Daha fazla konuşmak istemediğini sezinliyorum. Sirkeci-Kadıköy vapuruna itiş-kakış biniyoruz.
- 30 Vapurun kış tarafına geçiyorum. Çevremdeki insanları izlemeye çalışıyorum. Bir kadın yüksek sesle eşinin hastaneye kaldırıldığını anlatıyor karşısındakine. On yaşlarında bir oğlan çocuğu önceden ezberlediği sözcükleri peş peşe sıralıyor:  
- ***Ağabeyler, ablalar... Babam hasta, üç kardeşim var, onlara bakmaya mecburum. Lütfen yardım edin...***
- 35 Yanımda oturan orta yaşlı, fötr şapkalı kişi, "**Bu vapur Haydarpaşa'ya uğrar mı?**" diye soruyor. "*Uğramaz*" deyince ayağa fırlıyor. Oysa vapur Kız Kulesi açıklarında. Bir sigara uzatıyorum.  
- Haydarpaşa'ya mı geçecektiniz?
- 40 - **Evet... Trenle Ankara'ya gidecektim...**  
- Ankaralı mısınız?  
- **Evet.**  
- Herhalde gezmeye geldiniz?  
- **Oğlum asker, onu ziyarete gelmiştim. Uçaktan, otobüsten korkarım da, onun için trenle gidip geliyorum.**
- 45 - Kadıköy'den taksiyle Haydarpaşa'ya geçersiniz.

- Konuşmamız sürüyor. Ticaretle uğraştığımı öğreniyorum.  
Biz de mesleğimizi söylüyoruz.  
Hemen hayat pahalılığından söz açıyor.
- 50 **"Bakın"** diyor ve ekliyor:  
- **Pazartesi günü ödemem gereken üç yüz bin liralık senedim var.**  
**Eğer bugün Ankara'ya gitmezsem, tüm işlerim yatar.**  
Söze giriyorum:  
- Ama yarın pazar...  
55 - **Olsun... Eşi, dostu arayacağım ve denkleştireceğim üç yüz bin lirayı.**  
- Nasıl piyasa, durgun mu?  
Kafasını sallıyor...  
- **Hem de nasıl... Yılbaşından beri tek mal satamadım.**  
- Ne satıyorsunuz?  
60 - **Peynir üzerine çalışırım. Malı Kars'tan alırım. Kaşar üzerine işim.**  
**Ama piyasa bildiğiniz gibi değil.**  
- Hükümetin sıkı para politikası sizi de etkiledi herhalde?  
- **Olan bizim gibilere oldu.**  
**Biz toptancıyız. Şu anda cebimde otuz bin lira var inanın...**  
65 Vapurda Kadıköy Belediyesi hoparlörle anons yapıyor:  
  
- **Dikkat!.. Dikkat!..**  
**Kıyıda satılan gıda maddeleri sağlığa zararlıdır, lütfen almayınız...**  
  
Kıyıda sandal içinde balıkçılar satış yapıyor.  
Halk ucuz balık almak için belediyenin uyarısını dinlemiyor bile...
- 70 Balıkçılar kıyıda hamsi ve istavrit satıyorlar.  
Balık alanların çoğunluğunu yaşlı kadınlar ve beyler oluşturuyor.  
Kır saçlı bir kişinin yanına yaklaşıyorum.  
- Bakın belediye hoparlöründen yayın yapılıyor, duymuyor musunuz?  
- **Duyuyorum...**  
75 - O halde...  
- **Kardeşim biz zaten ölmüşüz. Onun için buradan aldığımız balık bizi öldürmüyor...**  
- Ne iş yapıyorsunuz?  
- **Ben emekliyim...**  
80 Kendimi tanıtıyorum.  
**"O halde yaz" diyor, "Şu yollar ne zaman bitecek?"**  
Yanıt veremiyorum.  
- Nasıl, aldığınız emekli maaşı yetiyor mu?  
- **Nerede...**  
85 Bu kez başörtülü bir teyzenin yanına gidiyorum...  
- Niçin buradan balık alıyorsunuz?  
- **Ucuz olduğu için...**  
- Ama sağlığa zararlı...  
- **Olsun...**  
90 Yürüyorum...

- Bahariye Caddesi'nde mağazaların vitrinlerine bakıyorum.  
İthal malı İtalyan ayakkabıları 22 bin lira ile 45 bin lira arasında satılıyor.  
Kazaklar dokuz bin - on beş bin liraya.  
Opera Pasajı'ndan içeriye giriyorum.
- 95 İthal kazaklar, gömlekler, bavullar, ne ararsanız hepsi var.  
Tekrar gerisin geriye Rıhtım Caddesi'ne geliyorum.  
Kazma vurulmamış ne yol kalmış ne sokak.  
Ta ağustos ayından beri belediye Kadıköy'ün yollarını kazmış.  
Ardından kış bastırınca her yer balçık çamuruna dönüşmüş.
- 100 Bir kahveden içeriye giriyorum.  
Masalardan birisi boş, oturuyorum.  
Az sonra yanıma gençten birisi geliyor. Sigara uzatıyorum. Alıyor ve yakıyor.  
Genç, "**Sizi bu kahvede ilk kez görüyorum**" diyor.  
İlk defa geldiğimi söylüyorum.
- 105 - **Biz işsizler hep buraya geliriz...**  
- Senin işin yok mu?  
Gülüyor. "**Yok şimdilik, birkaç ay sonra açılır**" diyor.  
Yanımıza şişmanca birisi daha oturuyor. Gencin arkadaşı olduğunu anlıyorum.  
Şişman olanı elini uzatıp, "**Benim adım Ali**" deyip tokalaşiyor.
- 110 Bu arada genç olan "**Benim de Osman**" diyor.  
Konuşmaya başlıyoruz.  
İkisi de inşaat ustası, ikisi de Kayserili. Duvar örmede üzerlerine yokmuş.  
Soruyorlar:  
- **Siz de işsiz misiniz?**
- 115 "Hayır" diyorum.  
Ne iş yaptığımı öğrenince, birbirlerinin yüzüne bakıyorlar.  
Şişman olanı, "**Biz kahvedekileri yaz abi**" diyor. Gülüşüyoruz.  
Şişman olanın adı Ali Özbek.  
Evlü ve iki çocuklu. Ümraniye'de oturuyor.
- 120 - İnşaat mevsimi kaç ay?  
- **Ben Kartal'da çalıştım bu yıl. İstanbul'da altı ay sürüyor.**  
**Üç dört ay boşta geziyoruz.**  
Osman Topaç, doğruluyor arkadaşını. Bu kez Osman'a soruyorum:  
- Sen de evli misin?
- 125 - **Hayır ben bekâрім, evlenmeye de hiç niyetim yok, yanıtını veriyor.**  
Maltepe'de kirada oturuyor Ali.  
- Ev kirası ne kadar?  
- **Yirmi beş bin lira...**  
- Zor mu İstanbul'da yaşamak?
- 130 - **Zor, ama alıştık.**  
- Sana Milli Piyango'dan 1 milyar çıksa ne yaparsın?  
Gülüyor...  
- Örneğin?  
- **Bankaya yatırır faizini yerim mesela.**
- 135 - Ya sen Ali?  
- **Ben iş kurarım. Ne bileyim, bir benzinci, ya da inşaat malzemeleri satan bir dükkân. Ev, araba, ne istersen. Bir milyar biter mi hiç.**  
Az da politika yapıyoruz:



- 1983'te hangi partiye oy verdiniz?  
140 İkişiden birden...  
- Ne yapacan abi?  
- Merak ettim...  
Ali:  
- **ANAP'a verdim.**
- 145 Osman:  
- **Ben de ANAP'a...**  
- Ya şimdi seçim yapılsa?  
Düşünmeye başlıyorlar. Üsteliyorum.  
İkişiden de, "**Hele bir seçimler gelsin bakalım**" diyorlar...
- 150 Dışarıya çıkıyorum.  
Sulu kar çiselemeye başlıyor...



## (70) KAVGA EVLİLİĞİN TADI TUZUDUR

- Kavgasız-gürültüsüz bir ev...  
Böyle bir ev, bütün karı-kocaların hayali olmuş.  
Fakat bunu başaran çıkmamış ve onun için kavgaya "evliliğin tadı-tuzu"  
5 demişler...  
Evet, nereden kaynaklanırsa kaynaklansın, karı-koca kavgası evin tadı-tuzu olup çıkmış.  
Ölçüstü kaçan her kavga "ayrılık korkusu" yaratmış ailede...  
Genç çiftin, dibi tutmuş bir yemek önündeki ilk kavgası ve ayrılık korkusu...  
10 "Eyvah... Bu işin sonu bu kadar çabuk mu gelecekti?.. Bu kavganın sonu ayrılık mı?.."  
Genç evlilerde, evliliğin kritik yıllarını yaşayanlarda, hatta, evlilikleri artık alışkanlık, vazgeçmezlik dönemlerine girmiş çiftlerde bile, *neden, niçin, nasıl* çıktığı unutulmuş kavgaların sonunda bu soru akla gelmiş: *Yoksa ayrılık mı?..*  
15 "Neydi evlilikte kavga?.."  
Kavganın kahramanları ne diyorlardı? Nasıl açıklıyorlardı bu durumu?  
Hangi kavgalarını anımsıyorlardı?  
Bunun için her yaşta, her gelir ve meslek grubunda evli kadınlarla konuştuk.  
Ve gördük ki, pek çok kavga şimdi tatlı bir anı olmuş onlarda.  
20 Ve hatta evliliği sürdüren bir ders olmuş çoğu kez...  
Evet, tadında kesilen kavgaların evin tadı-tuzu olduğunda herkes birleşiyor.  
Ve bu kavgalarını, yıllar sonra sevimli bir anı gibi anlatmaktan çekinmiyorlar.  
Onları dinlerken bir gerçeği daha öğreniyoruz:  
Kavga, hemen her ailede, evlilikle başlamış...  
25 "Bir yastıkta iki ayrı kafa olur da, kavga olmaz mı?.." diyen iki çocuk annesi bir öğretmen, "İlk ve ciddi kavgalarını henüz 15 günlük bir yeni gelirken yaptıklarını" söylüyor.  
Bugün evlilikleri on yılı aşan bu lise öğretmeni "yemek üstüne" yapılan bu ilk kavgayı gülerek anıyor:  
30 "**Şimdi kitapçı olan eşim, o zaman öğretmendi.**  
**Yemek pişirmeyi pek beceremiyordum. Okulu bitirir bitirmez evlenmiştim.**  
**Kayınvalidemin bize geldiği bir gün, eşim yaptığım bir yemeği sofrada acı bir dille eleştirdi.**  
**Annesi de, (gençlik böyle) gibi onu haklı çıkararak bir söz etti.**  
35 **Annesinin yanında sustum.**  
**Ama, o gittikten sonra aramızda şiddetli bir kavga çıktı.**  
**Üç gün konuşmadık. O zaman aklımdan ayrılmayı bile geçirdim..."**  
On yıldır kavgalı, kavgasız fakat mutlu süren bu evlilik iki çocukla zenginleşmiş...  
40 Çocuklar başka sorunlar getirmiş.

### **Anne-baba karışınca, işler de karışıyor**

Genç evlilerin kavga nedenleri arasında, anne-babaların payı büyük oluyor. Çünkü anne-babalar çocuklarının "*büyüdüğüne*" bir türlü inanmak istemiyor.

- Gene hep kendi sözleri dinlensin istiyorlar.
- 45 Genç evliler de, anne ve babalarına yaşamlarında artık bağımsız olduklarını kanıtlamağa çalışıyorlar.  
Ve yaşamlarına pek karıştırmamağa özen gösteriyorlar.  
Anne-baba karışınca da, işler de karışıyor...
- Kavgaların yanısıra, kaynanaların neden olduğu kavgalar değişmezliğini koruyor.
- 50 İşte enstitü bitirmiş bir ev kadınının "*kaynanası*" ve sonuçları:  
**"Kayınvalidem, çok genç yaşta dul kalmış. İki çocuğunu büyütmüş.  
Oğullarından birine beni beğenerek aldı.  
Fakat, bu beğenisi kısa sürdü.  
Giderek ne yaptıysam beğenmedi ve memnun kalmadı.**
- 55 **Bu durum kocamla olan ilişkilerimi de etkiledi.**  
Veteriner hekim olan eşime, her sabah evden çıkarken, mutlaka birşeyler ısmarlar ve kısıtlı olan aile bütçemizi baskı altında tutardı.  
Akşam eşim eve gelince, ona mutlaka şikâyet edecek bir şeyler bulur ve kavgayı başlatırdı.
- 60 **Bazen başkasının felâketi bir başkasına mutluluk getiriyor.**  
**Kocamın kızkardeşinin kocası bir trafik kazasında ölünce, kaynanam kaçınılmaz olarak kızının yanına yerleşti.**  
**Bizim eve de huzur ve kavgası daha az bir düzen geldi..."**

#### **Kaynananın elini öpmeyen kocaya ne demeli?..**

- 65 Karı-kocanın "*kayınvalide*" ilişkilerinde sadece "*kaynanayı*" suçlamak haksızlık oluyor galiba...
- Huysuz "*damat*" ya da geçimsiz "*gelin*" örnekleri de karı-koca kavgalarının renkli tipleri olabiliyor.
- Ötuz yaşındaki uzman hanımın kocası, böylesi "*damat*"lardan biri.
- 70 Uzman hanım kocasının ailesine özellikle annesine karşı davranışını ve çeşitli nedenlerle çıkan kavgalarını şöyle anlatıyor:  
**"Ailemle aynı apartmanda oturuyoruz.  
Nedense eşim ailemin bize gelmesinden pek hoşlanmıyor.  
Başlangıçta bu durum ailemi üzüyordu.**
- 75 **Bizim bu yüzden yaptığımız kavgaların büyümesini önlemek için, kocamın bu davranışını önemsememek yolunu seçtiler.  
Bu arada iki çocuğumuzu da annemin yardımı ile büyüttük.  
Buna rağmen kocam bir gün olsun annemin elini öpmemiş, ona bir teşekkürü fazla görmüştür..."**
- 80 Altı yıllık evli genç kadın, işe anneler karışınca kavganın da başladığına güzel bir örnek veriyor.  
Kendisi İstanbullu. Öğrenimini orada bitirmiş, evlenip Ankara'ya yerleşmişler.  
Bir bakanlıkta mimar olarak çalışıyor.  
İlk kavgalarını şöyle anlatıyor:
- 85 **"Ben Ankara'ya gidince annem, babamı ve kendi evini unutup, İstanbul-Ankara arasında mekik dokumağa başladı.  
Kocamın annesiyle başbaşa verip, bizim evimizin düzenini kurmağa giriştiler.**

**Özellikle annem herşeye karışıyordu.**

90 **Eşim, annemin bu her türlü yardım ve karışmalarına dehşetli tutuluyordu. Açık söylemek gerekirse, ben de onun annesinin karışmasını istemiyordum. Bir gün kocam (*Bu ev bizim mi yoksa annenin mi?*) diye bağırınca, kıyamet koptu.**

**Ve biz ilk kavgamızı, annelerimizin işlerimize karışması yüzünden yaptık..."**

95 **Allahtan genç evlilerin hemen gelen çocukları imdatlarına yetişiyor. Çünkü her iki anne de torunlarını çok sevdikleri halde ona bakmaktan çekiniyor. Biri "*Bu yaştan sonra çocuk bakamam*" deyip uzaklaşıyor. Öteki, "*Babanız rahatsız ben ancak onun hizmetine yetişebiliyorum*" deyip gidiyor.**

100 **Böylece genç evliler çocuklarını büyütmek için güçlük çekiyorlar ama, annelerinin karışmasından da kurtuluyorlar.**

**Para az, ev küçük ve gelen-giden çok olunca...**

Ekonomik güçlükler, çoğu ailelerde, hayata atılıp para kazanmağa başlayan gençlerin anne ve babalarıyla birlikte oturmalarını zorluyor.

105 **Ya genç evliler anne-babalarının kurulu düzenlerinde bir odaya sığmıyorlar; ya da genç evliler anne ve babalarını kurdukları yeni evlerine çağırıyorlar.**

Her iki durumda da güçlükler doğuyor, genç evliler arasındaki kavgaların çoğu da bu kaçınılmaz ortak yaşamdan kaynaklanıyor.

110 **Çok geride kalsa da, şimdi bir kız okulunun başında bulunan yetişmiş eğitimci, yirmi yıl önce yaşadığı olayı anlatırken, "**Kayınpederim yüzünden az kalsın ayrılacaktık. Fakat, bugün mutlulukla sürdürdüğümüz yuvamızı annemin sağduyusuna borçluyuz**" diyor.**

Yaşamında büyük ders olan olayı şöyle anlatıyor:

115 **"Birbirimizi severek evlendik. Ankara'da bakla oda, nohut sofa, küçücük bir evde oturuyorduk.**

**Kendimizin zor sığıldığı eve, hasta olan kayınpederim de gelip yerleşti.**

**Hamileydim ve onun da bakıma gereksinimi vardı.**

**İlk çocuğumuz bu koşullar altında doğdu.**

120 **Özetle: paramız az, ev küçük, hasta kayınpederimin yanısıra gelen gidenimiz de çok ve ben çalışıyordum.**

**Eşimin Ankara'da olmadığı bir gün, ev için gerekli bir işi yapamadım.**

**Kayınpederim müthiş kızdı ve (*Ben senin gibi gelin istemem, babanın evine gönderirim*) diye bağırды.**

**Bu söz çok gücüme gitti ve çocuğumu kaptığım gibi anneme gittim."**

125 **Bugün yetişkin üç çocuğun annesi olan ve mutlu bir evlilik yaşamı olan eğitimci öyküsünü şöyle tamamlıyor:**

**"Annem, beni çocuğum kucağımda, alı al moru mor görünce çok şaşırды.**

**Ama olup biteni anlatınca, gayet soğukkanlı bana hiç bir şey olmamış gibi evime gitmemi önerdi.**

130 **Böyle şeyleri büyütüp evimi bırakmamamı söyledi.**

**Kalkıp evime döndüm ve bir süre bu sırrımı kocamdan sakladım.**

**Böylece annemin sağduyusu sayesinde hem ciddi bir kavgadan hem de tehlikeli bir karardan kurtulmuş olduk..."**

(71a) KAZAN DOĞURMUŞ - I

- Hatun — Hoca!  
Hoca — **Buyur, hatun?**  
Hatun — Sen bugün dışarı çıkacak mısın?  
5 Hoca — **Vallah, hatun, hiç niyetim yok.**  
Hatun — Çıkacaksan bir ricam olacaktı senden...  
Hoca — **Hayrola?**  
Hatun — Çamaşır yıkayacağım, bizim kazan da küçük.  
*Komşumuz Mehmet efendinin kazanını isteyebilir misin diyecektim...*  
10 Hoca — **Oldu, hatun, oldu. Lafı ne eveleyip geveleyip duruyorsun?**  
**Bugüne kadar ne istedin de yapmadım ki?...**  
**Olur, şimdi giderim hemen.**  
Hatun — Sağol, hoca, ayağına sağlık!
- Hoca — **Bakma öyle yüzüme, hatun! Demek istediğini biliyorum.**  
15 **Çamaşır bitti, şimdi de kazanı götürüver diyeceksin.**  
Hatun — Ha, yaşayasın hoca, onu diyecektim. Zahmet olacak sana...  
Hoca — **Estağfrullah, götürürüm. Yalnız sen o kazanın içine bizim**  
**tencerelerden birini koyuver!**  
Hatun — O niye, hoca?..  
20 Hoca — **Canım, sen dediğimi yap, başka şeye karışma!**  
Hatun — Peki, hocam, kızma koyarım. Elbet bir bildiğin vardır...
- Hoca — **Merhabaaa, Mehmet efendi komşum!...**  
Komşu — Merhaba, hocam, buyur geç içeri!..  
Hoca — **Yok, girmeyeyim. Pazara da uğramam gerek.**  
25 **Hatun bir şeyler ısmarladı, onu bekletmeyeyim!**  
**Senin kazanı getirmiştin.**  
Komşu — Ne acelesi vardı, hocam, zahmet etmişsin...  
Hoca — **Yoooh, emaneti zamanında yerine vereceksin ki bir daha**  
**istemeye yüzün olsun!**  
30 Komşu — Heh heh heh, ilahi, hocam, her şeye de dikkat edersin.  
Şey... hocam... kazanın içindeki bu tencere ne?  
Hoca — **Haaa, o mu?..**  
Komşu — Hı!  
Hoca — **O tencere senin. Çünkü senin kazan doğurdu...**  
35 Komşu — Yaaa, öyle mi? Demek benim kazan doğurdu?..  
Hoca — **Yaaa...**  
Komşu — Hay Allah senden razı olsun, hocam!  
Hoca — **Haydi, ben kaçayım... Eyvallah!**  
Komşu — Güle güle, hocam, yine beklerim. Her ne istersen emrindeyim!  
40 Hoca — **Sağol, komşum, sağol!...**

- Hatun — Ahah... Hoca, o ne?...
- Hoca — **Kazan.**
- Hatun — Ben senden kazan istemedim ki?... Mehmet efendinin değil mi bu?
- Hoca — **Onun.**
- 45 Hatun — Daha çamaşırı yıkayalı üç gün oldu... Niye getirdin ki bunu?
- Hoca — **Canım, elbet bir gün yıkarsın. Koy bir köşeye dursun!**
- Hoca — **Hatun, dur! Kapıyı ben açayım!**
- Pencereden gördüm, gelen Mehmet efendi...**
- Hatun — Ayyy... görüyor musun... kazanı istemeye geldi.
- 50 Ayıp oldu adama. Onbeş gündür kazan bizde...
- Hoca — **Çok konuşma da çekil önümden!**
- Ooooh... buyur Mehmet efendi, buyur komşum, geç içeri şöyle!
- Komşu — Eeeh... yoh... geçmeyeyim, hocam... Şey için gelmiştim...
- Hoca — **Hayrola?**
- 55 Komşu — Ayıp olacak ama... bizim kazanı rica edecektim...
- Hoca — **Ne kazanı?**
- Komşu — Hani... onbeş gün önce almıştın ya...
- Hoca — **Haaa... o mu? Allah rahmet eylesin!**
- Komşu — Efendim?...
- 60 Hoca — **Senin kazan öldü... Öldü.**
- Komşu — Şaka yapıyorsun herhalde...
- Hoca — **Ne şakası, canım? Öldü senin kazan.**
- Komşu — Hah hah hah, ilahi hoca, gene muzipliğin tuttu... Hiç kazan ölür mü?
- Hoca — **İnanmıyor musun?**
- 65 Komşu — İnanılacak gibi değil ki...
- Hoca — **Ah komşum, kazanın doğurduğuna inanıyorsun da öldüğüne niye inanmıyorsun?...**

(71b) KAZAN DOĞURMUŞ - II

Hocanın karısı, komşunun pekmez kazanına göz dikmiş.  
"Hocafendi", demiş, "bizim de şöyle bi kazanımız ossa..."  
Hocanın canı sıkılmış...

5 - **Hanım biliyorsun para yok, pul yok, yakında belki alırız, sabret...**

Ama hanımın dırdırı... *Komşunun gazanı da komşunun gazanı...*  
Ne yapsın Hoca Nasrettin?..  
Varmış gitmiş komşuya...

- **Sizde küçük bir tencere vaaa mı?**

10 - *Vaaa.*

- **Bir günlüğüne ödünç verir misin, çorba pişirecem de...**

- *Hay hay Hocam, istersen iki gün kalsın.*

Hoca tencereyi almış, bir gün sonra içine daha küçük bir tencere koyup iade etmiş.

15 Komşu, tencere içindeki küçük tencereyi görünce sormuş:

- *Hoca bu ne?*

- **Eeee tencere doğurdu, bu da yavrusu.**

Hoca memnun, komşu memnun...

Gel zaman, git zaman, Hoca gene komşunun kapısını çalmış:

20 - **Komşu senin gazanı iki günlüğüne ödünç versene, pekmez pişirecem de...**

Doğurgan tencerenin mutluluğu içindeki komşu hemen vermiş kazanı...

- *İstersen beş gün kalsın...*

Gel zaman, git zaman, bu kez ne Hoca'dan ses var, ne kazandan haber...  
Çalmış Hoca'nın kapısını komşu:

25 - *Hocafendi, n'oldu bizim kazan?*

- **Ne kazanı?**

- *Hani ödünç almıştın yaaa...*

- **Haaaa, o kazan... Öldü yahu...**

- *Etme Hoca, kazan ölür mü?*

30 - **Ulen tencere doğurur da kazan ölmez mi?..**

(72) KÂZIM, KÂZIM, KÂZIM...

Mahallenin imamı, Bektaşî'yi çağırmış:

- Yahu ben bütün gün ibadet eder, *Allah* adını ağızımdan düşürmem.  
Sen ise *Allah*'ın adını aklına esince anarsın, ama senin işlerin tıkırında,  
5 benimkiler hep ters... Bu nasıl iş?

Bektaşî gülmüş:

- Erenler senin adın neydi?

- Kâzım!

Bektaşî başlamış adını tekrarlamaya:

10 - Kâzım, Kâzım, Kâzım, Kâzım, Kâzım, Kâzım, Kâzım, Kâzım, Kâzım...

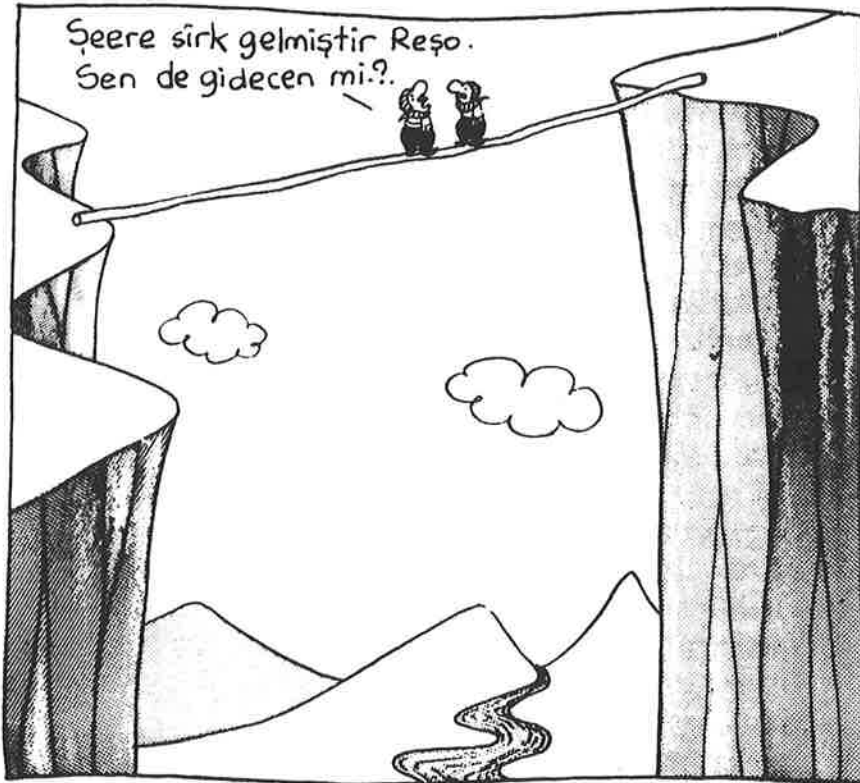
İmamın tepesi atmış:

- Yeter be adam, şimdi kafana bir şey vuracağım!

Bektaşî başlamış gülmeye:

15 - İşte sen de, sabahın köründe *Allah* demeye başlayıp yatıncaya kadar hep  
*Allah* dersen, iyilik yapacağı varsa yapmaz.

Oysa ben başım sıkışınca *Allah!* diyorum, o da *kulum sıkışmış*, deyip  
hemen yardıma koşuyor...



Sarkis



### (73) KENTTEN KÖYE MEKTUP

- Bilyon, ben köyden kente göçerken pek çok bişeyler umudettiğim.  
Hepisi de kof çıktı.  
Bu *şehir* denilen yer bizim köylük yerlerden farklı deel.
- 5 *Neden* diye sual edecek olursan aha anlatayım da dine...  
Burada sular gündüzleri akıyo, halâya girdiğinde gendini oradaki gibi ibrik suyuyla yunacasın.  
Hani kentli kısmısı köylük yire vardıığında evlerin altındaki ahırların pis pis gokuğunu söyler durur ya, heç gulak asmayın.
- 10 Çünkü kent dedikleri yerin caddelerinde bir çöplükler var, öf anam öf.  
Dizi dizi çöp bidonları ağzınacak dolu, kokudan yanından geçebilene aşkolsun...  
Köye gidenler başı boş gezen köpeklerden de şikayatçı olurlar ya, onun daha bir beteri kentte. Tüm sokaklar kedi - köpek dolu.  
Bunlar yetmiyormuş gibi insanların gezdirdikleri köpekler de var.
- 15 Boyunlarına kayış bağlayıp gezdirdikleri gibi ayrıca da tomofillere goyup dolaştırıyorlar.  
Ben de öyle lüküs tomofil olacak da it gezdirecem...  
Hıh, vallah avradı bile bayramdan bayrama goyarım arabaya!  
Kentli beyler bizim hasat zamanı ekinlerimizi toz toprak arasında harmanlayıp
- 20 ettiğimizle de dalga geçer, bu işin pislik olduğunu söyler ya, tınmayın heç.  
Burada da her bir şey toz toprak içinde.  
Simitçiler, helvacılar, kestaneçiler hep açık tablalarda satıyorlar satacaklarını.  
Şehirli alıp alıp tıkmıyor maşallah onları.  
Hele o açıkta satılan elma şekerlerinin üstüne bir bakacaksın, toz deryası toz.
- 25 Elma şekeri gıcına sokulan o çomaktan ötürü insanlardan öcünü alıyor herhal tozları yedirerek!  
Yalnız kim ne derse desin şu kent soylular yaman insanlar be.  
Ne iştir anlayamadım.  
Biz onlara satarken biz kazıklanırız, satın almaya gideriz yine biz kazıklanırız...
- 30 Bizim köy bakkalıyla dalga geçerler *hem leplepi, hem basma, hem aspirin, hem de çivi satıyo* diye.  
Oysam kendileri goca goca mağazalar açmışlar, pastırma da satıyorlar, pisiklet de, ne bileyim ben kıyma da satıyorlar...  
Köy yolları hayvan pisliğiyle doluymuş! Sankim kent yolları pek temiz.
- 35 Hadi bizim yolları hayvanlar kirletiyor, ya kent caddelerini?  
Vallahi, baktım da, Çavuşum, kestaneyi yiyen kabuğunu yere atıyor, sigarasını bitiren izmariti *pat* yere.  
Yalnız burada bişey hoşuma gitti. Adamlar onu eyi becermişler.  
Biz orada *eşeklerimiz işesin* diye duvarlarımıza "*eşeklere mahsustur*" diye yazmıyoruz ya, onlar yazmışlar.
- 40 Demek ki kent eşeklerinin bizim eşeklerden farkı, okumayı bilmeleri.  
Gene de, o duvarların dibine işeyen bir tek eşeğe rastlamadım.  
Ama oralara çövdüren biçok herif gördüm.  
Ya işte böyle, Hakkı Çavuş. Söyle arkideşlere buralara temelli gelmeye
- 45 kalkışmasınlar, irezillik diz boyu buralarda.  
Arkideşlerin hepiciğine mahsusen selâm ederim.

*Ahbabın Mustafendi*

## (74) KÖFTE-EKMEKTEN AMERİKAN KÖFTESİNE

ABD patentli "McDonald's" hamburger lokantasının açılışı Taksim'in göbeğinde "üç gün, üç gece" sürdü.

5 Ünlü hamburgerler, birinci gün basın mensuplarına, ikinci gün iş çevrelerine, üçüncü gün de İstanbul sosyetesine sunuldu.

Bu üç gün boyunca, Taksim'de otobüs beklemekte olan "köfte-ekmek" müşterileri ise, lokantanın ışıklı pencerelerine yapışmış olarak, minik bir gecekondu görünümündeki 3 katlı "Big Mac"ların hatırlı çağrılıların midelerine doğru uzanan yolculuklarını yutkunarak izlediler.

10 McDonald's lokantasının katı kuralları vardı.

Lokantanın sahibi Hamburger Üniversitesi mezunu "hamburgerolog" Ali Vardar bu kuralları şöyle açıkladı: "Kalite, hızlı servis ve temizlik..."

"Kalite"den anlaşılan şuydu:

McDonald's hamburgerlerinin birbirinden hiçbir farkı olamazdı.

15 New York'ta yiyeceğiniz bir hamburger ile İstanbul'da yiyeceğiniz hamburgerin malzemesinden, pişirilmesine kadar her şeyi aynıydı.

Pişirme işlemi elektronik aygıtlarla yapıldığından "az pişmiş" veya "çok pişmiş" gibi tartışmalara açık değildi bu yiyecekler.

Belki elektrik kesilmelerinden dolayı hiç pişmemeleri tehlikesi vardı... O kadar...

20 Elektronik beyinlerin pişirdiği hamburgerler sıcak bantlar üzerinde en fazla on dakika bekliyor, bu süre içinde bir müşteri çıkmazsa, çöp sepetini boyluyordu.

"Hızlı servis", adı üstünde "hızlı servis" anlamına geliyordu.

Lokantanın kapısından giren bir müşterinin eline en geç üç dakika içinde tepsi verilmeliydi.

25 Amerikan yaşamında büyük önemi olan zamana verilen değeri gösteriyordu. Bizde ise ne anlama geldiği pek bilinmiyordu.

Üçüncü kural "temizlik"ti.

Boğazdan geçen her lokmanın sizden önce hiçbir insan eli temas etmemiş olduğundan emindiniz.

30 Hatta müşterinin kendi elinin bile değmemesi için karton kutulara konarak sunuluyordu yiyecekler.

Bize en ters gelen kural da buydu.

Çünkü bizde satıcılar yiyecekleri istedikleri gibi eller, sonra sizin elinize tutuştururken bir kâğıda sararak verirlerdi.

35 Kurallar bunlardı, ama burası da İstanbul'du.

Açılışın üçüncü gününde çağrılı olan İstanbul sosyete az kalsın hamburgerlerinin yanında buzlu koka kolalarını içemeyeceklerdi.

Çünkü sular kesilmiş ve buz üretimi tehlikeye girmişti.

40 Buzsuz koka kola sunmak ise McDonald's anayasasını tağyir, tebdil ve ilgaya teşebbüs etmek anlamına geliyordu ki, bizim ünlü 146. maddemizden bile daha keskin olarak yasaktı.

Allahtan lokantayı dolduran hamburgerologlar bir su şirketinden tankerle su

getirtmeyi akıl ettiler de ilk geceden "anayasa ihlali" önlenmiş oldu.

45 En görkemli açılış üçüncü gece İstanbul Belediye Başkanı Bedrettin Dalan'ın teşrihi ile yapıldı.

Dalan bütün gün İstanbul'un sorunlarıyla haşır-neşir olmuş şekilde, yorgun argın McDonald's'a girince, eline tutuşturulan mikrofondan "McDonald-Douglas'ı açma şerefini bana verdikleri için..." türünden bir konuşmaya girdi ve hemen etraftan uyarıldı.

50 Çünkü "McDonald-Douglas" [= McDonnell-Douglas] ünlü bir uçak şirketinin adıydı ve hamburger konusuyla hiç alakası yoktu...

Daha sonra hamburger lokantasının elektronik beyinleri işlemeye ve birbiri ardına iki katlı "Big Mac-Büyük Mac"lar üretmeye başladı. Bunlar ilk Bedrettin Dalan'a sunuldu.

55 O gün Haliç'te yaptığı gezintide "İki yıl sonra Haliç'e ilk dalan ben olacağım" diyerek görevi uğruna yaşamını bile tehlikeye atmaktan çekinmediğini kanıtlayan Dalan, nedense hamburgeri yemekte epey çekingen davrandı.

Bunun nedeni daha sonra anlaşıldı.

60 Belediye Başkanımız o gece başka bir yemeğe çağrılı olduğu için karnını doyurmak istemiyordu.

Fotoğrafçılara poz vermek için bir lokma ısırarakla yetindi.

Büyük bir olasılıkla da sonradan hamburgerini yemediğine pişman oldu.

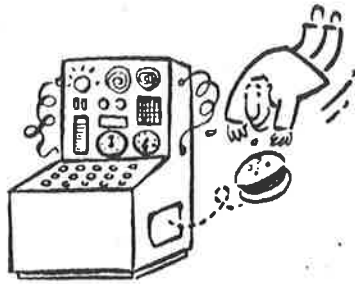
65 Çünkü o gece çağrılı olduğu yemeğe gitmek yerine, Başbakan Turgut Özal'la Harbiye Orduevi'nde bir odaya kapandığı ve ara seçimlerden sonra "ya ben, ya diğerleri" dediği için yemek yerine biraz "papara" yediği öğrenildi.

Politikayı bırakıp biz yine konumuza dönelim: İstanbul'a yeni bir yemek yeme anlayışı (arkanızdan atlı kovalıyormuş gibi...) getirdiği ileri sürülen Hamburger lokantası sadece büyükleri değil, küçükleri de, hatta daha anne kucağında dolaşan bebekleri bile hedef alıyordu.

70 Bunun için oturaklı bebek iskemleleri hazırlanmıştı.

Anlaşılan anasının karnından çıkar çıkmaz "Big Mac"lar ile beslenmeye başlayacak olan bu küçükler sayesinde "damarlarında koka kola dolaşan", yeni bir Türk nesli ortaya çıkacaktı.

75 Sonunda Amerikan köftesi bütün kurallarıyla ülkemize yerleşti ve bu kuralların hiçbirine kulak asmayan "köfte-ekmekçilerin" ayağına bir çelme daha takılmış oldu...



**(75) KÖTÜRÜM OLMANIN EŞİĞİNDEKİ ANNEM DR. BIELER'İN YÖNTEMİYLE 4 AYDA İLAÇ KULLANMADAN SAĞLIĞINA KAVUŞTU**

5 *İşte Ankara'da yaşayan 78 yaşındaki Emsal hanımın çektiği eziyetler ve kızının okuyup uyguladığı bir kitap sayesinde birkaç ayda nasıl iyileştiğinin öyküsü...*

"Annem 78 yaşında. Yıllardan beri ilaç kullanmasına rağmen tansiyonu 26/9'dan aşağıya düşmedi. Onu bildim bileli romatizması vardı. Üç yıldır baston kullanıyordu. Kalp yetmezliği ve ödemi vardı. Geçtiğimiz Mayıs ayında bunlara ek olarak bacaklarında kramp şeklinde ve çığlık 10 atıracak kadar güçlü ağrılar başlamıştı. Bastonu ve yanında bir kişi olmadan yürüyemiyordu. Kötürüm olmanın eşliğindeydi. Röntgen sonucu iskeletin çöktüğünü ve ileri derecede kireçlenmesi olduğunu öğrendik. 15 Artık ilaçlar da fayda etmiyor, ilaç aldıkça daha da kötü oluyordu. Emekliliğime 4-5 sene kalmasına rağmen sürekli annemin yanında bulunmak için işten istifa etmeyi düşünüyordum."

**Mucize Temmuz 1988'de gerçekleşti**

20 "Bir gazetede Dr. Bieler'in yöntemi hakkındaki yazıyı okumam bu döneme rastlar. Kitabı büyük bir umutla aldım, dikkatle okudum, ikna oldum ve içinden süzerek çıkardığım bilgilerin ışığında, tahlil sonuçlarını da dikkate alarak hazırladığım diyeti anneme uygulamaya başladım. Aradan 4 ay geçti. Hiçbir ilaç almadığı halde annem eskisine göre çok iyi. 25 Tansiyonu 16/17'de sabitleşti, bağırsakları düzgün çalışıyor, kimsenin yardımı olmadan yürüyebiliyor, evde ufak tefek işler yapıyor, hatta yardımla merdivenden inip çıkabiliyor. (Evvelden kucağımda indirirdim) Eğrilen kemikleri düzelmeye, sırtındaki kambur küçülmeye başladı. Doktor Bieler sayesinde eski sağlığına kavuştu. 30 Herkesin edinmesi gereken bu kitabı okuduktan sonra daha önce beslenme hakkında birşey bilmediğimi anladım."

**Doktor Bieler:**

"Sağlıklı olmak (ve kalmak) için işte sırrım: ilaca karşıyım." 35 Kırk yılı aşkın mesleki deneyim, Doktor Bieler'e en etkin çözümün ilaçlar değil yiyecekler olduğunu öğretmiş. İşte ünlü doktorun bu konuda söyledikleri: "Yirmi, otuz ya da kırk yıldan beri kendinizi sürekli hastalıklı hissetmiş olsanız bile, beslenmede edineceğiniz yeni ve hoş alışkanlıklar size yepyeni bir enerji verebilir, tükenmek bilmeyen bir canlılık ve güçlü bir sağlığa kavuşabilirsiniz. 40 Size kitabımda sunduğum, yalnızca günlük, alışagelmış birtakım yiyeceklerden

*oluşan ve bedenin, sağlığı harabeden toksinleri dışarı atmasını sağlayan rejimini uygulayarak sayısız ciddi hastalığı tedavi edebilirsiniz!*

*Kimi besinler sağlığınızı bozar. Diğer bazıları ona yeniden kavuşmanızı sağlar. Başlıca üç sonuca vardım:*

- 45 1. Hastalıkların nedeni mikroplar değil, hücreleri yıpratın ve böyle mikropların ve basillerin çoğalmasına neden olan zehirlenmelerdir.
2. İlaç kullanımı çoğu kez önemli birtakım yan etkilere neden olabilmektedir.
3. Hastalık, doğru bir beslenme rejimini gereken şekilde uygulayarak iyileştirilebilir. Kolloidal endokrinin kimyası incelendiğinde, bu ortaya

50 çıkmaktadır."

**"Bırakın, sizi doğa iyileştirsin"**

*"Kimyasal ilaçları ancak acil durumlarda kullanırım. Bunun dışında hastalarımın doğanın sunduğu olanaklardan yararlanarak tedavi yöntemleri öneririm.*

55 *"Besinler en iyi ilaçlarınızdır" adlı kitabımdaki amacım hangi besinlerin ve hangi çözümlerin en iyi oldukları konusunda sizleri aydınlatmaktır."*

### **55 yaşındaki bir kadının durumu**

Kadın eklem iltihabı, yüksek tansiyon, uykusuzluk ve aşırı kilodan şikâyetçiydi. Bugünse, sağlığı son derece iyi ve normal kilosuna dönmüş durumda.

60 Doktor Bieler'in kitabında bu kadının ilaç yerine bildiğimiz basit yiyeceklerle bunu nasıl başardığını okuyacaksınız.

Aynı basit beslenme yöntemleriyle, iki yıldır bacaklarında ve karnında su birikmesi dolayısıyla yatalak olarak yaşamını sürdüren 61 yaşındaki bir adam şimdi sağlığına kavuşmuş durumda.

65 Ayrıca, guatrı olan 58 yaşındaki bir kadın ve hipertansiyonu olan bir başka kadın bugün hiçbir rahatsızlık duymamaktadırlar.

Doktor Bieler, kitabında ayrıca daha birçok hastalığı da bu basit besinler yöntemiyle tedavi ettiğini belirtiyor. (Şeker, astım, ülser, böbrek ve karaciğer bozuklukları, tükürük bezleri iltihaplanmaları gibi.)

### **Doktor Bieler'in tedavi ettiği iki ünlünün düşünceleri**

70 *"Ağır bir hastalık geçiriyordum. Dört ünlü doktora başvurduğum. Hepsisi de ameliyat olmam gerektiğini söylediler. Doktor Bieler ise beni basit bir rejimle iyileştirdi."*  
(Gloria Swanson, 30'lu yılların ünlü yıldızı)

75 *"Doktor Bieler'in kitabının, hastalıkla boğuşan birçok kimseye büyük yararları dokunacağından eminim."*  
(Greta Garbo, unutulmaz sinema oyuncusu)

## **Bir Türk doktorun görüşü**

80 "25 yıl poliklinik ve aile hekimliği yapan bir doktor olarak sağlık, hastalık ve tedavi konularındaki görüşlerime uygun bir düşünce, yorum ve dizaynla karşılaştım. Çok beğendim."

Bu kitaptan en büyük yararı nasıl sağlarsınız?

85 Kitabın "*İçindekiler*" bölümünü okurken, bir ya da daha fazla rahatsızlığın, zayıflığın, sizi acılar içinde kıvrandıran birçok sancının tanımını bulacaksınız. Hastalığın karşısındaki sayfayı açın, Doktor Bieler'in o hastalığı nasıl ilaçsız tedavi ettiğini göreceksiniz.

Doktor Bieler'in kitabı, sağlıklı besinler konusunda sizlere kırk yılı aşkın bir doktorluk deneyimini sunmakla kalmıyor, daha da önemlisi, bedeninizin size yolladığı hastalık sinyallerini de öğretiyor.

Bu kitabı hiçbir yükümlülüğe girmeden okuyun.

90 İlk günlerden başlayarak kendinizi daha iyi, daha canlı, daha gençleşmiş hissedeceksiniz.

Eğer bunlar gerçekleşmezse kitabı 90 gün içinde geri gönderebilirsiniz.

Kitap elimize geçtikten en geç 7 gün sonra paramız size iade edilecektir.

Kayıtsız şartsız, hiçbir soru sorulmaksızın.

95 Bugün, hemen aşağıdaki istek fişini doldurup gönderin.

## **Birkaç tanıklık**

"Ben astım, eşim şeker hastası. Kitabı aldığım ilk günden itibaren uygulamaya başladım. 1 ay sonra yavaş yavaş düzelmeye başladım. Eşimin de büyük ölçüde şekeri düşmeye başladı. Size çok teşekkür ederim."

100 "İnsan sağlığı için yapılan en faydalı araştırma. Parmaklarımda kasılma ve deveran bozukluğu vardı. Ameliyat için gün almıştım. Doktor Bieler'in kitabı sayesinde ameliyat olmadım. Çok iyiyim."

105 "Şimdiye kadar yaşamımı olumsuz yönde etkileyen halsizlik ve sindirim güçlüğü, diyetin 4. gününden itibaren tamamen yok oldu. Sorunu olan ve olmayan herkesin bilimsel görüşlerden yararlanmak için okuması gereken bir kitap."

"Eğitim sistemimizdeki boşluğu doldurmaktadır. Gönül isterdi ki bu bilgiler ilk ve orta eğitimde ders kitabı olsun. Ben siroz hastasıyım; bu kitap sayesinde ilerlemiş rahatsızlığımı durdurmayı öğrendim. Eminim Dr. Bieler'i üç sene önce okusaydım bugün hasta olmayacaktım."

110 "Bende 10 senedir şeker hastalığı var; çok üzülüğüm zamanlar 310'a kadar çıktığı olmuştur. Dr. Bieler'in diyetini uyguladıktan sonra şekerim 120-150 arasında kalmaktadır. Mutluyum."

[BU BİR İLANDIR]

## (76) KURŞUN YARASI YOKSA RÖNTGEN ÇEKİLMEZMİŞ

İstanbul Turizm Bölge Müdürlüğü memurlarından Nuran Vatan, geçen hafta cuma akşamı, ağabeyi ve iki arkadaşıyla birlikte alışveriş yapmak üzere Beyoğlu'nda, erkekler için erkekçe giysilerin satıldığı bir mağazaya girdi ve bir anda kanlar içinde yere yıkıldı.

Mağazanın dördüncü katındaki reyonu hazırlayan bir işçinin elinden kayan iki metre uzunluğundaki bir demir parçası, katlar arasındaki boşluktan süzülüp, Nuran Vatan'ın başına düşmüştü.

Ağabeyi ve arkadaşlarıyla birlikte, mağazanın müdürü de Nuran Vatan'ı kucaklayıp bir taksiye bindirdiler ve az ötedeki Taksim Hastanesi'ne götürdüler.

Taksim Hastanesi'nde doktorlar, Nuran Vatan'ın ilk tedavisini yaptılar, kafa röntgenini çektiler ve yaralının kesinlikle bir beyin cerrahına gösterilmesi gerektiğini bildirdiler.

**"Bizim beyin cerrahımız Yusuf Rizeli, bir mide kanaması geçirmekte olduğundan, evinde yatmaktadır"** dediler.

**"O nedenle hastanemizde geçici bir süre için beyin cerrahı yoktur. Siz yaralıyı ya Çapa'ya, ya da Cerrahpaşa'ya götürünüz."**

O büyük hastanemizin Acil Servisi'ndeki nöbetçi doktor, Taksim Hastanesi'nden yazılan raporu okudu ve **"Yaralıyı beyin cerrahının görmesi gerekiyor"** deyip onu, nöbetçi beyin cerrahına havale etti.

İkiyüz metre kadar ötedeki bir başka binada, iki kat, merdiven çıkıldıktan sonra yanına varılabilen beyin cerrahı, yaralıyı muayene ettikten sonra, **"Kesinlikle bir kafa röntgenine gereksinim olduğunu"** söyledi.

Acil Servis'e bir yazı yazarak, bu durumu bildirdi.

Yaralı ve beraberindekiler, beyin cerrahına görünmek için çıktıkları merdivenleri indiler, bir kez daha iki yüz metre kadar yürüdüler ve yeniden Acil Servis'e geldiler.

Nöbetçi doktor, beyin cerrahının yazısını okuduktan sonra yaralının yanındakilere, röntgen filmi bulmalarını söyledi.

**"Beyin cerrahı, röntgen çekilmesini istiyor"** dedi. **"Gidiniz, eczanelerden birinden bir röntgen filmi alıp, getiriniz."**

Erkekler için erkekçe giysilerin satıldığı mağazanın müdürü, bir taksiye atladı ve en yakın eczaneden başlayıp, bir saat içinde ne kadar eczane dolaşabildiyse hepsini dolaştıktan sonra, eli boş döndü Acil Servis'e.

**"Maalesef, hiçbir eczaneden röntgen filmi bulamadım"** dedi.

Nöbetçi doktor, tebessüm etti:

**"Biliyordum zaten bulamayacağınızı"** dedi **"Bulsaydınız, şaşardım."**

"Peki, o halde beni niye gönderdiniz yok olan bir şeyi bulmam için?"

Bakınız, tam bir saattir yaralımız, burada benim gelmemi bekliyor."

Nöbetçi doktor, meğer önlem olsun diye yapmış bunu.

**"İki gün sonra karşına çıkıp da, (Benden isteseydiniz, ben röntgen filmi bulurdum) demeyesiniz diye gönderdim sizi"** dedi **"Piyasada röntgen filmi bulunmadığını gözlemlenizle görün"** diye istedi **gitmenizi..."**

Yaralı Nuran Vatan, Acil Servis'teki kolu kırık bir koltuğa çökmüş, Taksim

45 Hastanesi'nde başına atılan dikişler ve yarasına yapılan tamponlarla, yüzü sapsarı bir biçimde, halsiz bekliyordu.

Arkadaşlarından biri, nöbetçi doktora sordu:

"Biz röntgen filmi bulamadığımıza göre, yaralının filmini siz çekmeyecek misiniz?" dedi.

50 İmkan yokmuş buna.

**"Elimizde sadece dört tane röntgen filmi var"** dedi nöbetçi doktor, **"Onları da, kurşun yarası olanlar için saklıyoruz. Gece biraz ilerlesin, bakın görün, yığınla kurşun yaralı gelir buraya."**

Yaralının arkadaşları, doktorla tartışmaya başladılar:

55 "Arkadaşımızın başına, dört kat yükseklikten iki metrelik bir demir parçası düştü" dediler, "Doktorun söylediğine göre, her an için beyin kanaması bekleniyor. Arkadaşımızın hayatı tehlikede... *Röntgen filmi çekilsin* diye kafasına ille de bir kurşun mu sıkıralım yani?"

60 Nöbetçi doktor, **"Beni fazla meşgul etmeyin"** deyip başını çevirdi ve koridorda dolaşan bir hastabakıcıya seslendi: **"Hüseyin... Çayın demlendi mi?"**

Nuran Vatan'ın arkadaşları, bir kez daha koluna girip, onu bir kez daha karşı binaya götürdüler, bir kez daha iki kat merdiveni çıkarttılar ve bir kez daha beyin cerrahına gösterdiler.

65 "Arkadaşımızın kafasındaki yara, kurşun yarası olmadığı için Acil Servis'teki nöbetçi doktor, röntgen filmi çekirtmiyor" dediler. "O filmi Taksim Hastanesi'nden istesek vermezler mi?"

**"Hayır, olmaz"** dedi beyin cerrahı, **"Her hastanenin arşivi vardır. Hiçbir hastane dışarıya film vermez."**

Sonunda ne oldu, biliyor musunuz?

70 "*Kurşun yarası olmadığı için ben bu yaralının röntgen filmini çekirtmem*" diyen Acil Servis'teki nöbetçi doktor, Nuran Vatan'ın kafa filmini kuzu kuzu çekirtti. Ve bu filmi inceleyen beyin cerrahı ise, yaralının derhal yatırılıp "*müşahede altına alınması gerektiğini*" söyleyerek, Nuran Vatan'ı o gece hastanede yatırdı.

Hadi, sorsanıza şimdi bu filmin nasıl çekildiğini...

75 Siz sorun da, ben de size, bu sorunuzun yanıtını kimden alabileceğinizi söyleyeyim.

**"Gidin o büyük hastanemize"** diyeyim...

**"Cuma akşamı Acil Servis'te nöbetçi olan doktoru bulun..."** diyeyim ve...

80 O doktorun kendisi söylesin, o akşam filmi nasıl çektiğini, Hipokrat üstüne bir kez daha yemin ederek...



(77) MARİFETLİ KEDİNİN SON MARİFETİ...

Vakti zamanında iki adam büyük bir iddiaya tutuşmuşlar...

Biri,

- *Ben her işi yaparım!* dermiş.

5 Diğer,

- İnsan her işi yapamaz! diye karşı çıkarmış.

Sonunda işi halletmek için her ikisi de marifetlerini ortaya koymaya karar vermişler.

Marifet'in hakemi kim olacak? En iyisi Kadı'ya gitmek!

10 Öyle yapmışlar, varmışlar Kadı'nın huzuruna...

Kadı her ikisini de dinledikten sonra, "*Her işi yaparım!*" diyene dönmüş:

- **İddianı ispatlamak sana düşer... Göster bakalım marifetini...**

Adam hazırlıklı gelmiş...

15 Önce bir mangal çıkarmış, mangala kömür koyup yakmış, kömür kor haline gelince, cezveyi, kahveyi, şekeri, fincanı, tepsiyi ve de bir testi suyu sıralamış. Sonra sepeti açıp içinden tekir kediyi salıvermiş.

Kedi sağa, sola sırnaşıp, Kadı efendinin eteğini yalayıp, mırnavlayıp başlamış kahve pişirmeye...

20 Testideki suyu cezveye koymuş, şekeri, kahvesini tamam edip mangala sürmüş, güzelce karıştırıp üç kez kabartmış ve fincana boşaltıp Kadı'ya sunmuş...

Kedinin marifetinden Kadı'nın gözleri faltaşı gibi açılmış:

- **Yahu bu ne marifetli kedi?**

Kahvesinden bir yudum höpürdedip içtikten sonra,

- **Pek de güzel pişirmiş, eline sağlık, bu kediyi nasıl alıştırdın?** demiş...

25 Adamın koltukları kabarmış:

- *Eeee, Kadı efendi, biz boşuna iddiaya girmeyiz. Bizde daha ne marifetler var!*

Kadı dönmüş öbür adama:

- **Hadi bakalım sıra sende, senin marifetin ne?.. Bir de onu görelim!**

Adam yerinden doğrulmuş:

30 - Efendim, arkadaşımız gayet güzel bir marifet gösterdi.

Bizim de buna mukabele etmemiz gerek.

Ama takdir buyurursunuz ki böyle bir marifete mukabele etmek kolay bir iş değil.

Onun için bana yarım saat müsaade vermenizi rica ederim...

35 Kadı, adamın isteğini kabul etmiş, aradan yarım saat geçmiş adam çıkagelmiş...

- Kadı hazretleri, muhterem dostumuzun kedisinin marifeti karşısında hayretten şaşırıp kaldık.

Ve bu hayretimiz yüzünden o marifeti iyice temaşa edemedik.

40 Eğer siz izin verirseniz, kendileri de lütfederlerse bir kere daha seyredelim ve biz ondan sonra marifetimizi ortaya dökelim.

Kadı, marifetli kedinin sahibine dönmüş:

- **Ne dersin?**

- *Hay hay efendim, biz kedimizin marifetini tekrarlamaktan zevk duyarız.*

- 45 Gösteri tekrar başlamış.  
Kedi kahveyi pişirip tam Kadı hazretlerine sunacak iken, ikinci adam koynuna sakladığı fareyi ortaya salıvermiş.  
Kedi, fareyi görünce çılgına dönmüş. Fincanı yere atıp farenin peşine düşmüş.  
Ortalık birbirine girmiş.
- 50 Mangal devrilip fincan kırılmış, cezve bir yana, şeker bir yana gitmiş.  
Fareden çok korkan Kadı yerinden fırlamış, ayağı testiye takılmış, testiye devirmiş, yere düşmüş, kavuğu başından uçmuş...  
Velhasıl kadılık makamı harp meydanına dönmüş...  
Sonunda kedi fareyi yakalayıp bir güzel yemiş...
- 55 Ortalık yatıştıktan sonra Kadı hırsla adama bağırmış:  
- **Be adam bu yaptığın marifet mi yani?**  
Adam bıyık altından gülmüş:  
- Marifet, ya Kadı efendi, marifet! Asıl bu marifet!..

## (78) MEMLEKETE GELİŞ

- Yarısı tatil, yarısı iş, uzunca bir geziden cumartesi gecesi döndüm.  
Münih'ten akşam kalkıp İstanbul'a geceyarısı varan Alman uçağıyla...  
Uçak, son koltuğuna kadar doluydu. Hatta yanlışlıkla bir yolcu fazla almışlar.  
5 Mürettebata ayrılan bir koltuğu boşaltıp, onu da oraya oturtular.  
Göğüslerinde ülkelerinin adı yazılı birkaç İrlandalı izciyle, bir-iki Alman'a  
benzeyen turistin dışında, yolcuların hepsi Türk... Tatile gelen Türk işçileri...  
Koltuk araları, küçük bavullar, sepetler, torbalarla dolu... Karı-kocalar...  
Kundakta çocuklar... Çocuk ağlamaları... Uçak kalkıncaya kadar müthiş bir  
10 sıcak... O, bir yolcunun yanlış sayılmasından doğan tartışmalar... Bu yüzden  
gecikme...  
Neyse, havalandıktan sonra hava biraz serinledi... Sinirler yatıştı...  
Çocuk ağlamaları hafifledi...
- Yanımda lacivertler giyinmiş, beyaz gömlekli kıravatlı bir yolcu var...  
15 40 yaşlarında... Türk olduğu, etrafa ve bana sigara ikram edince belli oldu.  
Adapazarlıymış... Sekiz yıldır Münih civarında bir fabrikada çalışıyormuş.  
Eşi ölmüş. Dokuz yaşında bir çocuğu varmış. Adapazarında babasının  
yanındaymış. Onları görmeye gidiyormuş. Her yıl böyle gidermiş.  
- **Hep bu uçakla giderim, diyor. Üç ay önceden yer ayırtırım.**  
20 **Çünkü bu mevsimde yer bulunmaz. Şimdi geceyarısı varırız İstanbul'a.**  
**Bavulu almak, gümrükten çıkmak falan iki saat sürse, sabahın üçüne doğru**  
**Topkapı'dayım. Kahveye gider bir çay içerim. Altıda otobüs var...**  
**Sabah 8-9 sırasında evde olurum...**  
- *Yorucu olmuyor mu, dedim. Bir otelde kalsan da yarın öğleyin varsan...*  
25 - **Yok... Artık memlekete gelince durulmaz... İlk vasıtayla gideceksin...**  
**Benim işim en iyisi... Bu uçakta daha yirmi saat yolcu olanlar var.**  
**Onlar da durmaz... Denizli'ye giden... Konya'ya giden... Trabzon'a giden...**  
**Hepsi şimdi Topkapı yolcusudur. Zaten 20 günlük bir vakit var... Yolda**  
**eğleşilmez öyle...**  
30 Planlarını anlattı. İşe başladığının birinci yılında bir arsa almış...  
Önce her ay mark göndererek borcunu ödemiş...  
Sonra biraz daha mark biriktirince, gelmiş, bir müteahhitle anlaşmış.  
Arsanın üzerine dört dairesi bir apartman yaptırmaya başlamış.  
Altında da dükkanları olacak...  
35 Nihayet bu yaz bitmiş apartman... Şimdi bir dairesinde babasıyla annesini  
oturtacak... Bir dairesinde gelecek yıl temelli döndüğünde çocuğuyla kendisi  
oturacak...  
İki daireyle dükkanları kiraya verecek. Onun parasıyla geçinebileceğini  
hesaplıyor.  
40 - *Peki sen... Kendin ne iş yapacaksın..?*  
- **Biraz çalışmayacağım artık... Yoruldum artık...**  
**Her gün iki saat mesai yapıyorum... Sekiz, iki daha on... Her gün on saat...**  
**Sabah 4'te kalk, 5'te işe başla... Akşam üstüne kadar iş...**  
**Cumartesileri de mesai yapıyorum çok kere...**  
45 **Şimdi bir on bin mark getiriyorum. Beşbin mark borcum kalıyor.**  
**O da bitsin... Dönüp dinleneceğim biraz...**

- Alman Havayollarının, içinde domuz eti bulunmadığını, tepsilerin üstüne koyduğu kırmızı etiketlerle ilân ettiği yemekler yenip de, uçağın Bulgaristan üzerine geldiği bildirilince, yolcularda kımıldanma arttı... Koltuklar arasında heyecanlı gidiş-gelişler...
- 50 Biri soruyor:  
- *İzmir'e taksiye katılan var mı? Dört kişi olduk. Bir kişi daha olursa Havaalanından hemen gideceğiz...*
- 55 Öteki arkadaşını uyarıyor:  
- *Polisten çıkınca, hemen Ankara uçağına yazılacağız. Yarın sabah 6'da... Yer var, bavulları alır, iç hatlara gideriz...*
- Herkes ikide bir saate bakıyor... Öbür yanımdaki yüksek sesle açıkladı:  
- *45 dakika geç kalktık. 10-15 dakikasını kapatmışsındır. Yarımı biraz geçe ineriz...*
- 60 - *Biz gene iyiyiz, dedi bir başkası... Türk uçağıyla gelenlerin, daha biz oradayken birbuçuk saat gecikmesi vardı. Hele işçi uçağıyla gelenler... Allah bilir yarın mı gelir belli olmaz...*
- Tarifeli yabancı uçak, Almanya'dan gelmenin en lüks yolu. İşçilere gene indirimli tarife var ama, ötekiler kadar değil... Avantajı ise, gecikmesi ihtimalinin pek az olması... Ve Yeşilköy'e indik. İnmemizle bütün uçakta bir alkış koptu.
- 65 Arkasından yorumlar:  
- *Cennete geldik, cennete.*  
- *Hey be memlekete bak... Işıl ışıl mübarek...*
- Çocuklar bile ağlarken, arada bir sevinç çığlıkları atıyor galiba...
- 70 Zaten Münih'teyken onları 'Sussana be...' diye azarlayan anneler, şimdi kucaklarında hoplatıp eğlendirmeye başladı...
- Yanımdaki Adapazarlı kravatını düzeltip saçlarını tarıyor... Uçak durmadan kalkanları hostesler yatıştırıyor. Biraz denedikten sonra onlar da bıraktılar... Artık o kadar olur. Adamlar memleketlerine geldiler.
- 75 Ve itişe itişe aşağı indik... Koşarak dış hatlar binasına ulaştık... Pasaport kontrolünün yapılacağı yerde bekleyen binden fazla kişinin arasına katıldık... Kalabalığın arkasında, insan uzun boylu olup da parmaklarının üzerine dikilirse, ufukta iki polis memuru görüyor. Pasaportları kontrol edip damgalayanlar o iki kişi...
- 80 Biz ise, bizim uçaktan inenlerle birlikte, her halde 1500 kişiyi bulduk... Hava korkunç sıcak... sıra yok... herkes ister istemez birbirini itiyor. Yürüyecek çağda küçük çocuklar kalabalığın arasında kaybolmuş... babalar, kucak çağındaki çocukları, nefes aldirmek için insan boyunun üstünde tutmaya çalışıyorlar. Bir saate yakın böyle bekledik... itiştik... bağırdık... İki memur ne yapsın... olağanüstü bir süratle çalışıyorlar... onlar da ter içinde... ama kalabalığı bir saatten önce hafifletemediler.
- 85 Sonra o cendereden çıkanlar bavullarını aramaya koştular... o bavullar ki, sabahın 5'inden itibaren makina ve vida başında geçen günde on saatlerle doldurulmuş... çocuklara, analara, babalara hediyeler... belki Türkiye'de bulunmayan birkaç küçük âlet... sözüm ona bir bandın üzerine atılıp oradan yerlere düşerek, kimi kapağı açılıp saçılarak geliyor... binanın o tarafında ışık yanmadığı için seçemiyor kimse bavulunu. Birbirini itiyor... yanlış bavul alıyor... sonra dolaşıp sahibini arıyor... bavul geç de bulursa, saçılıp dökülmüş de olsa gene iyi... bazı bavul hiç gelmiyor... daha önceki bir Türk Hava Yolları

95 uçağından çıkmış, bavulları gelmemiş bir aile, bir sonraki uçakla gelmiş olması umuduyla üç saattir gelen uçakların saatini soracak memur arıyordu ben kendi bavulumu ararken...

Bavullarımı bulanlar, piyangodan ikramiye çıkmış gibi sevinçli... Gümrük sırasına girmeye çalışıyorlar. Bir banddan bir banda koşup sonuç alamayanlar onlara gıpta ile bakıyorlar...

100 Dar boğazın memurlu ucuna bir-iki, bazen üç saatlik bir bekleyişten sonra ulaşabilenler, ağzına kadar dolmuş bavullarını açıp hediyelerini gösterdikten sonra bavulları, öyle açık halde alıp, bir süre taşıyıp bir boş yer parçası bulunca oraya yatırarak yeniden kapatmaya çalışıyorlar ki, bu kolay iş değil... Almanya'dayken herhalde iki üç arkadaş üstüne oturarak kapatmışlar...

105 Yeşilköy'de ise babanın oğula faydası yok... Herkes kendi derdinde... Gümrük memurları da, Allah için ellerinden geleni yapıyor... *İş çabuk yürüsün* diye... Ama ne sayıları yeterli... ne artık Avrupa ülkeleri havaalanlarında bulunan taşıma âletleri var... Ne de bavulların muayene edileceği bankolar üç bavuldan fazlasını alıyor...

110 Pasaport kontrolünden baygınlık geçirmeden geçip, bavullarını da bulma saadetine eriştikten, gümrük memurlarına kadar ulaşım orayı da aştıktan ve açılan bavullarını kapatmayı da başardıktan sonra gümrük kapısından çıkan, Avrupa'daki insanlarımız, cennet memleketlerine kavuşan insanlarımız, daha sonra "*Mark alıyoruz... 7 liradan alıyoruz...*" diye yaklaşan genç işadamlarımızın arasından geçiyorlar... Bavullarının bir bölümü kendi ellerinde, bir bölümü de birazdan kendilerinden hatırı sayılır bir taşıma ücretini mark üzerinden koparma hesabındaki personelin ellerinde...

115 Orada biraz durup marklarını 7 liradan bozduran var mı diye baktım. Hiç biri oralı olmadı, içlerinden bir kısmı oradaki bankaya gitti. Markı resmi kurdan bozduracak... Resmi kur 6 lira 40 kuruş...

120 Ben de gittim... Biri 1000 Mark bozduruyordu. Banka memuru 6400 lira saydı... Baktım, makbuz vermedi.

Memur makbuzu sonradan mı kesti bilmem... Ama bozduran zaten heyecanlıydı. Üzerinde durmadı. Teşekkür etti. gitti...

125 Daha sonra: - *Taksi... Taksi var abi...*

Hücum... Tutturabildiğine tabii...

Adam bir yıldır gelmediği için fiyatlar nedir bilmez...

Fiyatların ne olduğunu da kimse kendisine söylemez... Ne tarife... Ne bir şey...

130 Zaten artık oraya kadar geldikten sonra gözleri de öyle 20 Markmış, 50 Markmış görmüyor... Orada çeşitli vesilelerle para dağıtmayı "*Bu işin gereğidir*" diye kabullenmişler artık...

Adapazarlıya yeniden rastladım:

- **Neyse çıktık, dedi... Şimdi Topkapı'ya gideceğim... Bizim arkadaşlar işçi uçağındaydı... Asıl onların işi güç... Allah onlara da kolaylık versin...**

135 İlerdeki işçi terminaline doğru yürüdüm...

Baktım... Bizimki onlarınkine göre gerçekten krallara göre bir geçiş sayılabilirdi... Otele sabaha doğru vardım.

Ertesi sabah gazetede gördüm: Büyüklerimizden biri, yeniden bir demeç vermiş:

140 - *Yabancı ülkelerdeki işçilerimiz için yeniden büyük kolaylıklar sağlanıyormuş... Memlekete dönünce iş sahası açılacakmış, falan...*

### (79a) NASREDDİN HOCA'NIN EŞEĞİ

Nasreddin Hoca'nın bir eşeği vardır.  
Malûm, Hoca'mız eşeğini her şeyden çok sever.  
Ancak fakara Hoca'nın ahırını pek küçüktür.

5 O kadar ki eğer hayvancağz yatıyorsa Hoca onu kaldırmadan geçemez...

Birgün Hoca'nın karısı "*ben bir inek isterim*" diye tutturur, "*hiç olmazsa çocuklar içecek süt bulurlar.*"

Hoca karısının ısrarına dayanamaz, gidip bir inek satın alır.

İneği getirir eşeğin daracık ahırına korlar.

10 Eşeğin büsbütün keyfi kaçır.

Çünkü inek yatınca eşek ayakta kalır.

Eşeğin bu haline pek üzülen Hoca birgün Allah'a dua eder:

- **Büyük Allah'ım, şu ineğin canını al da eşeğim rahat etsin...**

Ertesi gün erkenden ahıra koşar.

15 Duası kabul edilmiş mi, edilmemiş mi anlamak ister.

Bir bakar ki zavallı eşeciği ölmüş, ineğin keyfi yerinde.

Hoca başını gök yüzüne kaldırıp der ki:

- **Kusura bakma Allah'ım, söyleyeceklerim için bana günah yazma.**

**Ama bunca senedir Allahlık ediyorsun, hâlâ eşekle ineği birbirinden**

20 **ayırımıyorsun...**

### (79b) BEKTAŞI'NİN EŞEĞİ

Bektaşî'nin huysuz bir eşeği, çok işe yarar bir de ineği vardı.

Eşeğin inatçılığından bıkmış olan Bektaşî, "**Tanrı şunun canını alsan da kurtulsam**" deyip dururdu.

5 Bir sabah ahıra gittiğinde ineği ölmüş buldu.

Hemen ellerini yukarı kaldırarak yakındı:

- **Hem her şeyi görür, bilirsin, hem de eşekle ineği ayıramazsın!..**

(80) NEREDEN ÇIKTI?

Karı kocanın uzun süre çocuğu olmamış...

Bir süre sonra çocuk doğmuş, simsiyah zenci.

Adam şaşırıp kalmış...

5 Kendisi beyaz, karısı beyaz... Bu zenci nereden çıktı?

Karısı durumu açıklığa kavuşturmuş:

- **Kocacığım hani rüyamda, beni bir zenci kovalamıştı ya!**

- Eeeee!

- **Gebeyken kime dikkatli bakarsan, çocuk ona benzer derler ya!**

10 Adam nedense pek vesveseliymiş. İnanmamış buna!

Tanıdığı bir doktora gitmiş, anlatmış:

- Doktor bey, karım da beyaz, ben de beyaz...

Ama çocuğumuz zenci oldu.

Karım, *rüyamda beni bir zenci kovaladı, ondan oldu*, diyor...

15 Olur mu?

Doktor başını kaşımış:

- **Vallahi kardeşim, kovalarsa değil, yakalarsa olur!..**

## (81) NEYZEN'E 25 MİLYON!

*Meğer yarışmaya ne kadar meraklıymışız, her yanımızdan genel kültür fişkırdığını gördükçe göğsüm kabarıyor, sayın halkımıza bütün ödüller helal olsun!..*  
*Özgür iradeyle katıldıktan sonra yarışmaya karşı olamayız da haddinden fazla*  
5 *yüksek milli kültürümüzün iç ve dış mihrakların gözü önünde ortaya çıkması insanı düşündürüyor...*

Bi de bizi *batılı* saymazlar, gelsin de gavurlar, televizyon yarışmalarında her akşam ne biçim döktürdüğümüzü görsünler.

10 Adi herifler, kendilerinin atlasta Türkiye'nin yerini gösteremediğine bakmazlar, bize *kültürsüz* derler...

**"Ulan biz kültürde onları kabak gibi oyarız be!..."**

Bir yarışma furyasıdır gidiyor...

İşin ucunda avanta da var ya, bizi tutana aşkolsun...

15 Nineler dedeler, *Meydan Larousselara, Britannicalara* abone oldu, ilkokulun arka kapısından çıkmış nice vatan evladı harıl harıl tarih coğrafya çalışmakta.

Diyelim evde ailece oturmuş hem yarışmayı izliyor hem de sorulara cevap arıyorsunuz, okuyamadığından içinde ukde kalmış olanlar, bir soruyu bilince ötekilere **"görüyorsunuz ne cevher olduğumu"** dercesine yüksekte bakarken, cevabı bulamayan okumuşlar ailenin gözünden nasıl bir anda düşüyor?

20 **"O kadar okuttuk, bir soruyu bilemedi hıyar!"**

Sorular tuhaf, cevaplar allahlık ama olsun bayağı eğleniyor insan, kendinizi yarışmaya kaptırmadan seyrederseniz, gülmekten katılırsınız!

Yalnız o değil, yarışmalarda görevli olanların ücretleri de çok esprili,

25 *Çarkıfelek*'te vazifeli Yasemin Koşal, 50 milyon aylık alıyormuş da, geçinemiyormuş, hiç şaşırmadım.

Şu memlekette kaç kişi kaldı 50 milyon lira aylıkla geçinen, allahaşkına!

Hem siz, öyle harf kutularını çevirmeyi kolay mı sanıyorsunuz?

### Ridge Forrester

30 *STAR*'da, geçen akşam sunucu, telefonla bağlantı kurduğu bir izleyiciyi *"yarıştırtıyor"*.

Şeytanın işi yok, benim de gözüm takıldı...

35 Telefonun öbür ucundaki hanım, üç evlat büyütmüş, yaşını başını almış bir teyze, ama kendine güvenmiş yarışmaya katılmış helal olsun, üç soruyu da bilirse 75 milyon kazanacak, köşe olacak.

Sunucu soruyor:

**"Fazilet hanım, hazır mısınız?"**

"Hazırım kızım hazırım... sor sor!"

**"Evet, birinci soru... Eğer bunu bilerseniz 25 milyon kazanacaksınız..."**

40 "Ay, sahi mi? Ay... ihhi... hohho..."

Kadıncağız, tam aklını toplamış soruyu beklerken, *"25 milyon"* lafını duyunca bütün konsantrasyonu bozuluyor, el ayak zangır zangır...



"Bilmem ne dizisinin en yakışıklı aktörünün adı nedir?"

"Ne kuzusu, ne kuzusu?"

45 "Yok *dizi* teyze *dizi*, *kuzu* değil..."

"Haa, dizi mi? Hangi dizi?"

Fazilet teyze, kocasına dönüp fısıldıyor ama telefonu ağzından ayırmadığı için bütün Türkiye sesini duyuyor:

"Biz o diziyi gördük mü bey?.."

50 **Şifre nöbeti**

"Hanımefendi, o diziyi seyretmedinizse, şifreleri nasıl bildiniz peki?"

Haklı!

Fazilet hanım, şifreyi vermiş ama diziyi seyretmemiş, sunucu buna kızıyor tabii... Ama imkansız değil ki.

55 Kurnaz halkımız, şifre işinin de kolayını buldu.

Diyelim o gün diziyi seyredemeyecek, komşusundan rica ediyor:

"Mahmure abla, bugünkü şifreleri senden alabilir miyim, sana bir şifre borcum olsun!"

60 Millet birbirini "şifre nöbetine" dikmekte, memlekette kulaktan kulağa şifreler dolaşmakta.

Hepimiz MİT ajanı gibi olduk, aklımızda her gün değişen şifreler, parolalar...

Bu zamanda dostlara en büyük kıyak telefon açıp şifre vermek!

"Bilmem ne yarışmasının şifresini veriyorum, 7 KE 39 B3..."

Televizyoncularsa, şifre yayınladıkları dizilerin nefessiz seyredildiğini sanıyor.

65 Hey yavrum hey!

Fazilet teyze fırçayı yiyince toparlanıyor:

"Ay kızım, o sırada biber dolması yapıyordum, şifreleri beyim aldı!"

"Öyle mi peki, o zaman dizideki yakışıklı oyuncunun adını söyleyin"

Soruya bakın allahaşkına! Bu kadar gaddarlık olur mu?

70 Yahu, Fazilet teyzem o herifi tanısa bile kör olayım adını telaffuz edemez...

Gene de düşünüyor, düşünüyor...

Gerçi dümendenden düşünür gibi yaptığı belli ama olsun, zamanı lehine işletiyor, belki aniden aklına geliverir...

Ama gelmiyor...

75 Ben sorup öğrendim, cevap *Ridge Forrester*'miş!

Böylece ilk 25 milyon elden kaçıyor...

Sıra ikinci soruda:

**Neyzen mi?**

"Şimdi iyi düşünün, ikinciye soruyorum... yine 25 milyon şansımız var!"

80 Bu kız takmış, Fazilet teyzeyi hütçeden öldürecek, *milyon* lafından hemen tıknefes oluyor kadıncaaz, bildiğini de unutuyor fukara!

"Ney çalana ne denir?"

"Ne çalana?"

"Ney çalana, ney!"

- 85 Soruyu duyunca bir *oh* çektim, teyzem "*Neyzen*" diyecek, 25 milyonu kapacak. Bu kadar terledi, bari 25 milyoncu götürsün.  
Ama o da nesi, Fazilet teyzede gene tık yok.  
10 saniye, 20 saniye, 30 saniye...  
Bütün Türkiye nefesini tutmuş, "*Neyzen*" sözcüğünü bekliyor.
- 90 Fazilet hanım düşünüyor!  
Sanırsınız, matematik problemi sorulmuş, çözülmesi zaman alıyor.  
İki dakikaya yakın zaman geçiyor.  
Yarışmacı ne "*bilmiyorum*" diyor ne de "*Neyzen*" diyor.  
Yoksa Fazilet teyze, "*Bu 25 milyonu da kaçırdıktan sonra bana yaşamak haram*"  
95 diyerek diazem mi içmeye başladı, yoksa kocası cevabı almak için üst kattaki komşulara mı çıktı bikoşu!  
Sunucu bastırıyor ama:  
**"Bilmiyorsanız *bilmiyorum* deyin, hanfendi... Sağlık olsun bir dahaki sefere inşallah..."**
- 100 Fazilet hanım teslim olmuyor.  
"*Neyzen*"i bilemedi ama yarışmayı bırakmıyor.  
İçinden neler geçtiği tahmin edilebiliyor:  
*Hain herifler, bu kadar kazık soru sorulur mu, madem para vereceksiniz şunu inletmeden verseniz olmaz mı, ney çalanı ben nerden bileyim, onu bunu çalan*  
105 *hırsızlarla benim işim ne?*  
**"Hanımefendi, olmuyor ama... lütfen, bilmiyorsunuz işte besbelli!"**  
Dikkat kesildim, *bu inatlaşma nasıl bitecek* diye izliyorum, o anda Fazilet hanım bombayı patlattı:  
"Kızım, soruyu bi daha tekrarlar mısınız?"
- 110 Daha fazla tutamadım kendimi, arka üstü yıkıldım, gülmekten karnım yarılacak!  
Helal olsun Fazilet teyzeye, olursa bu kadar direnç olur, bu kadar da kurnazlık!  
Zaman kazanıyor, ister misin, hüdadan bir ses gelsin, "**Sorunun cevabı *Neyzen* olacak, ey kadın!**" diye...
- 115 Sunucu soruyu tekrarladı ama tanrı bu işlere bakmıyor olmalı ki, Fazilet hanım ikinci 25 milyonu da kaçırdı...

### Arabayı veren

- Bu yarışma merakımız, bilgilerimize çok güvendiğimizden gelmiyor.  
İşin ucunda avanta olmasın, görün bakın kimseler ağzını açıyor mu?
- 120 Dile kolay, bir soru biliyorsunuz adamlar *cuk* diye otomobil veriyorlar.  
Bir otomobil 100 milyon, az mı?  
2,5 milyon sanayi işçisiyle 4 milyon köylünün ürettiği malları değiştire-tokuştura 60 milyonun geçindiği Türkiye'de, "*avanta*" popüler olmayacak da "*üretmek*" mi olacak?
- 125 Ayrıca, bu yarışmalar refah ülkelerinde de yaygın, demek ki insanoğlu, *ayıp*[tır] söylemesi, biraz beleşe yatkın...  
Bendeniz de zaten yarışmalara karşı değilim ama iç ve dış mihrakların gözü önünde "*milli kültür seviyemizin*" ortaya çıkmasına gönlüm razı olmuyor.

- 130 Bari biraz basit soru sorsalar ne olur, milletçe daha bilgili görünmüş oluruz hiç değilse...  
Geçenlerde, *Çarkıfelek*'te atasözü soruyorlar:  
"Parayı veren düdüğü çalar" atasözünün bütün sessizleri çıkmış bir tek "Y" harfi yok, yarışmacı "**tahmin yapçam**" diye atladi, biz de *hele şükür birisi şunu söylesin* diye çatlamaktayız, beyfendi ne dedi, biliyor musunuz?
- 135 "**Arabayı veren düdüğü çalar**".  
İyi mi?  
Aslında bu cevabı doğru kabul etmek de mümkündür...  
Çünkü, yarışmacı bey, ödül olarak oraya konulmuş arabadan gözlerini ayıramadığı için "*parayı veren düdüğü çalar*" diyeceğine "**arabayı veren düdüğü çalar**" dedi, hepsi bu...
- 140 Sahi, düdüğü kimler çalıyor?..

(82) O KULAK BENUM DEĞİLDUR!

İnşaat kalfası Karadenizliymiş.

Zaten başka yerden olmaz ya!

İskele kuran işçi, belindeki keseri düşürmüş.

5 Keser onca yükseklikten aşağı inip kalfanın kulağını koparmış.

Kalfa kan revan içinde yere yığılmış.

Hemen koşup gelmişler.

Her kafadan bir ses çıkmaya başlamış:

- Uy herif öldü!

10 - Ölmedi da, nefes alıyor!

- Ha bunun kulağı kopmuş!

- Onun kulağı da var miydu?

- Yok kulaksuzdu...

Kargaşalık arasında biri başlamış bağırmaya:

15 - Puldum, puldum!

- Neyi buldun da?

- Kalfanın kulağını...

Kalfa gözünü açıp bakmış:

- **O penum kulağım değildir!**

20 - Senin olmaz mı, kan içinde, götürelim hastahaneye de doktor diksin.

Kalfa dikilmiş:

- **O kulak benim değildir!**

Kulağı bulan adam kızmış:

- Niye senin değildir?

25 - **Haçan kafama keser düşende benim kulağımın arkasında kalem vardı!**

**Hani kalemim?..**

(83a) ORMANDA SEÇİM VAR - 3

- O gün kurtların propaganda günüydü.  
Orman halkı büyük bir merak ve (gizlemek istedikleri) bir korkuyla çayırın çevresinde toplandılar.
- 5 Hele koyunların hali görülecek bir şeydi. Birbirlerine sokulmuşlar, titreşip duruyorlardı.  
Önlerine keçileri almışlardı. Keçiler yan yana dizilmişler, kafaları dikilmiş, boynuzları ileride, duruyorlardı.  
Tilkilerle çakallar ön sıraları almışlar, keyifle kurtları bekliyorlardı.
- 10 Horozlar tavuklarını toplayıp tilkilerden uzak bir yerde bekleyen tavşanların yanına yerleşmişlerdi.  
Kurtlar düzenli sıralar halinde çayıra girdiler.  
Başkurt tecrübeli gözlerle çayı süzdü.  
Kurtlar düzenli bir halka yapıp başkurtun çevresinde toplandılar.
- 15 Başkurt söze başladı:  
- **Orman halkı, dostlarımız!**  
**Dostlarımız diyorum, çünkü hepimiz aynı kaderi paylaşıyoruz.**  
**Hepimiz bu ormanda yaşıyoruz, hepimiz dost olmak zorundayız.**  
**Bugüne kadar birbirimizle didiştik de ne oldu?**
- 20 **Öteki ormanlardaki düşmanlarımız güçlendi, biz zayıfladık.**  
**Artık buna bir son vermenin zamanı geldi.**  
**Biz kurtlar değiştik, eskisi gibi değiliz, size bunu anlatacağım.**  
**Hele siz koyun dostlarımız, beni iyi dinleyin.**  
**Bundan böyle artık kendi koyunlarımızı yemeyeceğiz.**
- 25 **Biz düşman ormanların koyunlarını yemeye karar verdik.**  
**Dişimizin kestiğini yiyeceğiz, kesmediğini ithal edeceğiz.**  
**Yerli koyun yemeye paydos. Duydunuz mu, paydos!..**  
Koyunlarda umutlu bir kıpırdanma oldu.  
Hepsi birbirinin yüzüne 'duyduklarımız doğru mu? Ben rüya mı görüyorum?' gibi
- 30 bakmaya başladılar.  
Boynuzunu ağaçta bileyen bir keçi, yanındaki keçiye baktı, 'dur bakalım, neler duyuyoruz?' dedi.  
Başkurt sözlerini sürdürdü:  
- **Orman halkı, dostlarımız!**
- 35 **Bu ormanda güven içinde yaşamak istiyorsanız bizi seçin, bize güvenin.**  
**Biz ormanda barış istiyoruz. Orman kanunlarını kesinlikle uygulayacağız.**  
**Hainlerin, iç düşmanların, düşmanla işbirliği yapan alçakların aramızda yeri olamaz.**  
**Onlar hak ettikleri cezalara çarptırılacaktır. Onun için de bizi seçmeniz**
- 40 **gerekir.**  
**Özellikle koyun kardeşlerimize sesleniyorum.**  
**Bize oy verin ki dediklerimizi yapalım!**  
**Yok, ötekileri seçerseniz bizim doymamız gene sizin üstünüzde kalır.**  
**Demedi demeyin.**
- 45 **Eğer kral bizden olursa yiyeceğimiz düşman ormanlardan gelecektir.**  
**Ama at kral olursa bunu yapamaz. Onun işi ota, samanla, arpayla.**  
**Biz iktidara gelirse yerli yemeyi yasaklayacağız.**

**Artık tercih sizin. Tercih sizin, iktidar bizim...**

50 Başkurt sözlerini bitirince bütün kurtlar başlarını kaldırıp kurt sesleriyle ormanı doldurdular. Ormanda yalnız kurt sesleri duyuluyordu. Başkurt elini koyunlara doğru uzattı:

- **Bir koyun kardeşimi buraya davet ediyorum.**

**Huzurunuzda kardeşlik andı içelim.**

55 Koyunlar titretiler. Öyle bir itiş kakış oldu ki, ne olduğunu tam anlayamayan bir koyun öne fırladı.

Kurtlardan biri hemen atlayıp koyunu başkurta getirdi.

Başkurt, tiril tiril titreyen koyunun elini tutup havaya kaldırdı:

- **İşte, bu koyun kardeşimizle beraber ant içiyoruz.**

**Artık kurtla kuzu el ele. Eski masallar tarihte kaldı.**

60 Koyun hâlâ titreyerek elini havaya kaldırdı.

Ormanda bir alkış koptu. 'Yaşa', 'bravo', 'böyle olmalı' sesleri arasında duygulu bir an yaşandı.

Laklak TV haber müdürü 'leylek' yanındaki muhabire döndü:

- **Bu koyunu iyi izle. Galiba yoğun bakıma gidiyor.**

65 Muhabir uçmaya hazırlanırken:

- **Kuyruğu titretmezse iyidir, dedi.**

Horozlar hemen 'horoz meclisi'ni toplamaya karar verdiler.

Denizli horozu uzun bir ötüşle toplantıyı haber verdi.

Bütün horozlar kümeslerin arkasındaki toplantı yerinde buluştular.

70 Tavuklar ufak sandviçlerle içkileri hazırlarken toplantı başladı.

İlk sözü 'hint horozu' aldı:

- **Arkadaşlar, başkurtu hepimiz dinledik.**

**Eğer söyledikleri samimiyse bizim için de iyi olabilir.**

**Yerli et yemek yasaklanırsa biz de tilkilerle çakallardan kurtuluruz.**

75 **Kurtlarla görüşmeyi öneriyorum.**

**Eğer bu kural tilkilerle çakalları da kapsıyorsa oylarımızı kurtlara verebiliriz...**

Ligorin horozu küçük boynunu uzattı:

- **Bunlara güvenebilir miyiz? Oyuna gelmeyelim?**

80 Bütün gözler 'balta ibik'e çevrildi.

Balta ibik, her zaman son sözü söylerdi:

- **Arkadaşlar, üç horoz seçelim!**

**Hint horozu, kümesler başmuhafızı Sertkanat, bir de ben toplanalım.**

**Keçilerle görüşelim. Sonra da ne yapacağımızı konuşalım.**

85 **Zaman varken bütün seçenekleri inceleyelim...**

Bu öneri kabul edildi, oybirliğiyle kararlaştırıldı.

Sarı horoz:

- **Koyunlarla görüşmeyi düşünmüyor musunuz?**

'Balta ibik' kanadını salladı:

90 - **Pöh, koyunlar mı? Onlar korkudan bu gece ağılı bile bulamazlar.**

Bütün horozlar gülüştüler.

Tavuklar neşe içinde tabakları toplamaya koşuştular.

Orman her zamanki sessizliğine kavuşuyordu...

(83b) ORMANDA SEÇİM VAR - 4

ARIBEYİ ORMANIN KRALI OLACAK?..

- 'Ormandaki seçim' iyice hızlanmıştı.  
Bugün 'arılar'ın propaganda günüydü.  
5 Çayıra düzenli arı filocukları halinde geldiler.  
Önlerindeki bir grup arı da büyükçe bir petek balı, çayırın çevresinde yayılmış orman halkına gösterdiler.  
Arıbeyi kürsüye çıktı:  
- Ey orman halkı.
- 10 **Hepiniz arıların dostusunuz. Sizin için bal yapan tek canlı biz değil miyiz? Bizi seçtiğiniz her zaman en güzel balları yediniz. Ot yiyenler baldan ne anlar? Et yiyenler de gözünü birbirine diker. Biz balını aldığımız çiçeğe bile zarar vermeyiz. Gelin, bize oy verin, doya doya bal yiyin!**
- 15 Arıbeyi sözlerini bitirince arılar dağılıp herkese birer parça bal vermeye başladılar.  
Ayılar bir köşede toplu olarak yerleşmişlerdi.  
Kocaoğlan, ayıların en popülerleri, ağzı kulağına vararak:  
- **Bizim oyumuz arıların**, diye bağırdı.
- 20 Bütün ayılar ayağa kalkarak arıları alkışladılar.  
Arıbeyi yanındaki görevliye eğilerek bir şeyler söyledi.  
Biraz sonra büyük bir parça bal ayıların olduğu tarafa gidiyordu.  
Laklak TV'nin geçen geceki 'Feraset Meydanı' programında da en medyatik ayı olan Kocaoğlan, arıları öyle hararetle savunmuştu ki atları tutan eşeğin biri  
25 dayanamamış, yerinden fırlamıştı:  
- **Siz arıları böyle savunuyorsunuz, ama eşekarılarından hiç söz etmiyorsunuz.**  
**O eşekarıları ki ikide bir gelip biz eşekleri sokuyorlar. Neden hiç onlardan söz etmiyorsunuz?**
- 30 **Bunun nedeni bal çanağını sıyrmanız mı?**  
Medyatik ayı hoşgörülü bir gülümsemeyle:  
- **Canım kardeşim eşek, burası ormandır, her çeşit hayvan vardır, hepimiz birlikte yaşıyoruz.**  
**Şimdi 'onun iğnesi var sokuyor, bunun zehiri var ağuluyor', dersen burada**  
35 **birlikte yaşayamayız. İyisi mi sen de arının balını ye, arka tarafına da sokulma.**  
Eşek tatmin olmamıştı:  
- **Ben bal yemem, ben ot yerim, arıları da desteklemem.**

**Bukalemun neden intihar etmişti?**

- 40 Laklak TV'de 'Feraset Meydanı' devam ederken alt yazıyla ekranlardan acı bir haber veriliyordu: *Genç bir bukalemun kimlik bunalımına düştüğünü belirterek intihar etti...*  
TV'deki bütün programlar değiştirilerek bu acı olayın ayrıntıları verilmeye başlandı.

45 Polis şefi 'Doberman' olayın çok yönlü soruşturulduğunu, sonucun en kısa zamanda alınacağını açıklıyordu.

Olay anlaşıldığı biçimiyle şöyle olmuştu:  
Genç bir bukalemun, ormanda büyük bir kimlik kargaşası yaşandığını görerek bunalıma girmişti.

50 Çevresindekilerin anlattığına göre genç bukalemun:  
- **Kılıktan kılığa girmek biz bukalemunların özelliğidir, ama artık ben kendimi tanıyamıyorum.**  
**Atlardan kimileri arı gibi vızıldamaya başladı, kimi arılar da kişniyorlar, oklu kirpilerin hiç sesi çıkmazken kimi kirpiler de kişneme talimleri yapıyor.**

55 **Şimdi 'onlar bukalemun mu?' desem olmuyor.**  
**'Peki, ben kimim?' desem içinden çıkamıyorum. Artık yaşamamın bir anlamı kalmadı.** Demeye başlamış.

Bir süre psikologlara gidip gelmiş, ama onlardan da bir fayda görmemiş. Sonuçta bunalımdan çıkamayıp canına kıymış.

60 Bir de mektup bırakmış, 'Bu olayda kimsenin suçu yoktur, ben yaşamakta bir fayda görmüyorum' demiş.

Ailenin büyüğü yaşlı 'Buka' çok üzgündü:  
- **Ah yavrum, çok gençti, pek idealistti. Biz bu ormanda neler gördük neler. Eğer kendimize hâkim olmasaydık bukalemunların nesli tükenirdi, dedi.**

65 Gerçekten de ormanda, hele de seçim zamanlarında öyle cins değiştirmeler yaşanır ki bunlar artık olağan sayılıyordu.

Neyse ki böyle tatsızlıklar seçimin hızını kesmemişti. Artık seçim sonuçlarının tahminleri büyük önem kazanmıştı.

Orman halkı arasında anketler ve kimin kazanacağı konusunda nabız yoklamaları yapılıyordu.

70 Ayıların arılara oy vereceği kesin gibiydi.  
Eşekler de her zaman atlara oy verirdi.  
Horozlar hiçbir zaman kurtlara oy vermezdi, ama bu kere kurtların 'yerli et yemeyecekleri' konusundaki vaatleri onları biraz düşündürüyordu.

75 Keçiler her zaman muhalefeti tutarlardı.  
Kuşların ne yapacağı hiç belli olmazdı, onlar çoğu kez bir 'kuşluk' yaparlardı.  
Koyunlar da hep gider, kendi çıkarlarını düşünmeden oy verirdi.

Böyle bir ortamda bütün adaylar kararsızların oyunu alma peşine düşerlerdi. Artık seçimlerde reklam şirketleri de çalışıyordu.

80 Adaylara uygun imaj kazandırma, seçim şarkıları, sloganlar artık uzmanlık işi olmuştu.

Ağustosböceği en gözde reklam müzikçisiydi.  
Karıncaların hayret dolu bakışları arasında o toplantıdan bu toplantıya koşuyor, lüks bir hayat sürüyordu.

85 Ücretini dolar bazında aldığı da söylentiler arasındaydı.  
Artık seçime çok zaman kalmamıştı.  
*Bakalım ormanın yeni kralı kim olacak?..*



## (84) ORTAKÖY'DE İMAM VE CEMAAT

Ortaköy hakkında yıllardır yazıldı-çizildi...

Ama "*Refah'ın gelmesi*"yle Ortaköy'deki meyhane-cami çatışması tehlikeli boyutlara doğru ilerliyor...

5 Ortaköy Camii'nin imamı İdris Hoca ve cemaati, çevredeki meyhanelerden ve her yerde "*birbirlerini buzağı gibi yalayan*" gençlerden şikâyetçi...

Cami görevlilerinden Hacı Ahmet her sabah 60-70 bira şişesini cami avlusundan topladığını belirtiyor.

10 **"Bira içiyorlar, cami duvarına işiyorlar, uluorta öpüşüyorlar ve bira şişelerini buraya atıyorlar"** diyor...

Neyse, Ortaköy Camii imamı İdris Hoca gençlerden çok şikâyetçi...

Saygısızlıklarından yakınıyor...

Bu düşüncesini de, caminin etrafına "*Camiye Saygılı Olalım*" sözleriyle belirtiyor. Tabii, tabelalar asıldığıyla kalmış...

15 Beşiktaş Belediye Başkanı Ayfer Atay, bir cuma namazı sırasında, "**Ortaköy Meydanı'na şadırvan yaptıracağım, hepiniz orada aptes alacaksınız**" vaadinde bulunmuş...

Cami cemaati hâlâ bu sözün tutulmasını bekliyor...

20 Cemaat, perşembe-cuma günleri müzik eşliğinde namaz kılmaktan ve cumartesi-pazar günleri de kalabalıktan camiye gelememekten şikâyetçi...

Çevredeki meyhaneciler ise "**Bizim onlara bir zararımız yok.**

**Caminin içinde ibadetlerini yapınlar ama bizim işimize karışmasınlar.**

**Bira kutularının cami avlusuna atılmasına inanmıyoruz. Abartılıyor"** diyorlar.

25 Ortaköy'de her şey bıçağın sırtında anlayacağınız...

Her iki tarafın da ihmal ettiği en önemli şey '*Hoşgörü*' herhalde...

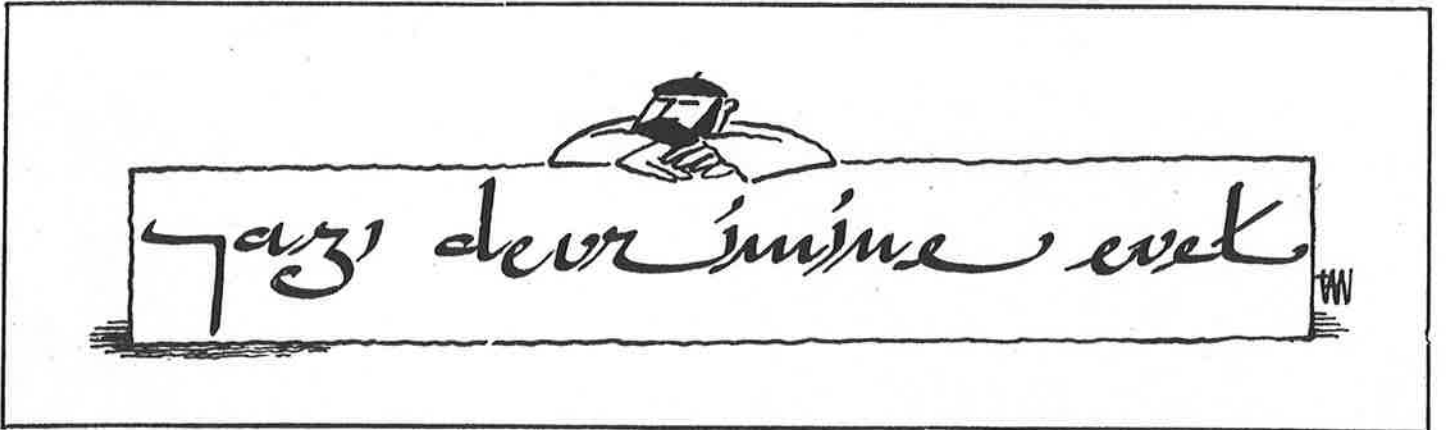
Bu arada, cami avlusuna bakınca İdris Hoca'nın "*HZD*" plakalı Reno arabası dikkatimizi çekti. Çekmemesi mümkün de değil...

30 Çünkü üç basamaklı merdiveni aşır, o dar kapıdan geçip, caminin [avlusunun] içine park etmek ancak imam veya iman gücüyle yapılabilmemiş gibi geldi...

(85) ÖRDEK ALİ

Bir Ördek Ali varmış.  
Ördek denmesine çok kızarmış.

- Bir gün bir arkadaşıyla yolda giderken, arkadaşı:
- 5 — "Bugün hava bulutlu" demiş.  
Bunun üzerine Ördek Ali:  
— "Vay, sen bana ördek dedin" diye başlamış kalaylamaya arkadaşını.  
Arkadaşı:  
— "Yapma, etme, eyleme, böyle bir şey demek istemedim sana, Ali" dediyse de,
- 10 Ali:  
— "Yok", demiş, "bana sen ördek dedin, söyle niye dedin?".  
Arkadaşı bu sefer:  
— "Peki, nerden anladın ördek dediğimi?" diye sorunca,
- 15 Ali:  
— "Nerden anlayacağım, "Hava bulutlu" dedin, hava bulutlu olunca yağmur yağar, yağmur yağınca yerde sular birikir, yerde sular birikince göl olur, gölde de ördek yüzer. Sen bana ördek dedin..."



(86) PADIŞAH, İNCİLİ ÇAVUŞ İLE YENİÇERİ AĞASI...

Padişah bir gün cuma namazından sonra Dalkavuğu İncili Çavuş'la birlikte caminin kafesli köşküne çekilerek aşağıdaki açık kahvede nargile içen halkı seyrederken gözü bir pike üstünde kaykılarak nargilesini fokurdatan iri gövdeli  
5 Yeniçeri Ağası'nın geniş ensesine ilişmiş ve onu İncili Çavuş'a gösterip:  
"Şu adamın ensesine bir tokat vurursan sana bir kese altın" demiş.  
İncili Çavuş: "*Aman Sultanım, o kişi Yeniçeri Ağasıdır*" deyince,  
Padişah:

10 "**Biliyorum**" demiş, "**Karar senin; kendini kurtarmak için bu işi benim yaptırduğımı söylersen parayı alamazsın.**"

İncili, dayanamayıp Padişah'ın isteğini yerine getirmiş ve kendisini yakalayan Yeniçeri Ağasının elinden, "*Bağışla ağam, seni bizim köyden bir ahbaba benzettim de şaka yapmak istedim, elini ayağını öpeyim*" diyerek kurtarmış...

15 Eğlenceyi sürdürmek isteyen Padişah: "**İncili**" demiş, "**Bir tokat daha vurursan benden üç kese altın daha alırsın.**"

Parayı çok seven İncili Çavuş, kavuğunu ters çevirip kulaklarının altına kadar geçirdikten sonra, aşağıya inerek Yeniçeri Ağasının ensesine tokatı yapıştırmış ve ardından "*Tantan da tintin*" diye bağırıp göbek atarak deli taklidi yapmaya başlamış.

20 Onu öldürmek için palasını çeken ağayı, yandaki pikelerden yetişenler:

"**Aklı olsa yapar mı, elini kana bulama ağam**" diye yatıştırmışlar.

Ağa:

"**Defol buradan mecnun, bir daha gelersen deli meli dinlemem, kafanı keserim!**" deyip İncili'nin yakasını bırakmış...

25 Bu sahneden pek hoşlanan Padişah, bir süre sonra:

"**Bak İncili**" demiş, "**Bir tokat daha vurursan, şimdiye kadar hak ettiğin dört keseye dört daha eklerim.**"

30 Bu çok çekici öneriye dayanamayan İncili Çavuş, aşağıya inip ağanın ensesine bir tokat daha vurunca, zaten tetikte duran ağa, görkemli gövdesiyle birden ayağa kalkıp İncili'yi yakalayarak önündeki basık masanın mermerine yatırdıktan sonra palasını çekip kafasını kesmeye davranınca İncili:

"*Dur be adam, Azrail bile canını alacağı insanlara kelimeyi şahadet getirmek için vakit bırakır.*

35 *Vasiyetimi söyleyeceğim, sonra da şahadet getireceğim, sen Müslüman değil misin?*" diye bağırmaya başlamış ve ağanın şaşkınlıkla duraklamasından yararlanarak:

"*Ey dinsiz, imansız, alçak herif; sende bu kalın ense bende bu tamah, köşk kafesinin ardında da o sırma kavuklu para kuyusu varken bir de vururum, beş de vururum*" demiş.

40 Başını kaldırıp kafesin arkasındaki sırmalı gölgeyi görünce işin nereden kaynaklandığını anlayan ağa, palasını kınına sokarak sessizce oradan ayrılmış...

## (87) PAPAZI GÖREN VAR MI?

Asım Bey vakit öldürmek için ara sokaklarda bir süre dolaştıktan sonra çaresiz evin yolunu tuttu.

Hayret!.. Bugünkü konken partisi onlarda değil miydi?

5 Konukların her zaman köşebaşına kadar ulaşan seslerinden eser yoktu.

Buzdan elleriyle kapıyı açtı.

Paltosunu asarken askıya iliştirilmiş bir not gördü: "**Kocacığım, kalorifer yanmıyor, biz burda donduk, Melahatlara gidiyoruz. Sevdiğin çorbadan yaptım, afiyetle ye. Ben erken dönerim.**"

10 Asım Bey bu "**erken**" sözcüğünün karısının sözlüğündeki anlamını iyi bilirdi. Yirmi yıllık evli idiler.

Evlenmeden önce, biri çıkıp da günün birinde böyle bir yaşam biçimine "**gık**" demeden katlanacağını söylemiş olsaydı kahkahalarla gülerdi.

Ama insanoğlu zamanla alışıyordu işte...

15 Önce ufak ufak, sonra giderek büyük dozlarla verilen uyuşturucular gibi.

Mutfığa geçince çorbanın acayip manzarasını gördü, iştahı kaçtı.

Bir kez, *laf olsun* diye "**Mantar çorbasına bayılıyorum**" demişti.

Hay dili tutulaydı da demeyeydi!..

En iyisi içinden mantarları ayıklayıp yemekti.

20 Kepeceyi çorbaya daldırdı: o ne?..

Aman Tanrım! Maça papazı süngere dönmüş, mantar çorbasının içinde yüzüyor. "**Hay Allah kahretsin**" diye öfkeyle bağırды.

Daha önceleri çorbadan saç firketesi, kibrit çöpü, sigara izmariti gibi şeyler çıkmıştı.

25 İştahı iyice kapandı. Bir elma soyarak salona seğirtti.

Kapıyı açmasıyla bir duman bulutu içine daldı.

Masanın üstündeki küllükler tepeleme dolmuştu.

Boğulmadan pencereleri açabildi. Küllükleri boşalttı, yerlerine koydu.

Sonra televizyonun karşısına geçti, koltukta tespihböceği gibi tortop büzüldü.

30 Uykuya, soğuğa yenik düşmemek için çabalıyordu.

O şaşlı gözlü köle kızın dizisini seyretmeden yatamazdı.

Onun yazgısı ile kendininki arasında ortak bir yan mı vardı ne?

Hem yerden yere çalmıyorlar, hem de "**azat**" edilmiyorlardı.

Ah Leman ah! Beni bir özgür bıraksan!...

35 Karısının kahkahası kulağında çınlıyordu: "*Ah şekerim benim! Sudan çıkmış balığa dönersin. Sen bensiz nefes bile alamazsın ayol!*"

"**Nerede kaldı bu kadın yahu! Saat gecenin yarısı!...**

**Nasıl olsa anahtarı var**", diye düşünerek yatağa girdi.

Tam tatlı uykusuna dalmıştı ki telefon sesiyle fırladı.

40 "**Alo!**"

"*Alo! Leman Hanım'ın kocası sen misin?*"

"**E... evet! Kiminle görüşüyorum?**"

Yılışık bir kahkaha:

"*Beyaz Saray'dan Reagan arıyor!*"

45 "Ulan Hilmi sen misin yoksa? Gecenin bu saatinde şaka..."  
"Ulan Hilmi senin babandır. Şaka değil ağabeyimiz. Ciddi...  
Hem de çok ciddi. Leman Hanım burada... O anlatsın vaziyetleri..."

Leman'ın sesi biraz ürkek biraz ağlamaklı idi:

"Benim Asım! Ben..."  
50 "Neredesin kadın? Gecenin bu saatinde?..."  
"Sorma başıma gelenleri..."  
Araya aynı erkek sesi girdi:  
"Kısa kes be! İstedüğimizi söyle!"  
Leman'ın ağlayan sesi:  
55 "Bir saat önce çıkmıştım Melahatlardan. Taksi diye bindim..."  
"Kes be! Zırlamasana!"  
"Yani... Nasıl desem... Bunlar fidye istiyorlarmış..."  
"Fidye mi? Ne fidyesi?"  
Aynı ses girdi, sırnaşık:  
60 "Fidye, Asım eniştemiz, yaniya para. Şöyle bir beş yüz bincik.  
Bizim yükseklerde gözümüz yok".  
"Kimsiniz siz? Nereden arıyorsunuz?"  
"Haa... O tarafı seni ırgalamaz. Bak iyi dinle dediklerimi:  
Parayı yarın akşam saat tam onda senin otobüs durağındaki telefon kulübesine  
65 getireceksin. Gazete kâğıdına sar, yere bırak! Tamam mı?"  
"Eee?.."  
"Eee'si işte öyle. Ver parayı, al karıyı!"

Asım Bey'in tepesi iyice atmıştı:

"Ya vermezsem? Bende bu kadar para ne gezer?"  
70 "Bak abimiz, bizim vaktimiz kısıtlı. Bu işin şakası yok.  
Tombul karın bu gecelik konduğumuz olacak. Yarın sabah tam sekizde tekrar  
arıyacağım."  
"Çat!" telefon kapandı.  
Vay be! Rüya mıydı bu yoksa?... Yanına baktı; Leman yok.  
75 Saat gecenin biri. Neydi bu başına gelenler?... Bir bu eksikti.  
Bu kadından çektikleri yetmiyormuş gibi...  
Yok yok! Bu olsa olsa tatsız bir şaka olabilirdi.  
Ama... Leman'ın ağlaması?...

Hilmilerin numarasını çevirdi. Melahat'ın uykulu sesi duyuldu:

80 "Alo!"  
"Alo Melahat! Yahu bizim Leman sizde değil miydi?"  
"Ee evet! On bir buçuk falandı kalktılar Nuriye ile..."  
"Bu saat oldu yok! Az önce bir telefon. Herifin biri... fidye istiyorlarmış!.."  
"Midye mi istiyorlarmış? Ne midyesi?"  
85 "Midye değil. Fidye fidye. Yani para."  
Hilmi Bey telefonu karısının elinden aldı:  
"Hayrola Asım?"  
"Sorma yahu, Leman'ı kaçırmışlar mı ne! Fidye istiyorlarmış!.."

"Yok canım! Ne fidyesi?"  
90 **"İşte basbayağı fidye... Beş yüz bin verirsem salıvereceklermiş..."**

Hilmi Bey için şakasındaydı:

"Yahu hep senin şansını kıskanmışımdır zaten. Ne olurdu benimkini kaçırsalardı. Yat, bir güzel uyu. Kim bilir kim işletiyordur. Bizim belalı karıları başına saracak bizden başka enayi var mı?"

95 Melahat araya girdi:

"Asım abi, biz onlara taksi çevirdik. Nuriye ile bindiler. Hatta Nuriye eve varınca telefon açtı."

**"Nuriye önce indi, bizimki arabada tek kaldı yani..."**

Sabah olmadan ortalığı ayağa kaldırmanın anlamı yoktu.

100 Asım Bey bir süre uyuyamadı, sonra yine daldı.

Rüyasında kendini bir havuz başında gördü.

Yüzleri maskeli iki adam Leman'ı havuza sokuyorlardı.

Çıkardıklarında Leman on sekizinde sülün gibi bir kız oluyor, salına salına Asım Bey'in koynuna giriyordu.

105 Asım Bey maskeli adamların ellerine tomar tomar paralar sıkıştırıyor, zevkten ağzı kulaklarında, *"Sağ olun, fazlasına değerdi ama daha yüzgörümlüğü alacağım..."* gibi sözler mırıldanıyordu.

Sabah tam sekizde telefon çaldı:

"Alo! Asım eniştemiz!"

110 **"Evet?!"**

"Bak Leman abla konuşacak."

"Asım! Benim."

**"Ooo! Günaydın! Nasılsın? İyi misin? Geceyi rahat geçirdin mi?"**

"Evet ya... Hilton'da kral dairesini bana ayırmışlar.

115 Sen benimle dalga mı geçiyorsun? Sabaha dek bir ot minderin üstünde pinekledim."

Asım Bey'in rüyasındaki huri, yatağın köşesinden göz kırparak gülümsedi.

Asım Bey tatlı tatlı gerindi:

**"Tamam hayatım. Bir çaresine bakacağım..."**

120 "Çaresine bakacakmış. Duygusuz adam! Ben burada..."

**"O parayı nasıl bulacağımı düşünüyorum..."**

"Ne demek? Bankadaki üç yüz bini çek, dört bileziğimi de bozdur, tamam işte..."

**"Canım birkaç gün sabret... Bizden bir şey çıkmayınca nasıl olsa seni salıverirler."**

125 Fidyeci araya girdi:

"Sizden bir şeyler çıkabileceğini böylece öğrenmiş bulunuyoruz!"

Asım Bey fısıldadı:

**"Sizinle özel görüşeceğim fidyeci bey! Aman karım duymasın. Çok gizli."**

"Tamam! Konuş!"

130 **"Bak ahbap, ben sana bu paranın iki katını vereceğim."**

"Eee? Nedenmiş o?"

**"Bak... Şey... Sen karımı başka bir yere postalayacaksın!"**

- "Başka yere mi? Nasıl yani?"  
"Nasıl desem bilmem ki... Canım işte postala yani... Denize postala...  
135 **Havuzda...**"  
"Haaa! Anlıyorum... Vay anasını be! Namuslu vatandaşa bak!  
Saygıdeğer aile reisi!..  
Bak abi, o işler bizim klasımıza girmez ama bir çaresine bakarız.  
Bizim Gaddar Niyazi bu işlere bakar.  
140 *Yüz bini verdik mi... Bizden günah gitti. Günahı boynuna...*  
*Haa, Leman ablamızın bir diyeceği varmış, bak veriyorum."*
- "Ne oldu Asım? Ne konuştunuz? Anlaştınız mı?"  
"Anlaştık canım. Anlaştık. Merak etme. Sen hiç moralini bozma.  
**Yakında her şey düzelecek."**  
145 "Zaten moralimi bozduğum falan yok. Çok iyi çocuklar aslında.  
Bir dediğimi iki etmiyorlar. Yemek verdiler... Sigara... Çay...  
Hiç sıkılmadım. Yalnız..."  
"Yalnız ne?"  
"Şey... Yanımda bir konken takımını vardı da..."  
150 "Eee?"  
"Hani çocuklarla birer çevirelim dedim..."  
"Eee?"  
"Maça papazını bulamıyorum. Oralarda biyerlerde bırakmış mıyım?"  
"....."

## (88) PİKNIĞE GİDİYORUZ

*Nisan ayına geldik, piknik dönemi başlıyor.*

*Bir zamanlar ben de ailemle birlikte pikniğe giderdim. Ama ne piknik!*

*Bizimkilerin bir piknik grubu vardı. Dört-beş aile birlikte giderdik.*

- 5 Pikniğe muhakkak pazar günleri gidilirdi.  
Cumartesi günü kadınlar bir araya gelip kimin ne yapacağına karar verirler, akşamdan dolma, börek, köfte, patatesler hazırlanırdı.  
Annem bütün akşam koşuşturur dururdu. Tam oturur, biraz sonra yerinden fırlayıp, "*Onlar şimdi yağ almayı unuttur,*" deyip piknik çantasına yağı koyardı.
- 10 Bizim evdeki koşuşturmanın aynısı elbette diğer evlerde de yaşanıyordu.  
Sabahın köründe annemin sesiyle uyanırdım.  
**"Hadi kızım kalk, geç kalacağız!"**  
İşte zile bastılar, gitme vakti geldi.  
Arabaların önünde sekiz-on çocuk koşturuyor, kadınlar, "**Yavrum koşma!**" diye
- 15 çığlıklar atıp, ellerindeki çantalarla bir panik yaşıyorlar.  
Erkekler kadınlara kızıyor, "**Hadi be geç kalacağız, hâlâ hazırlanamadınız mı?**"  
Yine bir kadın sesi, "**Fatma limon aldın mı?**", "**Yo ben almadım. Yıldız sen aldın mı?**", "**Valla ben de almadım, evde hiç kalmamış.**"
- 20 Yine bağırın bir erkek sesi, "**Tamam binin arabaya, yoldan alırız.**"  
Hele şükür arabalara binip yola çıkabiliyoruz.  
Kadınlar arabaların arkasında çocuklarla oturuyorlar.  
Çocukların kimisini araba tutuyor, kadınlar kolonya, su ya da bisküvilerle devreye giriyor, onlar yetmeyince de, "**Tamam yavrum, az kaldı, sık dişini.**"
- 25 Araba tutmayan çocuklar ise bir felaket, yerlerinde duramıyorlar.  
**"Kızım kapının kolunu elleme, oğlum kardeşinin saçını çekme, camı açma kardeşin üşür!"** filan.  
En iyisi uyuyan çocuklar. Onlar annelerinin kolları arasında, biraz ağırlık yapsalar da zararsızlar.
- 30 İki saatlik bir yolculuktan sonra piknik yerine varıyoruz.  
Arabalardan inildiği anda çığlıklar başlıyor, "**Anne acıktım!**", "**Suna hadi çayı koyun, acıktık!**"  
Kilimler seriliyor ve erkeklerimiz yayılıyorlar.  
Kadınlarımız da ağaçların arasında oluşturdukları mutfaklarına giriyorlar.
- 35 Sofra hazırlanıyor. Bu birinci yemeğimiz.  
Börek, yumurta, poğaçaya gibi şeylerden oluşan bir sofraya.  
Tam çaylar dolduruluyor, çocuklardan biri bağırıyor, "**Anne çişim geldi,**" anne sofradan kalkıyor çocuğu çişe götürüyor.  
Erkeklerden biri karısına sesleniyor, "**Berrin şu çocuğa baksana domatesi**
- 40 **üstüne sürüyor!"**  
Bu bağırış çağırış arasında sabah kahvaltısı bitiyor.  
Tabii ki bizim kadınlar boş durur mu?  
Erkekler kilimlere uzanıp yemeği hazmetmeye uğraşırken, onlar da seyyar mutfaklarında sabah bulaşıklarını yıkıyorlar.
- 45 Sonunda işlerini bitirip sohbete başlıyorlar.



Aradan iki saat geçtikten sonra öğle yemeğinin hazırlanması gerektiğini erkeklerden birinin yattığı yerden "**Suna etleri hazırlamıyor musunuz?**" demesiyle anlıyoruz.

Şimdi yoğurtlu kebab zamanı.

50 Sonunda erkeklerden biri kalkıyor ve mangalı yakıyor.

Bu sırada bizim kadınlar etleri hazırlıyor.

Tabii ki tekrar sofraya kuruluyor. Evde hazırlanan sofralardan hiç farkı yok.

Eksiksiz. Etin yanında ayran olmaz mı? Dolmalar da çıkıyor.

**"Hadi gelin sofraya hazır!"**

55 İkinci yemeğimizi de yiyoruz.

Yemek biter bitmez bizim kadınlar yine seyyar mutfaklarına gidiyorlar.

Yine bir erkek sesi, "**Çay olmadı mı daha, hararet bastı.**"

Çaylar da içiliyor. Bizim adamlar yediklerini hazmetmeleri gerektiğini düşünüp bu kez top oynamaya başlıyor.

60 Arada uykusu gelen çocuklar huysuzluk yapıyor. Kadınlar çocukları da uyutup rahata eriyorlar. Dolaşmaya çıkıyorlar.

Tabii ki hepsinin birden gitmesi olmaz. İki kişi çocukların yanında kalıyor.

Aradan iki saat kadar bir zaman geçince, bizim top oynayan erkeklerimizin karnı tekrar acıkıyor.

65 Üçüncü yemeğimiz olan çiğköftenin hazırlıklarına başlanıyor.

Kadınlar getirdikleri tahtanın üzerinde soğanları, domatesleri ince ince doğruyorlar. Ama çiğköfteyi yoğurmak erkek işi.

Evet, bir kahraman erkek çıkıp yoğurma işine başlıyor.

Bizim kadınlar seyyar mutfaklarında yine çeşitli hazırlıklar yapıyorlar.

70 Çiğköfte rakısız olur mu?

Tabii ki kadınlar kocalarının rakı bardaklarını da getirmeyi ihmal etmemişler.

Çiğköfteden ağzı yanan çocuklar ağlıyorlar.

Anneleri onları susturmaya çalışırken, babaları ağzı yanan çocuklara rakı içirmeye çalışıp gülüyorlar.

75 Adamlardan biri sesleniyor, "**Karpuz doğrasana,**" bir başka erkek sesi, "**Kavunu da kesin, ha peyniri de getir be canım.**"

Bu sıra çocuklar kavgaya tutuşuyor, bir diğeri düşmüş ağlıyor.

Kadınlar çocukların peşinde koşturmaya devam ediyor.

Erkeklerin rakı muhabbeti artık bitiyor. Araba kullanacakları için fazla

80 içmiyorlar.

Bizim kadınlar yine seyyar mutfaklarına gidiyorlar.

Eve bulaşık bırakmak istemedikleri için yıkıyorlar. Çantaları topluyorlar.

Evet, artık toparlanıp yola koyuluyoruz.

Yolda ne kadar eğlendiğimiz, çiğköftenin kıvamı konuşuluyor.

85 Sonunda evimize varıyoruz. Ama iş biter mi?

Adamlar, çocuklar terlemiş kokuyorlar, yıkanmaları lazım.

Kadınlar banyoyu hazırlayıp çocukları yıkayıp uyutuyorlar.

Kocalarının banyo yapmasını beklerken, piknik çantalarını boşaltıyor, tabakları, bardakları yerleştiriyorlar.

90 Evet sonunda o mutlu an geliyor. Artık banyo sırası onlarda.

Ertesi gün kadınlar bir araya gelip, piknikte çok eğlendiklerini, açık havanın çocukların iştahını açtığını, ama nedense açık havanın kendilerini çok yordüğünü birbirlerine anlatıyorlar...

## (89) SANDIKÇILAR DA BEKLİYOR

Sandık mevsimi şimdi.

Boy boy, renk renk sandıklar.

Kapalıçarşı'da geziyoruz. Orhan Veli'nin dediği gibi: "*Kapalıçarşı, kapalı kutu*".

5 Seçimlere altı gün kala kimsenin aklına bu sandıklar gelmiyor.

Herkesin aklı öteki sandıkta şimdi.

Dükkândakilerden birine yaklaşıyoruz. Adam şaşkın, soruyor:

— **Buyurun beyefendi, sandık mı lâzım?**

— *Bir bakalım, dedik.*

10 — **Bakın efendim. İsteddiğiniz sandığı indiririm.**

**Oturun bir çay söyleyeyim size. Demek sandık alacaksınız? Nasıl oldu?**

Adamın şaşkınlığını anlayamadım önce.

Sanki yıllardır sandık almaya müşteri gelmiyormuş gibi karşıladı bizi.

Sordum:

15 — *Ne demek nasıl oldu? Sandıklara bakıyoruz, bakmayalım mı?*

— **Bakın efendim, bakın! Üç aydır sandık mandık sattığımız yok.**

**Yüzümüze bile bakmıyorlar vallahi.**

**Hayırlısıyla şu seçimler bir bitse de işimize baksak.**

**Kırılıyoruz müşterisizlikten.**

20 — *Neden satılmıyor sandıklarınız?*

— **Efendim malûm, biz çeyiz sandığı yaptırıp satıyoruz.**

**Çeyiz sandığı da düğün öncesi satılır.**

**Düğün yapıldığı yok ki! Herkesin aklı seçimlerde.**

**Anadolu'da kimsenin kız evlendirmeye niyeti yok bugünlerde.**

25 "**Hele dur bakalım şu seçimler bir geçsin**" diyorlar.

— *Evlenmekle seçimin ne ilgisi var yahu?*

— **Ooooo beyim, ne diyorsunuz?**

**Kız tarafının partisi mi kazanacak? Oğlan tarafının partisi mi kazanacak?**

**İkisinin de tuttukları parti grup kurabilecek mi Mecliste?**

30 **Sonra biliyorsunuz, bizde bir âdet vardır.**

**Babası bir partiye girer. Oğlu karşı partiye.**

**Gelinlerinin babası başka bir partiye.**

**Hesaptır bunlar.**

**Onun için şu seçimler geçsin hayırlısıyla da sandık satalım!..**

(90) SEÇİMLERE 28 GÜN KALA BİR EV KADINIYLA KONUŞMA

Makbule hanım eline bir bütan gazı tüpü almış, burnundan soluyarak evine geliyordu.

Bir yandan da komşularına dert yanmaktaydı elindeki tüpü göstererek:

- 5 — **Ateş değil, bomba mübarek! Ödüm kopuyor vallahi şu tüplerden. Bir de bulamıyoruz şekerim! Matah sanki. Paramızla kepaze oluyoruz. Eve getiriyorsun, kibriti çakana kadar yürek çarpıntısı. Patladı, patlayacak!**

Evinin önlerinde yetiştim Makbule hanıma.

Söylenmeye devam ediyordu:

- 10 — **Şu komplocular mı ne karın ağrısıysa, dinamit lokumu yapacaklarına, bunlardan alsalar ya ellerine! Bombaya ne hacet?**

**Koy miting meydanına iki - üç tane, sen sağ, ben selâmet!**

Bugünlerde 7'den 70'e herkes bu konuları konuşuyor.

Komplocular kim? Falan örgüt ne yapmış? Kafalar iyice bulanık...

- 15 Biz de seçimler üstüne konuşmaya çalışıyoruz vatandaşla...

Makbule hanıma soruyorum:

— *Seçimlere 28 gün kaldı. Oyunuzu kullanacak mısınız?*

— **İsterim evlâdım. Bir mani çıkmazsa. Allah kısmet ederse...**

— *Dört yılda bir gün geliyor, Makbule hanım! Artık o gün de işiniz çıkmasın.*

- 20 — **Öyle demeee! Sen bizim evi bilmezsin.**

**Pazar günü oğlan yataktan çıkmaz. Kız akşama kadar ayna karşısında boyanır.**

**Bizimki çayını bitirir, kahve ister. Kahveyi bitirir, çay... Sabah kahvaltısı ortadan kalkmadan, öğle yemeğine sıra gelir. Ya bir de misafir uğrasa?**

- 25 — *Canım, iki dakika izin isteyip gidersiniz artık.*

— **Zaten kime oy vereceğimi de bilemiyorum daha.**

— *Nasıl olur, Makbule hanım? Şurada üç hafta kaldı seçime!*

— **Bizimki karar veremedi ki evlâdım! Bana bile söylemiyor nereye oy vereceğini. Ben kendi başıma nasıl hareket ederim?**

- 30 "*Aman hanım*", diyor. "*Komşularla bile siyaset konuşma. Ortalık kötü!*"

Adam memur. Ne yapsın?

**Bu yaştan sonra bir yere sürerler diye ödü kopuyor.**

**Bundan önceki müdürü Selâmetçiydi, [kocam] dairede sabahtan akşama kadar namaza duruyordu gözüne girmek için.**

- 35 **Şimdi Hareketçilerden biri gelmiş başlarına, kareta mı, kerata mı nedir? Ondan yapmaya başladı.**

— *Peki, şimdi düşünüp kararlaştırın. Kime vereceksiniz oyunuzu?*

Makbule hanım çevresine bir göz atıp toparlandı.

Gaz tüpünü göstererek, "**Daha yemek pişireceğim evlâdım, siyasetçiliğin sırası değil**", dedi.

- 40 Gülerek tüpe yapıştı: "*Cevap almadan bırakmam.*"

O da güldü, fala bakar gibi konuştu:

— **Vallahi Demirel'e mi deseem, Ecevit'e mi deseem...**

**Birine büyük bir kısmet görünüyor bu seçimlerde.**

- 45 **Ecevit hoşuma gidiyor. Gümbür gümbür, meydanlarda ağzına geleni söylüyor adam.**

**Bu zamanda, Allah nazardan esirgesin, büyük cesaret!**

**Bizim bey hükümetin adını duysa, masanın altına saklanıyor.**

***Demirel* dersen, o da başka türlü hoşuma gidiyor.**

50 **Son günlerde sesi soluğu kesildi ama, ondan önce her gece televizyona çıkmasına bayılıyordum. Kafasını döndürdükçe gülüyorduk ne güzel...**

— *Oy kime gidecek, oy?*

Eve daldı, kapıyı kapatırken söylendi:

— *Bilmiyorum* dedim ya ayol! Patladın mı? Tüp müsün, evlâdım?..

(91) SIRADAN BİR İŞ ARAMA MACERASI

- Zırr...
- **Buyrun Zorteks tekstil.**
- 5 - Gazete ilanınız üzerine arıyorum. Bilgi alabilir miyim?
- **Hanfendi buraya gelip form dolduracaksınız.**
- Biraz ön bilgi alsam boş yere gelmesem.
- **Hayır hanfendi bilgi veremiyoruz buraya gelmeniz şart. İyi günler.**
- Pardon geleceğim yerin adresini verin hiç olmazsa.
- **Yazın: Enişte sokak, hanfendi yaşınız kaç?**
- 10 - Otuz dört.
- **30'un üzerindeki müracaatlar kabul edilmiyor. Çat.**
- .....
- Zırr...
- **Buyrun Zorteks tekstil.**
- 15 - Ben zaten otuz dokuzdum canımın içi. Çat.
- Zırr...
- **Alo kimsin canım?**
- Gazete ilanınız üzerine arıyorum da, bilgi alabilir miyim?
- **Kaç yıldır biliyorsun?**
- 20 - ??... neyi beyefendi?
- **Logoyu kullanmasını!**
- (Logo'yu ne sanıyorsa)
- Beş yıldır.
- **Ne mezunusun?**
- 25 - Üniversite.
- **Kaç yıl nerede çalıştın?**
- Üç yıl şurada, beş yıl burada.
- **Ne gibi işler yaptın buralarda?**
- Muhasebe.
- 30 - **Muhasebeyi biliyor musun, bordro, yevmiye hep bunları bilmen şart.**
- (Aklıma sahip olmam lazım, aklıma sahip olmam lazım.)
- Evet beyefendi biliyorum.
- **Benim Trakya'da yağ fabrikam var. Oradaki stokları gidip sık sık kontrol edeceksin, ben her istediğimde hık mık demeden raporlar hazır olacak. Buradaki bütün muhasebe işlerini yapacaksın. Yaşın kaç?**
- 35 - Otuz iki.
- **Kocan ne iş yapıyor?**
- Yayıncı.
- **Nasıl yani?**
- 40 (Aklıma sahip olmam lazım. Acaba yayıkçı mı anladı? Ama öyle anlasa, nasıl yani diye sormaz herhalde.)
- Kitap işleri gibi.
- **Nerede oturuyorsun?**
- Kadıköy'de.
- 45 - **Nişantaşı'na nasıl geleceksin?**

- Beyefendi ben daha önce de orada çalıştım. Bugüne kadar hiç yolumu şaşırmadan gidip geldim.
- **Peki bütün bunları yaparım diyorsan ofisime gel. Engin beyi bul, o seni bana getirsin!**
- 50 - Ben senin ayağına gelemem, kusura bakma. *Çat.*  
(Telefonun bu rahatlığı var, karşılıklı konuşmalarda bu çok zor.)
- **Bize kendinizi anlatın.**  
(Herşeyi anlatsam mı. Yok yok elin adamına ne anlatayım, o bana anlatıyor mu?)
- **Sizi dinliyorum.**
- 55 - Şurda şu tarihte doğdum. Şu şu okulları bitirdim. Orda, burda, şurda çalıştım.
- **Oralardan niye ayrıldınız?**
- Özel nedenler.
- **Bilmemiz gerekiyor.**
- Bazıları kapandı, bazılarında huzursuzluk vardı.
- 60 - **Niye kapandılar hep size mi denk geldi?**  
(Şey, evet, küçükken *kısmetim kapansın* diye bahçedeki kör kuyuya kırk toplu iğnenin batırıldığı bir kalıp sabun atılmış o gün bugündür işlerim ters gider.  
Girdiğim işyeri kapanır, talihsizlikler peşimi bırakmaz.  
Öyle ki bu üzerinde yaşadığım coğrafyanın rejimini bile sık sık çıkmaza sokar,  
hatta bir keresinde sırf bu yüzden, yani memleketin kötü gidişatının sorumlusu olarak yargılandım bile.  
Neyseki mahkeme salonundaki görümcemin okunmuş suyu heyete doğru serpmesi sonucu hakim suçsuzluğumu farkına vardı, beraat ettim.)
- **Peki geçelim. Çalışmadığımız zamanlarda ne yaptınız?**
- 70 - !?
- **Evli misiniz, eşiniz ne iş yapıyor, işyeri nerede, kaç yıldır bu işi yapıyor?**
- Evliyim. Eşim yayıncı. Ona da mı iş vereceksiniz?
- **Hanfendi burada çalışacak elemanın herşeyini bilmek zorundayız.**
- 75 **Çocuğunuz kaç yaşında kim bakıyor?**
- On beş yaşında, kimseye ihtiyacı yok.  
(Çok yok)
- **Pardon kaç yaşındasınız?**
- Otuz dokuz.
- 80 - **Otuz beşin üzerinde prensip olarak eleman almıyoruz.**
- Daha genç olunca hamilelik, küçük çocuk gibi durumlar engel oluyor.  
Bu yaşta çocuğu olanın da yaşı çok geliyor çelişki yok mu?
- **Bizi ilgilendirmez. O sizin probleminiz. Biz sizi gerekirse ararız.**  
(Hadi yallah)
- 85 - İyi günler beni falanca bey gönderdi.  
(Bu kez telefonda değil, bir işyerindeyim.)
- **Ha evet zaten telefon etmişti. Hoş geldiniz. Siz daha önce şurada çalıştınız değil mi?**
- Evet ben de sizi hatırlıyorum.
- 90 - **Nasılsınız?**

- Koşulları öğrenebilir miyim?
- **Tabii burası tam bir aile ortamıdır.**

*(Eyyah insana iki aile ortamı biraz fazla haksızlık değil mi?)*

**Herkes birbirine yardım eder.**

95

**Mesai mefhumu yoktur. İşimiz bitince gideriz.**

**Yalnız sizin pozisyonunuzda mesai biraz daha uzun sürüyor.**

**Diğer arkadaşlar sabah 8.30'da gelip akşam 20.00'de gidiyor.**

**Haftada birkaç gün 9-10'u buluyor ama sizin için biraz farklı 10-11 hatta 12'yi bulacak.**

100

**İşler çok yoğun, yalnız cumartesi 4-5 gibi işi bırakıyoruz.**

**Ayda iki kere pazar günleri de çalışıyoruz.**

- Ama işyeri tam da şehrin kenarında bir dağda, belli bir saatten sonra araba yok. Nasıl olacak? Benim çocuğum falan.

- **Merak etmeyin benim arabam var ben karşıya geçiyorum.**

105

**O saatten sonra sizi ben bırakırım.**

**Aile, çocuk işlerine gelince kısmen unutmanız gerek.**

**Bakin ben de evliyim ama eşimle tatillerde görüşebiliyoruz.**

*(Seninle ben çok mutlu olacağız demiyor ama yüzünden anlaşılıyor.)*

- Peki, ben teşekkür edeyim, hoşça kalın.

110

*(Üstü kalsın.)*

Bıkmadım. İş aramaya devam ediyorum...

## (92) SOFTA, İMAM VE DE MÜFTÜ

- Bektaşi, vapura binmiş gidiyormuş...  
Üç günlük yol varmış önünde.  
Hava güzel, deniz püfür püfür, Bektaşi'nin keyfi yerindeymiş.
- 5 Akşam mendilini sermiş, üstüne domatesini, peynirini, hıyarını koyup açmış rakısını, ufaktan ufağa demlenmeğe başlamış.  
Ham sofunun biri de etrafında dolanmaya başlamış.  
Hem dolaşır, hem Bektaşi'ye bakar, hem de homurdanır dururmuş.  
Bektaşi'nin tepesi atmış ama hiç sesini çıkarıp keyfini bozmamış.
- 10 Biraz sonra birer ikişer gelenler Bektaşi'nin çevresini sarmışlar.  
Çilingir sofrasına herkes bir şeyler katıp ortak olmuş.  
Sohbet koyulaştıkça koyulaşmış, Bektaşi nefesler okumuş, biri saz çalmış, biri ney üflemiş, âlem geceyarısına kadar sürmüş.  
Ham sofu uzaktan uzağa kızar dururmuş...
- 15 Bektaşi ertesi akşam yine sofrayı kurmuş, demlenmeye başlayacağı sırada, sofu yine uzaktan görünmüş.  
Kızgın kızgın bakarken Bektaşi buyur etmiş:  
- **Gel yahu sen de katıl bizim dost meclisimize!**  
Adam kızmış:  
20 - Neuzübillah! Bizim oralarda işimiz ne!  
- **Canım, günahı benim boynuma! Sana iç demedik ya!**  
**Gel, otur sohbet edelim.**  
Softa, latasının eteklerini toplayıp söylene söylene uzaklaşmış...  
Gece yine, âlem aynen tekrarlanmış...
- 25 Üçüncü günün akşamı güneş batarken, Bektaşi sofrayı kurmadan gidip softayı bulmuş:  
- **Yahu gel soframıza şeref ver!**  
Adam kötü kötü bakmış:  
- Olacak şey mi bu! Sen kimsin ki beni işret sofrasına dahil etmek istersin!  
30 - **Canım kim olduğumdan sana ne! Seni davet ettik işte!**  
- Olmaz, ben öyle yerlerde bulunamam!  
Ama Bektaşi gecedeki planını kurmuş:  
- **Yahu ben seni çok sevdim. Biraz yarenlik edelim.**  
**Vazgeçtim içmeyeceğim.**
- 35 Oturmuşlar ve yarenliğe başlamışlar.  
Softa lâfin bir yerinde sormuş:  
- Nereye gidersin?  
- **Filân yere!**  
- Orada ne yapacaksın?
- 40 Bektaşi hayretle softanın yüzüne bakmış:  
- **Bilmiyor musun?**  
- Neyi?  
- **Benim oraya imam tayin edildiğimi...**  
- Neeeeee!
- 45 Softa "*Ne günlere kaldık yârabbi*" diyerek fırlamış gitmiş...



Ertesi gün vapur yanaşmış, Bektaşî inmiş.  
Meğer softanın da ineceği yer orasıymış.  
Bektaşî hemen tanıdığı eski bir dosta misafir olmuş.

50 O akşam meyhanede demlenirlerken softa karşı kaldırımından onları görmüş ve lâhavle çekip uzaklaşmış...

Softa ertesi gün şehirde dolaşırken Bektaşî'nin arkadaşına rastlamış.  
Bütün cesaretini toplayıp yanına gitmiş:

- Selâmünaleyküm!  
- **Vealeykümselâm, buyur!**  
55 - Senin arkadaş ne oldu?  
- **Hangi arkadaş?**  
- Hani buraya imam tayin olmuş...  
- **Olmadı!**

Softa çok sevinmiş ama, biraz daha kurcalamış:  
60 - Tabii canım, öyle sarhoştan imam olur mu?

Adam gülmüş:

- **Ondan değil ki!**  
Softa hayret etmiş:  
- Ya neden?  
65 - **Ben buranın müftüsüyüm, dün gece içki içtik, gözüm tutmadı, dayanamıyor!..**

### (93) SON MİNARE USTASI MESLEĞİNDE DİRENİYOR

*Ekmek parasını cami minarelerinin tepesinde kazanan Semih Usta kurşun zehirlenmesinden ve tepede yediği rüzgârın neden olduğu romatizmadan şikâyetçi. 44 yıldır mesleğini sürdüren ve son minarecilerden biri olan Semih Uçar, kollarında kuvvet kalmayınca kadar mesleğini sürdürecektir. Ondan sonra ekmeğini denizde arayacak.*

- İstanbul'da, Sultanahmet Meydanı'na yolunuz düşerse, Ayasofya'nın minaresine tırmanmış birisini görerek şaşırabilirsiniz. Cesaretine gıpta ederek bir süre izleyeceğiniz bu insan, babadan oğula geçen ender mesleklerden birisini sürdüren 'minareci' Semih Uçar'dır.
- Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nce Ayasofya Müzesi'nde sürdürülen restorasyon çalışmalarının, kurşun yenileme bölümünü üstlenen Semih Uçar, bugün artık sayıları bir elin parmaklarını geçmeyecek kadar azalmış kurşun ustalarından birisi.
- 12 yaşındayken Fatih Camii'nde mesleğine başlayan Semih Usta, 44 yıldır 50'den fazla caminin kurşunlarını değiştirmiş.
- Mesleğin gösterişli tarafı olan kurşun kaplama işinin arkasında ise vücut sağlığını bozma pahasına edinilen bir ustalık var: Kurşun plakaların dökümü...
- Kubbe ve minareleri kaplamakta kullanılan kurşunlar Ayasofya'nın arkasındaki Kurşun Atölyesi'nde dökülüyor. Çalışmalarına konuk olduğumuz ekip, yaptıkları işin tehlikesine karşın oldukça neşeli.
- Atölyenin ilk göze çarpan özelliği, oldukça sıcak oluşu. Yaklaşık 350 derecede eriyen kurşunun verdiği sıcaklıkla aralarının nasıl olduğunu sorduğumuzda, "**Çok hızlı terliyoruz. İçtiğimiz su bile terimize yetişemiyor**" yanıtını alıyoruz.
- Ocakta eriyen kurşunun buharı ilk etkiyi dışerde gösteriyor. Tüm çalışanların dişleri dökülmüş. Kurşun dökümünde çalışanların, kurşun zehirlenmesine karşı aldıkları tek önlem, günde 5 litre kadar ayran içmek. Ayranın yanı sıra kola da içiliyor.
- Çünkü "**fazla yoğurt yorgunluk yapıyor.**"
- 35 kilo ağırlığında, 1,5 metre boyutlarındaki kurşun levhaların dökümünde ustanın dışında 5 kişi daha çalışıyor.
- 'Ocakçı' kurşunları eritmek için ocağı yakarken; 'başlıkçı', horasandan yapılmış tezgâhta ustanın karşısında çalışıyor. 'Kepçeci', ocaktan aldığı erimiş kurşunu tezgâha boşalttıktan sonra iş Semih Ustanın 'ustalığı'na kalıyor. Çünkü, bütün 'incelik', erimiş kurşunun istenen kalınlıkta sağlam plakalar haline getirilmesinde.
- Usta, daha önce ağzında çiğnediği kalayı kepçeye tükürüyor.
- Bu kalay, kurşunun tavlanıp kıvama gelmesini sağlıyor. Bıçakla keserek 'sarıcı'ya verdiği kurşun plakalar daha sonra tepelerde kullanılmak üzere rulo haline getiriliyor.
- Bu çalışmalar, ocaktaki kurşun tükenene dek sürüyor.
- Türkiye'de sayıları beşi bulmayan, 'kurşunculuk' ile 'minareciliği' bir arada yürüten 'komple usta'lardan birisi olan Semih Uçar, çocukken babasının yanında

başladığı mesleğini çocuklarına aşılayamamış...

Semih usta yılların verdiği bıkkınlıkla, **"Tepelere çıkmak alışkanlık. Bu işi bıraktığım zaman fazla özlemeyeceğim"** diyor.

50 Kuşlar bu meslekte insana daha yakın. Özellikle güvercin ve martılar...  
Minarenin külâhında çalışma ortamını hazırlayabilmek için önce içeriden tepeye kadar tırmanılıyor.  
Bu sırada güvercinlerle dost olmak zorundasınız. Çünkü, genellikle külâhların içi güvercin yuvaları.  
Şerefenin hizasından tepeye kadar uzanan kalasın üzerine çakılı tahtalar yukarıya  
55 çıkmayı sağlıyor.  
Yukarı tırmanırken karanlıkta kanat çırpın güvercinler ilk anda insanı ürkütüyor. İçerden dışarı sarkıtılan iple yukarı çekilen çalışma tahtası, bu işin basit tekniğini oluşturuyor.

60 Tepelerdeki en tehlikeli düşman, rüzgâr. Aşağıdakinin 3-4 misli fazla hızla esen rüzgâr nedeniyle çalışmak için sakın havalar seçiliyor.

12 yaşında çalışmaya başlayan Semih Uçar, anılarını şöyle anlattı:

**"1942'de ilkokul bitince babam, 'Haydi işbaşı' dedi ve Fatih Camii'nde işe başladım.**

65 **O zamanlar babam [beni] tepelere kadar çıkarmazdı. Ama kubbelere çıkardım.**

**Çocukken iş oyunla birlikte yürürdü.**

**Babam tepelerde çalışırken ben de kubbenin saçaklarında, iplerle tarzan gibi oradan oraya atlardım. Başlangıçta oyun gibiydi.**

**İstanbul'da ne kadar cami varsa hemen hepsine çıktım.**

70 **Babamla küçükken çok gezdim.**

**Anadolu'da iş aldığımız zaman ev tutar çalışırdık.**

**Bir keresinde, Sinop'ta çalışırken minare sallanmaya başladı.**

**İnce minareler zaten sallanır ama o günkü sallantı hiç de normal değildi.**

75 **Aşağıdan insanlar el kol hareketleri yapıp, 'deprem oluyor' diye bağırmaya başladılar.**

**Ufaktım, kendimi nasıl aşağıya attım hatırlamıyorum. Babam da peşimden bana yetişti."**

Semih Usta'nın babası İzzet Uçar, mesleğinle bütünleşmenin güzel bir örneğini vererek, minareci olduğu için **"Uçar"** soyadını almış.

80 Bu işi daha ne kadar sürdüreceğini sorduğumuzda Semih Usta babasını örnek göstererek şunları söylüyor:

**"Babam 78 yaşında öldü. Ben [onu] zorla emekli edene dek, aşağı yukarı 65 yaşına kadar minarelere çıktım.**

**Ben şimdi 56 yaşındayım, herhalde kolumda kuvvet kalana dek çıkacağım.**

85 **Bu işi bırakmayı düşündüm. Profesyonel balıkçı sayılırım, büyük bir tekne var. Denizde balık olsa tamam, bitti.**

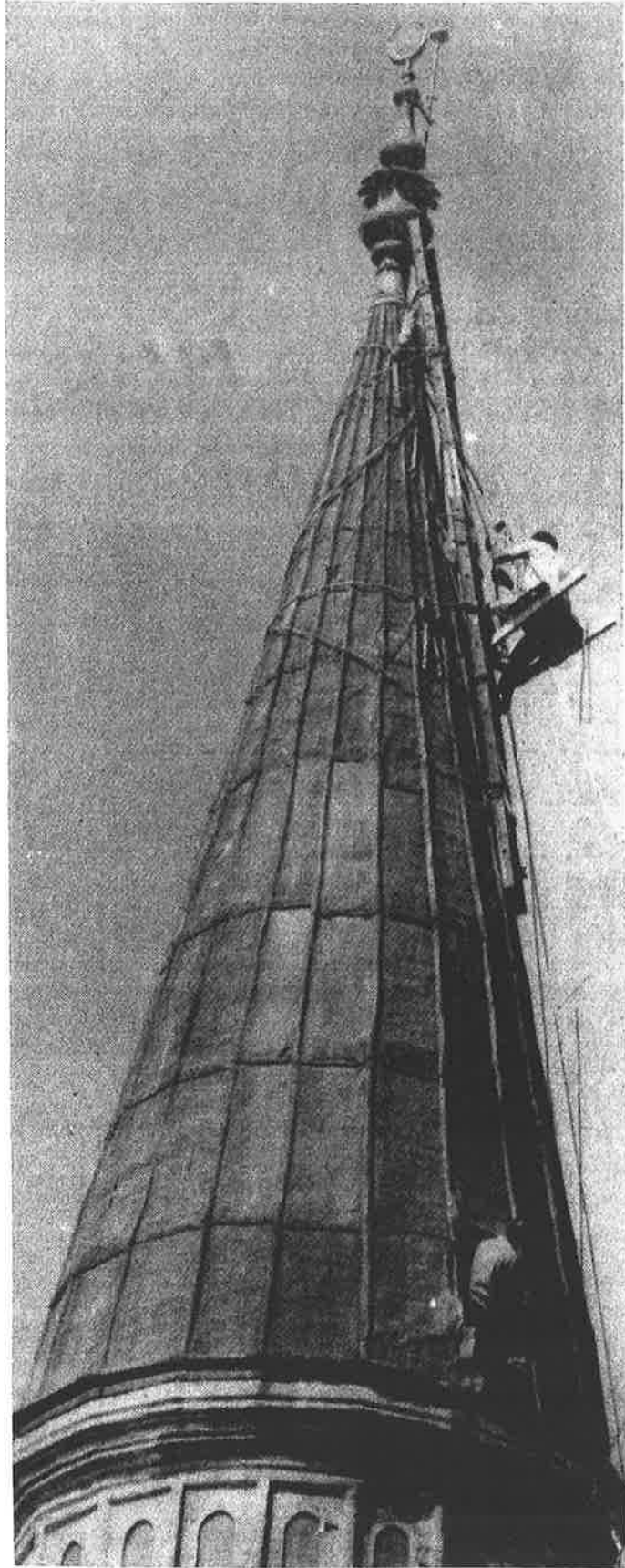
**Esasında parası çok iyi bu işin. Çünkü şimdilerde çok cami yapılıyor. Ama yıpratıcı. Çoğumuzun beli ağrır.**

90 **Ayrıca minareye tırmandıktan sonra terli terli tepede rüzgârın altında çalışmanın neden olduğu romatizmam var."**

Minarecilik, Türkiye'de ölmeye yüz tutmuş mesleklerden biri.

Son ustalar da tükendikten sonra işler iskele kurularak yapılmaya başlanacak.

Bu da harcamaları oldukça arttıracak...



## (94) SUÇSUZ YERE 8 YIL YARGILANDIM

5 *Şarkıcı Selda (veya daha az bilinen adıyla Selda Bağcan) 12 Eylül 1980'den beri gazetelerde kendinden şarkıcı olarak pek söz ettirmedi. Daha çok, sürüp giden mahkemeleri nedeniyle haber konusu oldu. Bu hafta Selda Bağcan ile neden ve nasıl kayıplara karıştığını konuştuk.*

- Sayın Selda Bağcan, uzun süredir ortalarda görünmüyordunuz.  
- Aslında ortalardayım. 80 yılından beri Türkiye'deyim.  
79'da ve 80'de altışar ay olmak üzere Almanya'da ve Avrupa'nın diğer ülkelerinde turneler yaptık sanatçı arkadaşlarla.  
10 79'da Cem Karaca, 80'de Zülfü Livaneli'yle birlikteydim.  
27 Nisan 1980'de ülkeme dönüş yaptım. Yani 12 Eylül'den yaklaşık 6 ay önce oluyor.  
Ayrıca Fethiye'de yargılanıyordum 10 yıllık hapis istemiyle, buna rağmen... dönüş yaptım...
- 15 - Niye yargılanıyordunuz?  
- Yargılanmalar şöyle: başlangıçta son derece rahattım. Çünkü söylediğim şarkıların büyük çoğunluğu Türkiye'de şiir kitaplarında yayımlanmıştı. O yüzden yasadışı bir durumumuz yoktu.  
Fakat sağolsun bir kısım basın üzerime yüklendi.
- 20 Benim yurtdışında olduğum sırada yürüyüşlere katıldığım izlenimini yarattılar. Bilerek veya bilmeyerek, günahlarını almayayım fakat soruşturmaları gerekirdi. Bu sırada bir gün evimde otururken "yurda dön" çağrısı aldım.

### Evde otururken

- Almanya'da mı?  
25 - Yok hayır burada, İstanbul'da evimde oturuyorum.  
13.00 haberlerinde *yurda dön* çağrısı aldım. O gece 20.30 haberlerinde de tekrarlandı ve 50 milyona rezil olduk bir kere.  
En başta *vatan haini* damgası yedik.  
*Yurda dön* çağrısı biliyorsunuz korkunç bir suçlama. Yani *sen yurtdışında bir sürü herze yedin, gel burada hesabını ver.*  
30 Çok üzücü oldu. Şok etkisi yaptı bende...  
Ertesi gün Selimiye'ye gidip teslim oldum.  
- *Şaşırmadılar mı, ne kadar çabuk geldiniz diye?*  
- Şaşırdılar.
- 35 Fakat ben pasaportumu gösterdim, giriş tarihim gösterdim başsavcı Takkeci'ye ifade verdim.  
O gün akşamüstü yargılandım ve hakim beni serbest bıraktı.  
- *Neyle suçlamak istemişlerdi sizi?*  
- İki olay vardı: Birincisi 12 Eylül'den sonra yönetim aleyhine yürüyüşlere katılmakla suçlanıyordum.
- 40 Bu suçlamaya delil teşkil edecek bir fotoğraf bile yayımlanmıştı gazetelerde... Fakat o fotoğraf 1 Mayıs 1979'da yapılan yürüyüşün fotoğrafıydı.

Yurtdışında çekilmişti.  
45 Son derece yasal ve 12 Eylül'le ilgisi olmayan - çünkü çok önceydi - bir fotoğraftı.  
Pasaportumu göstererek kurtuldum.  
İkincisi de 24 Ocak 1980'de Fatsa'da "*Dev-Sol halkla el ele*" konseri vermekle suçlanıyordum...  
50 Tesadüfen o sırada da ben yurtdışındaydım. Yine pasaportumu gösterdim.  
Süleyman Takkeci müthiş sinirlendi.  
Dedi ki, "*Peki nasıl olabilir bu?*"  
Ben de dedim ki "**Size bunu MİT getirmiştir. Demek ki, MİT iyi çalışmıyor... Belki benim ismimi, afişimi kullanmışlardır halkı çekmek için. Eğer bu haberi getiren, konsere gitseydi, benim orada olmadığını görecekti... Yani MİT iyi çalışmıyor**" dedim...  
55 Bu savunmam da geçerli oldu...  
Sonuçta kurtulmama rağmen yargılamalar 5 yıl sürdü.

### 8 yıl yargılandım

- *Yani 80'den bu yana hep yargılandınız...*  
60 - Evet hatta şöyle diyeyim. 78'de Fethiye'deki konserden yargılandık.  
O günden beri.. ne oluyor.. 8 yıldır yargılanıyorum ben...  
- *Hiç mahkum oldunuz mu?*  
- Hepsinden beraat ettim. Fakat bu kadar senemi götürdüler.  
Bunların benim üzerimde yarattığı psikolojik rahatsızlıkları düşünün...  
65 "*12 Eylül Sendromu*" dedik o hastalığa...  
- *Sarıyorum maddi açıdan da sıkıntı çektiniz.*  
*Çünkü pek faaliyette bulunamadınız.*  
- Plaklarıma engel koymadılar.. Fakat plak firması ile aram bozuldu...  
Kimse firmasında sürekli yargılanan bir insanı barındırmak istemez...  
70 Neticede plak yapmam da güçleşti.  
Konserlerime izin verilmedi... Veya engeller kondu.  
Yani 1980'den 1986'ya kadar toplam yaptığım konser sayısı 10'dur... ki eskiden bir ayda yapıyorduk bu kadar konseri...  
- *Para işlerini nasıl hallettiniz?*  
75 - Tabii biz zengin çocukları değiliz, mirasyedi değiliz.  
Şu anda gerçi başka bir işim var. Plak firması kurduk kardeşlerimle...  
Belli bir rahatlama oldu.  
Ama firmayı kurana kadar çok çektik.

### TV yasağı

80 - *Televizyona da çıkmıyorsunuz hiç...*  
- Televizyondan umudu kestik zaten. O nedenle epey de kilo aldım.  
Nasıl olsa artık görünmüyoruz diye... Radyolarda çalınıyordu.  
Denetimden geçmiş şarkılarım vardı.

- 'Yurda dön' çağrısıyla birlikte her şey bıçak gibi kesildi.  
85 Ve bütün beraat kararlarımıza rağmen, bu yasak kalkmadı...  
- *Peki size 'yurda dön' çağrısını yayımlayan TRT, beraat kararlarınızı yayımlamadı mı?*  
- Hayır katiyen.  
Bir gece içinde 50 milyona "*vatan haini*" diye gösterildiğim halde ve bütün davalardan aklandığım halde, TRT tek kelime etmedi.  
90 Hatta Selimiye'de mahkemem akşam saat sekizde bittiğinde, TRT kameraları bekliyordu ve filmlerimiz çekildi.  
Fakat serbest bırakıldığım haberlerde verilmedi.  
- *Selda Hanım benim hatırladığım siz hapiste de yattınız...*  
95 - O sonra oldu... 3 ay sonra gözaltına alındım.  
Kaçak bir kaset çıkarmışlar. Üzerinde adım yok, resmim yok.  
Ama Hasan Hüseyin'in bir şiirini bestelemiştim...  
Çünkü kitap olarak yayımlanmış, her tarafta serbest satılan bir şiir.  
Ben de bestelemiştim. Plak yapacaktık, ama henüz yapmamıştık.  
100 Birisi korsanlamış stüdyodan, o gece tutuklandım ve geceyi şubede geçirdim.  
Bana kimse dayak atmadı ve işkence yapmadı.  
Ama sürekli dayak ve işkence seslerini dinledim. Bu da bir işkence gibiydi.  
Ertesi gün adli müşavirlikten gözaltına alınmam kararlaştırıldı.  
Ertesi gün Metris Cezaevi'ne gittim. 40 gün kaldım orada.  
105 Yine söylüyorum bana işkence yapmadılar, belki sanatçı olduğumuz için olacak...  
Ama orada tanıdığım, gördüğüm herkese işkence yapılmıştı... Bütün kızlara...

### Hep beraat

- *Ne oldu o dava?*  
- Söyledim size, beraat... Hepsinden beraat ettim.  
110 - *Peki sanat faaliyetleriniz kesilince ne yaptınız?*  
- Ben de iş sahibi oldum, düzene uydum mecburen...  
Bir de ev kadını olmayı öğrendim. 4-5 sene evde oturarak.  
Son derece güzel yemekler yapıyorum şimdi...  
- *Siz, bildiğim kadarıyla çok eskiden beri şarkıcısınız...*  
115 - 16 yıldan beri... 71'den bu yana...  
- *Son olayları bir kenara bırakırsak, bu iş geçinmenize yetiyor muydu?*  
- Yetiyordu. Yani memurdan hallice... O kadar.  
Zaten lüks bir yaşamım yok...  
Bu benim kişiliğime de ters düşer, fakat özel yaşantım memur ve işçiden  
120 hallicedir. Tabii ortalamasını alırsanız.  
Her zaman para kazanmak mümkün değil.  
- *Peki şarkıcılıkta çok lüks bir hayata ulaşanlar var...*  
*Mesela Ajda Pekkan, İbrahim Tatlıses, onlar için ne diyorsunuz?*  
- Bunlar bir elin parmaklarını geçmezler..  
125 Süper stardırlar gerçekten ve müthiş para kazanırlar...  
Çok kazanırlar ve *haklarıdır* diyorum.  
- *Öyle mi?*

- Kesinlikle. Çünkü bu zor iş... Yetenek meselesi...  
Aklını kullanabilmek, kendini pazarlayabilmek.

### 130 Yanlış düşünce

- Oysa normal vatandaş olaya şöyle bakıyor:  
*Çıkıyor üç şarkı söylüyor, bir kaç milyonu götürüyor...*

- Bu düşünce o kadar yanlış ki anlatamam...  
Onun bir saatinin stresini, gerilimini düşünemiyorum.

135 İnsanın diğer 23 saatini götürür zaten...  
Ben bir Ajda Pekkan olmadığım için onun gerilimlerini düşündükçe "*Oh ne rahatım*" diyorum... Onların gerilimi de süper bir şeydir...  
Ben istediğim zaman halk gibi yaşarım, istediğimi yaparım.  
Kimse beni ayıplamaz.

140 O hep aynı olmak zorunda... Plaklarını satmak zorunda, gazinoları doldurmak zorunda... Her gün basın dilindeler.. Çok zor iş bunlar...  
- *Selda Hanım, yurtdışında sizin de arkadaşlık ettiğiniz Cem Karaca, Melike Demirağ, Şanar Yurdatapan gibi sanatçılarımız var...  
Nedir onların durumu?*

### 145 Kıskançlığın sonucu

- Bunlar haksız yere "*vatan haini*" ilan edildiler ve büyük ıstıraplar çektiler...  
Şunu söyleyeyim. 1 Mayıs 79'da yürüyüş yaparken çekilen o fotoğraf sanki 12 Eylül yönetimi aleyhine yürüyormuşuz gibi gösterildi...

Bunu basına veren arkadaş Cem Karaca'nın orada birlikte olduğu hanımın ayrıldığı kocasıydı.

Kıskançlık nedeniyle Cem'i mahvetmek için o fotoğrafı koz olarak kullandı.  
Hissi bir bahaneyle...

Ben bile o nedenle bu kadar mahkemelerde süründüm...

155 - *Yani Cem Karaca'nın hâlâ yurda dönememesinin nedeni, böyle bir kıskançlık olayı mı?*

- Tek nedeni bu... Ne kadar acı değil mi...

Ben bu fotoğrafın 12 Eylül'den önce çekildiğini kanıtladığım halde, hâlâ Cem Karaca için delil olarak kullanılıyor...

- *Yurtdışında para kazanma olanakları nedir sizin için?*

160 - Biz orada da fazla para alamıyoruz, ama mark olarak aldığımız için daha farklı oluyor.

Şimdi çıkamıyorum. Festivallere davetiye alıyorum. Biletlerim de gönderildiği halde gidemiyorum...

- *Bırakmıyorlar mı?*

165 - Haziran'da pasaport için müracaat ettim.

Bakın 4 ay geçtiği halde hiçbir cevap yok...

Beraat kararlarına rağmen, bir yerlerde takıldı, ama nerede...

Biraz daha bekleyeceğim.

Olmazsa mahkemeye başvuracağım...



(95) ŞÜKÜR, FUTBOLDAN ANLAMİYORUM!..

- Ben, karikatür, resim ve çizgi film yaparım...  
Yazı yazarım. Sahneye oyun koyarım...  
Tiyatro kurmuşluğum, yıllarca pantomim ve tiyatro hocalığı yapmışlığım vardır.  
5 Bir sürü dergi ve gazete de çıkardım.  
Doğduğumdan beri de müzikle haşır neşirim.  
Klasik müzikte, bir tonun minör mü majör mü olduğunu anlayabilirim.  
Rastı Mahurdan, Nihavendi Sâbâ makamını ayırabilirim.  
Ayrıca Karadüzen, Hüseyini ve Misket düzenlerinde bağlama çalabilirim.  
10 Mizah felsefesi konusunda dünyanın her ülkesinde konferans verebilirim.  
Satranç gibi zor bir oyunu da fena oynamam.  
Marangozluğum dersin, zaten dillere destan.  
Hatta, bizim dâhi Mehmet Ali Bey'in yardımıyla bilgisayar bile kullanabiliyorum.
- 15 Tüm bu marifetlerimi vallahi de billahi de övünmek için değil, bir konudaki cehaletimi açıklamak için yazıyorum.  
Zor sayılabilecek bunca işten anladığım halde, futboldan hiçbir şey anlamıyorum.  
Oysa, Türkiye'de futboldan anlamayana artık kız bile vermiyorlar.  
Herkes hem kendi işini biliyor, hem de futbolu biliyor.  
20 Öylesine biliyor ki, adamın ağzı açık kalıyor.
- Geçen gün, bir parkta oturuyordum.  
Pabuçlarıma musallat sevimli bir boyacı çocuk bir yandan fırça sallayıp, bir yandan anlatıyordu:  
**"Rıdvan'la Veselinoviç, takımı yanlış kuryolar abicim.**  
25 **Orta sahayı hücumla dönük oynatıyorlar.**  
**Halbukim, ellerinde Boliç, Okaça, Tarık gibi kontura atak oyuncularını var.**  
**Gassaray'yı çek üstüne... Soona kontura ataktan tıkala golleri!.."**  
Yanda duran simitçi celallendi:  
*"Şişeye mantar mı tıkyon len?.. Fatih Terim Abime taktik söker mi?..*  
30 *Haci'ynen Hakan'ı boşa kaçırdı Fener'i kevgire çevirdi."*  
**"Hadi be!.. Gassaray'a daha dün 4 basmıştık...**  
**Gene on maç yapalım, on kere yeneriz!.."**  
Benim boyacı çocuk öfkeyle çoraplarımı da boyamaya başlayınca söze karıştım:  
35 "Sen maçlara gidiyor musun?"  
"Hangi paraynan gidicem abi?"  
"Ya okula?.."  
"Memlekette gidiyodum. Evcek, İstanbul'a gelince ikiden ayrıldım...  
Şimdi okumayı da unuttum."  
40 Simitçi ise:  
"Ben hiç bi maçı kaçırmam... Ama içeri girmem.  
Stadın dışında simit satarım. Hep Galatasaray türübününün altında dururum.  
Maç sırasında bizimkiler içerden bağırınca ben de aynen dışardan bağırırım.  
45 *Haakan burayaa!.. İpne hakem diye onlarla birlik ünülerim!.."*

Allah rızası için söyleyin...

Okuma yazması olmayan bir çocuk, Fener'e taktik verebiliyorsa ve bir Galatasaray taraftarı, görmediği bir maça tezahürat yapıyorsa ben bu futboldan nasıl anlayabilirim?..

50 Ne zaman Galatasaray'la dalga geçen bir karikatür çizsem, hemen "*Ulan Fener piçi...*" diye başlayan mektup ve faks yağar. Geçenlerde de çıkan karikatürümdeki gibi Ali Şen'in Fenerbahçesi'ne biraz dokundursam, gelen mektup ve fakslar, "*Ey, Galatasaray uşağı senin...*" diye başlar ve düz gider.

55 Bu ülkede benim için kurtuluş yoktur. Eğer bir kulübü eleştiriyorsan, mutlaka rakip takımın taraftarısındır. Ya Fenerli'sindir ya da Galatasaraylı... Ya Beşiktaşlı, ya da çaresiz Trabzonsporlu... Bu futbol takımlarından birine ait olmadan Türkiye'de yaşamının mümkünü yoktur...

60 Nüfus kâğıtlarımıza adımız, soyadımız, ana-baba adımız, tabiyetimiz ve dinimiz yazılır da takımımız niye yazılmaz? Bir insan, babasız hatta dinsiz bile olabilir. Ama bir futbol takımsız aslaa!..

65 Almanya'dayken beyefendi bir Türk üniversite hocasıyla tanışıp dost olmuştum. Solcu olduğu için 12 Eylül'den sonra yurt dışına çıkmıştı. Milliyetini değiştirmiş, Alman tabiyetine geçmişti. Solcu olmaktan ve itilip kakılmaktan da çoktan vazgeçmişti. 70 Sonra dinini de değiştirdi. Cennetten vazgeçip, ölünce Nirvana'ya gitmeye karar vererek Budist oldu.

Saniyorum karısını da değiştirdi. Ama tuttuğu takımı asla değiştirmede. Hep Beşiktaşlı kaldı.

75 Türkiye'deki maç sonuçlarını izlemek için haftada bir gün "*Hürriyet*" alırdı. Bazen dayanamaz, sonuçları öğrenmek için pazar geceleri yaşlı annesine telefon açardı... Telefondaki bağırışmalarından anladığım kadarıyla annesi Fenerbahçe'liydi...

Bu nasıl çıkmaz, kazanamaz ve kurtulunamaz bir aidiyettir?..

80 Bir futbol takımına ait olmak, dinini, milliyetini, cinsiyetini ve mesleğini seçemeyen bir Türk'ün belki de hayatındaki kendine ait tek seçimidir.

Bu karmaşık sosyal ve ruhsal durum içinde, bu *futbol* denen şeyi ben nasıl anlayabilirim?..

Lütfen siz söyleyin.

85 Belki de bu nedenle kulüp taraftarları birbirini dövüyor, yaralıyor, hatta öldürüyor.

Kısacası kulüp seçimlerini, yaşamlarından daha değerli buluyorlar.

Ama bu kulüplerin başına, politikacılar ve işadamları hürya ediyorlar.

Politik ve ticari kazançları için, futbolun da kulübün de ırzına geçiyorlar.

Kulübü uğruna can vermeyi, adam kesmeyi göze almış taraftara bakıyorum...

90 Tıss yok. Yoksa kulüpçülük bir din mi?..  
Gel de futbolu anla!..

Bu futbolun anlayamadığım yanlarını saysam, ellerimin ve ayaklarımın parmakları yetmez.

Geçenlerde oda komşum olan spor servisine gittim:

95 "Yahu arkadaşlar... Siz bu işi bilirsiniz..."

Allah rızası için bana da anlatın da şaşkınlıktan hoplayan aklım tekrar yerine konversin... 11 oyuncusunun değeri, Saffet'in bir bacağına transfer parası kadar etmeyen ve küme düşmek üzere olan Ankaragücü'nü, bir trilyonluk Fenerbahçe niye yenemedi?.. Hatta bir puan aldığı için niye sevindi?" diye sordum.

100

Onlar da engin bilgi ve deneyimleriyle:

"Eee, işte top yuvarlaktır!" dediler.

Siz bu cevaptan bir şey anladınız mı?

Yani top yuvarlak olmayıp 8 ya da 12 köşe olsa, Fener 5-0 galip mi gelecek?..

105

Bugün Türkiye'de futbolcusu, yöneticisi, teknik adamı, totocusu, lotocusu, memuru, malzemecisi, dükkâncısı, simiçisi, köftecisi, gazetecisi, televizyoncusu, saymakla bitmeyecek bir sürü kişi ve onların aile efradı (yani milyonlarca kişi) futboldan geçiniyor.

Peki... Bu futbol sektörü, ne üretiyor da bunca trilyonu ödüyor?..

110

Ekonomi profesörlerinin anlamadığı bir durumu ben nasıl anlayayım?..

Tüm bunları anlayabilmek için, eğitim hayatıma sıfırdan başlamam gerek.

Ama onca emek ve zamanı harcıyıp, futbol öğreneceğime, gen bilimi öğrenirim. Hakan'dan 5 tane, Uçe'den 7 tane yaparım ve onları satıp, parasıyla bir kulübün başkanı olurum...

115

"Sen nerelisin?" sorularından artık kurtulmak için bu fotoğrafı yayınlıyorum.

Ben bu çırpı gibi bacaklarla Doğanspor'un sağ bekiydim.

Doğanspor, Üsküdar Doğancılar semtinin takımıydı.

Çubuklu'ya maça gider, yendiğimiz için dayak yeyip dönerdik.

120

Sonra da öğ almak için Çubuklu'yu maça çağırırdık.

Ama kalabalık geldikleri için yine dayak yerdik.

Yukarıdaki resim, 1954 yılında Haydarpaşa sahasında bir dayak öncesi çekilmiştir.



(96) TANSİYONCU ŞEFİK SİYASAL TANSİYONU YÜKSEK  
BULUYOR

- Meskeni Çiçek Pazarı.  
Gündüzleri ağzına içki koymaz.
- 5 İçkiyi fazla kaçıran evhamlı müşterilerin tansiyonlarını pompalar.  
"Akşamdaaan akşama" diyor tansiyoncu Şefik, "Yarım şişe içerim.  
Siyasetten hiç anlamam."  
Siz öyle konuştuğuna bakmayın.
- 10 Sabahdan akşama kadar nutuk dinliyor Çiçek Pazarında.  
"Hem de öyle böyle değil kardeşim. Okkalısını dinliyoruz.  
İlk kadehi bitiren başlıyor: 66B, yok 66D".  
— O ne demek Şefik usta?  
— Senin de hiç bir şeyden haberin yok be kardeşim.  
Yani altı haziran Bülent Başbakan.
- 15 Öteki de AP'lilerin.  
Altı haziranda Demirel ok gibi fırlayıp koltuğa oturacak demek.  
— Seçimlere az kaldı. Sence hangisi oturacak?  
— Karıştırma şimdi bizi siyasete. İş saati. Bu saatte siyasî beyanat veremem.  
Baktım, tansiyoncu Şefik kaçacak.
- 20 Kolumu sıvadım, "Benim tansiyonu da bir ölç" deyip oturdum karşısına.  
Yumuşadı biraz. Pompalamaya başladı.  
"Burada herkes hasta" dedi.  
— İçkiden mi?  
— Yok. Siyasetten.
- 25 Eskiden adam "Birkaç kadeh daha içersem, şişer miyim?" diye bizi çağırır,  
tansiyonunu ölçtürürdü.  
Şimdi bu seçim dümeni başladığından beri aldıkları yok.  
Saatler saati tartışmaktan masa başında kalacaklar, umurlarında değil.  
— Yükseliyor mu tansiyonları?
- 30 — Hem de nasıl! Siyasî asabiyetten. Ben anlarım içki tansiyonunu.  
Müşterimin tansiyonu 14, 15 oldu mu, "Öde hesabını, al voltanı yavaş yavaş"  
derim...  
Bugünlerde gene aynı içkiyi içiyorlar ama hepsinin tansiyonu 16, 17...  
Çok yüksek. Siyasî tansiyon bu. İçki tansiyonu olamaz.
- 35 Şu seçimler hayırlısıyla bir geçse de kırk yıllık içkicilerimizden telefata  
vermesek...  
Kolumu çözdü.  
"Sen de kendine dikkat et ha! İçki dediğin zıkkım mezeyle içilir.  
Meze yerine rakıya siyaseti karıştırdım mı aç karnına gümlersin..."

(97) TARLABAŞI'NDAN SOKAĞA

"Belediyeciler, önce çini lambamı elimden almak istediler.

Bana dediler ki, *sen körsün, ışığı ne yapacaksın?*

Öyle ağrıma gitti ki... Onlara beddua ettim.

5 **İnanır mısınız, bedduam tuttu ve benimle alay eden belediyeçi yıkım müdürü Fethi Bey yıkımların altında ezildi kaldı, kafası koptu."**

Bu sözler, Tarlabası'ndaki yıkım sonucu 8 aydır sokakta kaldığı için bir top gibi oradan oraya savrulan, Maria Suvacıoğlu adlı kör ve kötürüm Rum kökenli TC vatandaşına ait.

10 Maria Suvacıoğlu'nu, yıkıntılar arasındaki Tarlabası'nın kırık dökük çamurlu parke yollarının aşularak ulaşıldığı Tepebaşı Vatan Hastanesi'nin 110 numaralı odasında bulduk.

Yaşını sorduğumuzda "**Ben kaç yaşında mıyım**" diye kendi kendine soran ve sonra da gülererek "**60 galiba**" yanıtını veren Dahiliye mütehasısı Dr. Maria Suvacıoğlu, 8 aydır belediyenin kendisine başını sokacak bir yer vermesini bekliyor.

15 Ama Suvacıoğlu, ablasının öldüğü ve Tarlabası'ndaki evinin belediye tarafından yıkıldığı geçen temmuz ayından beri, yıkık evlerin bodrum katlarında, Yunanistan'da uzak akrabalarının yanında ve nihayet Tepebaşı'ndaki Vatan Hastanesi'nin bir odasında yeni bir yuva bekliyor.

Babası Nevşehirli bir zahire tüccarı olan, Bakırköy doğumlu Dr. Maria Suvacıoğlu'nun hazin bir yaşam öyküsü var.

25 Annesi çok erken yaşlarda ölen Maria Suvacıoğlu, tıp fakültesini bitirip doktor olduktan sonra babasına, küçük kızkardeşine ve ablasına bakmak durumunda kalmış.

Suvacıoğlu da ablası ve kızkardeşi gibi evlenmemiş.

Ailesinin fertleri tek tek ölünce, bu dünyada yapayalnız kalmış!

Eskiden kendi deyişiyle ünlü bir doktor olmasına karşın, gözleri 7 yıl önce rahatsızlanınca, Harbiye'deki muayenehanesini kapatmak zorunda kalmış.

30 Kireçlenme yüzünden, belkemiğinde meydana gelen eğrilik de 15 yıl önce kötürüm kalmasıyla sonuçlanmış.

Halen Bağ-Kur'dan ayda 26 bin TL emeklilik maaşı alan ve İstanbul'daki Yunan Konsoloslugu'ndan da üç ayda 200 bin TL geliri olan Maria Suvacıoğlu, geçen yıl temmuz ayında Tarlabası'nda yaşadığı ev yıkıldığından beri yıkık dökük evlerin bodrum katlarında, Yunanistan'da kendisini istemeyen akrabalarının yanında ve hastane köşesinde bulmuş kendini.

40 Maria Suvacıoğlu, kendi ifadesiyle, çini lambasına göz koyan belediyeçi Fethi Bey'in yıkıntılar altında kalmasını, yıkık dökük evlerin bodrum katlarında farelerle baş başa geçirdiği karanlık günleri, Yunanistan'daki yeğeni ve uzak akrabalarının onu istemeyip geri göndermesini unutamıyor. Bu olaylar sık sık rüyasına giriyor.

Şimdi en büyük umudu, belediyenin kendisine bir ev bulması.

Tarlabası'ndaki yıkımdan sonra Türk komşularına belediye tarafından yeni evler

verilmiş.

45 Ama kendi ifadesine göre, belediyeciler ona "*Rum*" diye ev vermiyormuş.

Oysa Suvacıoğlu, Müslüman Türkleri, Rumlardan ve Yunanlılardan daha merhametli buluyor.

**"Kompliman için söylemiyorum, Allah bana yardım eden Türklerden razı olsun"** diyor.

50 Suvacıoğlu, ulaşım güçlüğü nedeniyle sadece 4 hastanın bulunduğu Tepebaşı Vatan Hastanesi'nde, günde 7 bin 500 lira ödeyerek, kenarda unutulmasına isyan ederek yaşamaya çalışıyor...

## (98) TELEFON KUYRUĞUNDA...

Son zamanlarda telefon ücretleri aydan aya gelmeye başladı. Üstünde de 'son ödeme tarihi' var, eğer bu süre içinde ödemezseniz hemen telefonu kesiyorlar.

5 Öderken de hem ceza parası, hem de kesme parası alıyorlar. Onun için dikkatli olmak, gününü geçirmemek gerekir. Ödemeyi şuna buna bırakma de olmaz! Ya geciktirir ödemezse!..

10 Bu dikkati gösteren bir ben değilim, postanedeki ödeme kuyruklarından anlıyorum ki, herkes gösteriyor. Kuyruklarda gençlerden çok yaşlılar var. Bir yandan bekliyorlar, bir yandan gözleri tutarsa yarenlik ediyorlar.

Geçende böyle bir yarenliğe tanık oldum. Yaşlıca bir hanım yanındaki ile konuşuyordu.

15 "Allah eksikliğini göstermesin kardeş" diyordu. "Telefon değil can yoldaşı... Çoluk çocuğu başgöz edip evden gönderdikten, hele bizim bey de öldükten sonra can yoldaşım telefon oldu. İster beni arasınlar, ister yanlışlıkla çalsın, bir koşu seyirtiyorum. Alolar birbirini izliyor. Bakıyorum yanlış çalmışlar, lafı uzatıyorum. *Estağfurullah, zararı yok* diyorum. Maksadım konuşmak... Epeyce konuştuktan sonra kapatıyorum.

20 Şimdi çok konuşursan da para yazıyorlarmış. Olsun, ben açmadım telefonu, para yazarlarsa açana yazarlar. Bu yüzden de bir korkum yok. *Keserler* diye ödüm kopuyor.

25 Makbuz geldi mi, kırarım sararım, parasını denkleştiririm, hemen yatırırım. Hep Beşiktaş postanesine yatırmam, her seferinde başka bir yere yatırırım. Ortaköy تنها olur, iskelenin yanında. Hemen parayı yatır, kızlar alsınlar, makbuzu kessinler, olmaz. Yatıracağım postanede kuyruklar olmalı, onları seyretmeliyim. 30 Hem vakit geçer, hem de yarenlik eden biri çıkar..."

İki kuyruk oluşmuştu... Birinde işler biraz daha çabuk görülüyor, ötekinde ağır gidiyordu. *Neden oluyor* diye bakınırken, önümdeki bey konuşmaya başladı:

35 "Aceleye gelmez, aceleye gerek yok, ağır ağır olmalı herşey..."

Ne diyor şair? *Bizden önce ahbaba selam olsun!*..

Burada beklemeyip, acele ettin, gittin mi, yerin Karacaahmet!..

Orda olanlar hep acelesinden mi gittiler? Gittiler de ne oldu?

Acele etmemeli, geç olsun temiz olsun...

Şairin dediği gibi: *Bizden önce giden ahbaba selam olsun...*

40 Ne güzel söylemiş değil mi beyefendi?"

Üstüme alınmıyordum, baktım bana söylüyormuş.

Para alan memuru göstererek, "Eli biraz ağır" dedi. "Öyle değil mi eli biraz ağır? Olsun, ama acelemiz yok ki, acele edip de ne yapacağız?"

Burada bak kuyrukta herkesi seyir edip duruyoruz.

45 Dışarıda hava sıcak, burası hiç olmazsa serin. Hem bu postane yeni yapıldı.

Eskiden Barbaros'ta cadde üstündeydi. Şimdi burda alt katta ama, serin oluyor. Şu kapıları da açmışlar serin serin esiyor."

Yanımızdaki hanım:

"Serin, ama ağır gidiyor" dedi.

50 "Gitsin varsın, ne acelemiz var."

"Sizin yok, ama beyefendi bizim var."

"Öyleyse sen öbür kuyruğa gir. Bak orda iki memur birden alıyor, çabuk alıyor."

"Size ne efendim!.. Canım hangi kuyruğu isterse oraya girerim.

Ah, kuyrukta mı buyrukla oldu?"

55 "Hanım ben iyilik olsun diye söylüyorum."

"Benim kimsenin iyiliğine ihtiyacım yok. Şu Allah'ın sıcağında bir de başımıza kuyrukçu çıktı."

Adam baktı ki kadın daha baskın, sesini kıstı.

Kadın sağına soluna bir göz attı.

60 Gerçekten öbür kuyruk daha hızlı çalışıyordu.

"Oraya geçsem, sıra daha hızlı mı ne?"

Kimse ses çıkarmıyordu korkudan.

"Oraya geçeceğim" dedi, kuyruk değiştirdi.

Değiştirdi, ama iki memurdan birini telefona çağırdılar, orası da tek memur oldu.

65 Kadın yer değiştirdiği için huysuzlanıyordu. Bu yandaki kuyruğa yeniden geçse, sırasını yitirmişti, yeni gelenler oldu.

Hemen zıpladı bu yana geldi, "Benim yerim bura değil miydi?" diye bana sordu.

Arkadakiler mırın kırım ediyorlardı.

70 "Burasıydı" dedim.

Yaşımızdan, başımızdan olacak, tanıklığımı kabullendiler.

Benim de sıram gelmişti. Parayı yatırdım.

Gidiyordum ki, acele etmeyen, şiir okuyan adam yanaştı.

"Ne oldu sanki, acele etti de eline ne geçti?"

75 Şairi dinlemiyorlar, bizden önce giden ahbaba selam olsun..."



## (99) TURİSTİK SULUKULE...

Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği (TÜRSAB) kaynaklı bir habere göre Sulukule eğlencelerinin yapıldığı mahallenin tanzim edilmesi düşünülmüştü. Sulukuleli vatandaşlarımız, ünlü gösterilerini yasal bir çerçeve içinde yürütmek, hatta kooperatifleşmek veya bir turizm şirketine dönüşmek amacındaymışlar...

Verilen bilgiye göre, Turizm Bankası İstanbul Planlama Müdürü Ahmet Ertuğ da "*Sulukule gösterilerinin turistik bir işletme haline gelmesiyle otantik havasının bozulabileceği*" gibi bir endişe taşımaya karşın, düzeltilmesi ve düzenlenmesi görüşüne katılıyor.

Haberi duyunca Sulukule eğlencelerini, "*otantik*" havası bozulmadan ben de bir kez görmek istedim. Çünkü bu gösteriyi daha önce hiç izlememiştim. Merak ediyordum, ama gidip görece kadar değil. Olaya Turizm Bankasının el attığını öğrenince merakım yoğunlaştı ve geçen hafta sonu bu eğlenceyi izlemeye karar verdim...

Önce şunu söyleyeyim: Gösteriyi izledikten sonra, daha önce görmemiş olduğuma hiç pişman olmadım. Bundan sonra da bir daha görmeyecek oluşuma hiç pişman olmayacağım.

Sulukule'de bir eğlenceye katılmak son derece kolay... Sokağa adım atar atmaz, çevremiz "*ortacı*" denen eski dansözler tarafından sarıldı. Her birinin söylediğine göre "*asil eğlence*" kendi evlerindeydi. Bir tanesi kolumdan yakalamış evinin reklamını şu sözlerle yapıyordu: "*Beyim bizimkilerde külot, mülot arama...*"

Eğlencenin saati 5 bin liraydı. Hem de adam başına değildi bu rakam. Bir oda dolusu insan bile olsanız para değişmiyordu.

Fakat içeri girer girmez konuşma tarzı biraz değişti.

"*Bir şeyler yiyip içmek istersek fiyatı aynıydı.*"

Mantıklı görünüyordu, çünkü bu sözler "*İsterseniz bir şey yiyip içmeyebilirsiniz*" anlamına da gelebilirdi.

Ne ki, içerde bize sorulmadan rakı kadehleri parlamaya başladı. Küçük tabaklar içinde fındık, fıstık ve rakı mezesi sayılabilecek yiyecekler görünmeye başladı. Fiyatları şimdilik bilinmiyordu.

Odanın dışından insanın kanını kaynatan bir müzik sesi geliyordu.

Fakat odamızda henüz eğlence başlamamıştı.

Kızlar ve çalgıcılar görünmeden biraz önce, evin yöneticisi yaşlı kadın, kulaklarımıza bazı kurallar fısıldadı. Sözlerinin özeti şuydu:

"*Ağaların eli tutulmazdı. İsteyen bahşiş verebilirdi.*"

Zaten biz bunları önceden biliyorduk.

O yüzden ceplerimiz yüz liralıklarla doluydu.

Yüz liradan daha az bahşiş vermenin bu vatandaşların (artık hemen hemen herkesin) kanına dokunduğu önceden biliniyordu..

Sonunda bir ud, bir zurna ve bir darbukadan oluşan çalgı ekibi odaya yerleşti. Yerlerine oturmadan önce de çalgı aletlerini neredeyse ağızımızın içine sokarcasına uzattılar.

Bunun anlamı her yerde açıktı: "*Bahşiş verme arzumuz olup olmadığını*" soruyorlardı. Aletlerin uygun yerlerine her birimiz yüzer lira sıkıştırdık.

Adamlar bu parayı daha önce hiç görmemiş gibi evirip çevirdiler, birbirleriyle

bakıştılar ve sonra isteksiz bir şekilde çalmaya başladılar.  
İlk melodilerle birlikte içeriye altı başka renk, üstü başka renk, sütyen külot  
giymiş bir hatunun girmesi bir oldu.  
50 Parmaklarını başının üzerinde garip bir şekilde birleştirdikten ve parmaklarının  
birbirine çarpmasından oluşan müthiş çatlama sesleri çıkardıktan sonra göbeğini  
tam bir kez (evet, tam bir kez) hoplattı.  
Göbeği uzaktan görüşümüz bu kadar oldu.  
Çünkü bu tek kez hoplatmadan sonra göbek, gözlerimizin birkaç santim ötesine  
55 kadar gelip durdu.  
Bu uzaklıkta bir daha hoplaması mümkün olmadığından amacını anladık.  
Herkes küçük kumaş parçaları arasına birer yüz lira sıkıştırdı ve gösteriyi  
izlemeye hazırlandı.  
Fakat böyle bir gösteri olmadı. Bir tek kez göbek atmış olan hatun odadan  
60 çıkarken başka biri içeri daldı.  
O sırada meydana gelen beklemede, saz ekibi çalgı aletlerini yeniden ağzımızın  
içine sokarak yüzer lira daha koparmayı başardılar.  
Bundan sonra aynı olaylar en az 10 kere yineleni.  
İki parmak çıtlatma, bir tek kez göbek hoplatma, çalgı aletlerinin ağzımızın içine  
65 girmesi ve ellerin cebe gitmesi...  
Sanıyorum "*Sulukule eğlencesi*" dedikleri buydu.  
Belki ortalıkta bir gösteri vardı, ama biz oraya buraya para sıkıştırmaktan bir şey  
görecek durumda değildik...  
Hareket biraz durulunca "*ortacı*" kadın yeniden devreye girdi ve kulaklarımıza  
70 yeni bir sır fısıldadı...  
"*Dansözler 100'er liralık bahşişleri az bulmuşlar, o yüzden çoşamamışlardı.*"  
Kadının bu bilgiyi vermesi iyi oldu. Hiç olmazsa, bizden para toplayan kadınların  
dansöz olduklarını öğrenmiştik...  
Ortacı kadının söylediğine göre "*biz biraz daha cömert davranırsak, onlar da*  
75 *cömertleşecekler ve külotlarını bile çıkaracaklardı.*"  
Biz bu öneriyi kabul etmedik.  
Çünkü eğer kabul etseydik yeni bir sorun çıkacaktı.  
Örneğin paraların nereye sıkıştırılacağı konusu...  
Kendimizi dışarı attığımızda hep birlikte saatlerimize baktık.  
80 İçeri gireli daha 15 dakika bile olmamıştı.  
Ve bizi en az iki gün idare edeceğini sandığımız yüz liralıklardan geriye sadece  
birkaç tane kalmıştı...  
Gördüklerimden çıkardığım sonuç şu:  
Her ülkede otantik (yöreye özgü) gösteriler vardır ve bunlar, turizmin  
85 gelişmesiyle altın yumurtlayan tavuklara dönüşmüşlerdir.  
Ne ki, esmer vatandaşlarımız ellerindeki bu altın yumurtlayan tavuğu kesmişler.  
Biz Topkapı surlarını terk ederken tavuk can çekişiyordu...



## (100) TURİST Mİ NEDİR?

Yanımda üç arkadaşla birlikte trenle Almanya'nın yolunu tuttuk.  
Yolda bir sürü güçlüklerle karşılaştıktan sonra Almanya sınırına vardık.

5 Alman polisler bizi sınırdan içeri koymayınca, o zaman nasıl bir püsküllü belaya kaldığımızı anladık.

Polis bizi tren istasyonunda 5-6 saat bekletti.

Ama ne yapıp polisin elinden kurtulmak gerekiyordu.  
Yanımdaki Ordu'lu arkadaşla tuvaletten kaçmayı başardık.

O geceyi ayazın altında uykusuz geçirdik...

10 Ertesi gün bir taksi tutarak elimizdeki adreslere göre Münih'e gittik.  
Münih'te Türk tanışlardan bir iş bulabilmek için yardım istedik.

Tabii iş bulmak çok güç oldu.

Sonunda bir kesimhanede kaçak iş buldum.

5-6 ay zor olmasına rağmen bu işte çalıştım.

15 Sonunda işveren beni hiç bir neden göstermeden işten çıkardı.

Bir süre işsiz gezdikten sonra Hollanda'da çalışan bir tanıdığa rastladım.  
Bana devamlı olarak Hollandayı övdü.

Hollanda'ya girebildiğim takdirde bana iş bulacağına söz verdi.

Böylelikle kaçak olarak Hollanda'ya girdim.

20 Yine biraz işsiz dolaştım.

Arkadaşların yardımıyla kaçak bir iş bulabildim.

Üç yıla yakın bir zamandır aynı işte çalışıyorum...

(101) TÜRK HALISI DIŞARIYA BELGESİZ ÇIKAMAZ...

Belçika'da çalışan Ahmet Kazancıoğlu, iznini geçirmek üzere geldiği "memleket"ten dönmeden önce, bir Türk halısı satın aldı.

5 "Oralardaki halı mağazaları vitrinlerinde hep, İran halıları, Çin halıları görüyoruz" dedi akrabalarına.

"Hiç olmazsa evimizde bir Türk halısı bulunsun da, yabancı arkadaşlarımız ziyarete geldiklerinde, hiç değilse, bizim evde Türk halısı görmüş olsunlar."

Ahmet Kazancıoğlu, bavulları ve halısıyla birlikte Esenboğa Havaalanı'na geldiğinde, hiç de beklemediği bir olayla karşılaştı.

10 Gümrükte, mevzuat çıkmıştı karşısına.

"Belgesi var mı bu halının?" diye sordu memur.

"Ne belgesi?"

Gümrük memuru, kestirip attı:

15 "**Bu halının tarihî değeri olmadığına dair bir belge getirmeniz lâzımdı", dedi. "Ne belgesi dediğinize göre, böyle bir belgeden haberiniz bile yok. Belgesi olmayan halıyı, yurt dışına çıkaramazsınız."**

Ahmet Kazancıoğlu şaşırmış, kalmıştı.

"Bu halının nereden olsun tarihî değeri?" dedi. "İki gün önce Ankara'da, filanca halı mağazasından satın aldım. Bunun gibi daha yüzlerce halı vardı mağazada."

20 Ahmet Kazancıoğlu, gümrük memuruna dert anlatmayı bıraktı, çevrelerinde oluşan meraklılara döndü:

"Halılarımızın yurt dışına satışını teşvik edeceğimiz yerde, acaba niye böyle baltalarız anlamıyorum" dedi. "Memlekete hem döviz girer, hem de köylerde gelinlik kızlar iş sahibi olurlar."

25 Gümrük memurunun sabrı yavaştan yavaştan taşmaya başlamıştı:

"**Siz burada vatan, millet nutku mu vereceksiniz, yoksa gümrükten mi geçeceksiniz?"** dedi. "**Lütfen halınızı bırakın, bavulunuzu alın ve bir an önce gidin buradan."**

30 Ahmet Kazancıoğlu, bu işin başka bir çaresi olmadığını anlayınca halısını, kendini uğurlamaya gelen akrabalarına bıraktı, bavulunu aldı ve gümrükten ayrıldı...

Birkaç ay sonra Türkiye'ye yeniden geldiğinde ise, halısını yurt dışına çıkarabilmek için gerekli belgeyi nereden alabileceğini sordu, soruşturdu.

35 "**Etnoğrafya Müzesi'ne götüreceksin**" dediler. "**Orada bir halı uzmanı halıyı inceleyip, tarihî değeri olup olmadığını saptadıktan sonra bir belge verecektir."**

Ahmet Kazancıoğlu, birkaç ay önce akrabalarına bıraktığı halısını bir taksiye yükleyip, Ankara'da Etnoğrafya Müzesi'ne götürdü.

Müzedede bir hanım memur, sarılı haliya ayağıyla dokundu ve "**tamam**" dedi.

40 "Ne tamam?"

"**Halınızın muayenesi tamam**" dedi bayan memur. "**Şimdi filanca bankaya gidip, şu hesap numarasına 300 lira yatıracaksınız. Parayı yatırdığınızı gösteren makbuzu getirin, halınızın belgesini alın."**

45 Ahmet Kazancıoğlu, bildirilen bankada, bildirilen hesap numarasına bildirilen parayı yatırdı ve makbuzunu getirip, müzedeki bayan memura verdi.

Bayan memur da ona, "*Halının tarihî değeri yoktur*" diye bir belge verdi.

Belçika'ya tekrar dönerken bu belgeyi Esenboğa Gümrüğü'nde gösterip, halısını gümrüğün öteki tarafına geçirdikten sonra Ahmet Kazancıoğlu, "*Artık kendisiyle işi kalmayan*" gümrük memuruna iki çift lâf etti:

50 "Bu belgenin ille de bu halıya ait olduğunu nereden bildiniz?" diye sordu.

"Ya müzedeki memura başka bir halı gösterip de, bu belgeyle şimdi gümrükten tarihî değeri olan bir halı geçirmeye kalksaydım, bunu nasıl anlardınız?"

Gümrük memurunun zaten canı burnundan geliyordu.

Bir de bu soruyla karşılaşınca, kafasının cinleri iyice attı:

55 "**Git Belçika'na, efendi, haydi git**" dedi. "**Şurada gümrük kapısında memleketi düzeltmeye mi heveslendin? Haydi, var git sen Belçika'na...**"

## (102) TÜRKLÜKTEN İSTİFA EDENLER

FRANKFURT - Gerçeküstü bir dekor ortasında 'absürd' bir piyes oynar gibiyiz. Uzay filmlerindeki türden kocaman, pırpır eden bir pano.

Kırmızı, yeşilli ışıkları yanıp sönüyor.

5 Her köşesinde numaralar, şifreler yansıyan bilgisayarlı ekranlar.

Pırıl pırıl bir zemin.

Kraliçe Elizabeth hazretlerinin alışveriş mağazası Harrods'un minik şubesi ışıltılı vitrinleriyle uzayıp giden dükkânlar.

Podyumlardan inip gelmiş zarafet ve şıklıktaki güzel kadınlar ve erkekler...

10 Ve bir köşede kımıl kımıl hırpani bir kalabalık.

Ya bağdaş kurmuş tespih çekiyor ya da elleri arkasında ne zaman ele geçeceği bilinmeyen 'serbest dolaşım hakkı'nın avansını kullanır gibi dolanıp duruyorlar.

Çarşafı, allı güllü basma entarili ya da şalvarlı koyu çizgili, hüznü kadınlar. Hepsinin arasında fırt fırt dolaşıp koşuşturan, oynayan çıplak ayaklı, yırtık, yamalı entarili çocuklar.

15 Hintli, Pakistanlı, Etiyopyalı ya da 'Biyafrafi" değiller.

Bunu avurtlarının, omuzlarının değişik çöklükte olmasından değil, bakışlarıyla karşılaşmanızdan anlıyorsunuz.

Bunlar bizim vatandaşlarımız.

20 Kundak hatalı, çarpık bacaklarından, ellerini arkalarına bağlayıp salınarak yürümelerinden yüz binlercesini, milyonlarcasını neredeyse gözü kapalı fark edeceğimiz bizim vatandaşlarımız.

Avrupa'nın en işlek, en modern havaalanı burası.

Frankfurt terminalinin transit salonundayız.

25 Ama vatandaşlarımızın hiçbiri 'transitlik' bir hava içinde görünmüyor.

Uçaktan çok başka bir şey bekler gibiler.

Minicik, yumuk, kirli ayakları üzerinde bebeğini tay taylamaya çalışan, sakalları uzamış esmerin esmeri kasketli birinin yanına yanaşılıyor:

- **Hemşerim, yolculuk nereye?**

30 - Ne yolculuğu? Yol bitti.

- **Anlamadım, burası havaalanının transit salonu? Bir yere gitmiyor musunuz?**

- Gitmiyoruz. Burada Allah izin verirse kalmak istiyoruz.

- **Nasıl yani, havaalanında mı?**

35 - Yok Almanya'da.

- **Bırakırlar mı sizi? Çalışma izniniz, oturma izniniz var mı?**

- Olacak inşallah.

- **Sizi çalıştırmazlar. İzniniz yoksa geri gönderirler.**

- Göndermezler. Biz sığınma istedik.

40 - **Nasıl yani? Vatandaşlıktan çıkmak üzere mi?**

- Öyle.

- **Her isteyen Alman vatandaşlığına geçebiliyor mu?**

- Geçemiyor. Biz zaten Alman olmak istemiyoruz. Türk vatandaşlığından çıkmak istiyoruz.

45 - **Bu işin olacağını nereden öğrendiniz?**

- Öğrendik işte. Oluyormuş.

- **Peki, uçağa nasıl bindiniz? Alman vizeniz var mıydı?**

O sırada çevremiz kalabalıklaşıyor, 25-30 kişilik bir grup soran gözleriyle çevremizi sarıyor.

50 Işıklı panolarla parfüm kokuları saçarak hızla yürüyen şık ve güzel kalabalıkla ilişkimiz kesiliyor.

Topkapı otobüs terminalinde jilet, ayna, kalem, tarak satan ya da bul karayı al parayı oynatanları seyreder gibiyiz.

55 Tombalasını ceketinin altından kemerinin arkasına sıkıştırmış, Marlboro'larını çoraplarına gizlemiş, bitirim vurgulamasıyla konuşan genç biri, lafa karışıyor:

- Abi siz kimsiniz?

- **Gazeteci.**

- Hangi gazete?

- **Cumhuriyet.**

60 - Konsolosluktan falan değildiniz, di mi?

- **Hayır değilim. Ankara uçağımı bekliyordum. Kalabalık dikkatimi çekti. Ne oluyor diye bir sorayım istedim.**

- Bizim Türkiye'de parayı bastırdın mı, olmayacak şey yok.

- **Nasıl geldiniz buraya? Yani Alman vizesini parayla mı aldınız?**

65 - Vize almadık ki...

- **Peki Türkiye'den nasıl çıktınız?**

- Bayağı... Uçakla...

- **Trenle çıkmadığınız belli. Ama vizeyi nasıl verdiler?**

- Ne vizesi? Vizeyi Almanlar istiyor, İngilizler istemiyor ki.

70 - **Yani siz İngiltere'ye gitmek için mi uçağa bindiniz?**

- Evet. Almanya bağlantılı bir uçağa bindik. Uçak değiştirmek için de buraya inince, polise gittik. *Biz sığınma istiyoruz* dedik.

- **Buradaki herkes sizin gibi mi?**

- Aşağı yukarı hepsi aynı.

75 - **Peki polis ne dedi?**

- Bizi şu karşığı odaya doldurdu, bir şey demedi. *Tamam, dediler, bekleyin.* Göçmen Dairesinden adamlar gelip bizi sorgu sual edeceklermiş.

- **Ya sorgu sualden sonra geriye gönderirlerse?**

Böyle der demez kalabalık, hep bir ağızdan homurdanmaya başladı.

80 "*Göndermezler, gönderemezler. Böyle çok gelen olmuş. Milletlerarası kanunlar var. İş Birleşmiş Milletlerden geçiyor*" türünden sesler yükseldi.

- **Peki sorgu sual sırasında ne diyeceksiniz?**

- *Türkiye'de baskı altındayız. Vatandaşlık haklarımız yok* diyeceğiz.

- **Peki sahidin yok mu?**

85 - Yok ya. Paran olmadı mı hiçbir hakkın yok.

- **Peki polis inanmazsa?**

- *İnanmamak* diye bir şey yok. Birleşmiş Milletler'in kanunları var.

- **Kaç kişisiniz burada?**

- 100 kadar Türk varız şu anda. Yani Türkiye'den. Kürtüz, doğrusu bu.

90 Bugün başka uçaklarla yenileri gelmezse tabii.

- **Kürt olmak yetiyor mu bu iş için?**

- Süryaniler de var, Mardinli... İşte bu arkadaş.

Onlar çoluk çocuğuyla geliyorlar... Biz karımızı, çocuğumuzu getirmedi.

95 Elinde bozukluk marklarla oynayan kısa boylu, sert çizgili yüzlü ve simsiyah kaşlı ve bıyıklı 'Mardinliye' dönüyoruz.

- **Kaç kişi geldiniz buraya?**

- Bütün ailem. Yani 10 kişi. Bebeler, hanım, üç de yakın akrabam.

- **İstanbul'da uçağa binerken kimse nereye gidiyorsunuz demedi mi?**

100 - Demediler. Bu iş için 10 milyon harcadım. Köydeki tarlayı, damı, bahçeyi, ağacı sattık.

- **Ya geri gönderirlerse?**

- Yok göndermeyecekler... Kanun varmış.

Yani nüfus Doğu illerinden birinden olunca iş tamammış.

Ayrıca *baskı var*, diyeceğiz. Hem de var...

105 - **Başınıza bundan sonra neler geleceği pek belli değil.**

- Belli, belli. Burada sıramızı bekliyoruz. Sorgu sual olacağız.

Ondan sonra kampa gideceğiz. Kampta 2-3 sene kalıyormuş...

Maaş veriyorlarmış. Yatacak yer, çoluk çocuğa yemek içmek...

- **Peki kampta 2-3 sene esir gibi yaşamaktan sıkılmayacak mısınız?**

110 - Gündüzleri en yakın şehre gitmek serbest. Ama gece döneceksin.

- **Bu kadar bilgiyi nereden aldınız?**

- Önce gidenlerden.

- **Peki vatandaşlıktan çıkmak, Türkiye'ye bir daha gidememek kötü bir şey değil mi?**

115 - Kötü ama, ne yapalım? *İstikbal* diye bir şey yok.

Karnımız aç, çoluk çocuğa hiçbir şey veremiyoruz.

Çevremizdeki kalabalık bu son cümleyi sesli olarak değişik nidalarla hep birden onaylıyor.

120 Londra'ya gidermiş gibi yapıp vatandaşlıktan çıkma harekâtına geçenlere şans dileyip yanlarından ayrılıyoruz.

Alman yetkililerden transit salonundaki 'göçmen köşesiyle' ilgili bilgi alıyoruz.

- **Alanda aslında göçmen köşesi diye bir yeri son aylarda artış gösteren Türk kalabalık oluşturmuş.**

Ashında alanın suç işleyerek gelenler için ayrılmış gözaltı odaları var.

125 **Ama bunlar herhangi bir yasayı çiğnemedikleri için oraya konulamıyor.**

Alman yetkililer şöyle konuşuyorlar:

- **Daha önce İranlılar çoğunluktaydı.**

Son aylarda Türkiye'den bu yolla sığınma isteyenlerde artış var.

130 **Uluslararası kurallar gereği siyasal sığınma taleplerini ciddiye almak durumundayız. Uçağa koyup geri gönderme olanağı yok.**

**Ancak kötüye kullanmaların önlenmesi için en azami çaba harcanıyor.**

Avrupa'nın en modern havaalanında 'Türklükten istifa etmek için' bekleyen kalabalık ile havaalanında görevli 36 bin personelin arasındaki Türkler arasında belli bir yazgı benzerliği var.

135 Yetkililer alanda tam 900 Türk personel çalıştığını belirtiyorlar.

Frankfurt Havaalanı'nın sabit Türkleriyle 'transfer' salonundaki istifaya kararlı Türkleri başbaşa bırakarak Ankara uçağına doğru yürüyoruz...



## (103) VATANDAŞ NASIL SÜRÜNDÜRÜLÜR?

Eski Türkçe öğretmeni, eski Türk vatandaşı Hasan Basri Aydın'ın öyküsünü daha önce yayınlamıştık.

5 Kısaca anımsatalım: 1976 yılında Malatya'da öğretmenlik yaparken Başbakan yeğeni Yahya Demirel'in "hayali mobilya ihracatı" patlak verince yöresel bir gazeteye esprili bir ilan vermişti.  
"Bir ortak arıyorum" başlıklı ilanda şunlar yazılıydı:

10 *"Kitaplıklardan korkan, kitap toplattıran bir Milli Eğitim Bakanının zamanında öğretmenlik yapmaktan utanç duyduğum için yeni bir iş tutmak zorunluğu ile karşı karşıya gelmiş bulunmaktayım.  
Çekirdekten yetişme mobilyacı olduğum halde, sermayeye dayalı milliyetçiliğimin katılığı nedeniyle bir baltaya sap olamadım.  
Gerçek bir mobilya şirketi kurmaya gücümüz yetmedi.  
Hayali mobilya şirketi kurma konusunda da babamızdan, ya da amcamızdan alınmış bir*  
15 *bilgimiz yoktu.  
Şimdi ise aklım başıma geldi. Milliyetçi olup, zengin olmak istiyorum.  
Bu nedenle gerçek ya da hayali mobilya şirketi kurmada uzmanlaşmış bir ortak aracılığıyla sanatımı değerlendirmek istiyorum.  
Bu konuda sayın gazetenizin yardımlarını bekler, tercihen Sayın Yahya Demirel'i, ya*  
20 *da başka bir uzmanın adresini bildirmenizi isterim."*

Bu ilan üzerine H. Basri Aydın'ın başına gelenleri de uzun uzun anlatmıştık. Kısacası şöyle:

Aydın, Süleyman Demirel tarafından mahkemeye verilir ve aklanır.

25 Ne ki, zaman "Devr-i Süleyman"dır...  
1980 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu'nca meslekten çıkarılır...

30 İşsiz kalınca Almanya'da çalışmakta olan eşinin yanına gider.  
Yurt dışında bulunduğu sırada "Yurda dön" çağrısı alır.  
Nedenini sormak için başvurduğu makamlardan yanıt beklerken, vatandaşlıktan çıkarılır.  
Durumunu düzeltmek için yurda döndüğünde, aslı astarı olmayan soruşturmalarla oyalanır, cezaevlerinde ve nezarethanelerde günlerce, aylarca alıkonur...

Sonuçta hiçbir suçtan mahkûmiyet kararı verilmediği halde yeniden vatandaşlığa alınmaz.

35 O gün bugündür, H. Basri Aydın, işsiz ve vatansızdır.  
Vatandaş sayılmadığı için çalışmamaktadır.  
Pasaportu elinden alındığı için yurt dışına çıkamamaktadır.  
Kendisini suçlayan hiçbir resmi belge olmamasına karşın, İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nce "vatandaşlığa alınması sakıncalı"  
40 görülür.

H. Basri Aydın ne yapsın?..

Zamanını, geçmişi ve geleceği düşünerek geçirmektedir.

Tam o sırada, başına bu işlerin açılmasına neden olan Yahya Demirel'in

cezaevinden çıkarılarak amcasının elini öpmeye gittiğini öğrenir.  
45 Oturur, kendisine bir mektup yazar.  
Bizim de elimize geçen mektup şöyle:

"Aziz dostum Yahya,  
Önce büyük geçmiş olsun der, sizi candan kutlarım.  
Hani hatırlayacaksınız. 1976 yılında kurduğunuz hayali mobilya şirketi nedeniyle  
50 başınız derde girdiğinde benim de başım derde girmişti. Bir gazetede yayınlattığım bir  
yazıda "**ortaklık**" teklifinde bulunmuştum da, valilikçe işten el çektirilmiştim.  
Hani bu yazımda Devlet Hazinesi'nin soyulmasına karşı çıktığım savı gözardı  
edilerek, devletin sırrını ifşa etmişim gibi amcamız tarafından mahkemeye verilmiştim.  
İşte o davadan ötürü mahkemece suçlu görüldüğünüzden yurt dışına sırra kadem  
55 basmıştınız.  
Ben ise gerek idari tahkikatta ve gerekse mahkemede aklandığım halde dört sene sonra  
eski defterler yeniden karıştırılarak aynı ortaklık yazımdan dolayı meslekten  
çıkarılmıştım.  
Siz, suçlu görüldüğünüz için yurt dışına kaçmıştınız.  
60 Ben ise içine düştüğüm ekonomik bunalım nedeniyle normal yoldan yurt dışına gitmek  
zorunda kalmıştım.  
Yurt dışında oluşumuzdan ötürü ikimiz de T.C. vatandaşlığından çıkarılmıştık.  
Her ikimiz de yargılanmak üzere yurda döndük.  
Siz mahkemece suçlu görülerek cezaevine konulduunuz.  
65 Ben ise suçsuz görülerek serbest bırakıldım.  
Her ikimiz de yeniden T.C. vatandaşlığına alınmamız için başvuruda bulunduk.  
Sizin başvurunuz, benden çok sonra olduğu halde kabul edilip, yeniden T.C.  
vatandaşlığına alındınız ama benimki hâlâ sürüncemede...  
Şimdi 24 yıl süre ile Anadolu'nun muhtelif liselerinde şerefle öğretmenlik yapacağıma  
70 keşke bir hayali şirket kurup Devlet Hazinesi'nden geçinseydim diye düşünsem haksız  
mıyım Allahaşkına?  
Çok şükür şimdi infazdan yararlanarak çıktınız. Ortaklık teklifim baki kalmak şartıyla  
işlerinizde başarılar diler, bu vesile ile çok büyüklüğüne inanmaya başladığım amcanıza  
içten saygılar sunarım."

75 Gerçekten "amca"nın "büyüklüğü"ne inanmamak elde değil.  
Hazretin İstanbul seferini ben de bir süre izledim.  
Karşılama töreni inanılmaz ölçüde görkemliydi...  
Yol boyunu doldurmuş kalabalık kendisi için canlarını bile vermeye hazır  
görünüyor, durmadan "**Yasaklar kalsın**", "**Demirel nerede, biz oradayız**"  
80 şeklinde sloganlar atıyordu.  
"**Bu ne sevgi ah... Bu ne ıstırap**"tı...  
Bunları görünce insan şöyle düşünüyordu: "Acaba Demirel'e siyaset yasağı  
getiren anayasaya yüzde 90'ı aşan bir oranda, "evet" oyu verenler uzaydan mı  
gelmişlerdi?.."

## (104) YAHUDİNİN DİŞİ

Dişçinin muayenehanesine bir Yahudi girmiş:

- **Aman doktor bey, dişim ağrıyor, çeker misin?**

Doktor Yahudiyi koltuğa oturtup dişine bakmış:

5 - Evet, çürük, çekelim.

- **Kaçça çekersin?**

- Yüz lira.

- **Daha ucuz olmaz mı?**

- Morfin yapmadan çekersek 50 liraya olur.

10 - **Tamam, morfinsiz çek!**

Dişçi kerpeteni eline alıp, *ya Allah* deyip azı dişini çekmiş, Yahudi'de ses yok.

Yahudi 50 lirayı verip teşekkür etmiş, çıkıp gitmiş.

Doktor Yahudi'nin cesaretine ve dayanıklığına şaşırılmış.

15 Akşam, muayenehanesini kapatıp evine giderken, karşıdaki meslektaşıyla karşılaşmış ve ona da anlatmış.

- Yahu bugün çok garip bir şey oldu.

Bir Yahudi gelip, morfin yaptırmadan azı dişini çektirip gitti, hayret ettim.

Komşu dişçi de "**Ya öyle mi?**" demiş.

- **Bugün benim başıma da garip birşey geldi.**

20 **Dişi ağrıyan bir Yahudi top gibi içeri girdi, dişini çekmek için morfin yaptım, arkamı döndüm, bir de ne göreyim, herif kaçmış!..**

## (105) YAHUDİNİN KURNAZLIĞI

Zengin bir Ermeninin bir Yahudi uşağı varmış.

Ermeni hastalanmış.

Çok zenginmiş ve kimsesi de yokmuş.

5 Uşağını çağırması:

- Mişon, beni iyi dinle, ben öleceğim, sana bütün malımı mülkümü bırakmak istiyorum, fakat bir şartım var.

- **Nedir ustacığım?**

- Hıristiyan olacaksın.

10 - **Nasıl hıristiyan olacağım?**

- Çok kolay, üç şeye inanacaksın:

İsa'nın anası Meryem. Babası Tanrıdır.

İsa'yı Meryem doğurdu. Fakat kızıoğlan kızdır.

İsa öldü, fakat göğe çıktı.

15 Bu kadar.

Mişon düşünüp şöyle cevap vermiş:

- **İsa'nın anasının Meryem'in olduğuna ben inanırım, babasına sen inan.**

**İsa'yı Meryem'in doğurduğuna ben inanırım, bâkireliğine sen inan.**

**İsa'nın öldüğüne ben inanırım, göğe çıktığına sen inan.**

20 **Böylece malının yarısını bana ver, yarısı da sana kalsın.**

**Oldu mu ustacığım?..**

*Yahudi hem itikadını bozmuyor, hem de efendisini kızdırmıyordu.*

(106) YARI ŞAKA, YARI CİDDİ

- Vallahi bildiğin gibi değil, öyle bir istek var ki dışarda bizim mallara...  
- Doğrusu yaman adamsın Recep efendi.  
Hem sabahtan akşama kahvede oturursun, hem de her şeyi bilirsin maşallah.
- 5 Gazete mi yazıyor bizim mallara isteğin arttığını?  
- **Yok hayır benim Belçika'daki yeğen yazıyor...**  
- Ne yazıyor?  
- *Dayıcığım bizim mallara istek artıyor, diye yazıyor...*  
- Senin yeğen yazıyorsa doğrudur. Gençler artık cin gibi, her şeyi biliyorlar.
- 10 - **İlle velâkin biz isteği karşılayamıyormuşuz.**  
- Hangi isteği?  
- **Canım dış ülkelerin isteğini. Bizim mallara istek artıyor, ama biz isteği karşılayamıyoruz. Bizim yeğen, "Dayıcığım acaba sen yardımcı olur musun" diye yazıyor...**
- 15 - Sen de dayılığını göster yardımcı oluver çocuğa, nedir istediği?  
- **Sarmısak...**  
- Ne sarmısağı?  
- **Dış ülkeler sarmısak istiyorlar...**  
- Allah Allah, peki onlarda sarmısak yok muymuş?
- 20 - **Var, ama besbelli bizimki kadar iyi değil.**  
- Bizim sarmısakların bu kadar iyi olduğunu hiç bilmiyordum.  
- *Türk sarmısağı diyorlarmış da başka bir şey demiyorlarmış...*  
- Yaşa be Recep efendi! İnsanın göğsü kabarıyor.  
Hemen gönderiver birkaç baş da çocuk dağıtıversin sağa sola.
- 25 - **Birkaç baş olur mu oğlum, büyük bir parti istiyorlar...**  
- Parti mi, ne partisi, parti de mi yok onlarda?  
- **Sarmısak partisi cancağızım, sarmısak partisi...**  
- Ne adamsın yani Recep efendi. Ben de seni demincekten beri ciddi ciddi dinliyorum. Şimdi anladım dalga geçtiğini... Lâfı yine söz oyununa getirdin,
- 30 sarmısaklasak da mı saklasak, sarmısaklamasak da mı saklasak... Seni seni...  
Öyle diyecektin değil mi? Nasıl da bulursun böyle benzetmeleri...  
Nerden gelir aklına sarmısak partisi...  
- **Kapıdan sağ selâmet çıkmayayım dalga geçiyorsam.**  
**Bizim yeğen yazıyor, büyük bir sarmısak partisi istiyorlarmış...**
- 35 - Git işine Allah aşkına Recep efendi...  
Başka derdi kalmadı da elâlemin, yok sarmısak partisiyle, yok soğan partisiyle uğraşacak...  
- **Oğlum bu parti başka parti, elli bin kiloluk sarmısak partisi.**  
- Hoppala ne yapacaklarmış elli bin kilo sarmısağı?..
- 40 - **İlaç endüstrisinde kullanıyorlarmış, herhalde tansiyon düşürmek için...**  
- Kimin tansiyonuymuş bu böyle elli bin kilo sarmısakla düşecek, birkaç diş yeter de artar bile. Şöyle bıçağın sapıyla ezip, bir kâse cacığa karıştırıversinler.  
Ben her zaman öyle yaparım. Biraz uyku getiriyor, ama insanı da rahatlatıyor...  
- **Bir kişinin mi sadece tansiyonu var sanıyorsun dünyada birader.**
- 45 **Herkesin tansiyonu var. Sarmısaklı haplar yapıp onlara satacaklar herhalde.**  
**Onun için elli bin kilo istiyorlar.**  
- Sen şimdi elli bin kilo sarmısak mı göndereceksin yeğene?..

- **Göndermek istiyorum, ama olmuyor. O kadar sarmısak yok kimsede.**  
- Bakkal çakkal dolaş hepsinden birkaç kilo alıver...  
50 *Ancak bu kadar buldum, dersin. Çocuğun da gönlü hoş olur.*  
- **Hatır işi, hediye işi değil bu.**  
**Bizim yeğen gel birlikte sarmısak ihracatı yapalım, diyor.**  
**Benim de aklım yatıyor, ama kimsede elli bin kilo sarmısak yok.**  
**Oraya buraya haber saldık. Sarmısakları bulsak bile Belçika'ya kadar**  
55 **gönderemezmişiz... Öyle söylediler...**  
- Neden gönderemezmişsin?  
- **Sarmısak taşımak için yapılmış özel kamyon gerekmiş.**  
**Yoksa sarmısaklar yolda yanarmış...**  
- Bu yaşıma geldim böyle bir şey duymadım...  
60 - **Ben de duymamıştım yeni öğrendim.**  
**Bizde ise o kadar sarmısağı uzak yola taşıyacak öyle özel kamyon yok.**  
**Bunun üstüne önce sarmısak kamyonu bulmak gerekiyor, diye yazdım bizim yeğene...**  
- E... O ne cevap verdi?  
65 - **Norveç'e yerleşmiş bir Lübnanlıda elden düşme bir sarmısak kamyonu varmış. Yalnız fiyatı, bildiğimiz kamyon fiyatlarının iki katı...**  
- Şimdi yani Norveç'e yerleşmiş Lübnanlıdan sarmısak kamyonunu alıp ondan sonra mı arayacaksın elli bin kilo sarmısağı...  
- **Bizim yeğen Lübnanlıyı sarmısak işine ortak yapmak istiyor.**  
70 - Yani uluslararası bir şirket kuruyorsunuz...  
- **Kuramıyoruz, kuramıyoruz.**  
**Sarmısak kamyonu dolu gidip boş dönerse kâr edemiyoruz.**  
**Kamyonun buraya dönerken de bir şeyler getirmesi gerek.**  
- Getirsin...  
75 - **Getirsin, ama ne getirsin?..**  
- Ne bileyim ben Recep efendi ne getirirse getirsin...  
- **Bizim satacağımız sarmısaklarla yapılacak sarmısaklı ilaçları getirmesini düşündük. O da olmuyor. O kadar sarmısaklı ilaca müşteri yok.**  
**Ancak ilaçları Arap ülkelerine satarsak, durum kurtuluyor.**  
80 - Tamam işte... Suudi Arabistan'a satarsınız...  
- **Satamıyoruz. Sarmısak kamyonunun sahibi olan Norveçteki Lübnanlı var ya, herifin kaynanası Yahudiymiş.**  
- Ne olacak Yahudiye...  
- **Ne olacağı var mı iki gözüm. Kaynanası Yahudi olan kişinin kamyonuyla**  
85 **gelecek sarmısaklı ilacı biz istemeyiz diyorlar.**  
**Bizim yeğen de Lübnanlıya karısından ayrılmasını söylemiş.**  
**Ne var ki adamın karısı Yahudi değilmiş, Yahudi olan onun üvey annesiymiş.**  
**Ancak kadının annesi üvey de olsa, Lübnanlının kaynanası sayılıyor.**  
90 **Bizim sarmısak işi de o yüzden yatıyor.**  
**Eğer Suudi Arabistan sarmısak kamyonu sahiplerinin Yahudi asıllı olan kaynanaları, karılarının gerçek annesi değil de üvey annesiye, onların kamyonuyla gelecek sarmısaklı ilaçları alabiliriz, diye bir karar çıkartırsa, durumu kurtaracağız...**  
95 - Karar çıkacak mı diyorsun?..

- **Bir umut var... Ancak o zaman da sorun tam çözülmüyor.**
- Yani Recep efendi sen de iyi uzattın sabah sabah bu sarmısak işini...  
Sarmısak kamyonu sahibi Lübnanlı'nın Yahudi asıllı kaynanasının aslında  
karısının üvey annesi olduğu anlaşıldığı zaman, onun getireceği sarmısaklı ilaçları  
100 almaya izin çıktığı zaman niye çözülmüyor sorun?
- **Dedik ya kardeşim, elli bin kilo sarmısak bulamıyoruz burada...**
- Kusura bakma, ama Recep efendi, bu senin anlattığın işe ne derler biliyor  
musun?
- **Ne derler?**
- 105 - *Elinin körü* derler...
- Senden her şeyi beklerdim, ama sonunda bunu söyleyeceğini beklemezdim.  
**Çünkü kime yabancıların bizim sarmısaklara hayran olduğunu söylesem,  
daha ilk ağızda hemen: "elinin körü" diyor...**
- Ben de kuracağımız firmaya *inat olsun* diye bu adı vermeyi düşünüyorum:**
- 110 **"ELİNİN KÖRÜ İHRACAT ŞİRKETİ"...**

## (107) YAŞLI YABAN DOMUZUNUN DIŞLERİ

- Köye indim! Yorgun indim! Yeni Şakran'a.  
Yol kahvesine attım kendimi.  
İlyas'la karşılaştım. Otuzlu yaşlarındadır.
- 5 İyi bir avcıdır!  
Bir davada savunmasını yapmışım.  
Yaşamayan hukukun kurbanlarından!..  
Köyde oturmuyor artık. Kalabalık yerlerden kaçıyor.  
"Sakar Kayası"nın altında bir tarla aldı. İçine ev yaptı.
- 10 Çoluk çocuğuyla yerleşti. Köpekleri, kedileri, keçileri, tavukları...  
Ekip biçiyor.  
"Huzurluyum", diyor.  
Köye inince tıraş oluyor...  
Konuk gelmenin ilk konuşmalarını yaptık.
- 15 Hemen söze girdi:  
- Ağabey! Benden domuz dişi istemiştin. Sakladım!  
Araban var. Gidip alalım!  
- Gidelim İlyas! Sakar Kayası'nı, o yöreleri çoktan görmedim. Özledim.  
Birer çay içtik. Hemen yola düştük.
- 20 Yolda anlattı:  
- Dişleri görünce anlayacaksın. Alamet bir şeydi.  
Daha akşam karanlığı çökmemişti. Köpekler havladılar!  
Acı acı havladılar! Dilleri boğazlarına tıkanıyordu!  
"Bunda bir iş var," dedim. Tüfeğimi kaptım, koştum.
- 25 Domuz! Tek domuz. Ayakta. Sirtını bir çalıya dayamış.  
Köpekler yaklaşınca azılarını gösteriyor. Kaçışıyorlar.  
Yaklaştım. Tüfeğimi doğrulttum. Gözledim.  
Tetiği çekmek üzereydim.  
Beni görünce yürümek istedi. Sallandı. Bir gariplik var.
- 30 Parmağım gitmedi.  
Birkaç adım yürüdü, durdu! Gidemiyor...  
Yaklaştım yanına. Tüfeğin namlusuyla itiverdim.  
Köpekler de saldırdılar.  
Direnmek istedi. Gücü yetmedi.
- 35 Bırakıverdi kendini. Yıkıldı. Gözlerini kapadı. Uyuyor...  
Köpekler çekiştirmeğe başladılar.  
Bir ara başını kaldırdı. Gözlerini açtı. Baktı.  
Yenik düşmenin hüznünü okudum. Bozuldum. İçim burkuldu.  
Köpeklere bastım tekmeyle. Kaçıştılar.
- 40 Hiç yapmamışım. Şaşırdılar. Bugüne kadar hep üstüne salmışım.  
Ne olmuştu?.. Garip garip bakıyorlar...  
Kendimi tutamıyorum! Ağlayacağım!  
Ne domuza bakabiliyorum ne de köpeklere.  
Köpekleri aldım, okşadım. Kuyruklarını salladılar. Uzaklaştık.
- 45 Evde ne sordularsa yanıtlamadım.  
Bir süre sonra sormaktan vazgeçtiler.



- Yemek de yiyemedim. Yattım. Uyku girmiyor gözüme.  
Ne oldu bana? Ben bu kadar zayıf değildim.  
İnsanlardan uzaklaşmak mı yaptım? Kirlere düşkünlük mü? Yalnızlık mı?..
- 50 Bir başka adam oldum!.. Çabuk duygulanıyorum!  
İlk ışıkla vardım. Buldum. Ölmüştü!  
Upuzun yatıyor. Zayıflamış, incelmış gitmişti.  
Yalnızca azıları parlıyordu. Yeni doğmuş ay gibi parlıyordu.  
Çenesi kitlenmişti. İşte o zaman anladım...
- 55 Yaşlandıkça bu hayvanın azıları büyüyor. Çenesini sarıyor.  
Ağzını açamıyor.  
Eğer ağaçlara, taşlara sürterek kıramazsa silahı kendine dönüyor.  
Yiyemiyor, içemiyor. Sürüden de atıyorlar.  
Yalnızlık, açlık, ölüm!..
- 60 Anlaşılan son günlerine rastlamışım. Ölümünü çabuklaştırdım.  
Senin diş istediğin aklıma geldi. Kırdım, sakladım...
- Tavuklar, keçiler motor gürültüsünden kaçıştılar.  
Köpekler havladılar. Gelmiştik.  
Evi, bir kulübe azmanı. Çam ağaçlarının arasında kaybolmuş.
- 65 Yaşayanlar da uyumuş. Karşı çıktılar, sevindiler...  
İlyas dişleri getirdi. Gerçekten alamet bir şeydi!  
Yüzüne baktım. Sevinçle hüznü bir arada yaşıyordu.  
Sordum: "*İlyas, domuz çok mu, çıkıyor musun?..*"  
Yanıtlamadı!..
- 70 Rasgele...

## (108) YAY-KUR KIRAATHANESİ

- "Çocuğun mu var, derdin var", derlerdi de inanmazdım. Nasıl inanayım?  
Çocuk, çocuk diye dağ-taş gezmiş, hoca hekim bırakmamış, olmadık otu ilâcı kullanmış bir karı kocayız.
- 5 Yedi sene deliler gibi oradan oraya koşup başımızı olmadık duvarlara vurduk.  
Yedi sene sonra çocuğa kavuştuk.  
Ulu Tanrı her türlü işi iyi ayarlamış da, nedense bu işe kulak asmamış.  
Aradığın zaman bulamıyorsun, istemediğin zaman kurtulamıyorsun.  
Bizim de öyle oldu.
- 10 Birinci çocuktan sonra arka arkaya ikişer ikiz daha geldi.  
Üç doğumda beş çocuğa kavuştuk.  
İyi, hoş, onca sene arayıp bulamamışsınız, hepsinin üzerine titredik.  
Yemeyip yedirdik. Giymeyip giydirdik. İlkokuldu, ortaokuldu, liseydi, elimizden geldiği kadar okuttuk.
- 15 Hepsi birden gelip üniversite kapısına dayanınca işler sarpa sardı.  
Üniversite seçme sınavlarına ilkin büyük oğlum girdi.  
İlk sene hiç bir yeri tutturamayıp açıkta kaldı.  
Bütün ev halkı onunla birlikte seçmeler ve kayıtlar hakkında eksiksiz bilgi edindik.
- 20 Her gece saat onbir haberlerinden sonra geceyarılarına kadar radyodan hangi fakültelerin, yüksek okulların kontenjan açığı olduğunu dinler, istenilen puan oğlumunkine yakınsa bir köşeye yazardık.  
Oğlan hiç bir yere giremedi.
- İkinci sene birinci ikizler de liseyi bitirip büyük oğlumla birlikte üniversite  
25 seçme sınavlarına katıldılar. Heyecanımız birdi, üç oldu.  
Puanları bildirecekleri kartların yolunu hacı yolu gözler gibi bekledik.  
Sonunda geldi kartlar. Ümitlerimiz suya düştü...
- Ben çocuklara biraz kızdım.  
Keratalar hadlerini bilmeden tercih sırasına dolduruyorlar Tıp Fakültelerini,  
30 arkasından mühendislikleri, sonra da açıkta kalıyorlar.  
"Bre çocuklarım" dedim, "Siz yabancı dil dersi gördünüz mü?"  
- Hayır.  
- **Cebir - geometriyi kimden okudunuz?**  
- Bir sene boş geçti, iki sene veteriner okuttu.
- 35 - **Ya kimya ile fizik?**  
- Biz o derslerde oynayıp gezdik.  
Edebiyat, tarih falana da ilkokul öğretmenlerinin geldiğini ben biliyorum.  
"Öyleyken ne halt etmeye en başta tıp, mühendislik yazarsınız?"  
- Şans bu babacığım, bakarsın tutuverir, dediler.
- 40 Üçüncü sene ikinci çift ikizler de liseyi bitirince bizim evden üniversite seçme sınavlarına katılanlar beşe çıktı.  
Ama bu kez işi sağlam tuttum.  
İki oğlanı istedikleri yerleri tercih sırasına yazmakta özgür bıraktım.  
Üç kıza ilk sırada Mektupla Öğretim'i yazdırdım.
- 45 En düşük puanla oraya girebilme olasılıkları var.

- Çocuklar sınava gidip gelinceye kadar hanımla evde tuz yumurtladık.  
Başladık postacı yolu gözleyip, radyo dinlemeye.  
Sonunda kartlar geldi.
- 50 Kızlardan ikisi mektupla öğretimi tutturmuş, biri yine açıkta.  
İki oğlan da hiç bir yeri tutturamamışlar.  
Yanıp kavrulduk.
- Aradan çok geçmeden radyo - TV ön kayıt sistemiyle öğrenci alan yüksek okulların adlarını ve istedikleri puanları ilân etmeye başladı.
- 55 Ön kayıt için taban puanı tutan okullara kayıtlarını yaptırmak üzere iki oğlumla bir kızım evden çıktılar.  
Ceplerine biraz para koydum. Nerede puanları tutarsa oraya koşup ön kayıtlarını yaptıracaktılar.  
Nerede olduklarını telgrafla bildirmeye başladılar:
- 60 *"Babacığım Erzurum'dayım, sonucu alınca bildiririm. Kızın."  
"Trabzon'dayım. Sonucu alınca bildiririm. Kızın."  
"Sinop'tayım. Sonucu yazarım. Küçük oğlum."*
- Üç gün sonra yeni telgraflar gelmeye başladı:
- 65 *"Erzurum yattı, Elazığ'a gidiyorum. Büyük oğlum."  
"Trabzon olmadı, Kayseri'ye gidiyorum."  
"Sinop'u kal payı kaçırdım. Sakarya'ya iniyorum."*
- Artık postacı her gün eve bir ya da iki telgraf getiriyor:
- "Sakarya'yı da kal payı, Mersin'e..."  
"Kayseri'yi kaçırdık, Aydın'a..."  
"Elâzığ'ın istediği puan yüksek geldi, Amasya'ya..."*
- 70 Sonra sonra telgraftan vazgeçip, mektupla bilgi vermeye başladılar.  
Yalnız onlar mektup yazmıyor, biz de yazıyoruz.  
Hem onlara, hem de evdeki iki kızımın kaydolduğu Mektupla Yüksek Öğretim Merkezine.
- "Mektupla vereceğiniz dersler gelmedi, acele gönderin."**
- 75 Onlar mektupla gönderilecek dersleri göndermezler, biz evtikleriz.  
Komşular da alayı elden bırakmıyorlar: *"Üzülmeyin canım, mektupla yetiştiremezlerse telgrafla gönderirler dersleri."*
- **Ya sınavları n'olacak?**  
- *O da mı tasa? Sınavlarımı telefonla verirler.*
- 80 Başına gelmeyen bilmez, eğlenecek yer arar. Biz kök söküyoruz.  
Türkiye'yi karış karış gezip kaydolacak yüksek okul arayan iki oğlumla bir kızıma hangi adrese para göndereceğimi şaşırıyorum.
- Günün birinde bizi gerçekten heyecanlandıran bir telgraf geldi.  
Çeken büyük oğlumdu.

85 "Baba, Malatya'da İnönü Üniversitesi açılıyor. Kaydımı yaptırmam garanti."

Evcek nasıl sevindik, bilemezsiniz!  
İki gün sonra Malatya'dan bir telgraf daha geldi:

"Babacığım Malatya'da kurulan üniversite değil, Üniversite Yaptırma Derneği imiş, işim olmadı."

90 Kaleme kâğıda sarılıp cevabı telledim:

"Oğlum, şimdilik Üniversite Yaptırma Derneğine gir, ilerde üniversite yapılırsa, üniversiteye girmek için sıra kapmış olursun."

İki oğlan, bir kız, yerli gezginler gibi ülkeyi karış karış dolaşp hiç bir üniversite ya da yüksek okula girmeden geldiler.

95 Mektupçu kızlarım da evde, rahata erdik. Oğlanlar askere, kızlar kocaya...

Hoş, mahallede üniversiteye kaydını yaptıran çocuklar da evlerindeler.

Kimisinin okulu boykotta, kimisinin okulu kapalı.

Boykotta olmayan, kapatılmayan okullara kayıtlı çocukları da, "Aman başına bir iş gelir" diye anneleri göndermediğinden, liseyi bitiren bütün gençler mahallede.

100 Kahveci Asım Efendinin işleri açıldı.

Apartmanlardan birinin altını daha ayarlamış, oraya da "**Gençler Kıraathanesi**"ni açtı.

Çocuklar fevkalâde bilâdo, konken, maça kızı oynuyorlar.

105 Derken bomba gibi bir haber patladı: Çocuklarımız üniversite öğrenimlerini evde yapacaklarmış.

Dersler televizyondan verilecek, çocuklar da evde oturup yüksek öğrenim yapacaklar.

Hemen çocukların kaydını yaptırdım. Mahalledeki öteki gençler de kaydoldular.

110 Anneleri de seviniyor. "Aman ne iyi ne iyi! Vuruldu tehlikesi yok, öldürüldü tehlikesi yok. Masrafları da az olur."

Beş çocuğumun beşi de evde.

Oturdukları yerde yüksek öğrenim yapıyorlar.

İkisi mektupla, üçü televizyonla.

115 İlk günler iyi hoştu ya, mektupla öğretime kayıtlı iki kızımın mektupları gelmeye başlayınca cılkı çıktı.

"**Kapatın televizyonu, biz ders çalışacağız**" dediler.

Televizyoncular "**Ne münasebet, bizim dersimiz var**" deyip sesini biraz daha açtılar.

120 Ana-baba biz kaldık aralarında.

Üniversitede hergün olan hır-gür bizim evde de başladı.

Yalnız bir fark var.

Bizimkiler *Kurtçu - Solcu* diye ayrılmıyorlar.

*Televizyoncu - Mektupçu* diye ayrılıyorlar.

125 Kavgalarındaki tek eksiklik de molotof kokteylle tabanca, bıçak.

Onların yerine yastık, tabak, çatal falan atıyorlar şimdilik.

Sıkıntıdan burnumuzdan kan damlarken iş kendiliğinden çözüldü.

Gençler Kiraathanesi'ni açan Asım Efendi Yay-Kur başlayınca işlerinin azaldığını görüp kahveye iki televizyon almış.

130 Tabelayı da değiştirmiş:

**"YAY-KUR KIRAATHANESİ.  
Yay-Kur derslerini rahatlıkla izleyebilirsiniz.  
Kızlar için özel yerlerimiz vardır."**

Erkekler de, kızlar da gidip dersleri orada izliyor.

135 Geçen gün *bir bakayım* diye uğradım.

Televizyonda çeneden sakallı biri sırtını seyircilere dönmüş, tahtaya birşeyler yazarak ders veriyor.

Çocuklar bir yandan bilârd, maça kızı, konken oynuyorlar, bir yandan da ders izliyorlar.

140 Kızlar ayrı bir köşeye çekilmiş. Birisinin saçını bigudilerle sarılı, birisi tırnak cilâsını sökmekle meşgul.

Ötekiler kendi aralarında konuşuyorlar.

Televizyona bakan yok.

Garsonlar durmadan çay-kahve, gazoz taşıyor.

145 Asım Efendi de işinden memnun. Dilekçe verip semtin gençlerinin Yay-Kur sınavlarını kiraathanesinde yapılmasını isteyecekmiş.

**"Bir dernek kurup anneler-babalar olarak bana yardımcı olun"** dedi.

Yardımcı olacağımıza söz verdim.

Yay-Kur kapatılmadan inşaallah bizim çocuklar mezun olurlar.

150 Asım Efendinin dilekçesi kabul edilirse alacakları diplomayı görür gibi oluyorum:

## YAY-KUR ÜNİVERSİTESİ DİPLOMASI

**Bu diplomada adı yazılı olan ..... Üniversitemizin Asım Efendi Kiraathanesi Bölümüne devam ederek yapılan sınavlarda başarı göstermiştir.**

155 **İmza**

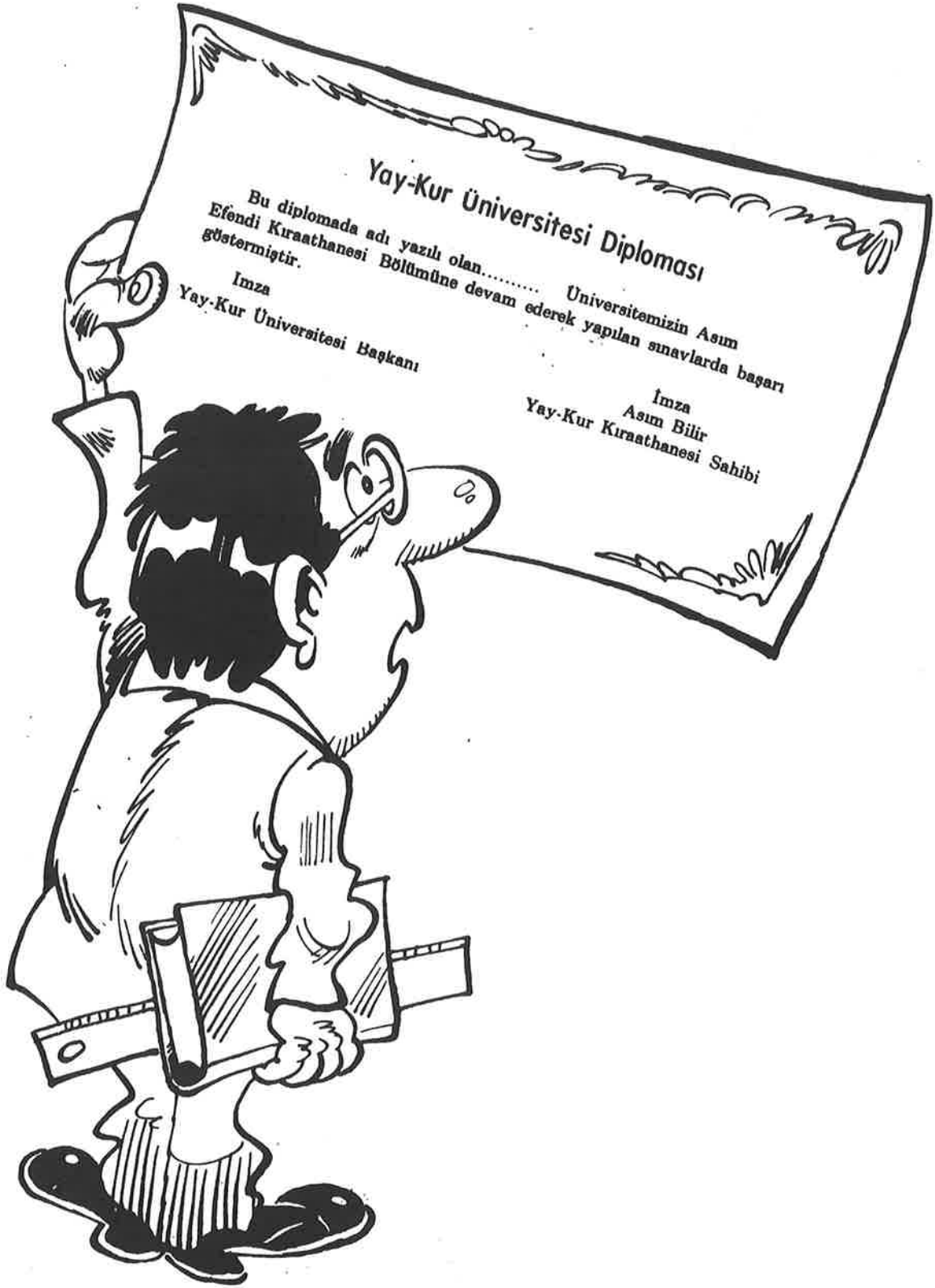
**İmza**

.....

*Asım Bilir*

**Yay-Kur Üniversitesi Başkanı**

**Yay-Kur Kiraathanesi Sahibi**



(109) YENİ EKSTRA!..

Trabzon mezarlığına bir helikopter düşmüş.  
Kurtarma çalışmaları sırasında 450 ceset bulunmuş.  
Kazılara ve araştırmalara devam ediliyormuş...

5 [jeton düştü mü?]

Lazın biri balığa çıkıyor, her akşam geliyor paçasının biri ıslak...

Hanımı sormuş:

- Yahu herkes denize çıkıp kuru dönüyor, neden senin hep bir paçan ıslak?

Yanıt vermiş:

10 **"Sigaranın izmaritini denize atayırım, üstüne basayırım..."**

## (110) YIKILIR, YIKILIR DA TÜKENMEZ GECEKONDULAR

- «Aha biz şuracığa konmuşuz. Bir konu yapmışız, başımızın çaresine bakmışız.»

Gazetelerde haberler okuruz.

5 «Gecekonduları yıkılan halk güvenlik kuvvetleriyle çatıştı. Yüze yakın gecekondu yıkıldı.»

«Seçim gecesi yapılan gecekonduların ömrü bir gün sürdü. Seçim sonuçları bildirilirken yıkıldılar.»

Böylece haberlerimiz olur, gecekonduardan. Yıkıldıklarında.

10 Yıkılır yıkılır da tükenmez gecekondu.

Bir otobüse atlayıp kent merkezinden biraz açıldınız mı, silme gecekondu dikilir karşınıza. Yıkılırken çoğalır gecekondu.

Örneğin İstanbul kentinde kaç bin gecekondu var?

Buralarda kaç bin insan yaşar?

15 Gecekondu işi yasal bir iş olmadığından, düpedüz bir toprak işgali, mülkiyetin kendiliğinden ortadan kaldırılması bunun yanısıra yasa dışı bir mülk edinme olduğundan sağlıklı istatistik rakamlar yoktur elimizde.

Yoktur ya, çok yüksek boyutlara ulaştığı da artık gözle görülen bir gerçekliktir.

### Ah eski İstanbul rüyası

20 Dolmuşa binenler sık rastlar.

Sıcaktan, yolun sıkışıklığından bunalan şoför yolu biraz açık buldu mu basar gaza. Keyfine diyecek yoktur.

İşte tam o sırada köylü kılıklı biri ürkek, yolun ortasında hangi yöne gideceğini şaşırarak bakınır durur. Şoför frene basar.

25 - «Ulan burasını tarlan mı sandın, yürü be!»

Adamcağz sözün kendine söylendiğini bir kaç saniye sonra anlar.

Özür dilercesine başı önünde hızlı hızlı yürür.

Şoför yeniden basar gaza.

Dolmuşta bir söyleşidir başlar:

30 - «Efendim bunları adam diye sokakta dolaştıranlarda kabahat...»

- «Beyefendi İstanbul'da artık gerçek İstanbullu parmakla gösteriliyor.

Vallahi sokağa çıkamaz olduk, bunlar yüzünden. Ne yol bilirler ne yordam...»

- «Daha yolda yürümesini bilmez, kalkar İstanbul'a gelir...»

35 Düşünürsünüz, bu ürkek, köylü kılıklı adam nereden gelmiştir?

Neden gelmiştir? Ne iş yapar? Çocuklarına, karısına nasıl davranır?

Sevinçleri, korkuları nedir?

### O ürkek adam

İşte o ürkek adam kenti kuşatan gecekonduardan birinde oturur.

40 İster Sarıyer sırtlarındaki gecekonduara gidin, ister Gültepe.

O ürkek adam gibi yüzlercesiyle tanışsınız.



- Yineleyin sorularınızı:  
*Neden geldin İstanbul'a? Nasıl yaşarsın? Ne iş yaparsın?  
Çocuklarını sever misin? Kaç karın var? Oruç tutar mısın?*
- 45 *Hz. Ali'nin resmini neden astın? Televizyon güzel mi?*  
Hacı Güven Sarıyer sırtlarından Boğazı seyrediyor.  
Kondusunun bahçesi hanımeli kokuyor. Sırık domatesler daha yeşil.  
Maydanozlar olmuş.  
Hacı sandalyeyi atmış bahçeye. Ardında kondusu. İki odalı.
- 50 *Ayakyolu, mutfuğu var. Kapısı yeşil boyalı.*  
Hacı Malboro sigarası içiyor. Üç oğlundan ortancası Salih, sigara satıcısı.  
Babasının hergün bir «Malborası" ondan.  
Hacı Niğde'den gelmiş:  
- «Gelmişim de iyi etmişim. Ama geç gelmişim.
- 55 *Gençken göçecek insan. Eli ayağı tez iken. O zaman fırtına olur esersin vallahi.*  
*Niğde'yi bilir misin? Nerden bileceksin? Nesini bileceksin?*  
Ha köy ha Niğde. Dön dolaş aynı yere çıkarsın. Atatürk heykeline.  
Aha bizim şurası var ya eder bir Niğde.  
Var sen hesap et artık İstanbul'da kaç Niğde var.
- 60 *Sıkılmışım, bunalmışım. Anadan babadan kalmamış. Bir bağ var.*  
İşte artık ne getirirse.  
Bakarım etrafımdakilere. Amcaoğlu Alamanya'ya gider. Dayıoğlu  
Alamanya'ya gider. Komşu Alamanya'ya gider.  
Benden Alamanya geçmiş. Ben anca İstanbul'a varırım.
- 65 *Satmışım bağı, göçmüşüm.*  
Hemşehri hakkı sağolsun. Sahip çıkanım olmuş, bu konduyu yapmışım.  
Bir de araba.  
Artık kışın portakal, limon, yazın domates ne olursa.  
Memnunum şükür.»
- 70 **Allah'ın dağı da parayla mı?**  
- «Demin söylediğim gibi bu gece konduyu yaptırmam hemşehrilerim sayesinde  
oldu. Onlar daha önce kurmuşlar, bana da bir toprak gösterdiler.  
Elbirliğiyle yaptık.»  
- «Peki kimseye toprak parası vermedin mi?»
- 75 - «Allah'ın dağı, parayla mı olurmuş?»  
- «Ama burası belediye arsası. Biri size yol göstermiş olmalı.  
Bir satma işlemi olmadı mı?»  
- «Ne satması, ne alması. Allah'ın toprağı. Geldik yaptık. Sürünelim mi?»  
- «Yıkmak için gelmediler mi?»
- 80 - «Benim kondumu yıkamazlar. Çünkü 76'dan önce yaptım. Kanun var!»

### **Görgüsü, bilgisi artar adamın**

Hacı Güven'in karısı Sabiha Güven kuşlu bir tepside kahve getirdi bize.  
Sessiz, küçücük bir kadın. Öylece duruyor. Ayakta.

- 85 Hacı Güven karısının konuklara hürmetinden hoşnut, anlatıyor:  
- «İddia ederim ki, İstanbul'da yaşamak, Niğde'de yaşamaktan iyidir.  
Görgüsü, bilgisi, kazancı artar adamın.  
Zorluğu yok mu? Var tabii. Olacak elbette.  
Büyük başın büyük derdi olur.  
Ekmek her yerde olduğu gibi burada da aslanın ağzında.
- 90 Ama işte herkese ekmek var! Biraz uyanık olacaksın.  
Biz televizyon da aldık, buzdolabı da. Bunlar nimettir.  
Nasıl alabildim?  
İşin püf noktası burda. Çoluğu çocuğu işe saldım.  
Niğde'de yapabilir miydim? Anca yarısını.
- 95 Burada hazır ekmek kimseye yok. Almanya'da nasılmış?  
Oğlan kız ne kadar çocuk varsa kendi yiyeceklerini kendileri çalışıp kazanırmış.  
İyi usul.  
Ben büyük oğlanı tamirci yanına koydum. Ortanca sigara satar.  
Küçüğünü okutacağım. Yeminim var. Okutacağım. Zehir gibi. Orta ikide. İftihara
- 100 bile geçiyor.  
İki tane de kızım var. Fabrikaya verdim.  
Niğde'de verebilir miydim? Burada verdim. Kimse de tek söz etmedi.»

### İstanbul'da bir akrabam var diyen gelir

- «İstanbul'dan iki şikayetim var.
- 105 Biri akrabalar. Kapıyı çalan geliyor.  
Oğlu Alamanya'ya giden bizde. İş arayan bizde. Canı gezme isteyen bizde.  
İyi, hoş, başımüstüne ama, hayat çok pahalı. Olmuyor.  
İkinci şikayetim oğlanın okulundan. Her dakika para istiyorlar.  
Niğde'de bu olmaz vallahi. Şaşırdık kaldık.»
- 110 Hacı Güven'i saygılı bir hayranlıkla dinliyor karısı.  
Herşeyi bir bir ne güzel anlatıyordu Hacı ama unuttukları vardı.  
Su taşımaktan canı çıkan o şöylese mi?  
Girdi söze:  
- «**Bir de su derdimiz var. Taa uzaktaki çeşmeden alırız suyu. Çok zor.**»
- 115 Hacı Güven'in çocukları evde yoktu. İşte hepsi.  
Hacı Güven o gün kendine kendi deyimiyle istirahat vermiş.  
- «*Bir gün sizi buradan çıkaracaklarından korkmuyor musunuz?*»  
Ne Hacıda, ne karısında ses yok. Bir kaç dakika düşündükten sonra karısı içini çekerek anlatıyor:
- 120 - «**Hacı, Kanun var, yıkamazlar der. Kanun varsa yıkamazlar. Ama bir büyük yer burası. Parası olan, arkası olan kanunu cebine koyuyor. Ben hep uyanık uyurum bu yüzden. Gece, çocuklar uykudayken bir şey olur diye. Bu yüzden dert sahibi oldum. Yüreğim hep pır pır atar. Allah'a kalmış.**»
- 125 - «Bu kadına kaç kere söyledim. *Yıkamazlar, edemezler* diye.  
Kafasına söz girmiyor. Niğde'de kalmış kafası. Televizyona bile doğru dürüst bakamıyor. Kim kimdir bilmiyor. Kadın kısmı ne olacak, şöyle düşünmüyor bir.  
Oysa şu televizyon ne kadar büyük bir icat.

- Düğmeyi çeviriyorsun *çak*, Başbakan karşında.  
130 Düşün koskoca Başbakan karşında. Odada sana konuşuyor. Büyük bir şey.  
Sinema desen var, eğlence var.  
Hele reklamlar ders veriyor. Ne nasıl kullanılır öğretiyor.  
Ama bizim hanım öğrenmez. Bak hâlâ külle yıkar kapları.  
Geçen gün ana kız kavga ettiler. İnat!  
135 O gavur icadında gösterilen şeylerden kullanmazmış.  
Buzdolabı sanki gavur icadı değil. Onu kullanırsın ama.»

### Siyaset karışık iş

- «Vallahi benim siyasetle hiç aram yok. Nasıl olsun. Karışık, zor iş.  
Vakti, parası bol adamın işi.  
140 Canı gönülden *iyi bir idare* olsun isterim. *Rüşvet alınmasın* isterim.  
Sonra bize buranın tapusunu verseler ne iyi olur.  
Biz çok şanlı bir milletiz.  
Çanakkale'de savaşmışız. Dumlupınar'da savaşmışız. Şanlı yaşamalıyız.  
Durmadan birbirimizi yiyoruz, bundan da Ruslarla Yunanlılar faydalaniyor.  
145 Kıbrıs çıkartması sırasında nasıl kaynaştık hep öyle kaynaşmalıyız.  
Yoksa düşman uyumuyor. Su uyur düşman uyumaz.  
Bu böyle bilinmeli.»  
Hacı Güven coşmuş konuşurken ortanca oğlu Salih geliyor eve.  
Bize bakıyor *kim bunlar* gibisinden.  
150 Hacı korkulacak bir şey olmadığını söylüyor.  
Çağırıyor Salih'i yanına. «Bugün nasıl?» diye soruyor.  
Salih çekingen cebinden bir Marlboro ve bir yığın kağıt para çıkarıyor, uzatıyor babasına.  
Hacı Güven paraları sayıp cebine koyuyor.  
155 Sonra dönüyor bize:  
- «Nasıl adam olmuş, değil mi, oğlum? Kurtardım onları, getirdim İstanbul'a.»



## (111) YILDIZELİ KAHVESİ

- Erzincan'dan Ankara'ya dönüyordum. Kara kış bastırmişti. Kar yağıyordu. Otobüsün en arka sırasında, giriş kapısının bitişiğinde, yer bulabildim.
- Yanımda, mavzerini ayakları arasına sıkıştırmış bir jandarma eri oturuyordu.
- 5 Onun yanında, eli kelepçeli bir mahkûm. Sonra ikinci jandarma.
- Onun yanında boylu zayıf bir adam. Düşünceli.
- Sonradan öğrendim Erzincan'da inşaatta çalışıyormuş.
- Onun yanında bir kadın, karısı, kucağında küçük çocuğu.
- Küçük bir çocuk, yüzü sapsarı. Kadın çocuğunu sallıyordu, hafifçe.
- 10 Gözüm çocuğa takılıyordu, zaman zaman. Hiç kıpırdamıyordu. Gözleri kapalı.
- Dayanamadım, eğildim, babasına sordum:
- **Çocuk hasta mı?**
- Bir süre cevap vermedi, neden sonra yüzüme bakmadan:
- **Dedesi istemiş, Yozgat'a götürüyoruz,** dedi.
- 15 Yanımdaki jandarma uyukluyordu.
- Mahkûm başını yere eğmişti. Belki de utancından.
- Otobüsteki bazıları dönüp dönüp mahkûma bakıyorlardı.
- Saatlerce konuşmadan yol aldık.
- Kar tipileşmişti. Sivas'a vardık.
- 20 Otobüsün muavini, **'Yarım saat ihtiyaç molası. Çaylar şirketimizden'**, dedi.
- İnmedim. Yanımdakiler de inmediler.
- Biraz sonra birisi tepsi içinde çayları getirdi. Otobüste kalanlara dağıttı.
- Jandarmalar çaylarını aldılar.
- Çayı getiren, mahkûma verip vermemekte, tereddüt ediyordu.
- 25 Yanımdaki jandarma mahkûma **'al!'** dedi, mahkûm:
- *Kelepçeyi çöz de alayım,* deyince, jandarma:
- **Olmaz, yasak** diye cevap verdi.
- Hükümlü birbirinden ayrılmayan iki avucu ile çay fincanını tuttu.
- Ağızına götürürken çayın bir kısmını döküyordu. Yarısını içebildi.
- 30 Yarım saat sonra otobüs hareket etti. Garajlardan çıkınca tipi daha da bastırdı.
- Çermik yokuşunu güçlükle çıkabildik.
- Yolun sağında, solunda şarampola yuvarlanmış araçlar, bir otobüs kamyonla çarpışmış. Çok olmamış, her halde.
- Trafik gelmiş, zabıt tutuyordu.
- 35 Biz yolumuza devam ettik. Şoför tipiden önünü göremiyordu.
- Yavaş yavaş yol alıyorduk.
- Yıldızeli'ne yaklaştık. İlerde bir TIR kamyonu devrilmiş, yolu kapamış.
- Şoför, Yıldızeli yol kahvesi önünde durdu.
- Saatlerce bekleyecektik, *yol açılsın* diye.
- 40 Hepimiz kahveye girdik. Kahve kalabalıktı.
- Birisi kadına yer verdi. Kadın oturdu. Çocuğu masanın üstüne koydu.
- Arada bir çocuğun yüzünü okşuyordu.
- Biraz ilerde jandarmalarla hükümlü yer bulmuş, oturuyorlardı.
- Gözüm ilişti. Hükümlü acı ile yüzünü buruşturuyordu.
- 45 Biraz yanlarına sokuldum.
- Şöyle konuşuyorlardı:

- *Dayanamayacağım, çok sıkıştım, çöz şu kelepçeyi. İstersen helanın kapısının önünde bekle,* diyordu hükümlü.
- Benim yanımda oturan jandarma hiç aldırış etmedi. Hükümlü mütemadiyen yalvarıyordu.
- 50 Daha genç olan jandarma hükümlüyü aldı, götürdü. Kelepçeyi çözdü.  
Yanlarından ayrıldım. Pencerenin yanına gittim. Dışarıya baktım.  
Tipi dinmişti.  
Yıldızeli kavşağından Tokat ayrımına kadar görünüyordu.
- 55 Arada tarlalar. Sonbahardan kalma buğday artığı saplar, karlar. Beyaz-sarı.
- Birden durakladım. Önde biri kaçıyordu. Arkada genç jandarma.  
Kaçan uzaklaşıyordu.  
Jandarma tüfeğini doğrulttu, bir el ateş etti, tutturamadı.  
İkinci kez kaçak yere düştü.
- 60 Arkadan ikinci jandarma yetişti. Kaçağı sürükleyerek getiriyorlardı.  
Kahveye girdiler.  
Mahkûm kan kaybediyordu. Sararmıştı. Acıyanlar oldu. Biri beni gördü.  
- **Doktor bey, sarsana onun yarasını,** dedi.  
Beni *doktor* sanmışlardı, giysi farkından.
- 65 - **Doktor değilim,** dedim.  
Kan yerde gölleniyordu. Kahveci telaşlanmıştı. Çırağına bağırdı.  
'**Git doktoru çağır**' dedi.  
Yıldızeli'nde hükümet tabibi varmış. Bir hayli bekledik.  
Doktor geldi. Baktı, yarayı sardı. Kurşun atardamara değmemişti. Tehlike yoktu.
- 70 Bu sırada haber geldi. TIR kamyonunu kenara çekmişler, yolu açmışlar.  
Jandarmalar yaralıyı alıp otobüse binmek istediler.  
Doktor bırakmadı.  
- **Adli vak'a, olmaz. Savcı beyi bekleyin,** dedi.  
Jandarmalar şaşırmışlardı. Yolcular söyleniyorlardı.
- 75 Nihayet otobüs kalktı. Jandarmalarla hükümlü Yıldızeli kahvesinde kaldılar.  
Güçlülükle Yozgat'a vardık.  
Bir kısım yolcular indi.  
Kadın kucağındakini düşürmemek için çaba içindeydi. Kocası yardım etti. İndiler.  
Camın buğusunu sildim. Dışarıya baktım.
- 80 Genç adamla karısı, yaşlı bir adamla yanındaki yaşlı kadına doğru yürüdüler.  
Kadın kucağındaki çocuğu yaşlı adama verdi, sonra yaşlı kadına sarıldı.  
Fazla bakamadım.  
Otobüs kalktı, arka sırada oturamadım.  
Şoförün yanındaki tek koltuk boşalmıştı. Gidip oturdum.
- 85 Hava kararmıştı. Kar yeniden başlamıştı.  
Otobüsün farlarına doğru koşuşan karları seyredaldım.  
Şoför esnedi, gözlerini oğuşturdu. Belli ki uyku bastırmıştı.  
Bir sigara yaktı. Radyoyu açtı.  
Spiker '**Urfadan bir hoyrat dinleyeceksiniz**' dedi:
- 90 ***Kışlalar doldu bugün,  
Doldu boşaldı bugün...***

## (112) YOKSA SİVİL SAVUNMA EĞİTİMİNDEN Mİ GEÇİYORUZ?

Zavallı New York'lular!

12 yıldır ilk kez elektrikleri kesilmiş de ne yapacaklarını bilememişler.

Karanlıktan yararlanıp mağazaları yağmalayanlar bile çıkmış.

5 Bizde kimse böyle şeylere kalkışmıyor. Çünkü gözlerimiz karanlığa iyice alışık. Elektrik bir gece varsa ertesi gece yok.

Karanlıkta görme eğitimi yapmak için 12 yıl beklemek zorunda değiliz.

Barajlar kralımız yakında demeçlerini mum ışığında vermek zorunda kalırsa hiç şaşmayacağız. Bir şeyin kralı varsa, kendisi de vardır.

10 Nerede bu canına yandıgımın barajları? Baraj dediğin elektrik üretir.

Nerede elektrik?

Orada kısıntı, burada sınırlı kullanım...

Hadi evlerimizde zorluklara katlanmaya alıştık.

15 İşyerlerinin içler acısı durumu ne olacak? Tezgâhlar günün yarısında kaput.

Bazı iş sahipleri elektrik geliş-gidişlerine ayak uydurabilmek için çalışma saatlerinde değişiklikler yapıyorlar.

İnsan bir de Bay Erbakan için üzüliyor en çok. *Fabrika yapacak fabrikaları kurduk* diyelim. Sonra? Bunları pille mi çalıştıracamız?

20 Elektrik yok, su yok, televizyonda tam otomatik çamaşır makinesi reklâmı.

Çamaşırımızı içine atın, gerisine karışmayın.

İki-üç hafta sonra biraz ıslanmış, biraz karıştırılmış, ama kirlerine bir şey olmamış olarak çıkarırsınız.

25 Elektrik bir yana, susuzluk öldürüyor insanı. Hele bu sıcak yaz günlerinde! Söylediklerine bakarsanız, yeterince su varmış da, yeterince elektrik olmadığından bu suyu pompalayıp evlere veremiyorlarmış.

Ucundan tutup yerde sürüklediği bir nesneyle yanıma geldi eşim.

"Bu nedir?" diye sordu.

Alıp inceledim. İçine dışına baktım.

"**Bornoz,**" dedim.

30 "Ne işe yarar?"

"**Banyodan sonra kurulanmaya yarar.**"

"Banyo nedir?"

"**Su ve sabunla yapılan bir temizlenme işlemi.**"

"Su nedir peki?"

35 "**Saydam bir sıvı. Kokusu, tadı ve rengi yoktur.**"

"Gevelemeyi bırakıp kendisi yoktur desene şuna."

Felsefe tartışmalarını hep yitiririm.

Biraz su bulabilsem, bütün tartışmaları yitirmeye razıyım.

Bu sabah ahududu şurubu ile tıraş oldum.

40 Sinekler çevremde aşk seranadlarıyla dönüp duruyorlar.

"Herkes gibi neden makineyle tıraş olmuyorsun?" diye sordu biri.

"**Herkes elektrikli makineyle mi tıraş oluyor?**"

"Evet. Yani elektrik kesilmelerine ayak uydurabilen herkes."

45 "**Ben yokum,**" dedim yorgunlukla. "**Öylesine çok şeye ayak uydurmaya çalışıyorum ki, çiftetelliyle çarliston arası bir tempoda tepinip duruyorum.**"

"Senden garip bir koku çıkıyor," dedi arkadaşım.

"Ahududu şurubudur," diye açıklamaya çalıştım.

"Öylesi değil. Daha kötü bir koku."

"Anladım. Bu sabah kulaklarımı benzinle sildim. O kokuyordur."

50 "Benzinle mi?"

"Benzinle ya. Benzin sudan ucuz. Üstelik çok daha kolay bulunuyor."

"Böyle akıl almaz işler yapacağına hamama gitseydin bari."

"Gittim," dedim. "Ama kapıdaki yazıyı görünce vazgeçtim içeri girmekten."

"Ne yazısı?"

55 "Su yokluğu yüzünden kuru temizleme yöntemiyle çalışmaya başlamışlar."

"Ne olacak sonumuz?" diye yakındı, aklı başına yeni gelmiş gibi.

"En basit hizmetler bile yerine getirilemiyor."

"Karamsarlığa gerek yok," diye avutmaya çalıştım. "Basit şeyler nasıl olsa çözümlenir. Biz uygarlığı zor olan ucundan başlayarak uyguluyoruz."

60 "Yani tepesinden, değil mi?"

Bu sözü ona hiç yakıştıramadım doğrusu. Bunca yıldır tanımasam bozguncu sanacağım.

Kötü koşullar insanları çok değiştiriyor...



### (113) YOL SORMANIN YÖNTEMİ

Bektaşı ilk kez geldiği kentte, bir yerliye yol sordu:

- *Arkadaş, acaba tekke ne yandadır?*

Adam, yolu gösterdi, ama Bektaşı, sanki bilirmiş gibi:

5 - *O dediğin yerde meyhane yok mu?* dedi.

Adam açıkladı:

- **Meyhane orada değil, şu sokaktadır!**

Bektaşı, istediğini öğrenmişti.

O yana yürüdü...



## (114) YURT DIŞI SIRAN GELMIŐ...

5 Tunceli'de beş çocuk babası Devriş Yılmaz, "*Ne iş olursa olsun yaparım*" diyerek yaptığı bölük-pörçük iŐlerden kazanabildiği beş-on kuruŐla yedi nüfuslu ailesini geçindiremeyeceğini görünce, yurt dışına gidip orada çalışmaya karar

20 mart 1969 günü, İŞ ve İŞçi Bulma Kurumu'nun Tunceli Őubesine başvurdu ve yurt dışına işçi olarak gidebilmesi için aynı tarih ve 75395 numarayla kaydını yaptırdı.

10 1973 yılına kadar Devriş Yılmaz, bir yandan hamallık yaptı, bir yandan "*Ne iş olursa olsun yaparım*" diyerek bölük-pörçük işleri yaptı, bir yandan da üç günde bir, beş günde bir İŞ ve İŞçi Bulma Kurumu Şubesi'ne giderek, yurt dışına gönderilme sırasının gelip gelmediğini sordu.

15 1973 kışının karları düşüp yolları kapamasından önce Devriş Yılmaz, "*İŞ ve İŞçi Bulma Kurumu'ndan hayır çıkmaz artık*" diyerek, yurt dışına çalışmaya gitmek umudunu tümüyle yitirdi ve "Gideyim, İstanbul'da arayayım ekmeğimizi" dedi eşi ve çocuklarına, "Orada hepimizi doyuracak kadar ekmek bulunca da, sizi de alırım yanıma."

20 İstanbul'da iki ay, hemen her gördüğü fabrikanın kapısını çalıp, "*Ne iş olursa yaparım*" diyerek iş aradıktan sonra, bu fabrikalardan birinde aradığı işi bulunca, Tunceli'ye bir mektup gönderdi, eŐine ve çocuklarına müjde verdi:

"Burada bir fabrikada ekmek buldum" dedi "Birkaç ay geçsin, yeteri kadar para biriktireyim, hepimizi aldıracağım buraya."

İstanbul'daki işinde altı ay çalışıp yarı aç yarı tok gezerek biriktirdiği parayla eşi ve çocuklarını İstanbul'a getirtebildiği gün, dünyalar onun olmuştu.

25 Devriş Yılmaz, fabrikadaki işinde her yıl ilerleme gösterdi. İÇindeki bu ilerlemesi, ücretinin yükselmesini de sağladı ve... 1981 yılının başında eline 7.500 lira geçti.

"Bir zamanlar vali maaŐıydı 7.500 lira" dedi eŐine.

30 "Fabrikamızın yöneticilerinin gözünden kaçmamıŐ demek ki çalışmam... Aylığımlı 7.500 liraya çıkardılar... Ya bir de yurt dışında çalışsaydım... Kimbilir o zaman ne kadar çok para kazanabilirdim..."

Devriş Yılmaz, kendisine bir zamanların vali maaŐını getiren 1981'in ikinci ayında, ikinci 7.500 lirasını aldıktan beş gün sonra Tunceli'den bir de telgraf aldı.

Yüreğini ağzına getiren bir heyecanla okudu telgrafı:

35 "Bizim Binali Yürek'ten geliyor" dedi eŐine sevinçle, "Benim yurt dışına işçi gitmem işim olmuş... Bu ayın 19'una kadar müracaatım lâzımmıŐ, bak..."

Akrabası Binali Yürek'in telgrafını eşi de okudu:

**"Devriş, senin Libya'ya kâğıdın çıkmış. Müddeti bu ayın 19'unda bitiyor. Selâmlar, Binali Yürek..."**

40 EŐine teslim ettiği ikinci 7.500 liranın bir bölümünü geri istedi Devriş Yılmaz. "Ben yarın sabah fabrika müdürüne çıkıp önce buradaki işimden ayrılacağımı bildireyim" dedi, "Sonra da ilk otobütle Tunceli'ye gidip İŞ ve İŞçi Bulma Kurumu'na başvurayım, *işte geldim, hazırım* diye..."

45 Devriş Yılmaz, sekiz yıldan beri çalıştığı fabrikadaki işinden ertesi gün istifa etti ve iki gün sonra da, otobüse atlayıp Tunceli'ye gitti. Tunceli'de kimseye *merhaba* demeden İş ve İşçi Bulma Kurumu'na başvurdu. "Libya'ya kâğıdım çıkmış, sıram gelmiş" dedi, "İstanbul'dan otobüse atladığım gibi, bir solukta geliverdim işte..."

50 İş ve İşçi Bulma Kurumu yetkilisi, önündeki dosyaları açtı, kâğıtları karıştırdı ve dudağımı büktü:

"Çok geç kalmışsın, ahbap" dedi, "Bugün ayın 12'si... Sen en geç, ayın 9'una kadar başvurmalıydın... Hakkın yandı... Sıran geçti..."

Devriş Yılmaz, cebinden telgrafi çıkardı:

55 "İşte telgraf burada" dedi, "Telgrafta ayın 19'una kadar müracaatım yazılı..."

İş ve İşçi Bulma Kurumu yetkilisi, telgrafa bakmadı bile.

"Biz mektupla bildirmiştik size durumu" dedi, "Bu telgrafi size biz çekmedik..."

Devriş Yılmaz, oradan çıktı, akrabası Binali Yürek'i buldu.

60 "*Ben sana Ovacık postanesinden çektim telgrafi*" dedi Binali Yürek, "*İstersen gel Ovacık'a gidelim, benim yazdığım telgrafa bakalım. Ben ayın 9'una kadar müddetin var yazdım...*"

Birlikte Ovacık PTT'sine gittiler, telgrafın aslını çıkarttılar.

65 "*Gördün ya işte*" dedi Binali Yürek, "*Bak ben ne yazmışım... Bu ayın 9'una kadar diye yazmışım...*"

Devriş Yılmaz, PTT müdürüne cebindeki telgrafi gösterdi:

"Benim aldığım telgrafta ise, bu müddetin ayın 19'unda bittiği yazıyor" dedi, "Oysa telgrafın aslı işte burada... Bakın... Burada 9 yazılı..."

PTT müdürü konuyu fazla önemsemedi:

70 "*Yahu kardeşim, sen de ne kadar huysuz adamın biriymişsin böyle*" dedi, "*Burası, Ovacık... Buradan taa İstanbul'a telgraf göndermişiz. Bir tek bir rakamı fazladan basılmış diye burada hadise çıkarmak istiyorsun.*"

Devriş Yılmaz acı acı gülümsedi:

75 "Tam on iki seneden beri beklediğim bir haberdi bu, müdür bey" dedi, "O ufacık bir rakam yüzünden hem yurt dışına gitmek hakkımı kaybettim, hem de İstanbul'da sekiz seneden beri çalıştığım işimden oldum..."

PTT müdürü, onun bu sözlerini de önemsemedi:

"Koskoca İstanbul'da başka iş mi yok, kardeşim" dedi, "O işten ayrıldınsa, başka bir iş bulursun."

Devriş Yılmaz, PTT müdürüne başka bir şey söylemedi, oradan çıktı.

80 Yolda Binali Yürek'e döktü içini:

"Libya'ya gitme hakkımın yandığına mı yanayım, İstanbul'daki işimi kaybettiğime mı yanayım, anlamadım" dedi ve birkaç adım daha attıktan sonra kendi kendine mırıldanırçasına söylendi:

"Hem de o işimde aylığım 7.500 liraya yükselmişti..."

## (115) YÜZ TÜRK BÜYÜĞÜ: HACI ALİOĞLU YAHYA DEMİREL

1951 yılında, Isparta'nın İslâmköy'ünde, nur topu gibi bir çocuk dünyaya geliyordu.

Çocuk, doğar doğmaz, çevresine baktı. Amcalarını gördü.

5 Amcaları Süleyman ve Şevket, yanbaşıda duruyordu.

Süleyman Demirel o günlerde genç bir mühendisti. Çocuğu da olmuyordu.

Birgün çocuğun babası Hacı Aliye döndü:

"Bu çocuğu ben büyüteyim" dedi.

Çocuğu kucacağına almıştı ki, baktı çocuk altına pislemişti.

10 "Adam olacak çocuk, kakasından bellidir" dedi.

Çocuğun, Yüz Türk Büyüğü arasına gireceği taa o günlerde belli olmuştu.

Bu çocuk sonradan üne kavuşan Yahya Kemal Demirel'den başkası değildi.

Yüz Türk Büyüğü arasına girmek için, otuz yaşını bitirmek, askerliğini yapmak, devletten kredi almak, banka kurup bu bankanın borçlarını devlete

15 ödetmek, ana avrat küfrettiği parti liderlerinin yüzünü gözünü öperek emrine girmek, her siyasal görüşü birer kere savunduktan sonra, bol ücretli danışmanlık almak, işadamlarına bol keseden kredi dağıtmak gibi giriş şartları vardır.

Ayrıca bütün bunların dışında muhtardan "iyi hal kağıdı", "terhis tezkeresi"

gibi belgeler de almak şarttır.

20 Askerliğini yapmadan Yüz Türk Büyüğü arasına girebilmek şimdiye kadar Maliye Bakanı Doç. Dr. Yılmaz Ergenekon ile Yahya Kemal Demirel'e kismet olmuştur.

Bunlar "torpilli" Yüz Türk Büyüğünden ikisidir.

### Ekonomide patlama mobilyada çatlama

25 Yahya Kemal Demirel doğduğu zaman, Türkiye'de liberal ekonomi yeni yeni gelişmeye başlamıştı.

Liberal ekonominin gelişip, uluslararası etkinlik kazanması için Yahya Kemal Demirel'in büyüyüp serpilmesi beklenecekti.

30 Yahya Kemal Demirel büyüyünce liberal ekonomi de büyüdü, artık kalıplarına sığmadı ve koltuk, kanepeler, sunta, odun her türlü gelişmiş orman ürünü, ceviz

kaplama gardrop, yemek takımı, dünyanın dört bir bucağına fırlatıldı.

Ekonomide patlama, mobilyalarda çatlama başlamıştı.

Ekonomistlerin "take-off" dedikleri sıçrama noktası Yahya Kemal Demirel'in mobilya ihracatı ile başlamış oluyordu.

35 Yahya Kemal doğunca İslâmköy bayram yaptı.

Köyün yaşlı başlı sakinleri, "yoksul" Demirel ailesinin Yahya ile birlikte fukaralıktan kurtulması için dua ettiler:

"Hacı Ali Yahya'nın babası, nerede Yahya'nın parası".

40 Bu dua kabul olundu ve Demirel ailesi yavaş yavaş fukaralıktan kurtulmaya başladı.

Önce Süleyman Demirel Amerikaya gitti. Oralarda okudu.

Görgü ve bilgisini artırdı. Devlet Su İşleri Genel Müdürü oldu.

Sonra müteahhitlik yaparak zengin olma yolunu tuttu.

Yahya Demirel o günlerde köyde bilye oynardı.

- 45 "Kafa karış" adlı misket oyunu ile ün salan Yahya bütün köy çocuklarını ütmeye başladı. "Ütmek", bu gibi oyunlarda para kazanmak demektir. Yahya Demirel'in ilk sermayesi, köy çocuklarından üttüğü, yani kazandığı beş on kuruştur. Bakıyordu, amcası Süleyman Demirel, kısa sürede zengin olmuştu.
- 50 Düşündü:  
"Benim başım kel mi?"  
Kel değil... Amcasının saçları dökülmüş kendisinininki sağlam.  
Babasının da hiç dökülmemiş.  
"Benim başım kel değil" diyerek işadamı olmaya karar verdi.
- 55 Babası da işadamıydı.  
Hacı Ali, mektep medrese görmemişti amma, maşallah bir zekâ vardı ki, sormayın.  
Hacı Ali, Ankara'da Devlet Demir Yolları arsası üzerinde "Yükseliş Koleji"ni kurdu. Devlet arsası öyle bomboş duruyordu. Yazık değil miydi arsaya?
- 60 Hacı Ali, hemen oraya bir okul yapar, memleket maarifine de hizmet ederdi. Nasıl olsa, Devlet Plânlama Teşkilâtında Yılmaz Ergenekon vardı. Ondan da biraz yatırım indirimi sağladı mı, işler tamam olurdu.

### Oğul okutmak için kurulan yüksek okul

- Hacı Ali'nin asıl amacı, oğlunu okutmaktı.  
65 Yükseliş Koleji'ni bu amaçla kurmuştu. Oğlu okuyacak büyüyecek amcası kadar olacak, Demirel ailesini devam ettirecekti.

- "Amcandır başbakan  
Sağlamdır mobilyan  
Sirtını daya amcana  
70 Milyonlar takılır kancana"

- Yahya Demirel, kısa zamanda zengin olmaya karar verdi. Terakki Şirketi nasıl kuruldu, nasıl kredi aldı biliyordu. Dedesinin elma bahçelerinden, paranın nasıl geldiğini de duymuştu. Lisedeyken, çapkınlığa başlamıştı.
- 75 Babasından istediği parayı da alabiliyordu.  
Liseyi bitirirken, "Para" adlı bir şiir yaparak, Türk edebiyatında, Yahya Kemal Beyatlı'dan sonra "İkinci Yahya Kemal" olmaya hak kazanmıştı.

"Hangi kasadasın ey para"

- Yahya Kemal Demirel'in şiiri kısa sürede Türk ve dünya edebiyat çevrelerinde  
80 bomba tesiri yaptı.  
Bütün batı dünyası bu şiire ödül vermek için olağanüstü toplantılar düzenlediler.  
Gerçi Yahya Kemal Demirel büyük şairdi amma, şiirin pek karın doyurduğu yoktu. Şiire vergi iadesi de verilmiyordu.  
İşte bu yüzden Demirel genç yaşta başladığı şiire, yine genç yaşta veda ederek,

85 edebiyat âleminde bir boşluk yaratıp gitti.

### **Mobilya barış harekâtı**

Hacı Ali Allahın bir sevgili kuluydu. Zengin de olmuştu.

Yatar kalkar Allahına dua ederdi.

Bir de oğlu işleri elinden alsın, tamam.

90 Gözü açık gitmezdi öteki dünyaya.

Hacı Ali, alın teriyle kazanıp, bunca yıl biriktirdiği paraların birkaç milyonunu oğlu Yahya'ya verdi:

*"Al sana milyon*

*Git işine kon,*

95 *Yoktur paraya son."*

Yahya işin içine girince, mobilya ticareti yapmaya karar verdi.

Ankara'da mobilya yapar. Isparta'da bu mobilyaları inceletip, "Ekspertiz" raporu alır, sonra da bu mobilyaları Karadeniz Ereğlisi limanından Kıbrıs'a gönderirdi.

Mobilyalara hava değişimi çok iyi gelir.

100 İlk parti mobilyalar gitti, paralar geldi. Kıbrıs'a ilk parti "*Mobilya barış harekâtı*" başarıyla tamamlanmıştı.

Yahya, mobilya ticaretini yurt dışında yaşayan Mıgırdıç Şellefyan adındaki bir milliyetçi vatansever işadamıyla birlikte yapıyordu.

Şellefyan amcasının yakın arkadaşıydı. Oğlu Arden, tam Yahya'nın yaşındaydı.

105 Arden ile Yahya arasında, ticari, siyasi ilişkiler sürüp gidiyordu.

İkisi de milliyetçi, ikisi de vatanseverdi.

İki vatansever birleşip memleket ekonomisine yararlı olmaya karar vermişlerdi.

Mobilya ticareti çok güç bir işti.

110 Mobilyayı yurt dışına satarsın, oradan bir para gelir, eğer Merkez Bankasına gidersen sattığın paranın yüzde yetmişbeşi oranında "*Vergi iadesi*" altında para kazanmış olursun. Para yurt dışına, bir girer bir çıkar, memleket bundan yarar görür. Arada Yahya da Arden de, dünyalıklarını bulurlar.

Şu aksiliğe bakın ki, Yahya Demirel ile Arden Şellefyan'ın işbirliği yaptığı şirketlerin hiçbiri İsviçredeki ticaret siciline kaydolmamış.

115 İsviçreliler ihmal etmişler işte...

Yoksa koskoca Demirel ailesinin ilişkide olduğu şirketler hiç İsviçrede tanınmaz olur mu?

Batı medeniyetinde böyle ufak tefek ihmallere de rastlanıyor ne yapalım ki, böyle...

### **120 Büyük Türk milliyetçisi Mıgırdıç Şellefyan**

İşte efendim, bazı solcular bunu bir istismar ettiler ki sormayın.

Vay efendim, hayali şirketlermiş de, Yahya Demirel devletten vergi iadesi almış da... şöyle, böyle.

Bu işleri en iyi bilen kimdir? Maliye Bakanı Yılmaz Ergenekon.

- 125 Eğer Ergenekon "*Şirketler hayali değil*" dediyse bu iş bitti demektir.  
Maliye Bakanı mı bilecek, yoksa gazeteciler mi?  
Hem gazeteciler, Yılmaz Ergenekon kadar milliyetçi olsalar, onun gibi bilgileri  
olsa, onlar Maliye Bakanı olurdu, değil mi?
- 130 Yahya Demirel, büyük Türk milliyetçisi Mıgırdıç Şellefyan'ın oğlu Arden'le  
memlekete bu kadar döviz getirsin, solcular da çıkıp buna engel olsunlar...  
İşe bakın. Yahya buna çok kızdı.  
Memleket menfaati ayaklar altına alınıyordu. Kalbi çarpmaya başladı.  
Evet kalbi çok atıyordu.  
Bu ara, mobilya ticareti nedeniyle okulunu da bırakmıştı.  
135 İki yıl üst üste kaldığı için Isparta askerlik şubesi bir "*celp*" çıkararak, Yahya  
Demirel'in askerlik görevini yapmasını istemişti.  
Yahya'nın asabı bozuktu. Kalbi çarpıyordu. Pıt pıt pıt atıyordu.  
Önce şöyle bir İsviçreye kadar uzandı.  
Belki dağ havası iyi gelirdi.  
140 Orada Arden Şellefyan ile görüştü.

*"Ortada kaldı vergi iadesi  
Nerede paranın ziyadesi"*

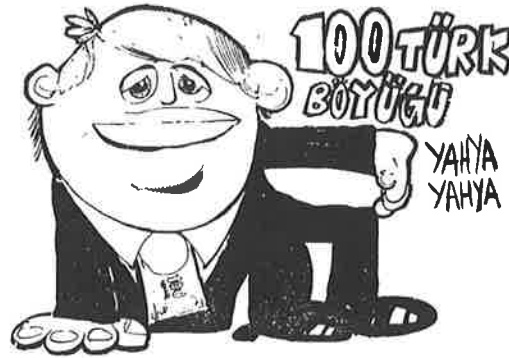
Arden Şellefyan hemen cevabını verdi:

- 145 *"Benim adım Şellefyan  
Dayan Yahya dayan"*

- Yahya Demirel Türkiye'ye gelir gelmez, kalp atışlarının birden bire arttığını  
hissetti. Heyecandan kalbi durabilirdi.  
Kendisini Gülhane Tıp Akademisine naklettirdi.  
Burada profesör albaylar, muayene ettiler.  
150 Teşhis, "*taşıkardi*" olarak ortaya çıktı.  
Yani, arasıra kalbi çarpıyordu.  
Taşıkardi hastalığına müptela olanların kalpleri zaman zaman atar.  
Sonra durur.  
Yahya'nın kalbi, mobilyalar Ereğli limanından yükleninceye kadar atıyor, sonra  
155 normal haline dönüyordu.  
Mobilya ticareti konusunda basında çıkan yazılar nedeniyle bu kalp atışları zaman  
zaman artıyordu.  
Kılı kırk yaran Gülhane Askeri Hastanesi profesör doktor albayları, uzun  
incelemelerden sonra Yahya'nın kalbinin hızlı attığını teşhis etmişlerdi.  
160 Yahya Demirel, bu rapor ile askere gitmekten kurtuldu.  
Şimdi memlekete bu kadar hizmet edileceği bir sırada askere gidilir miydi?

- 165 *"Asker oldum piyade  
Mobilyalar ziyade  
Yeğenlerin parası  
Amcasından ziyade"*

- Fakat solcular işi azıtmışlardı.  
Yapılan yayınlardan sonra Ereğli’de bir solcu savcı, bir solcu yargıçla anlaşarak, Yahya Demirel’i tutuklamaya karar vermişlerdi.  
Milletlerarası komünizm bu işe de elini atmıştı.
- 170 Hacı Ali, derhal Zonguldak’a gitti.  
Yahya birkaç gün ortalıktan kaybolduktan sonra Atıl Akkan adlı İzmirli işadamıyla birlikte Ereğli’ye gelip teslim olan Yahya’ya iyi avukatlar tuttu.  
Allah razı olsun.  
Zonguldak Ağır Ceza Mahkemesi Yahya’yı tahliye edivermişti.
- 175 Yahya Demirel, amcasının tavsiyesine uyup, askerlik görevine başlayarak kendini bir süre unutturacaktı amma, İskenderun’daki askeri birliğinden birkaç kez kaçtı.  
İyi niyetli olduğu için pek büyük ceza almadı.  
Kaçtıysa, fırsat bulup ticaret yapmış.
- 180 Memleket ekonomisine katkıda bulunmuştu.  
Fırarda bulunduğu günlerde İskenderun’da kırk milyon liralık bir fabrika satın aldı. Aynı günlerde, hiç para kazanmadığını bildirerek, vergi ödemedi.  
Solcular engel olmasaydı para kazanacak, devlete de vergi verecekti.  
Bakın şu solcuların yaptığı işlere...
- 185 Yahya Demirel’in düzenlediği bir çekin de karşılıksız olduğu iddiası ortalığı karıştırdı amma, Yahya Demirel burada da iyi niyetliydi.  
Amacı, Anadolu sermayesini kalkındırmaktı.  
Küçük yaşında Yüz Türk Büyüğü arasına giren Yahya Demirel’in heykelinin yapımı için bir yarışma düzenlenmelidir.
- 190 Birinciye yatak odası takımı, ikinciye ceviz kaplamalı sunta, üçüncüye ise hayalî mobilya verilmelidir.  
Çünkü mobilyaların en iyisi hayalî mobilyadır...







**(116) PAPTAYA FALI...**

*Elinde bir çiçek  
sevecek, sevmeyecek  
A eşşekoğlu eşşek  
Çiçek bunu nerden bilecek?*

## B R O N N E N

### TEKSTEN :

- (1) CUMHURİYET, 22/11/1988
- (2) MİLLİYET, 4/6/1977 ("*Olaylar ve İnsanlar*")
- (3) CUMHURİYET, 6/7/1977 ("*Konducular*")
- (4) MİLLİYET, 28/8/1980 ("*Mete'lik*")
- (5) MİLLİYET, 10/12/1981 ("*Almanya Hastalığı-3*")
- (6) HÜRRİYET, \*/\*/19\*\* ("*Adliye'den Çizgiler*")
- (7) CUMHURİYET, 4/11/1986
- (8) ...WEIL WIR TÜRKEN SIND/...TÜRK OLDUĞUMUZ İÇİN, Berlin 1981
- (9) FEMİNİST, Sayı: 1, 8/3/1987
- (10) CUMHURİYET, 28/6/1987
- (11) CUMHURİYET, \*/\*/198\* ("*Kulun Kulları...*")
- (12) MİLLİYET, 7/1/1980 ("*Mete'lik*")
- (13) CUMHURİYET, 21/11/1985 ("*Politika ve Ötesi*")
- (14) CUMHURİYET, 15/11/1988 ("*TRT'nin İçinden*")
- (15) MİLLİYET, 5/12/1981 ("*Şeytanın Gör Dediği*")
- (16) CUMHURİYET, \*/1/1988 ("*Duyduk/Gördük*")
- (17) NAZİM HİKMET TÜRK BASININDA, 1967 ("*Ekber Babayef'in Hatıraları*")
- (18) MİLLİYET, 12/5/1977 ("*Seçimler Üzerine Konuşmalar-4*")
- (19) HÜRRİYET, \*/\*/197\*
- (20) ...WEIL WIR TÜRKEN SIND/...TÜRK OLDUĞUMUZ İÇİN, 1981
- (21) HÜRRİYET, 11/9/1983 ("*Olaylar ve İnsanlar*")

- (22) MİLLİYET, 10/6/1980 ("*Mete'lik*")
- (23) CUMHURİYET, 27/10/1986
- (24) HÜRRİYET, 18/2/1981 ("*Olaylar ve İnsanlar*")
- (25) MİLLİYET, 30/10/1976 ("*Olaylar ve İnsanlar*")
- (26) CUMHURİYET, \*/\*/198\*
- (27) CUMHURİYET, 1/8/1976
- (28) HÜRRİYET, 21/2/1977 ("*Adliyeden Çizgiler*")
- (29) CUMHURİYET, 4/11/1986 ("*Duyduk/Gördük*")
- (30) CUMHURİYET, \*/\*/1992
- (31) CUMHURİYET, 16/10/1986 ("*Ankara Notları*")
- (32) HÜRRİYET, 20/2/1977 ("*Adliyeden Çizgiler*")
- (33) CUMHURİYET, 8/9/1986
- (34) HÜRRİYET, \*/\*/19\*\* ("*Adliye'den Çizgiler*")
- (35) HÜRRİYET, 1976/77
- (36) MİLLİYET, 3/10/1980 ("*Olaylar ve İnsanlar*")
- (37) MİLLİYET, 7/4/1982 ("*Sade Vatandaşlar*")
- (38) MİLLİYET, 8/3/1977 ("*Haberiniz var mı?*")
- (39) MİLLİYET, 25/10/1976
- (40) CUMHURİYET, 3/11/1988 ("*Pencere*")
- (41) HÜRRİYET, 12/6/1977
- (42) CUMHURİYET, 2/10/1989
- (43) HÜRRİYET, 18/2/1981 ("*Olaylar ve İnsanlar*")
- (44) CUMHURİYET, 21/10/1989
- (45) CUMHURİYET, 7/10/1989 ("*Pencere*")

- (46) HÜRRİYET, 12/6/1977
- (47) CUMHURİYET, 1/11/1987
- (48) HÜRRİYET, 9/10/1981 ("*Guten Tag Türkische Frau*")
- (49) MİLLİYET, 5/5/1980 ("*Metelik*")
- (50) CUMHURİYET, \*/\*/1997 ("*Pazarın Penceresinden*")
- (51) HÜRRİYET 8/10/1981 ("*Guten Tag Türkische Frau*")
- (52) HÜRRİYET, 11/9/1983 ("*Boğa ile kaplan*")
- (53) MİLLİYET, \*/6/1982 ("*Almanya Hastalığı-5*")
- (54) CUMHURİYET, 4/6/1996 ("*Pencere*")
- (55a) BRON onbekend
- (55b) HÜRRİYET, 18/2/1981 ("*Olaylar ve İnsanlar*")
- (56) CUMHURİYET, 1/11/1988 ("*TRT'nin İçinden*")
- (57) CUMHURİYET, \*/9/1988 ("*Notlar*")
- (58) CUMHURİYET, 12/11/1988
- (59) TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI, 1976 ("*Halk Fıkraları*")
- (60) MİLLİYET, 11/3/1980 ("*Metelik*")
- (61) CUMHURİYET, 17/4/1988
- (62) CUMHURİYET, 27/3/1988
- (63) KRANT onbekend, 24/10/1977
- (64) MİLLİYET, 29/5/1972 ("*Olaylar ve İnsanlar*")
- (65) MİLLİYET, 7/6/1977 ("*Bir Ceza Avukatının Anıları*")
- (66) MİLLİYET, 23/5/1977 ("*Seçim Konuşmaları-7*")
- (67) MİLLİYET, 10/8/1976 ("*Olaylar ve İnsanlar*")
- (68) MİLLİYET, 21/10/1976 ("*Olaylar ve İnsanlar*")

- (69) CUMHURİYET, 23/2/1986
- (70) HÜRRIYET, 1/7/1979 ("*Kavga var Ayrılık yok*")
- (71a) KASSETTE MİNARECİ 3438 ("*Nasreddin Hocadan Fıkralar*")
- (71b) CUMHURİYET, 26/7/1977
- (72) MİLLİYET, 29/6/1977 ("*Olaylar ve İnsanlar*")
- (73) MİLLİYET, 6/6/1977 ("*Mizah*")
- (74) CUMHURİYET, 28/10/1986 ("*Duyduk/Gördük*")
- (75) CUMHURİYET, 13/11/1988
- (76) MİLLİYET, 6/1/1980 ("*Mete'lik*")
- (77) MİLLİYET, 16/6/1977 ("*Olaylar ve İnsanlar*")
- (78) CUMHURİYET, \*/\*/197\* ("*Bu Köşeden*")
- (79a) TURKISH FOLKLORE READER, 1970
- (79b) SEÇİLMİŞ BEKTAŞİ FIKRALARI, TDK 1975
- (80) MİLLİYET, 16/7/1977 ("*Olaylar ve İnsanlar*")
- (81) MELODİ (SABAH), 30/9/1992 ("*İstanbul Yazıları*")
- (82) MİLLİYET, 16/8/1976 ("*Olaylar ve İnsanlar*")
- (83a) CUMHURİYET HAFTA Nr. 50, 8-14/12/1995
- (83b) CUMHURİYET HAFTA Nr. 51, 15-21/12/1995
- (84) CUMHURİYET, \*/\*/198\*
- (85) NAZİM HİKMET. TÜRKÜLERİMİZDEN KORKUYORLAR, 1977
- (86) CUMHURİYET, \*/\*/198\* ("*Kulun Kulları...*")
- (87) CUMHURİYET, \*/\*/1985/1986?
- (88) PAZARTESİ. Sayı: 13, Nisan 1996 ("*Uğraşıp duruyoruz*")
- (89) MİLLİYET, 30/5/1977 ("*Seçim Konuşmaları-?*")

- (90) MİLLİYET, 9/5/1977 ("*Seçimler Üzerine Konuşmalar-3*")
- (91) PAZARTESİ. Sayı: 13, \*/4/1996
- (92) MİLLİYET, 23/6/1977 ("*Olaylar ve İnsanlar*")
- (93) CUMHURİYET, 18/9/1986
- (94) CUMHURİYET, \*/\*/1986/87?
- (95) KELEBEK (HÜRRİYET), 1998? ("*Babiali Efsaneleri*")
- (96) MİLLİYET, \*/5/1977 ("*Seçimler Üzerine Konuşmalar-6*")
- (97) CUMHURİYET, 14/2/1988
- (98) CUMHURİYET, 22/9/1986 ("*Politika ve Ötesi*")
- (99) CUMHURİYET, \*/\*/198\* ("*Duyduk/Gördük*")
- (100) BRON onbekend
- (101) MİLLİYET, 19/2/1980 ("*Mete'lik*")
- (102) CUMHURİYET, 1/5/1988 ("*Günlerin Köpüğü*")
- (103) CUMHURİYET, \*/\*/1986/1987? ("*Duyduk/Gördük*")
- (104) MİLLİYET, 10/8/1976 ("*Olaylar ve İnsanlar*")
- (105) TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI, 1976 ("*Halk Fıkraları*")
- (106) MİLLİYET, 9/12/1981 ("*Şeytanın Gör Dediği*")
- (107) CUMHURİYET DERGİ, \*/\*/19\*\*
- (108) MİLLİYET, 26/6/1977
- (109) CUMHURİYET, 6/10/1989 ("*Ve İnsanlar*")
- (110) CUMHURİYET, 5/7/1977 ("*Konducular*")
- (111) MİLLİYET, 4/6/1977 ("*Bir Ceza Avukatının Anıları*")
- (112) MİLLİYET, 23/8/1977 ("*Balığın Şarkısı*")
- (113) SEÇİLMİŞ BEKTAŞİ FIKRALARI, TDK 1975

- (114) MİLLİYET, 22/4/1981 ("*Metelik*")
- (115) POLİTİKA, \*/\*/197\* ("*...Sözün Gelişi...*")
- (116) MİLLİYET, 10/8/1976 ("*Olaylar ve İnsanlar*"; "*Günün Şiiri*")

***ILLUSTRATIES (cartoons) :***

- p. 8 CUMHURİYET, \*/\*/19\*\*
- p. 10 CUMHURİYET, 5/6/1996
- p. 26 CUMHURİYET, \*/\*/198\*
- p. 36 CUMHURİYET, 23/11/1988
- p. 111 CUMHURİYET, 23/11/1988
- p. 119 YENİ GÜNDEM, Yıl 3: Sayı 12, 26/5-1/6/1986
- p. 127 CUMHURİYET 18/1/1989
- p. 144 CUMHURİYET 17/7/1990
- p. 158 CUMHURİYET, 11/10/1989
- p. 165 YENİ GÜNDEM, Yıl 3: Sayı 12, 26/5-1/6/1986
- p. 248 CUMHURİYET, 21/9/1987
- p. 269 YENİ GÜNDEM, Yıl 3: Sayı 18, 7-13/7/1986

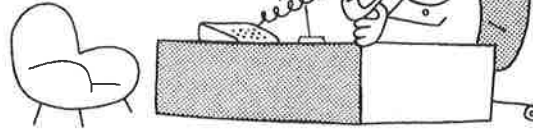
De illustraties op pp. 71/146/168/209/216/223/243/252/260/261 zijn de originele illustraties bij de teksten.

1 Doktor bey!..Kendimi bildim bileli hep kız gibi hissettim. Param da var. Amelyot olcam. Beni gerçek cinsiyetime döndürün!..

Bu işler kolay değil. Hemen olmuyo!.. Telefonunuzu aliyim. Zamanını ben size bildiririm!..



2 Beyefendi, oğlunuz cinsiyetini değiştirmek için bana başvurdu. Önce sizle bi konuşmayı yararlı buldum!.. Hep beraber ikna edip tedavi yoluna gitsek diyorum! Dönüşü olmayan bir yola girmese yavrucağ!..



3 Oğlumuzu getirdik doktor bey... Tedaviye başlayabilirsiniz!..



4 Çocuğunuzun tedavisi bitti. Artık taburcu olabilir. Normal bir insan o!..



5 HEEYT BEE!.. ASLAN OĞLUM BENİM!..

Yaşasın! Yavrumuz kurtuldu... Tam bir erkek oldu!..





Een Belg rijdt over de Nederlandse grens en snijdt een vrachtwagen.  
De chauffeur wordt boos, maar kan niets doen.

Een tijdje later wordt hij door dezelfde figuur opnieuw gesneden.  
De man remt keihard, ontsteekt in woede en zweert het Belgje te pakken te zullen nemen.

En gelukkig: een stukje verderop staat het slachtoffer op een parkeerplaats.

De chauffeur stapt uit, sleurt de man uit zijn auto, tekent met krijt een cirkel op de grond en zegt:

**"Als je hier uit durft te stappen, sla ik je tot moes."**

Hij draait zich om en trapt het voertuig van de Zuiderbuur in puin.

Gereedgekomen, neemt hij een Belg waar die gierend van de lach in de cirkel staat.

**"Waarom lach je, zie je niet dat je je auto wel kunt vergeten?"**

*"Jazeker, maar jij hebt niet gezien dat ik twee keer uit de cirkel ben gestapt..."*